JAROSLAV ŠIGLER

Když Duben přichází

Název: Když duben přichází

Autor: Jaroslav Foglar

Nakladatelství: Olympia, 2002

Ve vzduchu

Lubor Klement stál u okna v koutě Bedny a všechno to viděl.

Jeho tvář se kabonila.

Draňáku, chytej!”

Čísi ruka se vymrštila a Bílkova mluvnice nastoupila zase svou

vzdušnou pouť nad lavicemi k tabuli, přes celou Bednu. Točila

se bláznivě v letu, kymácela se jako netopýr a vypadly z ní

nějaké lístky.

Draňák nechytil. Kniha se připleskla rozevřenými listy na rám

tabule, spadla na stupínek a celá Bedna se znovu

rozchechtala.

Bílek doběhl k tabuli, zrudlý námahou i vzteky. Kolikrát už v

té přestávce proběhl celou Bednou sem a tam, kolena si tloukl

při probíhání lavicemi, ve snaze zachránit svou mluvnici z

rukou těch bezohledných darebů!

Draňák ho zachytil dřív, než se mohl pro svou knihu shýbnout^

mrštil jím zpět, až Bílek zavrávoral a upadl na jedno koleno.

“Draňáku, podej!” - “Přihraj sem ten salát!” Ze všech stran

zněly k Draňákovi hlasy těch, kteří se chtěli účastnit další

hry s Bílkovou mluvnicí. Pěkně se s ní dalo

házet a blaze

přitom působilo vědomí, že se za to nemůže nikomu nic

přihodit. Nikdo se nebál Bílkových pěstí!

Kdo by také mohl mít strach z toho mrňousa? Byl stejně starý

jako všichni ostatní zde v Bedně, ale nejmenší ze všech. Rostl

docela souměrně, nebyl nijak znetvořený, jako třeba ten opičák

Denk, ale výška mu scházela. Deset centimetrů nic není, a

přece člověk - o ten kousíček vyšší než my - zdá se proti nám

obrem!

Bílek se teď zdvihl se hbitostí, kterou mu propůjčovala

zuřivost.

“To se řekne - uvidíte - to se řekne!” vyhrožoval a sápal se

na Draňáka, o hlavu vyššího než on.

A mluvnice zatím kolovala po celé Bedně.

Ještě dnes ráno to byla docela dobrá mluvnice! Pěkně

zabalená, listy, které snad někdy bylo nutné vytrhnout před

některou z těžkých kompozic, tam byly zase vždy pečlivě

vlepené. Bílek měl rád všechny věci v pořádku, od posledního

pijáku ve slovníčku až po štítky na obalech knih.

A teď mu dělají s jeho mluvnicí takovouhle neplechu!

Jeho bezmocnost proti tomu řádění mu ještě dodávala. To jenom

proto, že je tak uboze slabý a malý proti všem

tady, proto si

tu k němu všechno dovolují. Protože vědí, že nemůže nikomu nic

udělat.

A to s tou mluvnicí dnes začal Draňák! Sebral mu ji z lavice,

než ji stihl uklidit, a už kniha lítala Bednou! Nový příval

zloby zaplavil Bílkovi hlavu. Jako smyslů zbavený mlátil

pěstmi do hromotlucké postavy Draňákovy.

“Zloději, dej sem mou mluvnici!” vyrážel ze sebe zlobně. “Chci

docela novou mluvnici, rozumíš! Takovou, jaká byla tam na mojí

lavici. Žádný salát!”

Draňák se až dosud posměšně šklebil a tvářil tak, jako když se

dospělý člověk směje bezvýznamné zlobě malého dítěte. Ale teď

mu tady Bílek přede všemi řekl, že je zloděj. To si přece

nemůže dát líbit! A je to záminka k další zábavě, kterou lze

na Bílkův účet začít.

Draňák uchopil obě slabá zápěstí Bílkova do své levé tlapy,

přitiskl si Bílka loktem ještě k sobě a držel ho jako v

kleštích, pokrouceného a nazad obráceného.

“Tak kdo je zloděj - co?” vykřikl výhružně. Rozmarná veselost

zmizela mu z tváře a v očích se mu objevilo něco, co Bílka

varovalo před tím, aby mu odpověděl.

Ale ani pokorné Bílkovo mlčení Draňákovi nestačilo. Pomalu

zvedl svou pravou ruku, a ta začala tančit Bílkovi po

obličeji. Jednou zprava, jednou zleva dopadaly rány na Bílkovy

tváře. Údery nebyly silné. Daly se vydržet, aniž se člověku

zalily oči slzami bolesti. Ale byly pokořující a ničily duši.

Lubor Klement stál se sevřenými ústy pořád ještě v rohu.

Stupínek byl obklopen vděčným diváctvem jako zápasnické

pódium. Okouněl tady Bacín, ten protivný žalobník z druhé la-

vice, jedničkář Kalčík. vedle se dobromyslně chechtal Dohrál a

za nimi stálo ještě několik jiných hochů.

Bílkovi zůstaly k obraně jenom nohy a ústa. Ústa mohla

nadávat a plivat, nohy kopat. A poněvadž Bílek nepovažoval

plivání za důstojné chlapce svého věku, použil k obrané nohu!

Vymrštil levou a kopl Draňáka nad -koleno. Draňák jím smýkl a

pustil ho.

Krákor přiběhl z chodby a jeho ostrý varovný sykot ztišil

Bednu.

“Havlinda jde! Pozor! Nechat všeho!”

Mluvnice přistála odkudsi zezadu na Bílkově lavici, potrhaná,

zchátralá, a vyrazila ze žlábku násadku s perem.

Dveře do Bedny se rázně otevřely. Nastalo několik ošklivých

vteřin, nabitých nepříjemným strachem všech,

kdo si zapomněli

doma úkol anebo kteří se obávají zkoušení, okamžiků

naplněných vstáváním v lavicích a kvapným uklízením věcí,

které oko učitele nemá spatřit.

Třídní učitel Havlík vstoupil.

V Bedně začala nová hodina.

Lubor přemýšlí o Bedně

Lubor Klement nacpal učení do aktovky, přitiskl si ji levou

rukou k boku a pravou ji přidržoval za zády. Tak še! ze

školy. Ačkoli ho to podivné držení aktovky trochu nachýlilo a

jakoby při-hrbilo, přece jen bylo vidět, že tělo má rovné a

pružné.

Dole dupl ze dvou posledních schodů na drátěnou rohožku, jejíž

očka bývala v zimě vždy ucpaná sněhem, a to zazvonění rohožky,

to byla jeho každodenní tečka za školou.

Pak proběhl malou zahradou, kterou měl na starosti učitel

přírodopisu. Pro celou školu prostě přírodopisec, nebo někdy

také “Zvonek rozkladitý”.

Lubor vdechl s rozkoší vůni vadnoucího listí. Září se chýlilo

ke konci. Několik javorovitých stromů v zahradě rozházelo po

zemi uvadlé zlato a naplnilo vzduch sladkým pachem. Lubor

měl tu vůni rád. Ucítí ji pak ještě jednou, o kus dál v

Hrabcově ulici, až dojde k parku.

Levé rameno ho ještě bolelo a pálilo, jak jej při odchodu z

Bedny Draňák prudce uhodil. A snad i to bylo příčinou, že

Lubor myslel na Bednu víc a jinak než obvykle při cestě ze

školy.

Mimoděk se otočil, aniž se zastavil, a vrhl pohled zpět na

školu. Stála tam již ztichlá, zlatočervená v záplavě

odpoledního zářijového slunce.

Lubor Klement do té školy chodil už od první třídy. A ted je v

ní poslední rok. Ze čtvrté třídy přešel do hlavní školy, která

byla v téže budově. Po celou tu dobu byla jeho třída umístěna

ve třetím poschodí v Bedně. Byla to místnost, jejíž zdi byly

až skoro do stropu obložené světle namořeným dřevem. Tato

ú-prava jí vysloužila název “Bedna”. Co chodil Lubor do školy,

už se tak Bedně říkalo. Jméno se dědilo z pokolení na

pokolení. I učitelé si ten název osvojili a používali ho, když

o Bedně mezi sebou hovořili.

Celou tu řadu let žili hoši v Bedně mezi sebou celkem svorně a

spokojeně. Táhli spolu za jeden provaz, nevychloubali se

jeden před druhým, nežalovali na sebe, nedělali si vzájemně

žádné špatnosti. Několik jedinců, kteří se z těchto nepsaných

zákonů Bedny občas chtěli vymknout, Bedna vždy hned rázně

usadila.

Pravda, občas se strhla také nějaká menší pračka. To když se

dva chlapci nemohli už nijak srovnat po dobrém, nebo když

prudká chlapecká krev vzkypěla, a jenom ranou se mohla utišit.

Tomu ale každý rozuměl a také oba znepřátelení hoši už druhý

den na tahačku mezi sebou ani nevzdechli.

Několikrát do roka rozčeřila hladinu života v Bedně větší

událost. Buď to byl nějaký závod s Pekáčem (to byla třída

stejného stupně jako Bedna), nebo příchod či odchod někoho z

Bedny.

Rozumí se, že v Bedně nebyli zrovna nějací svatoušci. Pro vtip

tam hoši nešli nikdy daleko a kdo mu padl za oběť, měl co

dělat, aby se nerozzuřil.

Ale jinak byla Bedna docela spořádaná třída, svornější a

útulnější než kterákoli jiná. Ani v Pekáči nebyli chlapci tak

sehraní jako tady.

Nejnižší třídy se na Bednu dívaly s úctou přímo nábožnou.

Třídy stupně vyššího, který se už blížil stupni Bedny, jí

záviděly, a Pekáč, třebaže naoko ohrnoval nos, tajně záviděl

také.

Tak tomu bylo až do prázdnin.

Teď po prázdninách se ale něco stalo.

Hoši se vrátili do Bedny jakoby docela jiní. Někteří vyrostli

za ty “dva měsíce skoro o hlavu. Většina jich zmohutněla,

zesílila. Landa, Chalupa a Cejn mluvili jako nakřaplé hrnce.

Tak se jim změnil hlas! Fanek Jelínek se stal ještě hezčí, než

byl dřív, a ošklivec Vojta Řezina ještě ošklivější.

Horší však bylo, že s těmi všemi změnami zmizelo i celé

přátelství, které za dřívějších let v Bedně panovalo. Jako

kdyby ty dva měsíce byly hranicí, od které byl konec všemu

dobrému.

Bedna se rozdrobila na tříšť malých skupinek. Už bylo po

soudržnosti.

Levín, nejlepší sportovec z celé Bedny, který ji vedl v

minulých letech v zápasech proti Pekáči od vítězství k

vítězství, nesvolal teď hochy za celý měsíc ještě ani jednou

k tréninku. A přece se měla už za týden běžet štafeta proti

Pekáči!

Myslel jenom na několik svých nejbližších vyvolených

kamarádů, kteří se obdivovali jeho sportovním výkonům, a o

nic jiného se nestaral.

Jedničkáři udělali Klub jedničkářů. Říkali si

“smetánka

Bedny” a na každého, kdo se zrovna nějak skvěle neučil, se

dívali jako na hlupáka.Však už bylo pro to v Bedně také

několik hádek a velkých mrzutostí!

Z Draňáka se stal silák a surovec, který nenechal ani jednoho

slabšího hocha v Bedně na pokoji. Ten dnešní případ s

Bílkovou mluvnicí, to byla taková ukázka těch změn jak u

Draňáka, tak u celé Bedny.

Pravda - jak už řečeno - i dřív se v Bedně strhla sem tam

nějaká pračka nebo zábava, kterou musel někdo něčím zaplatit.

Ale ta bitka měla aspoň nějaký důvod a ta zábava na něčí účet

neničila věci postiženého! Ale Draňákovo týrání Bílka bylo

ničemné a bez důvodu!

Říkal sice, že mu Bílek řekl “zloděj”. Ale snad pro pána

krále nechtěl, aby mu Bílek ještě ke všemu děkoval za to, že

si začal po Bedně házet s jeho mluvnicí?

Anebo všichni ostatní hoši: dřív by takové bezpráví v Bedně

bylo naprosto nemožné. Ale dnes se házení s mluvnicí

nešťastného Bílka všichni radostně účastnili a jeho výprasku

od Draňá-ka přihlíželi se smíchem! Kde zůstala čest Bedny a

její smysl pro právo? A kam se podělo kamarádství?

Hezký jedničkář Fanek Jelínek, kterého celá Bedna zaslouženě

obdivovala a zbožňovala, byl teď uzavřený do sebe a hrdější.

Do Klubu jedničkářů odmítl vstoupit, ačkoli měl na členství v

něm - podle stanov klubu - právo, protože kromě přírodopisu

měl samé výborné.

Dříve měl pro každého nějaké laskavé slovo a úsměv. I ti

nej-vzpurnější a nejšpatnější hoši vždy tak nějak změkli a

zjemněli, když s ním měli promluvit. A on uměl využít svého

vlivu na každého jen k dobrému. Teď ale nemluvil skoro s

nikým.

Čírek, ten starý klepař, tvrdil, že Fanek je

pyšný na svůj

zjev a že si už o sobě moc myslí, když byla jeho fotografie

několikrát v obrázkových časopisech a na reklamním plakátě.

Fotografie Fanka Jelínka

Fanek Jelínek zklamal svou změnou Lubora nejvíc, přestože se s

ním nijak hlouběji nesblížil. Fanek se vždycky jako by

úmyslně vyhýbal tomu, aby měl v Bedně někoho víc jako

kamaráda než ostatní chlapce. Ke každému byl stejný: milý,

zdvořilý, ohleduplný, nic však víc. Nikdo nemohl říct, že se s

ním Fanek přátelí víc než s ostatními.

A třebaže tedy Fanek nebyl Luborovi kamarádem v pravém slova

smyslu, jeho změna se Lubora dotkla. Měl Fanka vždycky za

vzor. Připadal mu jako chlapec z docela jiného světa nebo jako

vystřižený z nějakého románu. Tím hůř nesl teď Lubor, že i ten

Fanek se po posledních prázdninách tak změnil.

Ovšem - Fanek se nepohoršil v takovém směru jako většina

ostatních. Nezhrubl, nepolevil ve svém jemném vystupování. I

nadále se vyjadřoval uhlazeně a v jeho řeči se neoctlo jediné

ošklivé slovo. Byl teď ale zamlklý, zřídkakdy se smál, a když

nemusel, nemluvil s nikým.

Lubor ani nechtěl věřit, že by Fanek tak zpychl

z úspěchů své

hezké tváře, ač - upřímně řečeno - by se tornu ani nedivil!

Začalo to už asi před rokem, kdy se Fankova fotografie

objevila na titulní straně jistého obrázkového časopisu.

Tenkrát tam byla jen jeho hlava. Obličej ozářený světlem, v

očích, trochu přimhouřených, se světlo odráželo dvěma ohníčky.

Vážná ústa se neznatelně pootvírala.

Z celé tváře čišela taková podivná touha. Ten zvláštný výraz

ve Fankově tváři viděl Lubor už několikrát i ve skutečnosti.

Pod obrazem byl nesrozumitelný nápis: Duben přichází! Ani

Fanek sám tomu nápisu nerozuměl a Bedně ho

nemohl vysvětlit,

když hoši přinesli několik výtisků časopisu a ukazovali

Fankovi jeho obraz.

Lubor nápis tak trochu pochopil, až když jeho stařičká

babička doma Fankovu podobiznu v časopise prohlížela. (Snad

každý chlapec z Bedny si tenkrát časopis s Fankovou

podobiznou koupil.) Luborova babička se na obraz dlouho

dívala, pak zakývala svou bílou hlavou a řekla tiše:

“Ano, ano. Zde přichází duben - a mně se končí listopad!”

Fankův obraz byl pak po několik týdnů — podlepený kartonem -

dokonce vyvěšený na stěně Bedny. Nikdo

nevěděl, kdo ho tam

dal,a Fanek se nezdál ani trochu potěšený tou pozorností

neznámého kamaráda.

Chtěl obraz sundat, ale třídní učitel Havlík to nedovolil.

“Buď rád, že ti Bůh dal tak hezkou tvář,” řekl mu. “Nedělej s

tím žádnéVdrahoty, stejně to není tvoje zásluha.” Pak se

obrátil ke třídě a dodal:

“Nařizuji, že tam obraz bude viset do konce měsíce! Dříve ho

nesmí nikdo sejmout!”

Fanek si tehdy odevzdaně sedl, byl zčervenalý, ale pak se

uklidnil a se svou podobiznou na stěně se smířil.

Neznámý chlapce, který obraz vyvěsil, nebyl vypátrán. Lubor

měl podezření na Řezinu, protože ten tak strašně zuřil, když

Mlečka chtěl na obraze něco přimalovat tužkou.

Na konci měsíce obraz tajemně zmizel. Nikdo vlastně pořádně

nevěděl, kdy a jak. Někteří hoši tvrdili, že tam obraz byl

ještě ten den ráno, jiní zase říkali, že už tam obraz nebyl

ani den předtím, ale že si to teprve nyní uvědomují.

Za několik neděl potom se v jiném časopise objevil nový obraz

Fanka. A zase na celé první straně. Fanek se na fotografii

chystal právě skočit ze startovacího bloku do

vody v nekrytém

bazénu.

Fotograf asi na Fanka vykřikl něco veselého, protože Fanek se

na obrazu usmíval, ba skoro smál, přímo do čočky aparátu. Říká

se, že se člověk nemá při fotografování dívat do aparátu, aby

nebylo vidět, že ví o svém fotografování. Ale zde na tom

Fankově snímku to opravdu nevadilo.

Fankovy rovné nohy byly na obrázku trochu pokrčené,

rozkročené, ale kolena byla stisnutá, takže to dělalo dojem,

že má Fanek nohy do x. Ale to se opravdu jen zdálo, a každý,

kdo trochu rozumí plavání, věděl, že právě takhle musí být

nohy postavené při správném startovacím skoku do vody.

Fankovo tělo se lesklo, bylo celé mokré a také na tvářích a ve

vlasech svítily krůpěje vody. Měl už tedy jistě několik skoků

za sebou, než ten snímek vznikl.

Obraz nesl nadpis už srozumitelnější: Ve zdravé mládeži je

budoucnost národa.

A tak Fanek těmi dvěma obrazy proslul po celém městě. Lidé se

za ním otáčeli a říkali: “Vždyť to je ten chlapec, jak byl v

novinách!”

Nebo: “Odkud jen toho chlapce známe…?”

A potom se kteréhosi dne objevil na nárožích plakát továrny na

motorová kola Rodeo s fotografií Fanka, jak sedí v krátkých

kalhotech na motorovém kole a řítí se na plný plyn ven z

plakátu, usměvavý, šťastný, vítězný. Pod obrazem byl nadpis:

Já dojedu nejdál! Nejrychleji! Nejúsporněji! Protože já jedu

na RODEU!!

Dvě fotografie v časopisech někteří hoši Fankovi záviděli,

protože v tom viděli přece jen kus slávy. Každému se to

nepodaří, každý tak nevypadá, aby jeho podobizna mohla být na

titulní straně novin.

Ale tu věc s plakátem na RODEO mu mnozí záviděli dvojnásobně!

Neboť Fanek dostal od továrny za svou reklamní službu docela

nové motorové kolo. Přivezli mu je na malém nákladním autu

přímo z továrny, zabalené v původním bednovém rámu, aby se ani

pneumatiky neumazaly.

Dvůr domu, kde Fanek bydlel a kde stálo motorové kolo, byl

tehdy asi dva dny přímo obležen hochy a děvčaty, kteří se

aspoň pohledem chtěli účastnit Fankova štěstí.

Lubor tam byl tenkrát také a Fanek ho viděl, šel k němu a řekl

mu: “Tak co, jak se ti líbí? Až se na něm naučím jezdit, tak

se svezeš taky!”

Pak Lubora zatáhl o kousek dál k nějaké paní

a řekl:

“Podívej, maminko, to je Klement z naší třídy!”

Paní se na Lubora usmála a podala mu ruku. Byla Fankovi velmi

podobná. Hned bylo vidět, že je to jeho maminka.

Dnes by si Fanek Lubora snad ani nevšiml. Je to škoda, že i on

se tak změnil po těch posledních prázdninách!

Z nepříjemných myšlenek vyrušily teď Lubora známé rozja-řené

hlasy. Otočil se. Do vedlejší ulice právě zahýbali Ekrt,

Mlečka a Rysák. Mezi nimi šel nějaký chlapík, oblečený v

mon-térkové blůze. Asi učeň z některé dílny tam v ulici.

Šli všichni nějak rychle, jako by je někde

čekali nebo jako

kdyby měli nějaký cíl, na který se těší.

Lubora to až rozmrzelo. Každý má jen svoje zájmy, každý si

hledí svých zábav, ale pro Bednu - to by teď nikdo nehnul ani

prstem!

Za týden je například ten štafetový běh s Pekáčem! Pekáč si to

s Bednou umluvil ještě před prázdninami. To byly ještě jinší

doby! Datum závodů bylo tehdy pevně stanoveno a třídy o tom

sepsaly celou smlouvu, tak jako vždycky před mezitřídním

zápasem. Jindy by se už dávno v Bedně sestavovalo mužstvo pro

Štafetu, trénovalo by se a nikdo by v Bedně nemluvil o ničem

jiném než o tom! Tak jako ještě v létě před těmi

cyklistickými závody.

Ale dnes? Darmo mluvit!

Když se nikdo o tréninku k štafetě nezmínil, napsal dnes

Lubor sám jakési oznámení s výzvou, aby Bedna šla trénovat

zítra

odpoledne do Břízovky. Oznámení připíchl ve třídě na věšák.

Hoši oznámení potom četli, ale nikdo se nijak nevyjádřil a v

poslední přestávce vývěsku dokonce někdo strhl. Mrzutý,

znechucený, loudal se Lubor domů.

Ekrtovy reci

Druhý den odpoledne se měl v Břízovce konat

trénink ke

štafetě. Bylo zase tak slunečno a teplo jako včera. Kdyby

odevšad nevonělo zlatohnědé a červené listí a kdyby člověk

neměl pořád obličej plný vláken babího léta, ani by se snad

nepoznalo, že je skoro konec září.

Lubor měl strach, že na trénink nikdo z Bedny nepřijde.

Levín se jistě půjde se svou partou koupat do zálivu, když je

tak teplo, a Klub jedničkářů? Ten se už teprve neukáže. Půjde

asi někam sbírat listy ze stromů k lisování. A je to škoda!

Kleň-ha od Jedničkářů pěkně běhá. Mohl by se ve štafetě dobře

u-platnit. A co ti všichni ostatní? Sotvakdo

však přijde, když

trénink nesvolává Levín!

Ráno Lubor napsal ještě jednou vyhlášku o tréninku, jen aby si

to Bedna znovu připamatovala. A vyhláška nevydržela na stěně

ani pět minut!

Do Lubora celé dopoledne nic nebylo. Chvílemi si říkal, že je

vlastně blázen, když se tak sám stará a bojí o to, aby pověst

Bedny byla zachráněna, a hned zase záchvat sportovní cti a

láska k Bedně jako celku ho nutily, aby se třásl obavami, jak

to všechno dopadne.

O přestávkách nikdo o tréninku nemluvil.

Několik hochů řádilo po chodbách s

Draňákem a v Bedně vypukla

bitva papírovými kulemi, která se táhla po tři přestávky a

zaujala mysl většiny Bednářů.

V koutě u věšáků vykládal šeptem Ekrt něco v hloučku svých

věrných posluchačů, a bylo to zase jistě něco sprostého,

protože se přitom všichni tak divně provinile smáli a pořád se

nejistě ohlíželi dozadu, zdali je někdo neslyší.

A Ekrt ani nic jiného vyprávět nedovedl! Žil jen svými

neslušnými řečmi, vtipy a myšlenkami a nedovedl už snad

promluvit s někým, aniž do toho nezapletl něco nemravného.

Kromě Ekrta tady byli Mlečka, Žilač a Rysák.

Teď, když se k jejich hloučku tam v rohu přiblížil Fanek

Jelínek, zavolal Ekrt něco i na něj. Fanek sebou až škubl a

rychle se od nich vzdaloval uličkou mezi lavicemi a okny.

Ekrt a jeho posluchači se za ním dívali s posupným

chechtotem. Bylo to jistě něco velmi nepěkného, co na něj

Ekrt vykřikl, ale Fanek na takové řeči nebyl. A oni se mu za

to vysmívali. Jeho stud před takovými řečmi a myšlenkami jim

byl nechopi-telný, a proto k smíchu.

Lubor ten slovní útok Ekrta na Fanka viděl. Styděl se za

Ekrta, nenáviděl ho, že ani takového jemného a vznešeného

chlapce jako je Fanek nenechá s těmi hnusnými řečmi na

pokoji. A bál se, aby se Fanek nakonec sám nestal takovým

obyčejným hrubým chlapcem jako ostatní, když musí žít pořád

mezi nimi.

Chtěl Fankovi honem honem něco říct, jen aby už mu ta Ekrtova

strašná slova nezněla v mysli. Šel v uličce Fankovi vstříc,

ten ale vklouzl do lavice a několika poskoky se ocitl v druhé

uličce. Zřejmě nechtěl vůbec s nikým mluvit.

Lubor byl zklamaný a trochu zaražený.

Pak zvonilo k závěrečné hodině. A tak se nesplnilo Luborovo

očekávání, že se aspoň teď, v poslední

přestávce projeví

nějaký větší zájem o odpolední trénink na štafetu.

Lubor tančí do Břízovky

“Ale Lubore!” zavolala maminka pohoršené, když ho viděla

odcházet z domu jen v trenýrkách a tričku. “Takhle přece

nepůjdeš do města, nejsi už maličký chlapec!”

Lubor se obrátil ve dveřích. “Vždyť já jdu jen do Břízovky.

maminko! Budeme tam možná trénovat štafetu - víš?”

Maminka sice nevěděla, co je štafeta, ale upokojilo ji, že jde

Lubor takhle oblečený jenom blízko a že nepůjde do živých

částí města.

Březovka byla velká obora na konci města, několik minut od

ulice, ve které Lubor bydlel. Mezi jehličnatými i listnatými

stromy se tam vinulo množství cestiček a uprostřed se táhla

dlouhá a široká cesta, skoro silnice. V neděli, když bylo

hezky, přišlo tam dost lidí z města nadýchat se čistého

vzduchu. Ve všední den zde však bylo ticho a prázdno.

Lubor vyšel z domu. Špatná nálada zmizela, protože z Březovky

až sem doléhal tlumený křik. Tak přece někdo z Bedny přišel!

Slunce hřálo, ale nepálilo. Luborovi bylo lehce a dobře.

Rozběhl se liduprázdnou ulicí, která měla jen

po jedné straně

domy, a zapomněl, že “už není maličký chlapec”, jak mu to

připomněla před chvilkou maminka.

Poskakoval bujaře po vzorku dlažby na chodníku jako kůzle a

vyrážel z hrdla zpěvné výkřiky.

Při prudkém vyhození nohy se mu vyzula levá plátěnka a

odletěla velikým obloukem. Lubor se smál a zul si i pravou.

Dlažba příjemně chladila. Už nepálila jako uprostřed léta.

Lubor běžel bos, po špičkách, zvolna a pružně, jako

rozdych-těný tanečník. Uvědomoval si s hrdostí pružnost svých

nohou, cítil, jak se na nich napínají všechny svaly, jistě a

silně.

Chodník byl vydlážděný vzorkem tmavých a světlých kostek.

Lubor si představoval, že světlé kaménky jsou voda a že on si

nesmí namočit nohy a že proto musí běžet jen po tmavých.

Babička Hromádková vyšla z podzemního uhlířského krámku s

taškou dříví a podívala se zálibně na Lubora tančícího po

chodníku.

“Taky jsem tak skákávala, když jsem ještě měla mladé nohy!”

zavolala se stínem lítosti v hlase. Ale usmívala se dobrácky.

Lubor se trochu zastyděl, že ho při tom kůzlečím hopkání

přistihla, ale jeho nohy byly neposlušné a dotančily po

tmavých kamenech až na konec chodníku.

Pak přeběhl nedlážděnou silnicí, minul několik vilových domků

a byl u Břízovky. Ze strany, odkud Lubor přibíhal, ji

obtékal čistý potok. Lávka zvala k přejití, ale Lubor se

chystal, že potok přeskočí.

V poslední vteřině před odrazem si to však rozmyslel. Čistá

voda ho zlákala, aby potok přebrodil.

Vstoupil na její klesající dno. Voda mu šla až po kolena.

Ohrnul si trenýrky, když mu pak stoupala po nohou výš a výš.

Byla velmi studená, a když Lubor vyšel na druhém břehu, měl

nohy hnědočervené. V záři žlutého odpoledního slunce se

leskly jako pobronzované.

Pak už běžel až k hlavní cestě Břízovky. Jehličí se mu lepilo

na mokrá chodidla. Křik od cesty sílil a Lubor v něm už

rozeznával i hlasy některých chlapců z Bedny.

Levínova parta

A potom se objevil na cestě mezi nimi. Byl radostně

překvapený, kolik hochů sem přišlo! Trochu ho jen mrzelo, že

si jeho příchodu skoro nikdo ani nepovšiml.

Jestlipak je tady Levín? Lubor jej hledal zrakem mezi hochy.

Ano, tamhle ho už vidí. Mluví s Gajdošem.

Čermák a Bacín zrovna vyběhli na trať. Asi se

přeli, kdo z

nich je rychlejší,a závodem se o tom chtějí přesvědčit. Čermák

nabral rychlost a nechával Bacína vzadu. Bacín se s

předstíraně lišáckým smíchem zastavil. Dělal, že Čermáka

nechává nadarmo se dřít a sám že se tajně ze žertu zastavil.

Tohle jednání, špinavé a nesportovní, to bylo Bacínovi

podobné! Mělo jen jeden účel: zakrýt, že Čermák je rychlejší

než on!

Klub jedničkám zde byl také. Seděl opodál na náspu a shlížel

povýšeně na hemžení u startu. Klub tvořili Frejka, Kleňha,

Kal-čík a Janda. Černý, který se pořád marně

snažil do klubu

dostat (neměl ale tolik jedniček, kolik “stanovy” klubu

předepisovaly), seděl aspoň touţebně v jejich blízkosti.

“Heleďte - Krasavec je tady!” vykřikl pak Čírek a ukázal

prstem stranou přes příkop na násep, kde se právě vynořil

Fa-nek. A hned na něj vykřikl nadšeně: “Nazdar - Krasavce!”

Fanek se začervenal. Hoši se často v jeho nepřítomnosti

přeli, zda si je vůbec vědomý svého hezkého zevnějšku, či zda

o tom neví. Ale jak by mohl nevědět, když mu to někteří

hlupáci, jako takový Čírek, říkali vlastně do očí?

“A kde máš svého dvojníka?” doráželČírek.

Fankovým “dvojníkem” jmenovali teď někdy v Bedně hoši

ošklivého Vojtu Řezinu. Byl to krutý žert, srovnávat ty dva

tak rozdílné hochy, hezkého Fanka a ošklivého Řezinu. Krutý

proto, že jistě způsoboval Řezinovi lítost, duševní bolest.

Řezina však zde dnes nebyl. Vyhýbal se vůbec všemu ve třídě

ještě snad víc než Fanek. Posměšky hochů na jeho šerednost ho

roztrpčovaly a škola se mu stávala utrpením.

Fanek měl na nohou<nové bílé tenisky, kraťounké červené

trenýrky a bílou rozhalenku s krátkými rukávy. Tu neodložil,

ač bylo teplo a při běhání se člověk ještě víc zahřeje.

Neměl tělo tak hřmotné jako Levín. Bylo jemnější stavby a

nějak odpovídalo jeho obličeji.

Hron, Staněk a Raboch se vzájemně snažili svrhnout jeden

druhého do příkopu vedle cesty. Smáli se, a z náspu nad

příkopem za cestou na ně křičel Bavorovský: “Půjčím tretry

tomu, kdo zůstane poslední nahoře!”

A mával nad hlavou běžeckými závodními střevíci, které mají

na podrážce dlouhé vyčnívající hřeby, aby závodník lip běžel.

Tretry - drahé sportovní střevíce - to bylo pro Bavorovského

příznačné! To byl celý on! Sám skoro neběhal,

ale tretry mít

musel! Doma mu bohatí rodiče koupili každičkou věc, na kterou

si vzpomněl. Měl kolo, ale skoro na něm nejezdil. Měl stopky,

ale jeho běh na nich ještě nikdy nikdo vážně neměřil. Když byl

jednou na návštěvě u Sochora a ten mu zahrál na svou

man-dolínu, koupil si Bavorovský mandolínu ještě týž den,

ačkoli na ni neuměl hrát.

Když si ještě před prázdninami Levín přinesl jednou do Bedny

vypůjčené tretry, měl Bavorovský úplně nové tretry už druhý

den. A Lubor teď tady na jejich vzhledu viděl, že jich dodnes

nepoužil. Bavorovskému stačilo, že měl to, co

u jiného viděl.

Sám nedokázal nic. Věděl to, a tak se jen úzkostlivým a směš-

ným opičením po ostatních snažil s hochy udržet krok.

Někteří chlapci měli trenýrky už na sobě. Shodili jen košili,

aby jim při běhání nebylo horko. Jiní se teprve do trenýrek

převlékali.

Někteří z nich za křovím, jiní se převlékali přímo zde na

cestě.

Ekrt, který mluvil nejsprostěji z celé Bedny a teď po těch

nešťastných prázdninách se ve své sprostotě ještě zdokonalil,

utrousil o svlékajících se chlapcích několik nehezkých

poznámek.

Lubora to dohřálo.

“Drž hubu!” rozkřikl se skoro vztekle na Ekrta. Neměl toho

nemravného chvastouna nikdy příliš v lásce, teď zde se svými

řečmi a potměšilým pohledem mu byl přímo odporný.

“Co jančíš?” osopil se Ekrt. “Snad nechceš dostat jednu do

zubů?”

Bacín, ten starý žalobník, se přišoural, v ruce ještě držel

špičatý kámen, kterým dělal startovní čáru přes silnici,a řekl

Ekrtovi:

“Ale nebij ho, nebo ztratíme pořadatele!”

Byl to výsměšný vtip na to, že Lubor tak

usiloval o konání

dnešního tréninku. Lubor se tím cítil dotčený. Ještě se mu

snad budou posmívat za to, že to dnešní odpoledne dal

dohromady!

Vykřikl na Bacína: “Můžete být rádi, že jsem ten trénink

vůbec svolal! Nebýt mne, nedělala by Bedna pro štafetu dodnes

nic!!”

“No to jistě, to už určitě!!” výsměšně mu přisvědčoval Bacín,

“nebýt tebe a shnilých brambor, tak by byl konec!”

Lubor mu už neodpověděl a otočil se od obou chlapců se zlobou

v srdci.

U startu zatím převzal vedení tréninku Levín. Byl vždycky

hlavou takových věcí a všem tady bylo docela samozřejmé, že

používá tónu skoro rozkazovacího. Nikdo se také nehanbil za

to, že jeho pokyny poslouchá bez reptání.

I Lubor byl rád, že Levín přišel a ujal se vedení. Byl to

pravý člověk na svém místě. Lubor by tu nepořídil s hochy nic,

k němu necítil nikdo žádný obdiv. Jeho sportovní výkony

nebyly ta-

kové, aby se před nimi hoši skláněli tak jako před Leví

novými.

A jen to Lubora zase mrzelo, že Levín i ostatní sem přišli

všichni tak samozřejmě, aniž nějak ocenili, že ten začátek

příprav pro štafetu s Pekáčem byl vlastně jeho - Luborovou -

zásluhou! Levín, ani nikdo jiný, by se k tomu nebyl

rozhoupal!

“Tak kdo se hlásí do štafety?” vykřikl pak do hlaholu hlasů

Levín. “Potřebujeme ještě čtyři běžce! Já, Gajdoš, Krákor a

Cejn v ní už jsme najisto!”

Byli to všichni hoši z jeho sportovní party, Gajdoš, Cejn i

Krákor. Parta měla vlastně členů pět, patřil do ní ještě

Stibral. Ten byl však na krátký běh příliš těžký.

Zato Gajdoš běhal jedinečně. Ač to byl jeden z nejmenších

hochů Bedny (jen o kousek větší než Bílek), běhal jako vítr.

Levín musel napnout všechny síly svých nohou, aby ho Gajdoš

nepředehnal. Gajdošovy “běhy” byly objeveny teprve loni, při

kopané proti Pekáči. A od toho dne se pořád ještě zrychlovaly,

jak Gajdoš sílil i jak pod Levinovým vedením zdokonaloval svůj

styl běhu. Ano, Gajdoš běhal znamenitě!

Teď po Levínových slovech se on sám i Krákor a Cejn trochu

začervenali a zatvářili nejistě. Byli hrdí na to, že si je

Levín tak bez výhrad pro štafetu vybral.a obávali se, aby tu

hrdost na nich nikdo nepoznal.

“Tak já bych si to zaběh!” zahoukl s primadonským výrazem v

hlase i tváři Andrle. Až dosud seděl na malém náspu za

příkopem. Teď vstal, přeskočil příkop a zastavil se u Levína.

A pak už začaly přihlášky jen pršet.

“Já taky,” dral se dopředu klepař Čírek, který roznášel o

každém klevety a rozbil tak už mnohé kamarádství.

“Počítej se mnou!” křičel zpod klubka kočkujících se hochů

Landa.

Draňák se také hlásil. Toho přijal Levín bez debaty. Bojoval

za Bednu v každé věci, kde bylo zapotřebí

nějaké rychlosti.

“Snad bych to mohl taky zkusit!” řekl Fanek Jelínek skromně.

Levín si ho prohlédl jediným letmým pohledem.

“No - tenisky máš na to hezké - což o to!” pravil chladně a

Fanek se zatvářil trochu rozpačitě. Ale v duchu s ním Levín

počítal. Fanek byl lehký, pružný a opravdu pěkně běhal.

Hron je nespokojený

“A co já, se mnou nepočítáte?” přikolébal se Denk, ten opičí

pokroucený chudinka a smál se vesele. “Já poběžím finiš!

Dobíhám do cíle.” Tvářil se schválně žertem hodně sebevědomě,

na-foukaně. Věděl dobře, že by nemohl

závodit snad ani s

hochem z první třídy.

Všichni se rozchechtali a Denk ten smích přijímal.

Denk byl vlastně chudák, duchem i tělem trochu pomalý, a bylo

to znát i v celém jeho zjevu.

Protože chlapcům nic nebylo svaté a jak se říká, pro nic nešli

daleko, říkali o Denkovi, že je praštěný putýnkou nebo že na

něj spadla pavlač.

Denk byl nešťastný chlapec a své neštěstí si nezavinil. Jen

jeho nerozumní rodiče mu pokazili život. Měli hostinec a

dávali Denkovi již od útlého věku pít pivo.

“Jen ať si zvyká na naši živnost!” smával se

jeho otec, aniž

si uvědomoval, jaký hřích páchá na svém chlapci.

Denk měl malého bratra, který už také jevil známky toho

duševního i tělesného úpadku, zaviněného požíváním alkoholu

ve věku, kdy je to naprosto nepřípustné.

Zdálo se však, že si Denk ze svého stavu nic nedělá. Jeho

neúspěchy ve škole ho nijak nepřiváděly k obavám. Nemusel se

bát, že mu bude špatné vysvědčení dělat obtíže, až jednou

vyjde ze školy a bude hledat zaměstnání. On nebude hledat.

Vždyť na něho čeká otcův hostinec!

Lubor by se snad propadl do země studem, kdyby se někdo tak

smál jemu. Ale Denk byl už tak otupělý, že se ho nedotklo nic.

Ani teď tady u startu si ze smíchu ostatních nic nedělal,

vždyť - naopak - sám ho svým v žertu myšleným návrhem

rozpoutal.

A Bedna to už věděla, proto si Denka dobírala, ale nijak zle

to nemyslela. S posměšky na Řezinovu ošklivost to bylo už

horší. K Řezinovi však také nikdo necítil žádné přátelství.

“Já bych - Levíne - kdyby to šlo - kdybys myslel - taky

třeba…” hlásil se do štafety nesměle Lubor. Neměl nikdy moc

sebevědomí tam, kde věděl, že nevyniká nad průměr.

Levín ho přejel znaleckým pohledem od špiček bosých nohou až

po oči. Bacín se posměšně zachechtal a uplivl si tím svým

protivným urážlivým způsobem. Levín ale řekl: “No dobře,

můžeme to zkusit!”

V jeho hlase nebylo žádné nadšení a Luborovu chuť k běhu to

srazilo.

“To radši stavte Hrona,” radil Frejka z Klubu jedničkářů, aniž

se staral o to, že ho Lubor slyší.

Levín jen usykl: “Vždyť si můžeme vybrat - ne?”

Pak se přihlásilo ještě několik chlapců. Bylo jich už víc, než

bylo zapotřebí, ale to nevadilo! Teď se teprve z

přihlášených

budou vybírat nejrychlejší.

“Tak vy, kteří neběžíte, vypadněte z dráhy!” zakřičel potom

Levín velitelsky na hloučky stojících i běhajících chlapců.

Musel ale křičet ještě několikrát, než se jim uráčilo

přeskočit příkop a usednout na násep za ním. Bacína musel

Levín dokonce přimět k opuštění cesty násilím, přičemž padlo

několik ošklivých nadávek z obou strarr a jedna ostrá rána od

Levína.

Tohle nikdy dřív - před prázdninami - nebylo!

“Klement, Hron, Andrle, Čírek, Jelínek, Landa! Zaběhnete si

stovku. Potřebujeme z vás vybrat tři a nevíme, kdo co

dokážete!”

“A to poběžíme všichni dohromady?” zeptal se Andrle.

“Ne! Každý zvlášť! Stopneme vám časy - no a nejlepší tři z vás

stavíme do štafety.”

“To je dobré. Podívejme se!” začal rebelovat proti Levínovi

Hron. “Tak my se tady máme mezi sebou sekat - a proč neběžíte

taky na zkoušku vy, vás prvních pět, co jste se ve štafetě

usadili bez zkoušky? U většiny z vás přece tady nikdo nevíme,

jaké máte teď po prázdninách časy.”

“To je moje věc!” odsekl hněvivě Levín.

Hron zrudl. “Tak já ti to teda řeknu sám!” chrlil ze sebe.

“Protože to je ta tvá atletická parta, vyjma Draňáka, rozumíš!

A ta štafetu poběží, i kdyby měla nohy třeba ze dřeva. Tak je

to!”

“Nebav se, nebav se!” zuřil Levín. “Nebo nepoběžíš!”

“Tak dobře, nepoběžím - no!” trucovitě souhlasil Hron

a snažil se vypadat co nejlhostejněji. když odcházel od

startu.

Luborovi se sevřelo srdce. Měl předtím takovou radost, že ten

dnešní trénink takhle dobře dopadne a že to s Bednou přece jen

není tak zlé. Ale teď se už zase ukazuje, že je s

Bednou

konec. Hron se najednou zase prudce otočil, vrátil se na start

a řekl umíněně: “Anebo ne! Já přece jen poběžím! I kdybys mi

to stokrát zakazoval! Na běh na zkoušku má každý právo. Proto

jsme sem přece dnes přišli!”

Levín už mlčel. Denk hodil z náspu na Hrona kus uschlého drnu

a zahuhlal: “Tak nezdržuj, primadono, nebo za sebe neručím!”

“Kluci, kdo mne potáhnete?” sháněl se Landa. A také každý z

ostatních hochů, kteří měli dělat zkoušku, si hledal někoho,

kdo by běžel s ním, bez měření času, jen aby ho “táhl”, to

jest, aby ho svým během vybičoval k ještě

větší rychlosti. Je

totiž známý úkaz, že nikdo - když běží sám - nevyvine takovou

rychlost, jako když vedle běží někdo jiný a snaží se ho

předběhnout.

První běžel Fanek. Ten nemusel “tahouna” dlouho shánět,

nabízelo se mu jich překotně několik.

“Jelínku, já s tebou poběžím… já…” domlouval se Staněk.

“Půjčím ti tretry, když s tebou poběžím!” vydíral Bavorov-ský.

“Dékuju, tretry nechci,” řekl Fanek mírně a zdvořile.

“Trmale, běž s Jelínkem!” rozhodl pak Levín.

Protože zde byly jen jedny stopky, na kterých se měl měřit

čas, odešel Levín k cíli a odtamtud dával bílým šátkem znamení

k startu. Přitom zmáčkl stopky.

Fanek si klekl jedním kolenem na startovní čáru. Chalupa mu

chtěl vstrčit pod koleno složené noviny, aby se neumazal, ale

Fanek toto směšné a nesportovní opatření odmítl.

“Tak já bych ti ty tretry půjčil!” nabízel se zase Bavorovský.

“Děkuju - nechci!” Fanek teď odmítl už příkřeji. Zřejmě ho ty

stálé pozornosti ostatních hochů unavovaly a zahanbovaly.

Jistě si někdy musel připadat jako nějaký chlapeček, který má

kolem sebe pořád plno opatrovníků, pomocníků a obdivovatelů.

“Připravit ke startu,” zaznělo od cíle z Levínových úst,

“pozor - teď!” Vzduchem se tam přitom mihl bílý šátek a Fanek

vyletěl od startu jako uvolněné péro.

Běžel pěkné a rychle. Jeho oslnivě bílé tenisky tvořily v

rychlém běhu jediný vířivý obrazec. Hoši na náspu povzbudivě

křičeli. Trmal - “tahoun” mu nestačil.

Pak Fanek prolétl cílem a brzdil. Nebylo to sem k startu

slyšet, ale i zde viděli, jak se zpod jeho bílých tenisek za

cílem zvedl najednou obláček prachu.

Nad stopkami v Levínově ruce se udělal chumel hlav.

“Jak to běžel?” zahoukal Denk líně z náspu u

startu. Hoši se

rozesmáli, protože Denk použil hýkavého hlasu, jakým mluvil

jejich školník, kterého uměl mistrně napodobit.

Za chvíli přišla odpověď: “Třináct čtyři! Hron připravit!”

Hron si zatím klekl na start. Tvářil se pořád ještě uraženě.

Nikdo mu nepodkládal pod koleno papír, ani mu nenabízel

tretry. Uběhl stovku za čtrnáct vteřin a devět desetin.

Lubor ji běžel za 13,9, Chalupa za 14,4, Pišvejc, který

vymámil na Bavorovském tretry - dokonce za 15,2. Měl ty

prožluklé střevíce s picháky poprvé v životě na noze a neuměl

v nich běhat. Jednou dokonce zakopl.

Fanek a Lubor měli tedy ze všech hochů, o které šlo, pro

štafetu nejlepší čas, a proto poběží ve štafetě proti Pekáči!

Levín pak zvolna přiklusal od cíle ke startu a s ním i hlouček

těch, kteří u cíle přihlíželi.

Hron něco podezřívavě vykřikoval, že ty stopky šly nějak

divně, on že na prázdninách běhal stovku za rovných čtrnáct,

někdy i rychleji - a to že bylo ještě horko, ale Levín ho

neslyšel. Hron také neměl odvahu svou nedůvěru k jeho měření

říct mu do očí a bylo to pro něj štěstí. Leví nova pěst byla

tvrdá.

“Tak dost!” řekl teď energicky. “To stačí! Štafetu poběží:

Gajdoš, ten vybíhá, Draňák, Landa, Krákor, Cejn, Jelínek,

Klement, do cíle dobíhám já!”

Všichni, běžci i nezúčastnění, se hlučně rozhovořili o té

sestavě. Někteří nad ní kroutili hlavou, jiní ji chválili a

Hron tvrdil, že s ní Bedna “zkrachuje”.

U mnohých hochů způsobilo tajnou i zjevnou nevoli to, že

Levín čtyři místa z osmi obsadil ve štafetě členy svého

lehkoatletického kroužku. A Hron je v tom rozladění ještě

popichoval.

“A tečí si to ještě několikrát zaběhneme!” určil pak Levín.

Stometrové úseky nebylo třeba rozměřovat, malé silniční

kameny u příkopu je už označovaly. Břízovka byla opravdu

ideální místo pro uspořádání takového podniku.

Z těch, kdo nebyli v oficiální štafetě, utvořilo se teď druhé

osmičlenné družstvo, které bude Levínově mužstvu dělat

“tahouny”.

Lubor si umluvil s Fankem a Levínem, jak bude od Fanka

štafetový kolík přejímat a jak Levínovi předávat. Bylo to

velmi důležité. Často nesprávné předání prohraje závod. Levín

proto také kladl na správnost předávání velký důraz a

několikrát si celé mužstvo kolík podávalo jen v klusu, na

několikametrových úsecích, než běželi štafetovou dráhu s úseky

stometrovými.

Někteří hoši - diváci - se pomalu vytráceli od silnice, jak

čas pokračoval. Na závodní dráze se objevily stíny, které tam

nebyly, když Lubor přišel.

Západ se rozhořel ohněm červánků.

Levín pak cvičení ukončil a domluvil s hochy na zítřek další.

Havlík dřív a nyní

Třídní učitel Havlík hleděl pátravě do lavic mezi hochy, jako

by chtěl číst v nejtajnějších myšlenkách každého jednotlivce.

Bedna skoro nedýchala. Nikdo se neodvážil přešlápnout nebo

hlesnout. Tak to bylo vždycky, když Havlík přišel do Bedny.

Teprve když Havlíkovy ruce sjely ze stolu k zásuvce, aby

vytáhly třídnici, napótí povolilo. Bedna vydechla a tu a tam

se ozvalo i nesmělé zašeptání. Šplhoun Bacín vyběhl z druhé

lavice a přinesl Havlíkovi namočené pero. To byla jeho

vydržená funkce a nikdo mu ji také nebral.

Havlík se nezdál hochům zlý, byl jen velmi přísný, tvrdý.

Byl i spravedlivý! Když dal někomu nedostatečnou, bylo to

opravdu jen proto, že vyvolaný nic nedovedl.

To matematikář Doubrava dal například nedostatečnou i za to,

co se znalostmi matematiky nemělo nic společného! Stačilo

třeba, když se u někoho našlo při hodině rozečtené číslo

Rychlých šípů. Matematikář se přitom nerozčiloval, nekřičel,

tak jako třeba “Zvonek rozkladitý”, ale napsal provinilci

pětku. A nedostatečnou dostal i ten, kdo rušil nebo kdo si

zapomněl doma učebnici.

A to se hochům právě nezdálo správné. Známka má být přece

ukazatelem dovednosti žákovy v onom předmětu a nemá zahrnovat

i ocenění jeho chování a jeho pořádnosti nebo nepořádnosti.

Špatné chování se má trestat zápisem do třídnice, nepořádek

se má léčit udělením důtky nebo i nějakým trestným úkolem, ale

nesmí to odnášet známka. Na té má být jen vidět, jestli žák

umí počítat nebo ne. To však matematikář nechtěl uznat.

Havlík takové názory neměl. A kdyby v sobě našel jen trochu

vlídnosti, Bedna by ho měla snad i ráda. Pro jeho věčně

zamračenou a podezřívavou tvář, úsečnou řeč a neúprosnost se

ho však Bedna spíše bála. Necítila sice k němu takový odpor

jako třeba k přírodopisci, ale ani ten strach

nebyl pocitem,

který by Bednu s Havlíkem nějak důvěrněji sblížil.

Sochor vyprávěl o Havlíkovi zajímavé věci. Sám se je dozvěděl

od svého značně staršího bratra, který chodil sem do školy asi

před deseti roky.

Havlík se prý před lety choval docela jinak. Tehdy byl docela

veselý, celá škola ho měla ráda a každá třída se na jeho

hodinu těšila.

Mnozí žáci však postupem času jeho dobroty využívali,

vykládali si ji jako slabost. Zvláště jedna nejvyšší třída se

tím stala proslulou. Ta dělala při Havlíkových hodinách

skutečné “psí kusy”. Ředitel měl s Havlíkem dlouhé rozpravy o

tom všem a nakonec ho vyzval, aby vše uvedl do pořádku a aby

si u žactva získal opět vážnost a kázeň.

Havlík se o to snažil, ale nešlo to. Třídy si už při

Havlíkových hodinách nechtěly zvykat na suchou disciplínu,

když okusily příjemné svobody a veselí.

A Havlík s nimi bojoval, jak mohl. Nejdřív se snažil obrátit

třídy ke klidu po dobrém. Říkal, že si nezaslouží, aby se mu

za jeho dobrotu tak špatně odměňovaly.

Ale nekázeň už nemohl zastavit. Bylo to pořád horší a horší.

Ředitelovy rozpravy s ním byly pořád častější

a ostřejší.

Havlík se potom úplně změnil. Začal nenávidět celou školu.

Ráno do ní šel s odporem, a když vyučování skončilo, oddychl

si vždy jako po těžkém snu. Mládež, kterou měl předtím rád a

které se snažil školu zpříjemnit, jak jen nejlépe dovedl, mu

teď byla protivná a cítil k ní nenávist. Třídní knihy všech

tříd se hemžily jeho poznámkami o chování žáků. Poznámky

bývaly dlouhé a peprné - a zloba z nich přímo čišela.

Pak mu nejvyšší třída provedla ošklivou věc. Dala mu do stolku

balónek s otvorem, naplněný vodou. Balónek byl hned na kraji

zásuvky, zaklíněný mezi vnitřní stěnu zásuvky a těžké knihy -

a přitom ještě vložený do pletené síťky. Od síťky vedl

provázek, připevněný k nepohyblivé zadní stěně stolu za

zásuvkou.

Nic netušící Havlík po příchodu do třídy otevřel truhlík.

Otevřením se provázek napnul, ale gumový balónek v síťce,

zales-nutý mezi knihami a vnitřní stěnou truhlíku, povolit

nemohl. Tahem provázku se tedy zmáčkl a z jeho otvoru vystříkl

prudký pramének vody, Havlíkovi rovnou do obličeje, na límec s

vázankou i na oblek.

Třída se rozbouřila chechtotem. Ale úsměv brzy ztuhl na rtech

zdivočelých chlapců.

Havlík vyskočil prudce od stolu jakoby ohněm popálený, až se

židle za ním převrhla a spadla s rachotem ze stupínku. Tak se

lekl! Byl bledý jako smrt.

Vzápětí nato vykřikl tak silně, až se okna otřásla: “Kdo to

udělal?”

Ovšem - nikdo se neozval.

Ve třídě bylo takové ticho, že Havlíkovo prudké oddychování

bylo slyšet až do poslední lavice.

Pak si Havlík otřel obličej šátkem a hoši v předních lavicích

viděli, jak se mu chvějí ruce. Byl zřejmě

nemocný a toto

rozčilení mu ještě dodalo.

Tak tu stál proti lavicím ještě chvíli. A potom volným, znave-

ným krokem odešel do sborovny, ač byl teprve začátek hodiny. A

do třídy se už nevrátil.

Havlíkova hodina

Po té události přestal tenkrát Havlík na škole učit.

Říkalo se o něm, že je nemocný a že se do školy snad už ani

nevrátí.

Ale vrátil se! Asi za rok. Třída, která provedla ten nepěkný

klukovský kousek s balónkem, zatím už odešla, a tak se s ní

Havlík nesetkal.

A zbylé třídy Havlíka ani nepoznávaly.

Ze začátku, dlouho předtím, než ze školy odešel, býval Havlík

veselý, dobrácký. Potom - když třídy jeho dobroty zneužily -

byl hněvivý, prudký a zlý. Teď po návratu do školy nebyl ani

veselý, ale ani zlostný!

Byl jen zachmuřený a ledově klidný.

Nepromluvil zbytečného slůvka, neusmál se, ani když třída

burácela smíchem nad veselou nehodou některého chlapce nebo

nad nějakou směšnou odpovědí.

Ale k němu, k Havlíkovi, si už nikdo nedovolil ani tu

nejmenší smělost. Z očí mu svítila neúprosná přísnost. Každý

měl před ním strach.

Bedna měla Havlíka za třídního od svého začátku. Ta už ho

poznala mnoho let po jeho proměně. Nemohla si ani představit,

že byl Havlík někdy dříve také veselý, že s hochy žertoval a

přátelsky mluvil.

Nikdy se nerozveselil, obličej se mu před hochy nikdy

neroz-světlil úsměvem. Jako kdyby se bál, že by se třídy zase

začaly k němu chovat neuctivě a bezohledně jako kdysi, když

byl ještě laskavost sama.

A teď tady sedí, hodinu již zapsal do třídní knihy - Bacín se

už se svým perem uklidil do lavice - a dívá se

po třídě

zkoumavým zrakem. Za několik okamžiků pak začne buď nový

výklad nebo zkoušení z minulé látky.

Vtom se ozvalo zaklepání a do Bedny vešel jakýsi chlapec z

Pekáče. Měl v ruce oběžníkový sešit. Šel vážně a hrdě - jako

nějaký slavný zápasník - až na stupínek, tam se postavil skoro

po vojensku, obřadně se uklonil a podal Havlíkovi sešit.

Ve třídě se ozval lehký šum. Vše, co souviselo s Pekáčem,

způsobilo v Bedně vždycky rozruch. Bylo v tom trochu tajného

vědomí jakési konkurence, jíž Pekáč Bedně vždycky byl.

Pišvejc, zvaný též “Básnidlo”, který skládal na

všechno možné

rychle a lehce rozmanité říkačky - třeba i beze smyslu -

šeptal skoro nahlas:

“Koukněte toho sekáče, jenž přišel právě z Pekáče, o kterém

Bednou jde jediný hlas: Pekáč to projede v štafetě zas!”

Pišvejcův nový výtvor bylo slyšet skoro po celé Bedně. A

protože v něm šlo o zesměšnění Pekáče, Bedna se vděčně

potichu rozesmála.

Chlapec z Pekáče říkačku také slyšel. Trochu zrudl a podíval

se zdrcujícím pohledem mezi lavice.

Nějaké zvláštní přátelství mezi Pekáčem a Bednou nikdy

nebylo. Obě třídy vzájemně na sebe vždycky hleděly jako na

soupeře, podobně jako na sebe hledí dva fotbalové kluby

přibližné stejné úrovně. Také však mezi nimi nebylo žádného

ostrého hněvu. Vždycky spíše jen napětí, co udělá Bedna nebo

co podnikne Pekáč.

Po prázdninách se však poměr mezi Bednou a Pekáčem citelně

zhoršil. I to zavinily ty poslední divné prázdniny. A byla to

víc Bedna než Pekáč, která ten poměr kalila. Takové

pišvej-covské říkačky nebo Draňákovy hrubosti k hochům z

Pekáče a jiné drobnosti, to vše pak napětí ještě přiostřovalo.

Havlík zvedl teď tvář od čtení zprávy v sešitě.

“Už zase budete mít nějaké závody?” zeptal se do třídy a v

jeho hlase bylo cítit, že mu to není milé. Opravdu, Havlík by

byl nejraději, kdyby hoši šli vždycky ze školy rovnou domů a

tam seděli nad knihami a sešity až do večera. Pak jít spát,

ráno do školy a zase hned jen domů k učení. Vše, z čeho jen

trochu volalo chlapectví, veselost, pohyb, mu bylo proti

mysli.

“Prosím, to bude trvat jen chvilku!” vysvětloval ochotně

Ba-cín.

Havlík skoro vykřikl: “Hlásil ses o slovo?”

Bacín si tedy sedl, zvedl ruku, Havlík ho vyvolal a Bacín

znovu opakoval: “Prosím, to bude za chvíli hotové. To je jen

jedna štafeta! A teď po prázdninách jsme s Pekáčem ještě

nezávodili. To bude první závod!”

“No dobře, dobře!” hučel Havlík mrzutě. Bacín se posadil.

Chlapec z Pekáče odešel. Za chvíli poběží v Pekáči lísteček se

zprávou: “V Bedně na nás zpívají písničku!” A o přestávce tam

bude jako ve vydrážděném úle.

V Bedně pak nadešla úmorná havlíkovská hodina, která unavila

hochy jako málokterá jiná. Havlík vykládal svůj předmět

strohým suchým tónem. Ve výkladu nebylo jediné slůvko nějakého

přirovnání nebo praktického příkladu, na kterém by hoši mohli

nové látce lépe porozumět. Proud řeči plynul Havlíkovi z úst

jednotvárně. Kdyby byl někdo Havlíka poslouchal za dveřmi a

neviděl by jej stát vedle stolku u tabule, jistě by si

myslel, že Havlík svůj výklad čte přímo z knihy.

Když s výkladem skončil, opakoval všechno ještě jednou, už

stručněji, ale zase tak jednotvárně, suše, bez jediného

pozvednutí hlasu. A potom vždy zbytek hodiny věnoval zkoušení

toho, co vykládal.

To bylo to nejhorší. Hoši - ještě omámení a otupení jeho

jednotvárným proudem řeči - si obyčejně z výkladu nic nepa^

matovali. Sem tam něco zachytil některý z jedničkám, jejichž

mysl byla přece jen bystřejší. Ostatní byli ospalí, malátní a

Havlík z nich nedostal kloudné slovo.

Konec Havlíkovy hodiny vítali hoši s takovým ulehčením, jako

když dojdeme po svízelné cestě s těžkým břemenem k cíli.

A teprve doma z učebnic dohánëli to, co nedokázali sledovat a

chápat při uspávající Havlíkově řeči ve škole.

Kde byly ty časy, kdy Havlík při výkladu sršel vtipy, usmíval

se a všelijak svou hodinu hochům zpříjemňoval, takže se na ni

každý těšil!

Psanec Bedny

Dnes však byla únavná Havlíkova hodina ve druhé polovině

přerušena.

V jedné z lavic se ozval neklidný šum a pak vášnivý šepot,

skoro jako hádka. Havlík tam zaletěl pohledem a jeho tvář se

zamračila.

“Co je to tam? Ticho! Co chceš, Vranejsi?”

“Prosím, mně je špatně!” Vranejs to řekl takovým tónem, jako

kdyby chtěl někoho obvinit. Trucovitě a výhružně.

“Není to na tobě vidět!” zchladil ho Havlík.

“A od čeho,

prosím tě?”

“Prosím - tady je pořád cítit taková ztuchlina…”

“Co je tam cítit?” V Havlíkových očích i hlase se jevil údiv.

“Prosím ztuchlina!”

“Kde by se tady vzala ztuchlina?”

“Prosím ano - my to tu také pořád cítíme!” podlézavě se

odvážil bez hlášení pronést z vedlejší lavice Stibral.

“A tady taky…” ozval se kdosi za Vranejsem.

Lubor Klement se zachvěl odporem i předtuchou toho, co asi

mělo přijít. To je zase to podivné poprázdninové jednání

Bedny. Věděl, na koho mají hoši opět

spadeno.

“A co je tam tedy cítit tou ztuchlinou - co?” zeptal se znovu

Havlík a sestoupil ze stupínku.

“Prosím - prosím - tady Řezina!” mluvil Vranejs na oko

zdráhavé, jako by nechtěl prozrazovat kamaráda, ačkoli to bylo

jeho cílem.

“Řezina? Jak to?” nechápal Havlík a došel až k jeho lavici.

“Ano, prosím - všechno je mu cítit ztuchlinou - šaty - učení -

vlasy - no všechno! Prosím, směl bych otevřít okno? Mně je tak

špatně!” Vranejs se zatvářil pokrytecky a jeho hlas se stal

kňouravě naříkavým.

Nebylo mu nic, ale s tou ztuchlinou - to byla tak trošku

pravda.

Řezinovy šaty byly stále cítit jakousi vlhkostí, něčím

protivně nasládlým, pro co snad ani nebyl výraz. Lubor kdysi v

zimě nedal uschnout mokrou lyžařskou bundu, pověsil ji plnou

sněhu

doma v předsíni mezi staré šaty. A bunda byla druhý den cítit

něčím podobným jako Řezinovy šaty.

Také vlasy a vůbec všechny věci měl tím podivným pachem

nasáklé. A jeho knihy i sešity byly ustavičně zvlněné, jako

kdyby se vykoupaly ve vodě.

Řezina to věděl. Od malička zahrnovaný urážkami a posměšky

všech, ke kterým se chtěl v přátelství přiblížit, stával se

za-trpklý a nemluvný. V každém chlapci viděl jen nepřítele,

který je kdykoliv ochotný urazit ho a zesměšnit.

Denk, kterému dávali doma pít pivo, když byl ještě skoro

nemluvně, byl také ošklivý. Ale měl šťastnější povahu než

Řezina. Nic si ze svého nehezkého obličeje a znetvořeného těla

nedělal. Vtip oplácel vtipem, pořád se smál, dovedl

rozchechtávat celou Bednu napodobením hýkavého hlasu

školníkova, a to vše dohromady ho

zachraňovalo. Hoši z Bedny

v něm neviděli oškliv-ce se zchátralým, nevzhledným tělem, ale

spíš veselého šaška Bedny. Byl jedním z nich.

Ani Řezina sám nevypadal nijak vábně. Nadarmo mu hoši

neříkali: “Až budou mít ohyzdové bál, tak tam budeš dělat

krále!” Kdyby tento posměch nebyl tak krutý a nekamarádský,

bylo by to docela přiléhavé přirovnání.

Řezinova tvář byla tvarohově bledá, pohublá, z ní vystupoval

veliký ošklivý nos, ustavičně načervenalý. Také ohromné a

odstávající uši byly pořád krvavě červené.

Oči měl vodnatě světlé. Vlasy byly nepoddajné, nastojato

česané, tmavé.

Někdo v Bedně razil kdysi heslo, že Řezina má obličej, který

si přímo říká o ránu. Bohužel - teď po prázdninách - někteří

ostří hoši s Draňákem v čele toto heslo na Řezinově tváři

občas uskutečňovali.

Řezina byl chlapec, který měl to neštěstí, že se narodil s

obličejem tak šeredným, jaký se málokdy vidí. A ta ošklivost

se odrážela v chování ostatních.

V Bedně neměl jediného kamaráda. Žádný s ním nemluvil -a když

přece, tak to bylo jen ve formě krutého vtipu na jeho

ošklivou tvář. Každému byl protivný. Se svými sousedy byl

ustavičné v nějakých rozporech. Byl opravdu vyděděncem Bedny.

Řezina se ale nedokázal tak ovládnout jako Denk. Cítil se

příliš uražený, ranený, než aby mohl vtip na svou tvář

oplácet vtipem. V něm vždycky vzkypěla žluč.

Nikdo však nezkoumal jeho nitro. Nikdo si nepoložil otázku,

zda by bylo možné s Řezinou nějak kamarádit a jak by to

přátelství vypadalo.

Přicházel do školy sám, sám seděl nebo bloumal po chodbě o

přestávkách a sám odcházel domů. A když někdy nepřišel do

školy, nikomu nescházel. Snad ani nikdo nevěděl, kde bydlí!

Vnitřní hněvivé i bolestné myšlenky se Řezinovi vrývaly do

tváře. Ponenáhlu dostával zlý, urputný výraz, který ho činil

zase ještě ošklivějším. Jeho tvář byla stará, vypadala už jako

tvář dospělého člověka.

Někteří učitelé jej neměli rádi. Z výrazu jeho tváře soudili,

že je to nějaký zlý potměšilý chlapík, před nímž je nutné mít

se na pozoru. Když měli řešit nějaký spor Řeziny s některým

hochem, vždy byli spíš ochotni věřit, že vinníkem je Řezina.

A těch sporů bylo hodně! Málokdo odolal, aby se slovem nebo

-zejména teď v poslední době - i rukou nedotkl jeho ošklivé

tváře. A Řezinova bolest a lítost se měnila ve zlobu proti

všem v Bedně i jinde, proti celému světu!

Žádnou urážku nenechal nepomstěnou. Nebál se bušit pěstmi ani

do hromotlucké postavy Draňákovy nebo do mocných prsou

Levínových, i když ho pak zbili často do krve.

Ještě v minulém školním roce to s Řezinou ušlo. Ani tehdy s

ním sice nikdo moc řečí nenadělal a vtipy na jeho tvář také

jen pršely, nezdálo se však, že by si to bral nějak k srdci.

Avšak teď to propuklo na obou stranách a Řezinovi se škola

stala utrpením.

Vranéjsův výstup se ztuchlinou při Havlíkově

hodině, to byl

jen nepatrný příklad nechuti Bedny k Řezinovi. Proč Vranejs na

Řezinu tak upozorňoval Havlíka? A k tomu ještě v takové

nechutné záležitosti? Jak asi muselo být Řezinovi, když se teď

k němu s odporem obracely oči všech hochů i učitele?

Řezina seděl zaraženě v lavici. Jeho tvář byla nepříjemně bílá

a uši a nos ještě červenější než kdykoli jindy. Veliká ústa s

odu-lými rty měl bolestně stažená, koutky úst směřovaly dolů.

Tak

se mu utvářely vždycky, když nějaký útok proti němu dostoupil

vrcholu. Na čele mu stál pot.

Havlík chvíli mlčky přešlapoval. Zdálo se, že nenápadně

nasává vzduch, aby zjistil, do jaké míry je Vranejsova

stížnost oprávněná.

Pak řekl mrzutě: “Ale tak si Řezina sedne do poslední lavice a

je to. Já se s vámi zltbit nebudu!”

Řezina pohlédl vyděšeně a jakoby nechápavě na Havlíka. Do

poslední lavice!! Co se to na něj zase řítí za ostudu?

Poslední dvě lavice byly v Bedně prázdné. A on že si má

sednout do poslední? Oddělený jednou prázdnou lavicí od

ostatních jako pra-šivec?

Krev se mu teď nahrnula do smrtelně bledých

tváří a bouřlivě

zatepala ve spáncích. Pohlédl znovu Havlíkovi do obličeje. Ten

byl tvrdý, nehybný.

Řezina se shýbl pod desku lavice pro své věci. Vyhrábl

hromádku rozedraných knih, v neladů, všelijak přeházených, a

položil na ně násadku ze žlábku.

Každého jiného by snad aspoň někteří hoši litovali. Ale

Řezina se svým výrazem vypadal v tu chvíli tak odpudivě, že

ho nelitoval nikdo. Ani Lubor s ním necítil žádný soucit.

Řezinův krajní soused Stibral přehnaně a urážlivě vstal a

vystoupil z lavice do uličky, aby mu uvolnil cestu. Přitom se

na jeho tváři objevil vítězný úšklebek. Byl rád, že se

zbavuje nežádoucí a nevyznamenávající společnosti Řezinovy.

Havlík se vrací k tabuli a Řezina se stěhuje dozadu. Nevidí

ani na cestu. Někdo mu nastavil v uličce nohu a Řezina o ni

zakopl.

Ozval se škodolibý smích. Řezinovi spadla z hromady nesených

knih násadka. Shýbl se pro ni a Žilač ho uhodil sešitem do

hlavy. Smích zesílil.

Havlík se prudce otočil. “Ticho!” vykřikl hněvivě. “Co tam

ještě děláš, Rezino?”

“Nic prosím!” řekl chabě Řezina, aniž se

obrátil k tabuli.

Nechtělo se mu vysvětlovat. Dotápal zvolna do poslední lavice

a klesl do ní zdrceně.

Teď byl opravdu veřejně, úředně označený za psance Bedny!

Před štafetou

Toho dne, kdy měla Bedna změřit s Pekáčem svou rychlost ve

štafetě, bylo už od rána v celé škole velmi rušno.

Nižší třídy, které samozřejmě také o závodu věděly, se přely a

sázely, kdo vyhraje. Někdo tvrdil, že zcela jistě zvítězí

Bedna, protože v rychlosti vynikala vždycky nad hochy z

Pekáče. Jiní se zase dušovali, že i kdyby kdykoli dřív Bedna

vždycky vyhrála, teď je s ní najisto konec. Že má Pekáč toho

nového běhouna Bakalu, ten že tam vzal všechno do ruky,

zejména ovšem trénink, a že tedy není možné, aby vyhrála

Bedna.

A protože tohle říkali zejména ti, kteří byli při trénincích

Pekáče a všechno viděli, získávalo jejich neblahé proroctví

půdu. V nižších třídách se o Bedně začalo pochybovat.

V Bedně samotné odpolední závod zaměstnával kdekoho. Snad o

něm v hloubi duše tajně přemýšlel i všemi opovrhovaný a

posmívaný Řezina. Ten tam byl onen počáteční nezájem o

štafetu, který Lubora tak zlobil. Nyní se změnil v palčivou

nedočkavost.

Mužstvo štafety bylo středem pozornosti. A Levín nevěděl, koho

dřív poslouchat.

“Levíne - co myslíš - jak to dopadne?” - “Levíne, ať se

držíte!!” Jako kdyby Levín něco mohl napřed vědět a jako

kdyby on byl pánem nohou a síly ostatních běžců štafety!

Ale i všichni ostatní členové štafety byli obléháni skupinkami

těch, kteří nepoběží. U Fanka bylo shromáždění největší.

Dobromyslný Dohrál, Fankův soused v lavici, který si vždycky

žertem hrál na jakéhosi Fankova pěstouna a ochranitele, se teď

smál, třásl Fankem a křičel: “Ty darebo darebný, jestli to

dnes nevyhrajeme, tak uvidíš!”

Černý, který se pořád marně snažil dostat se do Klubu

jednič-kářů, okřikl Dohrála závistivě: “Ale nech ho, copak je

nějaký hadrový panák, abys s ním tak třepal?”

Fanek řekl trucovitým hlasem: “To se ví! Dělají se mi až

mžitky před očima.” Usmíval se však přitom a bylo vidět, že to

myslí jen žertem. I on dnes odložil tu svou poprázdninovou

změnu, tu zatnlklost a nevšímavost k celé Bedně. Ovšem - je-

ho stará vlídnost ke všem, jak ji hoši znávali z

minulých let,

ani v té jeho dnešní zjihlé náladě nebyla!

Teď se otočil žertem na Dohrála a volal: “Už mám toho tvého

týrání dost, protivo, teď poznáš mou odplatu!” Snažil se

Dohrála sesunout z desky lavice, na které seděl, ale

nepodařilo se mu to. Dohrál byl těžký a silnější. Sevřel Fanka

jako do kleští, přehodil si ho přes své nohy a posadil pak

doprostřed lavice na jeho místo.

Několik chlapců se pustilo do Dohrála. Jako vždy měl Fanek

hned plno ochránců, ačkoli si mu nikdy a nikdo netroufl nějak

vážně ublížit.

Řezina seděl vzadu ve své vyděděnecké lavici a pozoroval ten

výjev. Hlavu měl podepřenou pěstmi, kolem velikých úst mu

ležel stín trpkosti a závisti. Bože - jak by si přál aspoň na

jeden den být Fankem, shodit ze sebe tu masku ošklivosti,

setřást ty pršky posměchů a vtipů.

Pak Bavorovský něco řekl svým tenkým hláskem, ale v šumu a

hluku přestávky to zaniklo. Jen několik nejblíž stojících

hochů se toho chytlo. Opičák Denk zavolal do vřavy hýkavým

hlasem školníka: “Ticho, ticho, Bavorovský nám chce něco

říct!”

Hluk se opravdu utišil a když Bavorovský

ještě k tomu

vystoupil na stupínek a hoši uviděli slavnostní výraz v jeho

tváři, přestali hlučet docela.

“Tak poslouchejte,” pravil Bavorovský. “Když Bedna štafetu

vyhraje, dám jí úplně nový kopací míč. Ten míč by byl pořád u

Levína a vždycky, když by si chtěl někdo z Bedny zakopat, tak

by si ho od něj vypůjčil!”

Bednou se ozval pochvalný křik a Bavorovský se tvářil

blahosklonně i zase rozpačité, šťastný, že aspoň na chvíli

upoutal na sebe vděčnou pozornost Bedny.

Jedničkář Frejka vyskočil radostně na stupínek a předstíral

ohromné nadšení. Tloukl Bavorovského nadšeně do ramen tak, že

Bavorovský spadl ze stupínku mezi chumel jiných hochů, a volal

přitom: “Ať žije stařičký mecenáš!! Ať žije stařičký

mecenáš!”

Napětí mezi Bednou a Pekáčem dnes dostoupilo vrcholu. Levín

jen ohlásil do Pekáče sestavu štafety z Bedny, a mluvčí Pe-

káče, silný a slušně vypadající chlapík, odevzdal Levínovi

seznam jmen ze štafety Pekáče. Nic víc! Na společné chodbě ve

škole hoši z Bedny chodili kolem Pekáčníků nevšímavé a kde

mohli, utrousili o nich nějakou peprnou poznámku.

Chlapci z Pekáče ovšem také nemlčeli. V rohu před Bednou se

strhlo několik menších potyček a žalobníček Bacín, který se

neopatrně zatoulal do oblasti chodeb Pekáče, byl tam zatažen

do zákoutí a vrátil se až ke konci přestávky, uslzený,

rozcuchaný a s pochroumanou vázankou.

Tak ubíhala přestávka za přestávkou.

Před poslední hodinou se hoši v Bedně dohodli, že pozvou ke

štafetě také Havlíka jako čestného hosta.

“Neblázněte!” křičel Draňák. “Nepřijde tam stejně a darmo nám

ze zlosti ještě zase napaří nějaké opáčko!!”

Levín byl jiného názoru: “Proč by nepřišel? Třeba by se tím i

trochu předělal!”

“A kdo mu to má říct?” ptal se šplhavka Bacín. Těšil se, že ho

snad chlapci navrhnou jako mluvčího, když vždycky podává

Havlíkovi pero.

“No ty ne, to si nemysli!” zchladil ho Pišvejc-Básnidlo.

“Nebav se, nikdo se tě neptá, nádivo!”

“Ať to řekne Levín!”

“Ano, to se ví!”

“Ani mě nenapadne!” vzpíral se Levín. “Na mě má stejně vztek,

že něco vždycky spískám! Já k němu nejdu!!”

“Tak Fanek Jelínků! To bude to nejlepší!” vykřikl kdosi a

Bedna se ozvala vzácným souhlasem. I Levín s tím souhlasil.

Jak se jednalo o Fanka, neměl nikdo a nikdy žádných námitek.

Však také nikdo to pozvání neřekne tak hezky jako on. A kdyby

se Havlík na každého čertil, tak na Fanka snad ne. Však hoši

nadarmo neříkali, že by Fanek se svým obličejem mohl jít

obracet černochy.

Fanek nejevil žádné nadšení pro to, aby šel Havlíka zvát, ale

Levín řekl pevně a nezvratně: “Žádná řeč se nevede, půjdeš

Havlindu pozvat a bašta. Rozkazuju ti to jako vedoucí

štafetového mužstva! A jestli jsi jen trochu sportovec, tak

víš, že rozkaz vedoucího se musí poslechnout!”

Fanek se trochu začervenal a pak už byl zticha.

Přestávka byla krátká a Havlík přišel za chvíli. Následovalo

zase těch několik strnulých vteřin ticha při pozdravném

povstání v lavicích, pak Bacínův spěch s perem, a zatímco

Havlík psal do třídnice, hoši pokukovali po Fankovi, jde-li už

na stupínek.

Ještě seděl v lavici, ale Dohrál už vystrčil nohy z lavice do

uličky, i celé tělo tam natočil, aby Fanek ve vhodné chvíli

mohl z ní rychle vyklouznout, aniž by Dohrál vstával a z

lavice vystupoval.

Když začal Havlík hledat ve třídnici piják,

Fanek se pohnul.

Všichni se na něj dívali.

Dostal se na stupínek zase tím svým pružným tichým výskokem,

který nepůsobil nějak divoce nebo rušivě. (Bavorovský, který

chtěl vždycky každého napodobit, tenhle příchod zkoušel jednou

při přírodopisu; ale upadl a natloukl si kolena. Bedna byla

tenkrát k neutišení a Bavorovský ještě dostal od přírodo-pisce

poznámku do třídnice: Skotačí i při cestě na stupínek a ruší

klid třídy!)

Havlík teď zvedl překvapeně hlavu. Co tady Jelínek chce?

Ale Fanek už mluví. Klidným a jasným hlasem. Říká své pozvání

tak mile a tak hezky, že se opravdu nemusí bát nějakého

výbuchu zloby u Havlíka.

“Pane učiteli, my si vás dovolujeme pozvat na náš štafetový

závod se sousední třídou. Běžíme ho dnes odpoledne ve čtyři

hodiny v Břízovce. Udělal byste nám, pane učiteli, velikou

radost, kdybyste se přišel na nás podívat!” Upřel své hezké

oči prosebně na Havlíka a zůstal stát nehybně a mlčky.

Bylo teď na Havlíkovi, aby promluvil. Přejel si několikrát

bradu, pokusil se marně o úsměv a pak řekl: “No - děkuji,

děkuji, ale nemohu přijít — víte — a pak také — nemám příliš

rád tu činnost třídy mimo rámec školní budovy! No ale - když

už to máte domluveno - tak si jděte - nezapomeňte jen na úkoly

a učení k zítřku!”

Od toho dne Bedna už Havlíka nikdy a na nic nezvala.

Pro čest Bedny

Odpoledne vyběhl Lubor z domu zase jen v trenýrkách a tričku,

jako teď vždy, když chodil do Břízovky trénovat. Bylo pořád

ještě vlídné, slunné počasí.

Chvílemi šel klidně, pak zase lehce poskakoval po kamenech

dlažby. Nechtěl se unavit, přece však bylo potřeba mít

rozprou-děnou krev a “rozhýbané” tělo. Za

chvíli, snad za půl

hodiny, bude od něj potřebovat nejvyšší výkon. Pro čest Bedny!

Z Břízovky už zněla změť hovoru, smíchu, volání i zvuky

píš-ťaly.

Lubora objal kolem srdce podivný pocit tísně, jako vždycky

před každou velkou událostí. Nezklame Bednu? Nezklame Le-vína,

který ho do štafety přijal? Neudělá něco, pro co by se mu

chlapci mohli smát nebo dokonce zlořečit? Co kdyby najednou

zakopl? Může se to přece stát při takovém šíleném běhu! Nebo

co když upustí štafetový kolík? To vše by znamenalo, že naděje

na vítězství by byla ztracena!

Na silnici v Břízovce byla už spousta chlapců a noví pořád

ještě přicházeli. Byla tu směsice ze všech tříd. Hoši z Bedny

a Pekáče ovšem převládali.

Levín se Lubora hned zmocnil. “Tak honem, honem!” volal

netrpělivě. “Má to nejblíž a ještě přijde poslední!”

“Vždyť se běží až ve čtyři hodiny!” namítl Lubor.

“No dobře, to vím taky, ale zkusíme si zase ještě jednou to

předávání, já mám z toho strach!” mluvil chvatně Levín.

Vypadal nejistě a ustaraně.

Sebrali ještě Gajdoše, Draňáka, Landu, Andrleho a Cejna a

odcházeli po silnici od startu. Spousta chlapců chtěla jít s

nimi. Ale Levín řekl:

“Nic - darmo byste nás tam otravovali. Raději tu hlídejte

Pe-káčníky!”

Hoši z Bedny tedy zůstali zpátky a Levín s mužstvem štafety

odešel do záhybu silnice, kde nebyli žádní diváci.

Tady se hoši rozestavili v pořadí, v jakém si budou pak při

závodě štafetu předávat: první byl Gajdoš, druhý Draňák, ten

předává Landovi, Landa Krákorovi, pátý je Cejn, od kterého

přebírá štafetu Fanek. Fanek ji předává Luborovi a Lubor

Le-vínovi. Ten s ní pak už běží do cíle.

Vědomí, že dostane štafetu od Fanka, Lubora zneklidnilo. Už

dříve ho napadla taková nepříjemná a neodbytná myšlenka, co

kdyby tak při předávání štafetový kolík upustil! A teď k tomu

přistoupilo ještě i nebezpečí, že v takovém nešťastném

případě by se nutně dostal s Fankem do hádky. A toho se bál

víc než hádání s celou Bednou. Věděl, že by se hádat s ním

nedokázal. Jako snad většina všech ostatních hochů v Bedně, i

Luborovi byl Fanek nedosažitelným vzorem dokonalosti a jakési

vznešenosti. Lubor by se snad propadl hanbou, kdyby měl mít s

Fankem nějaký spor.

“Ale jo - půjde to!” řekl Levín uklidněné, když si teď ještě

několikrát předávání zkusili, aniž někomu kolík vypadl z ruky.

I Lubor se tím trochu uklidnil.

Vraceli se zvolna ke startu, mezi ostatní.

Tam hochů ještě zase přibylo.

Bedna nejvíc obhlížela běžce Pekáče, Bakalu. Nebyl ve škole

ještě dlouho, přistěhoval se sem do města o prázdninách. Hoši

z Pekáče ho tedy znali teprve od začátku tohoto školního roku.

“Uvidíte, ten bude naše zkáza!” řekl o něm prorocky jednič-kář

Kalčík. “Viděl jsem ho běhat! Kam se na něj Gajdoš s Leví-nem

hrabou.” Na některé hochy z Bedny to

působilo drtivě.

Lubor se šel na toho vychvalovaného chlapce také podívat.

Bákala stál v houfu Pekáčníků a se všemi střídavě rozmlouval.

Na jeho ústech hrál sebevědomý úsměv. Měl na sobě utahané

proděravělé tričko a uválené trenýrky. Tričko i trenýrky byly

z černé látky, nyní už značně vyrudlé od slunce. Nedbalost a

zřejmá opotřebovanost oblečení mu dodávaly vzhledu zkušeného

a zdatného sportovce.

Jeho nohy, poměrně slabé, nevzhledné a trochu zakřivené,

vězely v děravých cvičkách šedočerné barvy.

Raboch se protlačil za Luborem, podíval se na Bakalu a pak

zašeptal k Luborovi: “Cože? Tahle tyčka že by si troufla na

naše kluky?” A v duchu si vybavil podobu Levínových silných

svalnatých nohou.

Levín měl nějakou poradu s vedoucím pekáčské štafety. Stáli

sami dva uprostřed silnice a nikdo z ostatních si netroufl

nějak je rušit nebo poslouchat jejich rozhovor.

Pozor - už to jede!

Pak Levín pískl na trojhlasou píšťalu a vedoucí Pekáče vykřikl

do ztišujícího se šumu:

“Členové obou štafet, nastupte k závodnickému slibu! Ostatní

všichni ven ze silnice, za příkopy!”

Nastal útok na náspy podél silnice, každý

chtěl vidět nástup a

slib běžců.

U startovní čáry čelem proti sobě stála již v nástupu obě

mužstva proti sobě a vzájemně se posuzovala. Jen Levín a

vedoucí Pekáče stáli uprostřed silnice, před mužstvy.

Vedoucí Pekáče pravil: “Závodíme podle všeobecně platných

pravidel. Není dovoleno křížit dráhu, nezávodící nesmějí vůbec

na trať. Závod se doběhne i tenkrát, když je už pro některé

mužstvo zcela ztracený. Čas se měří na stopkách. Časoměřiči

jsou dva, jeden z Bedny, druhý od nás. Oba jsou u cíle. V

případě, že se jejich výsledky budou rozcházet,

vezme se za

výsledek průměr mezi nimi.” Obrátil se pak k Levínovi a

zeptal se: “Souhlasíte s tím?”

“Samozřejmě!” řekl Levín zdvořile.

Vedoucí Pekáče potom pokračoval: “Přistoupíme tedy nyní k

slibu závodníků. Opakujte všichni za mnou: Slibuji závodit !

tak — jak mi velí sportovní čest — přesně podle pravidel. —

Nedopustím, aby závod — byl pokažen — nedbáním některých z

nich — nebo dokonce úmyslnou nepoctivostí v boji!”

Říkal svá slova zvolna, slavnostně a chvílemi se vždy

zastavil, aby je závodníci mohli opakovat.

Shora z náspů celý výjev působil krásně a vznešeně, jako

přenesený sem ze starořecké doby. Zde stáli zdraví silní hoši,

většinou krásně rostlí, nejschopnější ze schopných,

nejrychlejší z rychlých. A předříkávání slibu a opakování jeho

slov z úst patnácti chlapců, slavnostně a závazně, znělo jako

nějaký nábo-

ženský obřad. I hoši, kteří nezávodili, stáli na svých místech

jako zkamenělí, bez jediného pohnutí, a nikdo z nich ani

slůvkem slib nerušil.

Pak nástup skončil, závodníci začali obsazovat své úseky a

vzduch se zase naplnil hlasitým hovorem,

křikem a voláním.

Mezi diváctvem nastal veliký shon a vzruch. Spousty hochů

utíkaly k cíli, kde je vždy podívaná nejnapínavější. A zvlášť

dnes, když na posledním úseku mají mezi sebou bojovat Levín a

Bákala, běžecký “zázrak” Pekáče!

Vzrušení dostupovalo vrcholu. Teď, v několika desítkách

vteřin, rozhodne se to, co zaměstnávalo Pekáč už od počátku

září a Bednu od toho prvního tréninku.

U cíle stáli nějaký hoch z Pekáče a za Bednu Stibral z

Levíno-vy party, který nezávodil, protože byl na běh příliš

těžký. Oba měli v rukou stopky. Jakýsi černovlasý chlapík,

také Pekáčník, který stál vedle nich uprostřed silnice, byl

určen jako startér. Měl v ruce bílý šátek.

Aby první běžci obou štafet, kteří mají vyběhnout od startu,

věděli, jak bude povel k startu vypadat, jednou si to

vyzkoušeli.

A chvíle závodu nadešla.

Lubor stál na začátku svého úseku a srdce mu tlouklo

rozčilením. Aby se trochu uklidnil, zavolal na Fanka: “Tak

pozor, už to pojede!”

Fanek mávl klidně rukou a Lubor i na těch sto metrů mezi nimi

poznal, že se Fanek usmál.

Ód cíle se ozvala Levínova píšťala. To

znamenalo: Připravit

se, nechat už všeho, už je to tady!

Startérova slova letí vzduchem, zvolna a výhružně.

Lubor je velice rád, že nevybíhá jako první, od startu. Tam je

značné nebezpečí ztratit hodně času, když člověk “zůstane

sedět”. A je to hned vidět!

“TEĎ!!”

Očekávané poslední slůvko prolétlo vzduchem, předstiženo o

zlomek vteřiny zábleskem bílého šátku.

Vzápětí se po obou stranách silnice rozlehl ohlušující

povzbuzující křik.

U startu vybuchlo peklo.

Oba první běžci vyrazili naprosto stejně. Start

se jim

podařil.

Gajdoš byl úžasný! Maličký, nízký, ale nohy se mu jen míhaly

v krátkých krůčcích, kdežto běžec z Pekáče ztrácel dlouhými

neúspornými skoky. Pekáčník byl asi pět metrů za ním, když už

Gajdoš předával štafetu Draňákovi.

Druhý běžec z Pekáče byl lepší a náskok Bedny trochu srazil.

A pak se stala nehoda. Když Draňák předával štafetu Lando-vi,

kolík upadl na zem. Draňák začal Landovi prudce nadávat. Landa

mu něco odpověděl, ale už sebral štafetu a uháněl k An-drlovi.

Diváci na náspu se nemohli dohodnout, kdo to zavinil.

Pekáčníci tím zdržením Bedny dohonili ztracené metry.

Landa utíkal špatně. Aspoň to tak vypadalo proti běhu chlap-‘

ce z Pekáče, který s ním běžel na témž úseku. Byl to nějaký

velmi rychlý chlapík. Pekáč si zřejmě dal své nejlepší běžce

do druhé poloviny štafety.

Andrle převzal teď štafetu od Landy. Pekáč byl už asi o

čtvrtinu úseku napřed.

Křik zesiloval.

Diváci, sledující běžce, mimoděk napodobovali nohama i rukama

jejich pohyby. Všechno se blížilo k Luborovi.

Od Andrleho dostal štafetu Cejn. Trochu dohnal běžce z

Pekáče, ne však o mnoho. Ale hoši z Bedny byli i za to

vděční. Kdyby snad Bedna měla prohrát, bude prohra aspoň o

těch několik desetin vteřin menší.

Ale ještě není nic ztraceno. Jsou tu ještě tři běžci: Fanek

Jelínek, Lubor Klement a Levín! Ten to musí strhnout! To by

bylo!! Ale co ten Bákala z Pekáče?

Lubora teď píchlo u srdce. Fanek už dostal štafetu a běží k

němu. Jeho sněhobílé tenisky na opálených nohou začaly zase to

oslnivé víření. Pěkně běží Fanek, rychle a elegantně.

Hoši z Bedny pochvalně křičí: “Fa-nek, Fa-nek, Fa-nek!!!”

Lubor nevidí, běží-li Fankův soupeř rychleji nebo pomaleji než

on. Nemá čas pozorovat ještě jeho. Ví jen, že štafeta Pekáče

je pořád ještě asi o čtvrtinu úseku napřed. A vidí jen Fanka,

skloněného nad míhajícími se bílými teniskami.

Lubor se obrací tělem k cíli, rozkročuje se a natahuje pravou

ruku dozadu.

Fanek už je skoro tady. Lubor vidí jeho hezký obličej,

uzar-dělý teď během i vzrušením. Fanek má štafetu v levé ruce

a natahuje ji k Luborovi. Jeho tvář je napjatá a vážná.

Lubor se dává do běhu. Fanek se nezastavuje, ani nezmenšuje

rychlost. V tom běhu předal Luborovi kolík a brzdit začal,

teprve když Lubor už třímal kolík bezpečně v ruce a uháněl k

Levínovi. To bylo vzorné, správné předání. Lubor vložil celou

svou prudkost a sílu i mrštnost do svých nohou. Ale ani

chlapec z Pekáče nebyl z kamene. Lubor jeho náskok trochu

zmenšil, ale ne o mnoho. Levín to musí zachránit — Levín to

musí zachránit — kmitá Luborovi horečně hlavou.

Levín se už natáčí a rozbíhá.

Lubor mu podává štafetu jako ve snách. Ve spáncích mu prudce

tepe.

Řev diváků se zvýšil ó několik stupňů.

Lubor nemohl dobře vidět, jak vyběhl poslední člen pekáčské

štafety, obávaný Bákala, protože byl zaměstnaný předáváním

kolíku Levínovi.

Ale hoši, kteří to viděli, povídali o tom ještě dlouho. Bákala

prý vyrazil jako vybuchlá raketa. Levín běžel nejrychleji z

celé Bedny, ale proti Šakalovi se zdálo, že doslova stojí na

místě.

Lubor jen zahlédl něco černého, jak se to rychle vzdaluje k

cíli. To bylo černé utahané tričko a trenýrky na Bakalově

těle.

Byl konec! Bylo po všem! Nedalo se nic dělat! Osud snad tomu

chtěl!

Bedna doběhla svou štafetu o pět vteřin a čtyři desetiny

později než Pekáč.

Hoši z Pekáče křičeli, smáli se a vyzvedli Bakalu na ramena.

Také ostatní členové jeho štafety byli obklopeni a oslavováni

rozradostněnými Pekáčníky.

Bedně bylo zle. Draňák zpolíčkoval Landu, že upustil při

předávání štafetu, ačkoli někteří hoši tvrdili, že ji Draňák

upustil dřív, než ji Landa uchopil - a že stejně tahle nehoda

netrvala těch prohraných pět a půl vteřiny.

Hron se škodolibě usmíval a vychloubal se, že neúspěch Bedny

prorokoval.

Levín byl bledý a zdrcený.

Také Luborovi bylo těžko u srdce. I když už teď po

prázdninách nebyla Bedna tou Bednou, jakou bývala po léta

předchozí, přece ji měl Lubor rád, jako máme rádi svůj

sportovní klub, nebo vůbec nějaký celek, do kterého patříme. A

proto ho ta porážka tak rozbolestnila.

Byla zaviněná nesehraností Bedny, z ní vyplývajícím opožděným

tréninkem a snad i špatným výběrem běžců.

Pekáčníci odcházeli z Břízovky v jednom shluku.

Hoši z Bedny šli každý zvlášť, mrzutí, znechucení. Poslední

slaboučké pouto, které je snad ještě trochu v posledních dnech

drželo pohromadě - totiž touha po vítězství - bylo přetrženo.

Ekrtovy obrázky

Několik dnů se v Bedně o štafetě ještě povídalo. Vlastně

hádalo. Byly to dny trpkosti, hněvu i bitek.

Mnoho chlapců vyčítalo Levínovi, že si dal do štafety členy

svého kroužku a zbytek že do ní narychlo sehnal při tréninku,

na první přihlášky.

Levín zuřil, protože nebyl zvyklý, aby mu někdo v těchto

věcech něco předhazoval a vyčítal. Ostatně si myslel, že

udělal všechno, co bylo v jeho silách, aby štafeta pro Bednu

dobře dopadla. Kdo mohl za to, že má Pekáč takového běžce,

který by snad mohl jít na olympiádu?

Z Pekáče poslali do Bedny Pišvejcovu posměšnou básničku,

předělanou teď ale na Bednu a na její prohru.

Hněv Bedny se vylil na Pišvejcovi. Nikdo se ho přece o ty

jeho hloupé říkačky neprosil. Proč jimi Pekáč tak dráždil?

Teď se špička jeho vtipu obrací zpět na Bednu!

Draňák ustavičně vyčítal Landovi to upuštění štafety, ačkoli

Bedna by nevyhrála ani tehdy, kdyby byl štafetu neupustil.

Někteří hoši zuřili na Draňáka, jiní s ním

souhlasili a

sváděli pohromu na Landu.

Klub jedničkářů se debat ani neúčastnil. Jeho členové se

chovali k ostatním hochům povýšeně a nemluvili ani s Fankem,

protože byli smrtelně uražení. Fanek totiž pořád odmítal

vstoupit do jejich klubu, ač měl při svém vzorném vysvědčení

na Členství nárok.

Černý, jemuž ustavičně scházelo několik stupínků do průměru,

který by ho k přijetí do klubu oprávnil, by dal nevím co za

to, aby to dokázal. Dřel doma každou volnou chvilku, v Bedně o

přestávce se ani nehnul od knihy a snažil se

zalíbit učitelům,

aby se jeho úmysl lépe dařil. A čím nesnadně ji mu učení lezlo

do hlavy, tím větší byla jeho touha dostat se do Klubu

jedničká-řů. Seděl dokonce v první lavici, kde seděla většina

členů klubu, a mluvil s nimi ochotně a radostně, když si ho

někdy milostivě povšimli.

V Klubu jedničkářů měli všelijaké zvyklosti a obřady, zákony,

které nesměl žádný člen klubu vyzradit. Bylo to tajemné,

romantické a mnoho hochů v Bedně toužilo po tom, aby je do

klubu přijali.

Také Levínova parta přerušila s Bednou všechny styky. Její

hoši chodili každou volnou chvilku trénovat do Břízovky, kde

si na nějakém opuštěném místě zřídili jakési maličké hřiště.

Kle-pař Čírek je šel jednou stopovat, ale viděli ho. Gajdoš ho

dohnal a pak se Levín vrátil a Čírka důkladně zbil.

Vojta Řezina žil v Bedně dál svým trudným a bolestným životem

vyděděného samotáře. Ani o přestávkách se nehnul ze svého

psaneckého místa v poslední lavici. Někdy se nepřátelsky

rozhlížel po celé Bedně, jindy si něco psal na usmolené

papírky nebo do nějakého sešitu.

Jeho tvář, již od dřívějška ošklivou, ted ještě víc hyzdila

vyrážka, která se mu objevila na tváři. Nad horním rtem

vypadal teď z dálky pořád jako umazaný, a Bedna s úžasem

poznala, že mu tam vyráží řiďounké černé chmýří. Vzhled jeho

tváře tím ještě více zestárl. Jeho obličej už ani

nepřipomínal, že patří nedospělému chlapci.

Ekrt, tvor zkažený do poslední buňky své duše, přinesl nějaké

nemravné obrázky a zamořil jimi celou Bednu. Rozdával je se

svými kamarády Mlečkou, Rysákem a Žilačem, ale přinesl je on!

Někteří hoši obrázky s hrůzou zamítli. Měli opravdu strach

z takových věcí. Co kdyby je někdo při jejich

prohlížení viděl

nebo obrázky u nich dokonce našel! Jiní se při jejich

prohlížení provinile chichotali a dělali, že se stydí. Potají

však po obrázcích jen jen prahli a když je uviděli, zaplavily

je podivné závratné pocity. V těch pocitech byla směs vědomí

jakési neurčité viny a hříchu, i zase odpor k sobě samým. To

se jejich chlapectví bránilo tomu, co k němu přicházelo

špatného ze světa dospělých a co je mělo z chlapectví odlákat

a udělat je staré, otrlé.

Jeden z obrázků nalezl přírodopisec na chodbě u dveří. Hoši

viděli, jak obrázek zvedl a hned roztrhal na

maličké kousky.

Každý se třásl, co se bude dít, ale nic se nestalo.

Přírodopisec o tom asi nikomu z ostatních učitelů, ani

řediteli školy, nic ne-řekl.

Lubor se po obrázcích nepídil a Ekrt ani jeho kumpáni mu je

nenabízeli. Stalo se něco ošklivějšího.

Ekrt vybral sérii nejošklivějších obrázků, zastrčil je do

kapsy a vydal se s nimi o jedné z přestávek za Fankem. Spousta

zvědavých rozesmátých chlapců šla za ním, protože byli

zvědaví, jak to dopadne!

“Řekni mu, že mu neseš svaté obrázky!” šeptal rozjařeně

No-sál.

“Nebo žes to vystřihl z Brehmova Života zvířat!” navrhoval

ilač.

Fanek stál mezi oknem a stolkem u tabule. Díval se zamyšleně

a bez zájmu z okna ven. Bylo pošmourno a odraz toho dne se

zračil i ve Fankově hezké jemné tváři.

Hlouček hochů s Ekrtem v čele se k němu přiblížil opatrně.

Mezi pobíhajícími a postávajícími ostatními chlapci nebyl ani

příliš nápadný.

“Jelínku!” zavolal Ekrt.

Fanek se nepřítomně otočil od okna a podíval se tázavě na

příchozí.

“Tak už máme zase tvoji novou fotku!” lhal Ekrt a všichni na

něj hleděli s údivem, že si vymyslel takovou záminku k

upoutání Fankovy pozornosti.

Každý se teď upnul na Fankovu tvář. Vidět v rozpacích nebo ve

studu toho jemného chlapce jim působilo legraci, potěšení.

Nedělali to z nějakého nepřátelského úmyslu k Fankovi - to ne!

Byl na to příliš oblíbený v celé Bedně - kromě snad ted u

jed-ničkářů - než aby mu někdo chtěl něco špatného úmyslně

provést. Ale z tohoto chystaného “překvapení” si nikdo

nedělal žádné výčitky svědomí. Nikdo z chlapců nechápal, jak

takovým počinem zraní Pánkovu ušlechtilou duši.

Fanek se teď na Ekrta udiveně podíval. Nevěděl o žádné své

nové fotografii v žádných novinách. Co to je? Jak tomu má

rozumět?

Ekrt držel obrázky v kapse. Rychle vytáhl ruku i s nimi,

rozevřel je do vějíře jako hrací karty a podal je Fankovi.

Ten je vzal do ruky, vrhl na ně nechápavý pohled, pak je

prudce shrnul a odhodil na zem tak, jako odhazujeme něco

strašného, čeho se štítíme.

Fanek zčervenal až po kořínky svých světlých vlasů, pohlédl

hněvivě na Ekrta a pak se obrátil a kolem stolku přes stupínek

zmizel někde na chodbě.

Někteří hoši se Fankovým rozpakům a útěku smáli, jiní zmlkli a

zastyděli se. Viděli, že přestřelili, a poznali znovu, že

Fanek je lepší, čistší a vznešenější než oni. A přáli si, aby

byli takoví jako on v celém svém počínání.

Bedna teď už nestála za nic. Zatímco hochy z Pekáče štafeta

stmelila v nerozborný a kamarádský celek, Bednu dorazila

úplně.

Malé kroužky, “partičky”, se odtrhly od Bedny - a ti, kteří k

žádné skupince nepatřili, tvořili bezduché stádo, trávící zde

školní hodiny bez zájmu o sebe.

O přestávkách se potulovali po chodbách a mezi lavicemi,

ochotní kdykoli jeden druhému udělat špatnost, zasadit ránu

slabšímu, rozdráždit Řezinu, vysmívat se opičáku Denkovi,

podívat se na Ekrtovy obrázky, ublížit nelítostně a zákeřně

tomu, s kým ještě před chvilkou na oko přátelsky hovořili.

Přírodopisec proti Fankovi

Kromě třídního Havlíka učil v Bedně ještě učitel zpěvu,

přezvaný na Písničkáře, pak - starší už - Doubrava,

přírodopisec Smatlík a katecheta Kouba.

Havlíka se Bedna bála. Z Písničkáře si nic

nedělala, Doubrava

jí byl lhostejný, katechetu měla v úctě a přírodopisce

nenáviděla.

Mezi Bednou a jím byla ustavičná drobná válka. Havlík byl

mrzout, ale přírodopisec se zdál Bedně zlomyslný a nenávistný.

Jen přišel do třídy, už hrozil zapsáním do třídní knihy a také

tyto pohrůžky hojnou měrou splňoval. Třídnice neopustila

desku stolu po celou jeho hodinu.

Vyvolal třeba některého chlapce a ještě než vyvolaný žák

otevřel ústa, mluvil už hněvivě: “No, ty nám toho tady asi

tak řekneš! Ty už jsi ten pravý! Na kopanou a na darebačiny,

na to tě člověk užije! Ale něco se pořádně naučit, to ne!”

Takováto řeč sesypala se na hlavu vyvolanému, jestliže

okamžitě po vyvolání nevyletěl z lavice a nevychrlil na

přírodopisce proud svých vědomostí.

A protože přírodopis, tak jak ho přírodopisec vykládal a jak

mu učil, nepřirostl v Bedně nikomu k srdci, bylo těch hbitě

odpovídajících žáků velmi pořídku. Ani mezi jedničkáři

nenašel obliby.

A tak přírodopisec hartusil v Bedně od počátku až do konce

hodiny. V každém hnutí, v každém pohledu nebo odpovědi viděl

hned nějaký špatný úmysl a drzost. Když popadl někoho za

rameno, bylo to jako stisknutí ocelových drápů. Když pak

cloumal některým provinilcem nebo když vyrazil někoho z

lavice, aby se mu podíval pod desku, s čím si tam hrál, bylo

to ještě horší.

Přírodopisec nevkládal do svého učitelování ani trochu lásky,

díval se na ně jako na pouhé řemeslo, protivné a nenáviděné -a

hoši byli ztělesněním toho zaměstnání.

Jedinou jeho láskou ve škole byla školní zahrada. Vzal si ji

docela sám na starost a naháněl do ní na práci střídavě hochy

z celé školy.

Pod jeho vedením se však hochům nepracovalo dobře a práce na

zahradě byla pro ně utrpením. Hoši té dřině říkali “galeje”.

A nebylo možné “gaíejím” se vyhnout! Jestliže někdo řekl, že

nemá čas, musel si čas pro práci na zahradě udělat jindy.

Zahrada byla veliká a přírodopisec v ní dovedl nalézt práci

na sta hodin pro mnoho rukou.

Na jaře a pak po celé léto až zase do podzimu byla všechna

okna na chodbách školy obsazena lahvičkami. V každé byla

nějaká květina a u ní její název.

Květiny přinášel sám přírodopisec a někdy i hoši, kteří si

chtěli u něho bud “šplhnout”, nebo kteří si mysleli, že ho

přivedou do rozpaků nad nějakou květinkou neznámého vzhledu.

Ale přírodopisec byl znalec ve svém oboru, poznal všechno.

Lubora i většinu ostatních hochů “kytky bavily”, jak oni sami

říkali. Když se Bedny kdysi - asi před rokem - zmocnila vášeň

lovit bobříky a došla v lovu až k “bobříku květin”, který

předepisuje znalost padesáti kytiček, keřů nebo stromů,

nemluvila o ničem jiném než o květinách. Ale jak se o nich

musela povinně učit ve škole a k tomu ještě pod vedením

přírodopisce, bylo po zájmu.

Suchopárné učení o pěstících, čnělkách, bliznách a okvětích,

jejich nezáživné a nebarevné kresby v učebnicích nebo

zažloutlé obrazy ze školního kabinetu, to všechno bralo chuť

a zájem ke květinám.

Přírodopisec neměl v Bedně ani v jiné třídě žádného

oblíbence, jako někteří jiní učitelé. Ke každému bylo jeho

chování tvrdé a příkré. Ale kupodivu, z celé Bedny nejvíc měl

spadeno na Fanka.

Nikdo tomu dost dobře nerozuměl. Kdyby byl zaujatý nejvíc

proti Řezinovi, žádný by se nedivil. Řezinův vzhled přímo

loudil o odpor k jeho osobě. K Fankovi ale snad ani nemohl

nikdo cítit nějaký hněv. Když už ne pro jeho příjemný

zevnějšek, tak pro jeho mírné, uhlazené chování, slušnost a

skromnost.

Nikdo se nepamatoval, že by byl Fanek začal někdy s někým

hádku nebo že by někomu udělal něco špatného. Také žádný z

ostatních učitelů neměl proti Fankovi nejmenší námitky. A jen

přírodopisec na něm pořád něco viděl.

Jednou se mu zdálo, že Fanek v lavici šeptá, ač mluvil za ním

sedící Rysák, jindy se mu nelíbil Fankův chlapecký pružný

výskok na stupínek. Fanek musel jít zpět do

lavice a pak

ještě jednou zvolna a vážně na stupínek vkročit.

Každou Fankovu odpověď při zkoušení opravoval, jízlivě se

pochechtával, pletl ho a zkoušení Fanka se podobalo mučení.

Obzvláštní radost přírodopisci působilo, když mohl Fanka

zahanbit v něčem, co s učením ani nesouviselo. Kdysi mu před

celou Bednou vytkl, že má zablácené polobotky. Byla to sice

pravda, ale Fanek si je tehdy umazal ve školní zahradě, kde o

přestávce pracoval, aby jeho odpolední "galeje" o to dříve

skončily.

Jindy se přírodopisec pohoršil nad Fankovými

krátkými

kalhotami. Nebylo to tak zlé, a protože měl Fanek nohy dobře

rostlé, silné a od slunce opálené, kraťounké kalhoty mu

docela dobře slušely. To, co by byl třeba Řezina k svému

dospělému obličeji nebo Denk na své pokroucené tělo nemohli

obléknout, se na Fankovi vyjímalo elegantně.

“To se tak - prosím - nosí!” vykřikl tenkrát vášnivě sportovec

Levín, který by byl chodil do školy nejraději v trenýrkách a

tričku. Dostal tehdy poznámku, že je drzý, a Fanek si šel

zahanbeně sednout.

Lubor obhajuje psance Bedny

Vždycky, když přírodopisec vyvolal Fanka, byla celá Bedna ve

střehu. Zpravidla hoši při vyvolání v jeho hodině mohli

zůstávat v lavici. Jen někdy, ve zvláštním případě, žádal

přírodopisec, aby vyvolaný šel odpovídat k tabuli. Ale Fanek

tam musel vždycky!I dnes!

Přírodopisec listoval chvíli ve svém notýsku a pak zavolal

prudce: “Jelínek!”

Fanek ochotně a uctivě vstal.

Přírodopisec se do něj zavrtal svými zraky a zahřměl: “K

tabuli!”

Fanek se pohnul a Dohrál vystoupil z lavice, aby mohl vyjít.

Podívali se vzájemně a významně do očí, přičemž v Dohrálově

pohledu byl soucit, politování. Usmál se však povzbudivě na

Fanka a přimhouřil jedno oko. Mělo to dodávat Fankovi odvahu.

Čermák na kraji ve druhé lavici vystrčil do uličky ruku s

palcem mezi ukazováčkem a prostředníkem. Říkalo to známé a

uklidňující: “Držím ti palec!”

Fanek šel hbitě, ale dal si pozor, aby na stupínek zase

nevy-skočil.

Zraky celé Bedny se na něj upínaly, jak tam teď u tabule stál,

hezký a milý, obrácený k přírodopisci a uctivě k němu

pohlížející.

Fanek měl zvláštní oči. Když jimi pohnul, objevil se pod

očními panenkami proužek bělma, panenky nevyplňovaly celou

zřítelnici. A to dodávalo jeho obličeji jakéhosi skoro až

andělského a nevinného vzhledu.

Prirodopisec ho přeletěl zkoumavým zrakem od špiček bot až po

jeho světlé vlasy. Bylo dost chladno a Fanek měl na sobě

světlešedé pumpky, modrý pulovr bez rukávů a světle modrou

košili. Také vázanku měl modrou, skoro takovou jako oči. Však

mu také ráno řekl Pišvejc-Básnidlo: “Hele, vybral sis tu

kravatu podle očí anebo ty oči podle kravaty?” A Fanek na

chvíli zapomněl na svou zamlklost a s úsměvem otevřel

Pišvej-covi zdrhovadlo na jeho svetru.

Prirodopisec dnes nemohl na Fankovi najít opravdu nic, co by

mu mohl vytknout. Fankovy tmavohnědé polobotky se jen svítily

leskem. Vše na něm bylo čisté a uspořádané.

Pohledy žáka a učitele se střetly. Učitel se díval podmračeně,

nevlídně, Fankův pohled byl uctivě tázavý.

Někdo docela vzadu, snad Ekrt nebo Žilač, se tiše rozesmál.

Bylo mu k smíchu, že prirodopisec je dnes docela “vedle”, jak

se v Bedně říkalo, protože na Fankovi nenašel nic, co by mu

mohl vytýkat.

“Opakuj mi to, co jsem tu posledně vykládal!”

Fanek si oddychl. Zkoušení se nebál.

Začal mluvit klidným hlasem. A šlo to dobře. Jedničkáři

z prvních lavic měli zlost, že Fanek nepotřebuje jejich

napovídání a že jim tedy není ničím zavázaný.

Prirodopisec Fanka občas pletl tím, že ho přerušoval a dával

mu lišácky volené otázky, tak zvané “chytačky”. Fanek ale

neztratil půdu po nohama a dovedl i na ty odpovědět. Ať dělal

prirodopisec, co chtěl, zkoušení bylo na jedničku.

“Dost! Hotovo!” řekl pak tvrdě prirodopisec. Fankovo mučení

bylo skončeno. Jindy - dřív - by byl Fanek

hodil do třídy

vítězný a veselý pohled přimhouřeným okem. Avšak ty doby už

minuly. Dnes se jen odmlčel a jeho napjatý výraz v tváři

ustoupil zase onomu zamyšlenému a skoro smutnému.

Prirodopisec už zase listoval ve svém notýsku, ale Fanek stál

ještě pořád na stupínku a díval se na něj.

“Tak na co čekáš?” rozkřikl se na něj prirodopisec. “Řekl jsem

přece HOTOVO!”

“Ještě známku, prosím!” řekl tiše a uctivě Fanek.

“Jakou známku?”

“Za zkoušení, prosím! Zapomněl jste mi, pane učiteli, napsat

do notýsku známku!”

“A kde je psáno, že se za každé zkoušení musí dát známka?”

zvolal zlobně prirodopisec. “Kdo to kdy řekl?”

“Prosím, vždycky se za zkoušení u tabule známka dávala!”

odvážil se pronést Fanek.

“Pryč! Sednout!” křičel prirodopisec. “Podívejte se na toho

žáka drzého!”

Někdo vzadu tiše prohodil: “Takhle kdyby to bylo na pětku, to

by se známkovalo, co?”

Prirodopisec pozvedl hlavu a varovně protáhl svoje výhružné:

“Tichóóó!!!”

“Tichóóó…” ozvalo se mu ze zadních lavic jako ozvěna.

“Kdo to byl? Kdo to vykřikl?” zaduněl Bednou učitelův hlas.

Lubor i všichni hoši ze zadních lavic věděli, že to vykřikl

Dra-ňák. Také prirodopisec měl na něj zřejmě podezření,

protože se zeptal:

“Draňáku - kdo to byl?”

Draňák se klackovitě zvedl. “Prosím, já to nebyl!” Otočil se

trochu dozadu a řekl potměšile: “Snad někdo vzadu!”

Za ním ale byly už jen dvě prázdné lavice a pak teprve - v

poslední - sedělpsanec třídy, Řezina.

“Tak tedy Řezina!” zahřměl učitel.

“Prosím, já ne!” Řezina stál shrbeně a bolestně ve své lavici

a díval se s nepřátelským výrazem na přírodopisce.

“Byl jsi to ty - nelži!” křičel přírodopisec a otevřel třídní

knihu.

Draňák se bezpečně a vítězně smál.

V Luborovi se vzbouřila krev. Ničema Draňák! A celá ta parta

tam z těch zadních lavic, která dovolí, aby Řezina už zase

trpěl za jiného!

Luborova pravice vylétla. Učitel ji zahlédl, když už se shýbal

nad třídnicí.

“Copak je, Klemente?”

“Prosím, to byl Draňák!” řekl Lubor, “a ne Řezina! Viděl a

slyšel jsem ho!”

Draňák chtěl ještě zapírat, ale nepovedlo se mu to. Řezina byl

zachráněn od poznámky do třídnice.

Draňákova pěst je tvrdá

Pro Lubora ta oběť nedopadla dobře. A Lubor to také čekal. S

Draňákem nebylo radno si něco začínat. Surový, silný a rva-vý,

byl nebezpečím pro každého, kdo se mu chtěl protivit.

“Co tě napadlo, píchnout to na Draňáka?” šeptal ještě při

hodině Luborovi jeho soused Staněk. “A ještě jen kvůli

Řezino-vi!” Jako kdyby Řezina nebyl hoden nějakého zastání!

Draňák napadl Lubora hned, jak přírodopisec vytáhl z Bedny

paty.

Celá Bedna to čekala. Skoro všichni hoši zůstali sedět na

svých místech a jen se točili střídavě k Draňákovi a k

Luborovi.

Draňák výhružně vstal z lavice a šel pomalu k Luborovi

dopředu.

Lubor to spíš vycítil, než viděl. Také to vytušil ze

vzrušených pohledů před sebou sedících hochů, kteří se teď

otáčeli dozadu.

A pak mu to Chalupa dokonce řekl: “Klemente - jde sem

Draňák!”

Luborovi se rozbušilo srdce. Teď se něco

nepříjemného stane!

Věděl, že bude s Draňákem nějaká rvačka a on, Lubor, z ní

vyjde zle pošramocený. S Draňákovou silou se jeho síla

nemohla rovnat.

Ale víc než toho se obával zesměšnění před celou Bednou. A

před Fankem. Je to strašný pocit, dostáváme-li výprask před

tolika páry očí.

Lubor předstíral do poslední vteřiny, že neví o Draňákově

příchodu. Díval se do knihy a snažil se přitom tvářit co

nejklidněji a nejlhostejněji. Ale nevnímal ani jedno slovo ze

stránek knihy a do uší mu vnikaly údery Draňákových okovaných

bot.

Pak ho něco uchopilo za límec u kabátu a smýklo jím až skoro

z lavice. To byla Draňákova silná pracka.

Lubor viděl ještě zábleskem oka, jak shodil při tom

nedobrovolném pohybu knihu z desky lavice, a v tom už dostal

do tváře dvě prudké rány. A Draňák křičel:

“Tak co, ty jedovatá opice - dej si pozor na klapačku a

nestarej se o to, do čeho ti nic není!”

Lubor se vzchopil, zalitý zlobou, a vrátil plnou silou

Draňákovi jednu ránu. Ten ho skoro vytrhl z lavice a Lubor

dostal další údery, až se mu zatmělo před očima.

Bedna se rozbouřila. Nikdo se Lubora nezastal. Fanek vyběhl ze

třídy a Řezina seděl zdrceně na svém psaneckém místě. To

všechno však Lubor neviděl.

Draňák ho tloukl jako pilinového paňácu a Luborovy odpovědi

byly chabé. Aspoň Draňák si z jeho ran nic nedělal.

Luborovi se už točila hlava a krvácel silně ze zubů a rtů,

když ho Draňák nechal. Odcházel jako otrokář, který zpráskal

otroka, a Lubor si také jako otrok připadal.

Tváře mu hořely od ran i hanbou. Jazyk ustavičně objížděl

potlučené rty. V ústech cítil protivnou železitou chuť krve.

Někteří hoši se smáli, jiní - po skončení výprasku - se

lhostejně vrátili k svým obvyklým zábavám.

Lubor byl toho dne až do konce vyučování jako v mrákotách.

Řezina se přibližuje

Doma se Luborovi celé pokoření Draňákem teprve náležitě

rozleželo. Čím víc o něm přemýšlel, tím to bylo horší a tím

více směšný a zahanbený si připadal.

Rodiče také hned při jeho příchodu ze školy viděli, že se mu

něco stalo. Lubor měl naběhlé tváře a rozbité rty.

Lubor musel s pravdou ven a vypověděl svůj příběh nevrle a bez

příkras. Byl ve škole zkrátka bit, Draňák je silnější a skoro

o hlavu větší. Proti tomu se nedá nic dělat!

Zatímco maminka bědovala a hrozila, že si půjde do školy na

Draňáka stěžovat, tatínek bral věc sportovně a zlobil se, že

se Lubor dal tak zřídit.

Lubor druhý den nechtěl jít ani do školy. Styděl se před celou

Bednou. Nemůže se nikomu ani podívat do očí.

Z domova odešel jako obvykle, ale čím víc se blížil škole, tím

šel pomaleji.

Do Bedny vběhl těsně po tom, když zvon dole pod schodištěm

doburácel své zvonění. Ani už za sebou nemohl zavřít dveře,

protože hned za ním vcházel do Bedny učitel

Doubrava.

“Příště trochu dříve, Klemente!” napomenul Lubora.

Luborovi to však bylo milejší, než kdyby byl přišel včas a

musel by čelit výsměšným pohledům i řečem těch, kdo ho viděli

včera při výprasku.

O první přestávce nevyšel z lavice a s nikým nepromluvil.

Připadal si jako psanec Řezina. Zvolna a nenápadně se při tom

přirovnání otočil dozadu, aby se na Řezinu podíval.

Ustrnul. Řezina se na něj upřeně díval. Jejich pohledy se na

okamžik střetly. V Řezinově zraku bylo něco výmluvného. To

nebyl jen náhodný lhostejný pohled. Byl v

něm nějaký význam,

úmysl. Lubor se bleskem otočil, jako přistižený při něčem

špatném.

A na začátku druhé přestávky k němu pak Řezina přišel.

“Pojď na chvilku na chodbu!” sykl tlumeně na Lubora a hned se

vzdaloval ke dveřím.

Lubor za ním překvapeně pohlédl. Neměl ani čas mu něco

odpovědět nebo se ho na něco zeptat.

Zvedl se a šel za ním ze třídy.

Řezina se proplétal mezi hochy z nejrůznějších tříd

procházejícími se na chodbách, menší hoši před ním

ustupovali, větší se po něm pošklebovali.

Někteří kousali z

krajíců chleba zpola vytažených ze sáčků a tvářili se přitom

buď bezmyšlenkovitě nebo zase neobyčejné důležitě.

Lubor šel opatrně, aby nikdo nepozoroval, že jde za Řezinou,

psancem Bedny. Po včerejším výprasku by to byla druhá ostuda.

Řezina došel až za ohyb chodby, do slepé uličky. Okno z ní

vedlo na dvůr. Byli zde jen dva menší hoši z nižší třídy.

Odběhli pryč, když tam Řezina vešel.

“Co jsi chtěl?” nevlídně promluvil teď Lubor na Řezinu.

Řezina na něj hleděl omluvně a skoro prosebně.

“Nezlob se na mne, Klemente, že jsem tě sem

zavolal!” pravil

po několika vteřinách trapného ticha. “Víš, já jsem ti chtěl

poděkovat za ten včerejšek. A odpusť mi, že jsi měl kvůli mně

takovou nepříjemnost!”

Zřejmé narážel zase na ten výprask od Draňáka, a Luborovi to

vehnalo do tváře všechnu krev.

“Nemluv o tom!” řekl zhurta. “A nemusíš se nijak omlouvat! To

Je má věc!”

Řezina se nezdál být Luborovým příkrým tónem dotčený. Byl na

něj ostatně zvyklý, jinak s ním beztoho nikdo nikdy nemluvil.

Hleděl teď na Lubora pořád ještě vděčně a skoro uctivě.

“Byl jsi ke mně moc hodný!” řekl potom ještě. “Děkuju ti!”

Podal mu ruku a Lubor ji musel stisknout. Nešlo to jinak.

Nemohl předstírat, že ruku nevidí. Být tak tvrdým přece jen

nedokázal. Stiskl podávanou ruku chabě a neochotně.

Řezinův hlas byl jímavý a pohled tak nešťastný, že ho bylo

Luborovi zase na chvíli líto. Kdyby jen nebyl ten Řezina tak

protivný! A kdyby nevypadal tak strašně.

Ze záhybu chodby sem zazněl dupot.

Lubor od Řeziny skoro až odskočil. To by tak ještě scházelo,

aby ho zde někdo našel v rozhovoru s Řezinou! Řezina to asi

postřehl. Bylo mu to vidět na tváři. Na rtech se

mu objevil

ná-

dech bolestného a rozpačitého úsměvu, ale hned zmizel a

Řezi-na se zahleděl přes Lubora do chodby.

Z protilehlé chodby se tam vřítili Hron a Nosál. Smáli se,

protože je honil opičák Denk, který zase napodoboval

školníkův hlas a huhlal:

“Bando zatracená, to nemůžete chodit po rukách, když vidíte

vydrhnutou chodbu?” Přitom držel v ruce plátěný sáček, nabitý

papírem, a švihal jím oba hochy přes záda.

Ted se všichni zastavili a Nosál řekl: “Klemente, dej si

pozor, ať nenačichneš ztuchlinou!”

“Ale nech je - vždyť to jsou psanci!” dodal Hron.

Lubor beze slova odtud odešel, rychle a přitom naoko

lhostejně, aby dokázal, že mu do Řeziny nic není. Ale v

hloubi duše zuřil a pocítil k Řezinovi nenávist. Jeho vinou -

jen proto, že ho sem do toho kouta zavolal, ho snad ted Bedna

dokonce bude také počítat za vyvržence, až se rozkřikne, že tu

s ním rozmlouval.

Hron a Nosál i s Denkem Lubora předběhli a několika chlapcům

tu novinku hned hlásali: Klementa viděli v rozhovoru s

Ře-zinou!

Naštěstí si jejich povídání zatím nikdo moc nevšímal.

Koupání v zimní plovárně

Brzy po štafetě, která pro Bednu dopadla tak neslavně, slunné

podzimní dny ustaly a nadešlo období pošmourného a chladného

počasí.

Hoši se na nezastavěných místech mezi domy při kopané či

házené nesvlékali do trenýrek. Bylo na to zima. Dalo se teď

docela dobře hrát v kabátě a kalhotách. Dlouhé punčochy a

pump-ky přišly ke cti, krátké kalhoty byly uloženy do šatníků

k zimnímu spánku.

Také Levínova parta už přestala s koupáním v zálivu. Voda teď

byla po čertech studená. Nikomu se do ní nechtělo, ani

otužilý Levín nemínil ulovit rýmu.

Ale on ani jeho kamarádi nemusel litovat, že přišli o

koupání, protože škola se postarala o dobrou náhradu.

Vyjednala se správou Zimní plovárny, že jednotlivé třídy se za

malý poplatek mohou koupat dvakrát týdně v jejím krytém

vytopeném bazéně, pod dohledem učitele tělocviku.

Některé třídy, zejména mladší, toho dobrodiní ani plně

nevyužily. Ale Bedna i Pekáč byly v Zimní plovárně pokaždé,

když byla té či oné třídě vyhrazena.

Pekáč, který měl dobrého tělocvikáře, dělal v bazénu

všelijaké pěkné zábavy: rozmanité hry ve vodě, legrace i

cvičení a učení se rozličným plaveckým stylům a všechno možné

jiné. Ti, kteří neuměli plavat, naučili se tomu teď tady v

Zimní plovárně. Na koupání v ní se těšil v Pekáči každý.

Ale Bedna měla za tělocvikáře Havlíka a s tím nic neužila.

Havlík měl pořád jen strach, aby nikdo neuklouzl na mokrých

dlaždicích, aby nikdo nekřičel - a jak viděl dva nebo tři

hochy při nějaké vodní taškařici, už je rozháněl. Na provázku

držel ostrou píšťalku a každou chvíli na ni

pískal, aby byli

hoši tišeji.

Chlapci z Bedny užívali svých dvou hodin koupání každý

samostatně. Odvážlivci skákali o překot do bazénu z vysokých

skákacích můstků a po hlavě, méně odvážní se vrhali do vody

jen z obruby bazénu, vystupující nad hladinou asi půl metru, a

jen nohama napřed.

Obtloustlý Trmal podnikal vytrvalostní plavbu po celém obvodu

plovárny a obeplul ji někdy i pětkrát za sebou bez odpočinku.

Hoši o něm říkali, že ho nese sádlo.

Vždycky se našlo několik hochů, kteří si na chodníčku po všech

Čtyřech stranách koupaliště hráli na babu. Honili se

vzájemně, vráželi do ostatních a skákali bez rozmyšlení do

vody, když jim “baba” - ztracená v chumlu ostatních

nehrajících hochů - náhle nadběhla z druhé strany.

Hra se odbývala jen za Havlíkovými zády. Jakmile se Havlík

otočil a díval, rozběhlí hoši zpomalovali běh a tvářili se

nevinně a nenápadně. Havlík - to bylo zpestření hry, dělalo ji

nebezpečnou, napínavou. Občas některý chlapec při běhu -

obyčejně v zatáčce - také uklouzl a uhodil se do kolena.

Draňák a Krošek měli zábavy ještě

nebezpečnější a pro druhé

nepříjemnější. Vráželi náhle a prudce do nic netušících hochů,

kteří stáli či šli nevšímavě po obrubě bazénu.

t

Málokterý hoch spadl do hluboké vody tak šťastně, aby se

pořádně nenapil. Někteří z postižených slibovali Draňákovi a

I Kroškovi odplatu, jiní se na to dívali jako na špatný vtip

nebol ten případ odbyli nadávkou.

f

Chlapci, kteří neuměli plavat, se krčili a bezmocně plácali v

mělké části koupaliště, vyhrazené pro neplavce. Ti by se na

chodníčky u obruby bazénu neodvážili za živý

svět. Nebyli

jistí před Kroškem a Draňákem. Tahle dvojice si nevybírala.

Oba si! říkali hrdě “plovárenská policie”.

A “plovárenská policie” byla postrachem všech, kteří byli

slabší než její dva divocí představitelé.

Opičák Denk se svým nevzhledným tělem byl tady víc než kde

jinde terčem peprných, ale přátelsky myšlených vtipů. Jeho

protáhlé ruce, sahající až skoro ke kolenům, a pokřivené tenké

nohy - a vůbec ošklivost celého těla v plavkách ještě víc

vynikly, než když byl v šatech. I Řezina, když teď neměl na

sobě ty nemožné a ztuchlinou páchnoucí hadry, vypadal lip než

on.

Ale Denkova lhostejná, a tím pro něho šťastná povaha

způsobovala, že si z toho nic nedělal. Denk se smál s těmi,

kteří na něj vyráběli vtipy, a bez závisti hleděl na zdravá a

urostlá těla většiny hochů.

Ekrt se nezapřel ani tady se svými odpornými myšlenkami a

nápady. Už mu nestačila jen neslušná slova, musel se tím

zabývat i v činech.

Havlík nic nevěděl. Takové věci hoši neradi žalovali.

Nevěděli, jak by to řekli.

Lubor si už častokrát myslel, jak je ve skutečnosti s nimi -s

hochy - všechno docela jiné, než jak o tom mluví a píšou

dospělí lidé.

Proč o mládeži nenapsal ještě nikdo upřímně a bez zastírání

žádnou knihu? Spisovatelé píšou vždy jen o hodných chlapcích,

zářivě ušlechtilých. Ale kde jsou takoví chlapci ve

skutečnosti? Jsou skoro tak vzácní jako zlaté zrnko v hromadě

říčního písku.

Pravda, spisovatelé se zmiňují také o chlapcích zlých, ale to

jsou zase jen takoví čítankoví uličníci, kteří rozbíjejí okna,

ne-

É

myjí se a chodí roztrhaní. Ale proč se nepíše o chlapcích,

jací skutečně jsou? Snad proto, že možná žádný z dospělých

hochy pořádně nezná.

Proč nikdo nepíše o takových násilnických Draňácích,

nemravných Ekrtech, potměšilých Bacínech a o všech jim

podobných, kteří jsou v Bedně a vůbec v každé třídě?

Splacený dluh

Při jednom koupání v Zimní plovárně s Bednou - bylo to v

sobotu odpoledne - se Luborovi přihodila ošklivá nehoda.

Vůbec celé to odpoledne provázela Lubora jen samá smůla.

Nejdřív uklouzl na mokrých dlaždicích, když trochu rychleji

zatáčel na rohu bazénu, a uhodil se velmi bolestivě do

kolena. Až mu z toho vyskočily samy a nechtěně slzy. Ještě

štěstí, že to nikdo nezpozoroval. Říkalo by se o něm, že je

rozbrečený.

Pak mu jedničkáři Frejka a Kalčík přirazili ruku mezi prudce

přibouchnuté dveře. Lubor měl sedřenou kůži na hřbetu ruky a

celá mu trochu otekla. U plavčíka si zranění potřel jodovou

tinkturou, a když mu zaschla, šel do vody.

Mrzutě přeplaval asi dvakrát bazén po šířce.

A pak se mu stalo to třetí, nejhorší! Plaval právě někde v

místech, kde byly skákací můstky. Pravda - neměl se tam tak

bezstarostně pohybovat, ale skokan se měl také podívat, než z

nejvyššího můstku skočil, není-li pod ním někdo ve vodě!

Bylo to strašné!

Chalupa skočil po nohou z můstku rovnou na Lubora. Udeřil ho

silně nohama do hlavy i do zad a potopil ho - nepřipraveného

a bolestí omámeného - hluboko pod vodu.

Lubor byl dobrý plavec, ale za těchto okolností mu plavecké

umění nic nepomohlo.

Zalykal se a začal se topit. Nemohl se za živý svět dostat nad

vodu. Byl tváří v tvář zelené vodní smrti.

Snad to trvalo jen několik vteřin, ale Luborovi se zdálo, že

mu prasknou plíce. Polkl několik doušků odporné vody čpící

chlórem a v hlavě se mu počalo všechno napínat. Voda byla

tady dole, v hlubinách koupaliště, ledově studená.

Jako v mátohách ho ještě napadlo, jestli někdo tam nahoře

přece viděl, co se stalo. Jde tady o jeho život! Proboha,

pomozte někdo!

Pohyby jeho rukou se zrychlily, aniž si to uvědomil. V hlavě

mu hučelo.

Při svém šíleném víření rukama na cosi narazil a to cosi hoj

uchopilo podivně za krk a vyneslo ke hladině. Voda se

rozsvčtli-i la, do Luborova mozku vnikla představa

rozsvícených žárovek! nad bazénem.

Oslepený ještě pálivou vodu, smáčenými řasami Lubor spatřil

vedle sebe Řezinu, který ho pořád ještě držel jednou rukou a

táhl k okraji koupaliště. Tak to byl tedy Řezina, kdo ho z

toho dostal!

Lubor se silně rozkašlal a zvracel hleny s vodou. Žaludek se

mu zvedl a v hlavě mu hučelo. Ještě nikdy mu nebylo tak zle!

Dotápal k obrubě bazénu a za silné Řezinovy pomoci se dostal

z vody na dlaždice.

Zvracení neustávalo. Chalupa se protivně smál, ale Lubor to

neviděl. Učitel Havlík byl někde na opačném konci plovárny a

nepozoroval, co se zde přihodilo.

“Tak co - jak je?” zeptal se Řezina. Jeho hlas zněl Luborovi

jako z velké dálky. Měl uši plné vody. Později bude skákat na

jedné noze a voda vyteče. To se přece dělá. Teď ale nemůže -je

mu tak hrozně špatně - žaludek by to skákání nesnesl. Nemůže

se skoro ani pohnout. Raději nechá vodu v hlavě hučet a tlačit

- to se už vydrží!

Kam ho to jen Řezina vede? Co chce dělat? Aha - tady je

lavička! Dovedl ho k lavičce! Lubor na ni klesá jako podťatý.

Jeho síly jsou u konce.

A zase to zvracení vody, strašlivé dávení. Lubor má dojem, že

mu ústy půjdou ven i vnitřnosti. Někteří hoši ho pozorují a

odvracejí se s odporem. Inu - hezké divadlo to není, pravda!

Řezina však trpělivě drží Lubora nachýleného vpřed, aby

ne-přepadl z lavice, a nijak se nedá odstrašit tím ošklivým

pohledem.

S Luborem se všechno točí a celé své okolí vnímá jen nejasně,

jako ve snu.

Někdo stojí před ním a Lubor slyší, že mu

říká:

“Měl bys jít domů, Klemente, dnes už tu nic neužiješ!”

Je to mírně domlouvavý, příjemný hlas Fankův.

“Já nevím — já asi půjdu -” hovoří namáhavě a v hlavě mu při

těch slovech vlastní hlas zvučí jako zvon.

Lubor se snaží vypadat před Fankem aspoň trochu důstojně, ale

nedaří se mu to.

“Počkal bys tady chvilku u něj?” mluví zase Řezina. A zřejmě

to patří Fankovi, protože ten odpovídá: “Samozřejmě!”

Řezina kamsi odbíhá. Lubor cítí, že Fanek usedá na jeho místo.

Je mu vděčný za tu pozornost, ale přivádí ho to do hroznýchh

rozpaků. Před Řezinou si ze svého zvracení nic nedělal, ale s

Fankem je to něco jiného!

“Řezina hned přijde!” konejšivě hovoří Fanek a jeho tón

Luborovi připadá jako hlas maminky, když chlácholí děcko,

volající po někom, kdo mu odešel. “Běžel pro něco do

automatu!”

Byla to pravda - u všech čertů! Řezina si doběhl do šatny pro

peníze, oblékl se trochu a utíkal do jídelny v prvním patře

pro horkou černou kávu.

Udělala Luborovi dobře. Vzpamatoval se a žaludek se mu

uklidnil. Fanek zase odešel, ale Řezina zde

zůstal.

Potom se ozval jakýsi hřmot a po levé tváři od ucha stékalo

Luborovi cosi teplého. To mu vytekla voda z levého ucha a hluk

z koupaliště se zdál najednou neobyčejně silný.

Teď sem zamířil Havlík. “Copak se tady stalo?” zeptal se, když

viděl šálek s černou kávou v Luborově ruce.

“Někdo na něj skočil z můstku!” vysvětloval Řezina.

Neprozradil, že to byl Chalupa. “Už je to ale v pořádku!”

“Doved ho raději domů!” řekl Havlík. “Třeba by mohl na ulici

omdlít!”

Lubor dopil kávu. “Já ti to pak zaplatím!” pravil Řezinovi.

“Mám peníze v šatech!”

Řezina se beze slova trochu zasmál.

Ostatní hoši zpozorovali Řezinovo samaritánství. Začaly létat

vtipy na Lubora i na něj.

“Vidíte, my to už s Hronem a Denkem říkali tenkrát, že jsme

Klementa s Řezinou viděli mluvit!” chlubně vykřikoval Nosál v

hloučku chlapců na druhé straně bazénu. “Tady to máte! Je to

pravda!”

Jako kdyby to byla nějaká hanba s Řezinou promluvit nebo

dokonce z jeho rukou přijmout pomoc!

Lubor se šel obléknout a Řezina mu pomáhal a sám se také

oblékal.

“Zůstaň klidně tady!” mluvil namáhavě Lubor, “dojdu domů sám!

Nepotřebuju přece s sebou nikoho!”

Avšak Řezina se nedal odradit. “Nevíš, jak ti bude za

chvíli…” povídal.

“Třeba ti přijde zase znova špatně, někde na ulici se zamotáš

- - a pak to bude dobré, když s tebou někdo bude!”

Lubor měl hlavně strach, aby ostatní neviděli, že ho Řezina

tak obskakuje a dokonce že s ním půjde domů. To bude zase

vtipů a řečí! Už bylo dost na tom, že ho viděli s Řezinou

tehdy ve škole na chodbě! Ještě teď k tomu tohle!

A tak šel Řezina s Luborem domů, třebaže tím přišel o

zaplacené koupání. Vytratili se spolu, zdánlivě nenápadně,

ale tajně sledovaní očima mnohých chlapců. Čírek, klepař

Bedny, byl jako na koni!

Lubor je udivený Řezinou

Čerstvý vzduch Luborovi velmi prospěl. Žaludek už dělal

dobrotu a jen chvílemi Lubor ucítil chuť chlórované vody.

Zalehlé druhé ucho už také povolilo - ještě při oblékání - a

tak už byl vlastně docela v pořádku.

Ostýchal se to však skoro Řezinovi říct, aby ho nemrzelo, že

se vzdal pro něj - pro Lubora - svého koupání zbytečně. Řekl

mu jen s přízvukem politování:

“Kvůli mně jdeš tak brzo z koupání! Vždyť je to škoda!” “Žádná

škoda to není!” pravil Řezina slavnostně. “Jsem rád, že ti

můžu splatit nějak svůj dluh!”

“Dluh?” divil se na oko Lubor, ač věděl, nač Řezina naráží.

“Ano! Copak se už nepamatuješ? Tenkrát, jak ses mne zastal

proti Draňákovi — to nebylo nic? Ještě nikdo a nikdy mi

neprokázal takovou přátelskou službu, jako tehdy ty mně!”

Pak šli mlčky vedle sebe několik minut, až se zastavili u

knihkupeckého výkladu. Tady zase promluvili.

“Čteš hodně?” zeptal se Řezina.

“A jak!” vyrazil ze sebe nadšeně Lubor a v očích mu zasvitlo.

Jeho, který ležel v knihách od rána do večera, se ptát, zdali

čte!

“Podívej - nová trentovka!” ukazoval Řezina na knihu s

lákavou obálkou. Byli na ní jezdci na koních, doprovázející

vystě-hovalecké vozy.

“Ty čteš taky Trenta?” zeptal se nadšeně Lubor.

Trent, důstojný nástupce slavného Karla Maye, byl oblíbený

autor některých chlapců. Jeho knihy hovořily vždy jen o tom,

co se těm hochům líbjlo a co vyhovovalo jejich představám,

úměrným věku. Nepsalo se v nich o žádných zamilovaných, ani

se v nich neřešily problémy, pro které hoši ještě neměli

pochopení. Trent předkládal svým čtenářům příběhy z dalekých

pustin, naplněné činností silných mužů a jejich synů. Ale

nejen to. Dovedl popsat západ slunce nad prérií tak barvitě a

náladově, že hoši chodili v podvečer za město na travnaté

pláně a naučili se obdivovat hru světel na barevném nebi.

Začínali si všímat krásy krajiny, neboť o té se Trent zmiňoval

snad v každé kapitole všech svých knih.

Když se ploužila ranní mlha mezi stromy nebo večerní páry

stoupaly z řeky, vybíhali tábořící hoši ze stanů na pokraji

lesů a vod a volali: “Podívejte - - to je jako v

trentovkách!!”

Když pak odcházeli ze svých tábořišť, nenechávali na nich už

rozbité láhve, hromady papírů, plechovky od konzerv a

vypálené kruhy v trávě po táborovém ohni, ale vše pečlivě

uklidili, stopy zahladili. Neboť i Trentovi hrdinové,

zálesáci, tak v jeho knihách činili!

Trentovy knihy však dokázaly ještě víc! Hoši se snažili

napodobit ty tvrdé příkladné muže z trentovek i v jejich

jednání. Zvykali si nelhat. Každý čtenář

trentovek se snažil,

aby si získal tak silnou pověst pravdomluvného člověka, jakou

měl u Trenta

ústřední hrdina, objevující se téměř v každé jeho knize.

Po celých krajích, od Velkého jezera až k Západním močálům a

na druhou stranu přes Dobytčí pláně až k Červeným skalám toho

báječného člověka lidé znali, půjčovali mu koně, peníze a

pokrývky jen na pouhé slovo a nebáli se, že o ně přijdou.

Neboť jeho slovo platilo jako smlouva s deseti pečetěmi a

deseti podpisy důvěryhodných svědků! Nikdy žádného poctivého

člověka neobelhal, byl vždy na té straně, kde

bylo právo.

A čtenářům trentovek ten chlapík tak učaroval, že by raději

ztratili všechno, než aby o nich někdo mohl říct, že jsou

nepoctiví, špatní.

A ta krásná vzrušující dobrodružství, o kterých Trent ve svých

knihách vyprávěl! Zápasy silných dobrých chlapíků s

nepoctivými chvastouny, honby na zloděje dobytka, závody na

koních, pátrání a výzkumy v neprobádaných skalách, roklích a

lesích, potírání zla stůj co stůj - - a nad tím vším dával

Trent vonět trávě prérie, letět barevným oblakům, hučet vodám

a šumět nekonečným lesům. Byla to krása,

která čtenáře

uchvacovala a zkrásnila jejich mysl.

Někteří dospělí lidé, kteří si mysleli, že mládeži rozumějí,

neviděli rádi zájem chlapců o Trentovy knihy. Psali proti

těmto knihám v novinách přezíravé nebo dokonce i prudce

odmítavé články a zlobili se, že dnes hoši už nečtou knihy,

které čítávali jejich otcové - ale které už naprosto

nevyhovovaly zájmům chlapců dneška. Poukazovali na nedostatek

literární hodnoty “trentovek”, ale protože byli příliš

pohodlní a příliš kožení na to, aby pozorovali delší dobu a

podrobně vliv té četby na hochy, ušlo jim

docela, že

trentovky učily hochy žhavé lásce k pravdě, k mužnosti, a že

jim svým líčením krásné přírody vštěpovaly do srdce i prvky

krásy.

A tohle vše bylo přednější, důležitější než to, co žádali ti

někteří dospělí karatelé, aby kniha hochům dávala.

A tak se Trentovy spisy četly dál a byly snad svým čtenářům o

to přezírání i pronásledování ještě milejší.

Také Lubora teď u knihkupeckého výkladu nadchlo, když našel v

Řezinovi vyznavače Trenta.

“Mám skoro všechny, které vyšly!” pravil Řezina hrdě Lubo-

rovi. “A dokonce v původních deskách! Některé mám zatím jen v

sešitech, ale dám si je svázat, až budu zase mít několik korun

pohromadě. A ve všech jsou Florianovy kresby.

“Ty sbíráš Florianovy kresby?” vyjekl Lubor nadšeně. Florian

byl jeho oblíbený ilustrátor knih pro mládež - ostatní hoši si

zpravidla malířů příliš nevšímali. Lubor měl spousty jeho

ilustrací v knihách i jen vystřižených z rozličných

obrázkových časopisů a prospektů. Doma se v nich pořád

přehraboval, studoval techniku kresby, obkresloval některé

figury i krajiny a byl kdykoliv ochoten třeba

půl dne o

Florianovi hovořit s tím, komu sety kresby líbily také tak

jako jemu. Čím mu byl Trent mezi spisovateli, tím mu byl

Florian mezi ilustrátory.

“To víš, že sbírám!” řekl teď Řezina s přízvukem

samozřejmosti v hlase. “Není lepšího malíře pro naše knihy

nad něj!” Na slovo “naše” položil při vyslovení zvláštní

důraz, jako by tím chtěl říct, že knihy, které čte on a Lubor,

jsou jiné a výjimečné proti těm, které doporučují Trentovi

odpůrci

Chvíli o Florianovi nadšeně hovořili, až pak Lubora napadla

ještě jedna otázka: “Snad máš i Požár lesní farmy - ne? Říkal

jsi přece, že máš skoro všechny trentovky!”

Byla to nejvzácnější a prý i nejkrásnější trentovka vůbec!

Lubor ji ještě nečetl, u žádného z hochů ji nemohl sehnat a

také v městské knihově ji neměli!

Řezina jen hrdě přisvědčil: “Mám - - a chovám ji jako oko v

hlavě. Staněk mi za ni dával tři jiné knížky - a nevyměnil

jsem mu ji!”

“A prosím tě - Řezino — podívej se - já bych ti s ní nic

neudělal - - půjčil bys mi ji?” Z Lubora lezla ta prosba

těžce. Bylo mu především nepříjemné žádat

právě Řezinu o něco,

zavazovat se mu snad ještě víc — a pak — žádat zrovna takovou

věc, jakou je výpůjčka vzácné knihy!

Řezina ale podivně rychle a ochotně souhlasil.

“Půjčím ti ji!” řekl dobrácky a srdečně. “Nikomu jinému bych

ji nepůjčil, to ti řeknu rovnou, ale tobě ano! Tobě ji

půjčím!”

Lubor pocítil při těch slovech zvláštní pocit jakési hrdosti a

povýšenosti. Takhle hravě vítězil Fanek u všech hochů, jako

tady teď on u ošklivce Řeziny.

Na návštěvě u Řeziny

Odlepili se od výkladní skříně a pokračovali v cestě. Změnili

však trochu směr, protože Lubor k Řezinovi pro Požár lesní

farmy hned ještě půjde!

Nyní už hovořili jen a jen o knihách a o malířích, kteří je

ilustrují. Lubor byl ve svém živlu a také Řezina se tvářil

nadšeně.

A Lubor si mezi řečí - vždy jen tak bleskem - uvědomil, jaký

je tady Rezina docela jiný než v Bedně. Tam opovrhovaný, všem

protivný, zde docela snesitelný, vážně hovořící uklidňujícím

hlasem dospělého člověka. Podivný chlapík!

Zastavili se u vysokého černého domu v úzké ulici.

“Tak tady bydlím…” řekl Řezina a pak ještě

dodal trochu

rozpačitě: “Nesmíš se leknout - - víš, my máme takový ošklivý

byt!”

“Vždyť já počkám venku,” pomáhal mu z rozpaků Lubor. Stejně

nechodil nikdy rád do cizích bytů na návštěvy.

“Ale já jsem ti chtěl ukázat své knížky… když už jsi tady!”

To Luborovi dodalo. Za knížkami by byl šel snad až na konec

světa. Vstoupil za Řezinou do tmavé chodby. Podivný pach, v

každém domě jiný, ho objal.

Řezina šel pořád napřed a vedl Lubora po schodech někam dolů,

jako do sklepa. Skutečně zde bylo sklep cítit. Smíšenina

zápachů země, vlhka, zdiva, brambor a prachu.

Pak prošli nějakou úplně tmavou chodbou a Řezina zaklepal na

nějaké tušené dveře.

Otevřely se a Luborovi se zjevila podivná místnost, s oknem v

úrovni dlažby dvora. Bylo zde přítmí, a Luborovi chvíli

trvalo, než si na věčné šero jeho oči zvykly.

Nějaká žena stála u dveří, kde byla také kamna, a pravila:

“Ty jdeš nějak brzo z koupání, Vojto!”

“Vedu si tady návštěvu, maminko,” pravil Řezina. “Kamaráda ze

školy! Jmenuje se Klement.”

Lubor řekl plaše: “Dobrý den,” a vklouzl za Řezinou do

místnosti.

Všechno se s ním točilo. Místnost byla nízká a tmavá. Její zdi

byly prosáklé vlhkostí až ke stropu. Také vzduch byl vlhký,

a Lubor zde cítil ten zápach, vycházející v Bedně z Řezinova

obleku i ze všech jeho věcí. Teď už Lubor chápal jeho důvod!

Byla to vlhkost, plíseň, pocházející z naprosto nezdravého a

nevhodného bytu.

Lubor si sedl na židli. Byla studená a lepkavá. Když za chvíli

zase vstal, cítil, jak látka kalhot přilnula k sedadlu.

Podlaha vypadala jako nedávno namočená a u zdí se prkna

třepila.

Okno bylo zpocené. Jediným dojmem suchého místa působila

kamna, ve kterých svítil oheň.

“Klementovi přišlo při koupání špatně —” vykládal Řezina matce

- “a tak jsem s ním šel domů - no a po cestě už se mu udělalo

zase dobře - proto mu jdu ukázat své knížky!”

Řezinova maminka pořád něco kutila u kamen.

Řezina pak u okna otevřel skříň s dveřmi zborcenými vlhkem, a

Luborovi se až zatajil dech z toho, co uviděl.

Ve skříni byly všechny přihrádky zaplněné pečlivě a všelijak

složenými knihami nejrůznějších velikostí. Některé byly vázané

v pestrých deskách, jiné teprve na svázání

čekaly.

Jedno oddělení zabíraly Trentovy romány. Mnohé z nich byly

dosud v sešitech, jak vycházely na pokračování. Většina jich v

knihkupectvích už nebyla k dostání a bylo marné je někde

shánět.

A oba hoši je brali do rukou, prohlíželi je, četli z nich

úryvky a obdivovali Florianovy obrazy v nich.

Lubor zapomněl na celé okolí, ve kterém byl. Už necítil

vlhkost, ani pach plísně, už se mu Řezina nezdál tak nemožným

a protivným ošklivcem.

“Tadyhle je ta Farma!” pravil potom Řezina a podal Luborovi

vázanou knihu, pro kterou sem Lubor vlastně přišel.

Přijal ji dychtivě a prohlíželi spolu její obrázky.

“Tu přečteš ještě dnes večer!” řekl určitě Řezina. “Tu nedáš z

ruky, dokud ji nedočteš - uvidíš!”

Lubor obracel její listy co nejopatrněji a držel knihu šetrně,

jen aby Řezinovi dokázal, jak umí s knihami zacházet a že se

jeho trentovce u něj nic nestane.

Prohlédli pak ještě řadu knih - ale ne všechny - až Lubor

cítil, že jeho návštěva zde už příliš dlouho trvá.

Řezina zavřel tedy skříň, dal Luborovi půjčenou knihu do

papíru a šel ho doprovodit z bytu až ke schodům vedoucím

nahoru do chodby.

“Mohl by ses v té tmě ještě přerazit!” řekl přitom Luborovi s

nádechem smíchu, “a to by byla škoda!” Podal mu ruku a Lubor

ji zmateně stiskl. Nikdy dříve žádnému z chlapců v Bedně ruku

nepodával. Nebylo to tam zvykem.

Ale nepřemýšlel dlouho o tom a pospíchal rychle domů. Nemohl

se už dočkat, až se ponoří do příběhů Mistra Trenta, které mu

tak učarovávaly…

Mstitel slabých

Sobotní večer a deštivá podzimní neděle uplynuly. Požár lesní

farmy byl dočten a kouzlo, kterým Řezina na Lubora chvilkově

zapůsobil svými knihami a objevenými společnými zájmy,

vybledlo.

V pondělí Lubor přinesl Řezinovi knihu do Bedny.

Řezina měl zase zrovna svůj nešťastný den. Hoši na něj byli

jako sršňové a Draňák mu umazal límec u košile inkoustem.

Řezina zuřil a ve svém bezmocném vzteku vypadal odpudivě.

Pišvejc-Básnidlo složil na jeho hněvivý pohled celou básničku

a každý si ji opisoval. Tak byla podařená a legrační.

Luborovi Řezina už nepřipadal tak zvláštní a jiný jako v

sobotu, když byli spolu u jeho skříně a knih. Skoro až

litoval, že u něj byl a knihu že si vypůjčoval. Ještě se to

Bedna může dovědět a pak tady nevydrží. Panečku - takový

klepař Čí rek - ten by to rozmázl - jedna radost!

Když Lubor Řezinovi v novinách zabalenou knihu o přestávce

tajně odevzdával, upnuly se na něj Řezinovy oči tak nějak

prosebně, jako na svou záchranu.

Snad čekal, že s ním Lubor - jako jediný z celé Bedny - aspoň

na chvilku pohovoří. Ale jak by se to mohl Lubor před zraky

celé Bedny odvážit? A ostatně - neměl k tomu ani valné chuti.

“Děkuju ti za půjčení!” zašeptal jen spěšně. Podsunul mu

trentovku pod sešit, aby nikdo nezpozoroval, že mu něco vrací,

a dodal pak ještě: “Bylo to báječné! A Florian tam má ohromné

věci!”

Řezina chtěl na to něco říct, ale Lubor se už otočil na

podpatku a skoro prchal od Řezinovy lavice, jen aby ho nikdo

u toho psaneckého místa neviděl.

Řezina za ním pohlédl s pootevřenými rty a pak zvolna sklonil

hlavu k nějakému psaní a jen rukou si přejížděl neklidně po

čele. Kdyby byl Lubor věděl, co mu chtěl povědět, co má tady s

sebou!

Hodiny a minuty vyučování i přestávek míjely.

V poslední hodině - i po ní - zažil pak Lubor tři příhody, z

nichž jedna ho příjemně pobavila, druhá vydráždila až skoro k

zbláznění a třetí překvapila.

První z nich - příjemnou - bylo Havlíkovo zkoušení Fanka.

Fanek se nikdy nijak zvlášť doma neučil, a přece vždy všechno

uměl a odpovídal na vše hladce a bez dlouhého otálení. Jeho

zkoušení vždy sledovala celá Bedna s napětím. Byl to skoro

jakýsi tajný souboj učitele s žákem.

Havlík kladl otázku za otázkou, s nedůvěřivým výrazem ve

tváři, jako kdyby chtěl říct: “No tohle ale opravdu nebudeš

vědět!” A po vyslovení každé otázky se celá Bedna upjala na

Fanka. Ten stál klidně, vzpřímeně, jeho jasné oči hleděly bez

zmatku a bez obav na Havlíka, a pak zvolna správně odpovídal.

Po odpovědi se vždycky ozval šum vzrušení. A když Havlík

ukončil svůj “výslech”, jak tomu hoši při Fankově zkoušení

říkali, všichni hoši se na Fanka vítězoslavně smáli, jako by

to byli oni, kteří ten otázkový souboj právě před chvílí

vyhráli.

Druhá událost se sběhla těsně po skončení vyučování. Havlík

vycházel ze třídy a za ním se strkali a tlačili hoši, dychtiví

co nejrychleji vyběhnout ze dveří.

Do toho klubka se rozběhl Krošek, ten silný divoký chlapík, a

prudce do chlapců vskočil.

Někteří hoši pod tím mocným náporem Kroškova silného těla

bolestně vykřikli - a zavřená polovina dveří se prudce

otevřela do chodby.

Havlík se vrátil a tvářil se velmi hněvivě. “Kdo to už zase

byl?” zvolal. “Co tó tady mezi sebou máte za skotáka?”

V hloučku poplašených chlapců spatřil Kroškův provinilý

obličej. “To jsi byl ty, Krošku, viď?” zeptal se.

“Prosím, já nic nedělal!” vyjekl Krošek brečavým hlasem

zbaběle.

Jen se však Havlík obrátil zpět ke dveřím, rozzářil se

Kroškův násilnický obličej pitvorným vítězoslavným pošklebkem

a Krošek z bujnosti kopl malého Bílka.

S bezmocným výrazem bolesti - jako vždy - podíval se ten slabý

a snad nejmenší chlapec z Bedny na Kroška a oči se mu zalily

slzami.

Hoši hlučeli a smáli se. Lubor to už nemohl snést. Míra jeho

odporu proti násilí, které se teď tady v Bedně rozlézalo vinou

všelijakých takových Krošků a Draňáků, se dovršila.

Vrhl se za Bílka na Kroška a tloukl jej pěstmi,

kam se dalo,

aniž dbal obrany překvapeného Kroška.

Někteří hoši křičeli, že se Lubor zbláznil. Havlík se rychle

vrátil z chodby, kam předtím vyšel.

Nikdo mu nedovedl říct, proč Lubor Kroška napadl. Všichni jen

svorně tvrdili, že si Krošek Lubora vůbec nevšímal, což byla

pravda. O Bílkovi neřekl nikdo nic. To se přece k tomu

nevztahovalo!

A tak dostal Lubor dlouhou poznámku do třídnice a ztratil

důvěru učitele za to, že ztrestal tyrana všech slabších hochů

v Bedně, Kroška, kdežto příčina všeho - Krošek - vyšel jako

vždy bez trestu.

Lubor šel domů nanejvýš podrážděný, rozčilený, ale uvnitř tak

nějak slavnostně naladěný. Připadal si jak mučedník za pravdu

a obdivoval sám sebe, že dal tak mužně průchod svému citu pro

spravedlnost a právo.

Za rohem v ulici, kterou vždy procházel, když šel domů ze

školy, vykročil z jakýchsi vrat najednou někdo proti němu.

Byl to Řezina.

Lubor se mimoděk ohlédl, jestli za ním někdo z Bedny nejde.

Ale ulice byla skoro prázdná.

“Už ses zase tloukl za někoho, do koho ti vlastně nic není!”

řekl Luborovi zpola obdivně i jakoby vyčítavě. “Jsi opravdu

jako takový mstitel slabých a urážených!”

Lubor se trochu rozpačitě usmál. Řezina mu však nedal ani čas,

aby na to něco odpověděl, a už hovořil dále: “Mám tady něco,

to budeš koukat! Něco úžasného!”

“Snad jsi nenašel nějaký poklad?” pokusil se Lubor chabé

žertovat, ač mu do smíchu ani trochu nebylo.

“Vypátral jsem Florianovu adresu! Bydlí v Kopeckého ulici!”

vybuchl Řezina.

Lubor zůstal nevšímavý k tomu objevu a jen se zeptal: “No -a

co s ní budeš dělat?”

“Pro všechno na světě - půjdeme přece k němu

- člověče!!”

bouřil nadšeně Řezina a teď se také Luborovi rozzářily oči. K

oblíbenému ilustrátorovi knih že půjdou? Je to možné, že by

mohl vidět ve skutečnosti a na vlastní oči člověka, který dělá

ty nádherné obrazy k Trentovým románům? Jak asi vypadá? Je

mladý nebo už starší? Přemýšleli vždy o něm - zrovna tak jako

o vzdáleném spisovateli Trentovi - s jakousi skoro až nábožnou

úctou a teď snad Floriana možná uvidí!

Lubora zaplavila náhle vlna vděčnosti k Řezinovi. To je přece

chlapík! Každý jiný hoch z Bedny by si nechal takový objev pro

sebe a jen by se potom ostatním chlubil, že u

Floriana byl!

Ale Řezina se chce s Luborem o tu krásnou příležitost

rozdělit. Říká přece, že tam k němu půjdou oba! Nedovedl svou

vděčnost zatím však dát najevo a jen se úzkostlivě zeptal:

“Myslíš ale, že tam k němu jen tak můžeme vpadnout? Třeba s

námi - kluky - nebude ani mluvit! To víš - takový slavný

člověk - a pak — jistě má spousty práce! Nebude mít na nás

třeba ani čas!”

Avšak Řezinova nálada neochabla. “Hodinu u něj přece

nebudeme,” řekl klidně, “a tu chviličku nám snad věnuje!

Nedovedu si ani představit, že by to byl nějaký

nafoukaný

člověk, který by s námi ani nepromluvil.”

Za řeči šli pořád k Luborovu domovu a spřádali plány. Když

došli k domu, kde Lubor bydlel, byl už pro výpravu k

Florianovi zcela získán.

“Sejdeme se na Radničním náměstí ve čtyři hodiny!” loučil se

s ním Řezina. Lubor však nechtěl o Radničním náměstí ani

slyšet.

“Raději až u Octárny!” řekl. “To je pro mne blíž a - také do

Kopeckého ulice to bude odtamtud výhodnější!”

Nemohl přece Řezinovi říct, že na Radničním náměstí bydlí

několik chlapců z Bedny a že má strach, aby ho tam s Řezinou

neviděli pohromadě.

Výprava k Florianovi

Řezina už u Octárny čekal, když tam Lubor ve čtyři hodiny

přišel. Měl na sobě nové šaty, ve kterých vypadal velmi

směšně, a v ruce nesl aktovku. Vida - Lubora to ani nenapadlo,

aby se nějak svátečně vystrojil jako Řezina!

I nový Řezinův oblek páchlztuchlinou.

“A co máš v aktovce?” vyhrkl Lubor na uvítanou.

Řezina ji mlčky otevřel a Lubor v ní spatřil několik

Trento-vých románů a spousty všelijakých vystříhaných kreseb,

černých i barevných.

“Dám si mu něco z toho podepsat! Florianovi! Sbírám kdejaký

obraz od něj. Mám tu - člověče - florianovky, které dnes už

neseženeš, kdybys za ně dával stovku!”

Zastavil se a vyňal z tašky opatrně a láskyplně část

výstřižků. Luborovi se až zatmělo před očima nad tím, co

viděl. Zde byly obrazy Mistra Floriana ještě z dob jeho

začátků, kdy se objevil jako dosud naprosto neznámý ilustrátor

knih, a to knih už dnes dávno rozebraných a nedosažitelných!

Některé výstřižky byly podlepené a všelijak vyspravené, jiné

byly novější, zachovalé, a Lubor zde viděl i

mnoho

knihkupeckých prospektů, ve kterých se nabízely rozličné

knihy s barevnými ilustracemi.

V Luborovi se ozval osten jakési závisti. Co má tady Řezina

vlastně za bohatství — a teď snad některé ty obrazy bude mít

dokonce od Floriana ještě vlastnoručně podepsané! Hrom do

toho!

“To s tím podpisem je dobrý nápad!” usykl jen suše a

lítostivě pak dodal: “Skoda že mě něco podobného nenapadlo!

Mám přece doma taky trentovky s Florianovými ilustracemi!”

Řezina byl ale zřejmě velmi dobrý chlapík, protože Lubora

nenechal dlouho trápit.

“Nic se nestalo - žádná nehoda!” řekl a počal ve výstřižcích

listovat. “Dám ti tady některé ty obrazy, abys viděl, že

nejsem lakomec!”

Vyndal po krátkém prohlížení asi pět krásných obrázků a podal

je Luborovi se slovy: “Tak podívej - tyhlety jsou tvoje!”

Lubor tomu nechtěl ani uvěřit. “Opravdu?” divil se. “Ty je máš

dvakrát - vid’?”

“Ne!” odmítl Řezina trochu uraženě. “Nemám je dvakrát! Ale

dávám ti je - - a dost! Víc už o tom nemluvme!”

Lubor zmateně poděkoval a měl přitom divný

pocit. Zdálo se mu,

že se chová k Řezinovi vlastně velmi špatně a Řezina je lepší

kamarád než on.

Řezina pak začal zase nějakou řeč o Trentovi a Luborovy

nepříjemné výčitky zaplašil.

Zabraní do rozhovoru šli dlouho mnoha ulicemi a Lubor pořád

víc a více zapomínal, jakou úlohu Řezina hraje v Bedně.

Zastavili se pak v jakési ztichlé ulici, vzdálené všemu

měs-skému ruchu, u malého domu. Měl před sebou ještě

oplocenou hustou zahrádku, takže z chodníku nebyl téměř ani

vidět. Působil tajemným dojmem.

“Tak tady to je!” řekl Řezina a nahlédl mřížovím dovnitř

zahrady. Lubor se tam naklonil. Uviděli však jen spleť křoví,

mezi nímž probleskovala zeď domu.

Řezina popošel několik kroků, dodal si odvahy a stiskl kliku

vrátek do zahrady. Povolila a oba hoši vklouzli na cestičku.

Vedla přímo do domu.

Uvnitř domu na chodbě visel malý přehled nájemníků zde

bydlících. Hoši zjistili, že Mistr Florian bydlí v I. patře.

“Tak do toho, do toho!” řekl povzbudivě Řezina. Neusmál se ale

při tom ani on, ani Lubor. Schod za schodem stoupali výš, a

když se zastavili v prvním patře a nalezli dveře

s prostým

bílým štítkem, na kterém bylo štětcem v černé tuši namočeným

napsáno FLORIAN, zastavili se skoro až bázlivě.

“A. jak to řekneme?” ptal se šeptem bezradně Lubor.

“Co?” opáčil Řezina, ač musel Lubora dobře slyšet. Zdál se být

také trochu rozechvělý. “Tak já zazvoním!” pravil pak ještě a

přitlačil ukazováček na bílý knoflík zvonku.

Ve svatyni umělcově

Za dveřmi se kdesi ozvalo zvonění, které oba hochy skoro až

bodalo do mozku. Lubor stál krok za Řezinou. Nechtěl být

první, až se dveře otevřou.

Pak se za dveřmi ozvaly jakési rychlé drobné kroky, dveře se

otevřely a hochům se objevilo mladší služebné děvče.

“Copak si přejete, hoši?” zeptalo se.

Lubor měl jazyk dřevěný, ale Řezina ze sebe přece jen

vysoukal namáhavě: “Dobrý den. Prosím - je doma Mistr

Florian? My jdeme k němu - - víte - s prosbou - jestli by nám

nevěnoval svůj podpis!”

Děvče se usmálo a řeklo. “No - pojďte dál! Ohlásím vás. Pan

Florian má sice hodně práce, ale když návštěva nebude

dlouhá…”

S tou nedopovězenou větou zmizela v jakýchsi dveřích a hoši na

chvíli osaměli v předsíni. Usmívali se na sebe povzbudivé a

trochu zvědavě se rozhlíželi.

Už se však otvírají dveře do velké místnosti, děvče v nich

stojí a volá: “Tak můžete jít dál, chlapci!”

Řezina šel zase napřed a Lubor za ním jako jeho stín.

Objala je vůně barev, pláten a terpentýnu.

Řezina ještě způsobně zaklepal na rám dveří, z pokoje se ale

už ozýval mužský hlas: “Dále, dále!”

Hoši vstoupili a zůstali stát nesměle u dveří. Jakýsi pán ve

středních letech, v bílém plášti, s paletou v levé ruce a se

štětcem v pravé, jim přišel vstříc.

“Dobrý den!” řekli oba hoši skoro současně.

“Dobrý den!” odpověděl pán. Přendal si štětec do levé ruky k

paletě a podával hochům pravici se slovy: “Já jsem Florian —

a vy - jak vidět - jste asi zájemci o mé ilustrace - viďte?”

“Ano!” vydechl Řezina. “Jsme vaši velpí ctitelé, Mistře. Já se

jmenuju Vojtěch Řezina…”

“— a já Lubor Klement!” pospíšil si Lubor, aby také přece už

jen něco řekl.

Oba stiskli Mistrovu pravici.

“Nezlobte se, Mistře, že vás vyrušujeme při práci!” řekl

potom Řezina, “hned zase půjdeme! Prosíme vás jenom, jestli

byste byl tak laskavý a podepsal se nám do

několika románů,

které jste ilustrovala na nějaké své jiné obrazy!” Přitom již

otevíral aktovku a vyndával trentovky a výstřižky.

Malíř se usmál. “Tak ukažte ty svoje poklady, ukažte!”

Řezina chtěl věci položit na stůl, ale nebylo na něm ani

kousíček volného místa. Barvy, štětce, misky, mezi tím pak

stohy po-lostočených velkých i malých archů kreslicího papíru

s rozmanitými náčrtky, knihy otevřené i zavřené - vše se zde

hromadilo v čarovném uměleckém nepořádku, a přece ten stůl

nepůsobil nijak odpudivě.

“Málo místa - co?” smál se Mistr. Vzal

Řezinovi z chvějících

se rukou jeho knížky a výstřižky, prohlížel je a jeden výtisk

za druhým bezstarostně rozkládal po těch spoustách na stole.

Potom vzal maličký štěteček, namočil ho do lahvičky černé tuše

a zeptal se: “Tak co vám mám podepsat?”

“Třeba prosím tady ty knihy!” řekl Řezina.

Mistr je zase chvíli prohlížel a pak na titulní stránku každé

z nich připojil svůj podpis štětcem, tak dobře známý z dolních

rohů jeho ilustrací. Jenomže teď tady - to je podpis skutečný

-ne jen natištěný! A ještě je mokrý, ještě se leskne!

Mistr klade podepsané rozevřené knihy jednu vedle druhé, aby

se podpisy nerozmazaly.

“A kdyby to šlo, tak ještě tady sem taky…” osměluje se

promluvit Lubor a předkládá obrazy, které dostal na ulici od

Řezi-ny. Má obavy, jestli Florian neodmítne podepsat pouhé

ústřižky. Ten se však jen trpělivě usmívá a podepisuje. Jeden

podpis skoro jako druhý.

Hoši jedním okem pošilhávají po podpisujícím štětečku, druhým

bloudí po celé místnosti — a pak se zastavují u okna, kde je

na malířském rámu rozdělaná jakási malba na plátně.

Mistr pozoruje zájem hochů, a když podpisování skončil, vede

hochy k oknu a hovoří: “Vidíte, zde je začatá další malba.

Bude to obálka na nový Trentův román Zpívající skála.”

“To je krásné —” šeptá nadšeně Řezina a oči mu planou.

Na plátně v nachových barvách hoří les divokým a prudkým

plamenem a z toho pekla se řítí ven starodávnýzápadnický

do-stavník s dvěma páry koní. Koně jsou zatím ještě jen v

obrysech, nepropracovaní, právě tak celý dolejšek obrazu.

Mistr pak vede chlapce zpět ke stolu i k židlím, kde všude

leží spousta načatých i hotových již pláten i papírů. To jsou

ilustrace do povídek i románů v nejrůznějších

časopisech i pro

knihy.

A Mistr ty stočené papíry i plátna rozbaluje, vykládá o nich a

hoši poslouchají a prohlížejí se zatajeným dechem.

A pak se jich Mistr ptá na školu, na jejich zájmy, na knihy, a

Lubor i Řezina se rozhovořují víc a víc, už z nich spadla

tíseň a rozpačitost. Byli by tu nejraději až do večera, tak

jim to celé prostředí zde učarovalo, ale Řezina má rozum a

povídá:

“Musíme přece už jít! Nemůžeme tak zdržovat!”

“Vezměte si tohle s sebou, na památku!” říká ještě Mistr a ze

směsice náčrtků na stole loví dva nedohotovené náčrtky. Na

jednom z nich jsou divocí koně, letící volnou prérií, na

druhém pak je muž peroucí písek na břehu zlatonosné říčky.

Hoši s úžasem pozorují, že to jsou návrhy ke kresbám,

otištěným nedávno v jednom z obrázkových týdeníků. Cení si

proto daru tím víc a oba překotně děkují.

Ani nevěděli, jak se ocitli z toho kouzelného domu zpět na

střízlivé ztichlé ulici. V hlavě jim vířila ještě mistrova

přátelská slova, v pravicích ještě cítili jeho stisk a oči

pořád ještě viděly ten obraz hořícího lesa a ty stohy tam na

stole.

“Tak je to hotové!” řekl Řezina jakoby sám k sobě a pak se

blaženě rozesmál.

“To bylo úžasné! Víš, že jsem si Floriana zrovna tak nějak

představoval?” chrlil ze sebe nadšeně Lubor.

Prohlíželi si vzájemně náčrtky, které jim malíř věnoval, i

zase podpisy a šli domů jako v příjemném snu.

Řezinův další nápad

Ještě celou noc potom byl Lubor pořád v ateliéru jejich

oblíbeného ilustrátora. Zdálo se mu totiž o té pracovně od

večera až skoro do rána. Ani ranní probuzení z toho báječného

snu však Lubora nijak nerozladilo.

Hned jak vstal - ještě před snídaní- prohlížel zase už

Florianovy podpisy na výstřižcích i náčrt obrazu. Dostal ten

s koňmi na prérii.

A vzal si kresbu s sebou i do školy, ačkoli věděl, že je to

velké nebezpečí. Může mu ji přece zabavit učitel nebo mu ji

může vzít někdo z chlapců. Teď už v Bedně nebylo možné nikomu

věřit!

Jen podepsané výstřižky nechal doma. Měl strach, aby se nějak

neprozradil, že je dostal od Řeziny. Vyšlo by tak najevo, že s

ním kamarádí, a to Lubor za nic na světě nechtěl připustit.

Ve škole pak, jakmile Lubor vešel do Bedny, hodil okem v

místa, kde seděl Řezina. Byl tam už a zdálo se, že dveře

zrovna hlídá, aby mu příchod Luborův neušel.

Jejich zraky se aspoň setkaly při prvním Luborově kroku do

Bedny. Řezina se sotva znatelně, ale vítězně pousmál, a hned

sklonil hlavu nad desku lavice.

Lubor byl rád, že má Řezina tolik rozumu a neprozradí, že

spolu vlastně navázali přátelství. Snad Bedna nic nepostřehne,

snad se to Luborovi podaří utajit!

Chvílemi se mu celá situace i začínala líbit! Bylo to takové

spiklenecko, rozčilující a nebezpečné, utajovat tu věc před

tolika zraky - a mít v sázce, že v případě prozrazení by se

sám stal takovým všemi opovrhovaným psancem jako Řezina.

První přestávka přinesla Luborovi velikou slávu.

“Podívej se, co mám!” řekl totiž Lubor Staňkovi, svému

sousedu v lavici, a ukázal mu Florianovu kresbu.

“U Jóviše - vždyť je to originál!! Florianův originál!!”

vykřikl překvapeně Staněk a hnal se po obrázku. Lubor ho ale

nedal z ruky a Staněk se rozkřičel: “Kluci, kluci, heleďte se.

Klement má originál od Floriana!”

V několika vteřinách byl kolem Lubora chumel zvědavců

toužících spatřit tu vzácnost a Lubor měl vážně strach, že se

kresbě něco stane. Držel ji úzkostlivě v ruce a nedovolil

nikomu, aby se jí dotkl.

“Dej mi ten obrázek, co ti to udělá!” žadonil Staněk. Jistě ho

chtěl dát Fankovi, jemuž se chtěl pořád nějak zavděčovat.

Trmal, ten obtloustlý chlapík, který dokázal obeplout

několikrát bazén Zimní plovárny, měl u sebe výtisk časopisu

se stejným Florianovým obrázkem - definitivně vypracovaným.

Nastalo všelijaké srovnávání, pozorování a někteří hoši

tvrdili, že ten náčrtek, který Lubor má, je ještě hezčí než

ten otištěný-

“A odkud ten obrázek máš? Kdo ti ho dal?” vybafl pak na Lubora

otázku Chalupa. Hlas se mu ještě stále měnil, přeskakoval mu

a Chalupa při mluvení skoro sípal.

“Byl jsem u něj!”

“U Floriana?”

“Ano - a dal mi tu kresbu tady! A kdybyste viděli, co teď

zrovna maluje! Obálku na novu trentovku!” Lubor zkrátka

neodolal, aby se trochu nepochlubil.

“A kde bydlí? Já tam taky půjdu!”

“A jak vypadá!”

“Je mladý nebo už je to nějaký děducha?”

Otázky se na Lubora jen hrnuly a jeho to až mrzelo, že tolik

prozradil. Teď bude mít Bednu na krku!

“Víc vám neřeknu!” prohlásil rozhodně. “Dělejte si, co

chcete.”

Po přestávce, když přišel do Bedny přírodopisec a hoši kvapně

vstávali k pozdravu, našel Lubor v lavici veliký kus papíru se

vzkazem:

“Dnes odpoledne půjdeme zase jinam! Napadlo mě něco úžasného!

Na shledanou ve čtyři hodiny zase u Octárny. Vojta

Řezina.”

Jak se sem ten papír dostal? Zřejmě mu ho do lavice dal sam

Řezina, když se on - Lubor - chlubil v hloučku hochů

Florianovým náčrtem. A co ho asi napadlo?

Měl se to dovědět, ale až odpoledne u Octárny!

Ľsmím.

V Sekořově nakladatelství

Bylo nevlídné pošmourné odpoledne, když se Lubor sešel s

Ře-zinou na umluveném místě. Cestou se několikrát ohlížel,

zdali ho někdo z Bedny nesleduje, a také než zamířil k

Řezinovi, který už u Octárny stál, znovu se důkladně napřed

rozhlédl.

Neviděl tu však z Bedny nikoho, kdo by mohl pozorovat, že se

stýká s Řezinou, a tak si trochu oddychl.

Řezina měl na sobě dlouhý kabát, ze kterého vycházel nezbytný

zápach ztuchliny. Luborovi to však příliš nevadilo.

“Tak co jsi kde zase vyštrachal?” usmál se Lubor.

Řezina mu podával ruku a Lubor ji chvatně a trochu neochotně

stiskl. Nepovažoval Řezinu ještě pořád za takového kamaráda,

aby mu už měl podávat ruku. Vzpíral se pořád být s Řezinou

svázaný nějakým kamarádstvím. Chtěl stále ještě mít otevřená

zadní dvířka, aby kdykoli mohl styky s Řezinou přerušit, aniž

by se mohlo říct, že zradil kamaráda.

Nebude ho prostě za pravého kamaráda považovat! Chodí s ním

teď přece jen proto, že ho Řezina někam dovede, že mu poskytne

všelijaké takové příležitosti jako onehdy s Florianem, nebo

to dnes, co mu dosud neprozradil. Takové úvahy prolétly

Luborovi hlavou v několika vteřinách neochotného podávání ruky

Řezinovi

Ten však nic nezpozoroval a mluvil skoro vesele. Lubor ho ani

nepoznával. To nebyl ten zamračený, nepřátelsky na každého

hledící Řezina z Bedny.

“Tak, Lubore,” pravil mu teď - a Lubora až přejel mráz při tom

oslovení křestním jménem (až dosud mu Řezina říkal vždy jen

Klemente!) - “napadlo mě, abychom šli ke knihkupci, který

vydává Trentovy romány - -“

“To je přece nakladatel Sekoř!” řekl nenadšeně Lubor. “V tom

ale nevidím žádný úžasný nápad. Byl jsem tam sám už

několikrát - - když mi scházely některé sešity trentovek. A

taky jsem tam sháněl - ovšem marně - ten Požár lesní farmy.”

“No dobře - -” nedal si zkazit náladu Řezina. “Ale podívej se:

u Sekoře vydávají trentovky už řadu let a vydali i spousty

románů jiných, taky ilustrovaných Florianem. Nenapadá tě ně-

co? Jistě mají někde zahrabané haldy všelijakých reklamních

letáků a plakátů na ty knihy, jistě s obrazy od Floriana,

které my ani neznáme — natož abychom je měli - a snad budou

mít i nějaké staré neúplné sešity z těch starých románů!”

“No to je možné —” připouštěl Lubor.

“Tak vidíš! A my se k Sekořovi teď vypravíme a budeme tam do

nich tak dlouho hučet, až nám něco z toho starého

nepotřebného materiálu dají nebo aspoň prodají. A tak nám do

našich sbírek Florianových kreseb zase něco přibude!”

Za Řezinovy řeči byl už Lubor pro plán docela získaný a když

Řezina domluvil, zvolal s přízvukem obdivu v hlase: “No to je

ale skutečně dobrý nápad! Kam na ně, člověče, chodíš! Tak

honem k Sekořovi! Už ať jsme tam!”

Vydali se k nakladatelství nejkratším směrem. Přece však

trvalo skoro půl hodiny, než došli k oněm kouzelným skříním

Sekořova knihkupectví, přeplněným nejrozmanitějšími knihami

pro mládež.

Chvíli přešlapovali ostýchavě před vchodem a zběžně

prohlíželi výklady. Nemohli se dnes na důkladné prohlížení

soustředit, když měli před sebou takový plán.

“Ted!!” zašeptal pak vzrušeně Řezina, když z obchodu vyšlo

několik zákazníků za sebou. “Teď je tam málo lidí!”

Nečekal ani, co Lubor řekne, a vešel dovnitř.

Lubor jej

následoval jako stín.

Řezina zamířil rovnou k prodavači, který ho již několikrát

obsluhoval. Snad se na něj trochu pamatuje a bude snad

ochotnější jim teď vyhovět.

“Jedny desky na román Kraj žlutých skal!” pravil Řezina.

“Mně tak jedny!” dodal Lubor. “A nový sešit Ranče na Dvacáté

míli ještě nevyšel?” Věděl dobře, že nový sešit vyjde teprve

za dva dny, ale otázka i koupě desek byly součástí jejich

plánu a měly za účel ukázat prodavači, že oba jsou stálí a

dobří zákazníci Sekořova nakladatelství, a tím podepřít

jejich prosbu, kterou pak chtěli vyslovit.

“Dvakrát desky na Žluté skály - - posloužím prosím,” hovořil

prodavač jakoby sám k sobě a položil desky před hochy na pult,

“ale nový sešit Ranče na Dvacáté míli vyjde až v pátek!”

Tak! A teď už musí hoši se svou prosbou vyrukovat. Už se to

nedá odkládat. Nebo jen zaplatit a jít s nepořízenou! A tak

jako tehdy u Floriana, i zde Řezina přebírá zase vedení a

zachraňuje příležitost.

Nahnul se trochu přes pult k prodavači a tlumeným hlasem

zašeptl: “Prosím vás, pane, nedal byste nám nějaké staré

prospekty na trentovky s Florianovými kresbami - víte -

takové docela staré, co už nepotřebujete - takové ty z

prvních sérií…?’*

Nastává vteřina napjatého ticha a očekávání, co prodavač

řekne? Co když už takové věci dávno spálili jako nepotřebné?

Oba hoši mu takřka visí na ústech.

Prodavač se tváří divně neurčitě, sám asi neví, jak by

odpověděl. Pak se rozhlíží po krámě, jeho oči zabloudí ke

svazku klíčů visících na zdi a on hovoří:

“Když - to je dost těžká věc — víte hoši? Copak o to,

takových všelijakých plakátů a prospektů - a vůbec toho

starého materiálu je tady hodně - a potřebovalo by to jednou

důkladně přebrat - ale my se k tomu nemůžeme dostat - to je

práce na několik dnů nebo snad i týdnů!”

V chlapcích při těch slovech až hrklo. Takové spousty že toho

tady jsou? Pro pána!! Tak co teď? Železo se musí kout, dokud

je žhavé!

“My bychom vám to třeba srovnávali!” připadl Řezina na spásnou

myšlenku. “A nic bychom za tu práci nechtěli a ještě bychom si

vybrané věci zaplatili!”

Prodavač se až musel usmát té obětavé ochotě, ale zavrtěl

hlavou a zchladil nadšení hochů: “Jste hodní

chlapci a

děkujeme vám za vaši nabídku. Když ale do skladišť nikdo cizí

nesmí! To je přísný zákaz našeho šéfa!”

Lubor i Řezina se zarazili, ale prodavač se znovu rozhlédl po

vyprázdněném krámě, vztáhl ruku po klíčích a řekl: “No -aspoň

vám ty věci ukážu. Šéf zde dnes odpoledne není - a ostatně já

jdu s vámi, tak ten zákaz příliš nepřestoupíme!”

Obrátil se pak na ostatní prodavače v krámě se slovy:

“Kamarádi, já jdu tady s těmi hochy do skladiště pro nějaké

reklamy!”

U hromady pokladů

Vedl pak oba hochy několika chodbičkami i po schůdcích kamsi

dolů, rozsvěcel před sebou a odmykal několikeré dveře.

Vzduch zde byl těžký a přesycený zápachem potištěného papíru.

Byla to kouzelná vůně pro takové knihomily, jako byli Lubor a

Řezina!

Potom vstoupili do malé místnosti, po jejímž celém obvodu se

až ke stropu tyčily dřevěné regály, naplněné všelijak

přeházenými stohy knih i papírů. Ještě větší spousta se však

jevila zrakům hochů v druhé polovině místnosti na zemi.

Zde ležela hromada uprášeného papíru, kupící se do výše

dorostlého muže, a hoši po bližším povšimnutí s úžasem vidí,

že to jsou celé svazečky stránek z rozličných trentovek,

všelijak přeházené a tedy neprodejné výtisky, celé sešity

Trentových románů dávno rozebraných, ukázková čísla i zase

spousty barevných letáků a plakátů.

Byl to materiál, nahromaděný zde za dlouhou řadu let, jak se

vracel po maličkých částečkách neprodaný, sluncem vyrudlý a

poškozený z výkladních skříní a návěstních tabulí rozličných

knihkupectví ze všech možných měst i městeček. Mnohé věci

nesly ještě zarezatělé stopy připínáčků.

Lubor s Řezinou nemohou ani mluvit, až je prodavač musí s

úsměvem probudit z jejich okouzlení:

“Tak si tu hoši vyberte, snad se vám z toho bude něco hodit!”

“No tak my se tedy podíváme!” nesměle pronesl Řezina a už se

vrhl k hromadě materiálu. Lubor ho následoval.

Nevadil jim nijak prach, který povrch hromady pokrýval. Po

sundání vrchní vrstvy byly již další věci pod ní neuprášené a

téměř čisté.

“Podívej, Lubore!” volá nadšeně Řezina - a Luborovi to

oslovení křestním jménem od Řeziny po prvé nevadí - “tady ten

prospekt k zahájení sešitových trentovek!!” A

vytáhl barevný

skládací leták, plný ukázek vyobrazení od Floriana.

“A tady ten plakát na Cestu do Purpurové stepi, heleď,” křičí

Lubor.

Prodavač se jen usmívá jejich nadšení. A oba hoši oslavují

každý nový nález hlasitými projevy radosti, vzájemně si nové

věci prohlížejí a snaží se najít vždy aspoň dvě tiskoviny

stejné, aby měl každý jednu.

Probraný materiál stavějí hoši do malých úhledných stohů

vedle hromady a snaží se ho při prohlížení i trochu třídit.

Tak dávají na sebe sešity jednotlivých románů, letáky k

letákům, plakáty k plakátům, ukázková čísla tvoří také

zvláštní hromádku, a věci vybrané pro sebe úzkostlivě

odkládají napravo, aby se jim nepřipletly zpět do těch spoust

materiálu.

“Proboha — podívej - podívej!” začal křičet Lubor vzrušeně a

vyjeveně na něco hleděl. Měl před sebou odkudsi zespodu

vy-hrábnutou kupu sešitů starých trentovek - - a jeden z nich

je sešitem nedosažitelného románu Požár lesní farmy!

“Aspoň jeden sešit z toho budu mít!” pravil Lubor nadšeně a

prohlíží ten svazeček. Má číslo 12.

“Kolik sešitů měl ten román?” zeptal se potom náhle.

Řezina nevěděl přesně. “Já už jsem dostal ten román svázaný v

knize, tak nevím!” pravil. “Ale dá se to vypočítat podle

stránek. Podívám se doma!”

“Myslím, že to mělo tehdy asi dvacet sešitů,” řekl prodavač.

“Byl to jeden z nejdelších Trentových románů!”

Lubor však už neslyší. Vespod oné vy hrábnuté kupy objevil

ještě druhý sešit toho podivuhodného románu.

“Podívej - podívej! Dvojka! Dvojka je tady. Už mám dva

sešity! Já se zblázním, já se zblázním!” Vyskočil ze země a

jásal a skákal bez ohledu na prodavače.

“Kdybys tu tak našel všechny sešity - viď?” řekl Řezina

toužebně. “Myslíte, že by to bylo možné?” zeptal se

prodavače.

“Pochybuju silně!” zněla odpověď. “Byl to nejžádanější román

a některé sešity byly rozebrané dřív než jiné.”

“A jak je to možné? To jste netiskli každého sešitu stejné

množství?”

“No - aspoň přibližně stejně tiskli. Ale ani to nepomůže.

Hleďte — někdo si třeba začne kupovat sešity jen ze začátku,

pak ale přestane, jiný zase až od prostředka a umiňuje si, že

si pak počáteční sešity doobjedná. Někdo

některý sešit ztratí

nebo pomačká, a tak si ho koupí znovu. Někteří čtenáři si

také ku-

pují některých sešitů dva nebo i tři výtisky, kvůli obrázkům v

nich, aby si je vystřihovali. Někdy více, jindy méně. To my

zde v nakladatelství však nemůžeme přesně vědět, a proto se

nám nikdy nepodaří natisknout sešitů přesně tolik, kolik jich

je zapotřebí. Některé sešity vždycky zbudou, jiné vždycky

chybějí-“

“To je škoda!” povzdychl si Lubor, “že tu tedy nenajdu sešity

všechny!”

Prodavač ho však přece jen trochu potěšil: “No - tak úplně

nemožné to není! Někdy se stane, že některý knihkupec nám

vrátí po delší době - i třeba po několika letech - několik

neprodaných sešitů, se kterými on ani my už nemůžeme nic

dělat. Ty hodíme jen sem - - no a snad náhodou by se mohlo

stát, že právě z takových různých opozdilých zásilek by se s

bídou jeden kompletní román dal složit. To byste ovšem museli

přerovnat celou tuhletu hromadu!”

Přerovnáme ji!! pomyslel si vášnivě Lubor, ale nahlas nic

neřekl.

“A co říkáš tomuhle?” zvolal pak radostně

Řezina a zvedl se s

čímsi od hromady. Byl to zase jeden sešit nějakého Trentova

románu. Měl desky obrácené dovnitř a když je mezi listy Lubor

našel, viděl, že je to šestnáctý sešit Požáru lesní farmy.

Román jím končil, v sešitě je tedy i obsah kapitol.

Lubora to podnítilo k ještě většímu hledání a snad by byl

zůstal ve skladišti přes noc, kdyby to bylo možné.

Řezina však viděl, že prodavač by se už nejraději vrátil do

obchodu. Cinkal klíči, díval se na hodinky a stál blízko

dveří.

“Nemůžeme vás už déle zdržovat,” pravil tedy

Řezina. “Snad se

sem ještě někdy dostaneme!”

Vyšli z toho shromaždiště svých pokladů, v krámě zaplatili

sešity - plakáty i letáky dostali zdarma - a plní vděčnosti i

nadšení opustili pak knihkupectví.

Venku byla již tma. Podzimní večer nadešel.

Řezina i Lubor se mění

Ráno bylo v Bedně vždycky cítit směs vůní z rozličných mýdel a

zubních past. Hoši byly čistí, jak přišli před chvílí

vymydlení ze svých domovů.

O první přestávce vůně mycích potřeb už vyčichla a ruce hochů

ztratily svěží vzhled.

Pokud Rezina neměl své psanecké místo v

poslední lavici,

nechtěl vedle něj nikdo sedět. Jeho dočasní sousedi tvrdili,

že přichází do školy nemytý a že zapáchá špínou.

Řezinovi to snad bylo tehdy všechno lhostejné. Díval se jen

nevraživým pohledem na pomlouvače, občas se chabě bránil

slovy: “To není pravda,” nebo se i dokonce na oko rozehnal po

některém slabším chlapci než byl sám.

Když byla někdy o přestávce nouze o zábavu, chytili silní

chlapci Řezinu a táhli ho vzpouzejícího se k vodovodu.

“Umyjeme ti aspoň ruce!” domlouvali mu se smíchem. “Aspoň si

zvykneš na vodu!”

Někdy přitom padly i rány, snad míněné žertem, ale urážející a

bolestivé. Dotáhli Rezinu k vodovodu na záchodě a strkali mu

násilím hlavu pod kohoutek.

Co na tom, že byli pak často více zmáčení než on! Jim voda

nevadila! Byli to zdraví, silní chlapci, naplnění divokostí.

Od té doby, co dostal Řezina - Stibralovým přičiněním -v

poslední lavici své psanecké místo, které většinou ani o

přestávkách neopouštěl, Bedna si ho už příliš nevšímala.

Ale teď, co s ním Lubor několikrát promluvil a šel k

Florianovi a pak do Sekořova nakladatelství, stala se s

Řezinou podivuhodná změna.

Ruce měl vždy pečlivě vydrhnuté, nehty už neukazovaly černé

obroučky. Řezina přece viděl Luborovy ruce, když si u něj, v

bytě prohlížel ty knížky!

Také Řezinovy vlasy byly teď přece jen trochu uspořádanější.

Ráno, při příchodu do Bedny, bylo na nich dokonce vidět mok^

ré řádky od zubů hřebenu.

f \

Rezina byl jako proměněný. Oči mu zářily a někdy se i usmí-i

val, když se při hodině přihodilo něco veselého.

Jen zápach ztuchliny z něj nevymizel. Luborovi však ani příliš

nevadil. Snad proto, že si už zvykl, snad také proto, že

věděl, od čeho pochází. Byla to vlhkost Řezinova sklepního

bytu, která se natáhla do všeho a napájela každou maličkost

tím typickým zápachem.

Co to však bylo proti tomu, co Lubor chozením s Řezinou

získal! Nebyly to jen Florianovy podpisy nebo od Řeziny

věnované vzácné kresby. Byla tu i velká Řezinova knihovna,

Luborovi vždy ochotně otevřená k vypůjčení kterékoli knihy.

Byly tu i dlouhé živé rozhovory na oblíbené náměty, o které se

oba hoši zajímali: knihy a ilustrace z nich! Také do Sekořova

nakladatelství se odvážili znovu a právě Řezina tam zase

vymohl úžasnou věc:

Poprosil přímo majitele závodu, aby jim dovolil srovnat celé

to skladiště starých letáků, plakátů a vyřazených knih a

sešitů.

A ten jim to povolil!

Vždy jednou týdně - ve středu - když nebylo odpolední

vyučování a téměř žádné učení ani úkoly na zítřek, vydali se

oba hoši do Sekořova skladu.

Žádným netrpělivým prodavačem nerušeni, leták k letáku a sešit

k sešitu skládali a oprašovali tam Lubor s Řezinou to

nepřeberné bohatství, jehož cenu chápali jedině oni.

Roztříděný materiál, za nepřetržitého živého rozhovoru a

občasných nadšených výkřiků nad objevem něčeho nového, rostl

v úhledné hromádky.

A z každého toho odpoledne si nesli hoši večer domů spoustu

nových věcí. Lubor někdy dokonce i nějaký nově nalezený sešit

vzácného rozebraného románu Požár lesní farmy.

“Uvidíš,” říkával mu prorocky Řezina, “že tam vydolujeme ty

sešity všechny! Ručím ti za to! Uvidíš!”

Ale nebyly to jen věci takového rázu, které způsobily, že

Lubor s Řezinou své styky nepřerušil. Bylo tu i mnoho jiného!

Lubor cítil a viděl, že ho Řezina jaksi obdivuje, a lichotilo

mu to. Nikdy dříve nic takového nepoznal. Kamarádil s mnohými

chlapci, ale ti všichni se mu podobali a žádný mu nikdy nedal

najevo, že by k němu cítil nějaký obdiv.

Ale Řezina na Luborovi přímo visel, byl k němu pokorně ob-

divný a někdy až uctivý. Čišelo to z každého jeho slova k

Luborovi.

A Luborovi to nebylo nepříjemné! Naopak!

Vždycky v duchu tak trochu záviděl Fankovi Jelínkovi ten

obdiv, který mu projevovala celá Bedna, a přál si být na jeho

místě. A teď se něčeho podobného - třebaže v malém měřítku -

dostává jemu, Luborovi, od Řeziny.

Neminulo snad ani dne, aby Řezina nepřinesl nějakou věc,

maličkost sice, ale přece jen dárek.

Když měl Lubor narozeniny, blahopřál mu Řezina tak, jako ještě

nikdo - a co víc - když pak přišel domů, nalezl tam od něj

docela novou vázanou knihu - samozřejmě trentovku - kterou si

už dávno chtěl koupit. Na předsádce tam stálo: “Tuto knihu

věnuji k narozeninám svému prvnímu kamarádovi Luborovi.

Vojtěch Řezina.”

Všechno, co Lubor udělal nebo řekl, zdálo se

Řezinovi

obdivuhodné, ač Lubor sám v duchu na svém jednání nic

obdivuhodného neviděl.

Ale jak rostlo Řezinovo přátelství k němu, stával se Lubor

pořád divnější a divnější. Nevážil si nijak hluboce Řezinova

přátelství, třebaže mu lichotilo, nedovedl je splatit

přátelstvím stejně upřímným.

V duchu si pořád úmyslně připamatovával Řezinovu úlohu v

Bedně, trapnou a ponížen ou, viděl jeho chyby i nepříjemný

vzhled a přezíral Řezinovo zlepšování.

V jednání k němu byl ted často tvrdý, pyšný a někdy až skoro

urážlivý.

Všechny pochvaly a slova obdivu, kterými ho Řezina ustavičně

zahrnoval, přijímal jako samozřejmost, sám však nedovedl

Řezinovi říct nic, co by Řezinu nějak posílilo a dodalo mu

sebevědomí.

Když chodili do Sekořova skladiště nebo když podnikali dlouhé

toulky vzdálenými částmi města, kde nemohli potkat nikoho z

Bedny, hovořival většinou jen Řezina, kdežto Lubor usykl jen

tu a tam nějaké slůvko.

Ale zdálo se, že to Řezina nepozoruje a že i za to málo je

Luborovi vděčný.

A přece by byl Lubor těžce nesl, kdyby všechno s Řezinou mělo

najednou přestat! Zvykl si na to příliš. Zrodila se v něm

nezdravá hrdost, pýcha, a on potřeboval někoho, kdo by ho v ní

udržoval. A Řezina tu úlohu zastal dokonale.

Kterési noci se Luborovi zdálo, že je Fankem. Byl to podivný

sen, mnohem podivnější než všechny jiné, a Lubora v něm

obdivovala celá Bedna, byl hezký a všechno uměl.

Ještě několik dnů potom žil Lubor pod vlivem toho zvláštního

snu v jakémsi příjemném okouzlení, připamatovával si pořád

jeho jednotlivé podrobnosti, vžíval se stále do něj, a když

šel pak s Řezinou a Řezina se netajil svým obdivem k němu,

byla ta představa snu nejsilnější.

A jak jejich nerovné a ze strany Luborovy neupřímné

přátelství trvalo dál a dál a jejich odpolední a podvečerní

toulky do dalekých ulic za knihkupeckými výklady se stávaly

častějšími, rostla Luborova obava, že se jeho přátelství s

Řezinou musí přece jen jednoho dne donést Bedně.

Lubor se na to i všelijak připravoval. Chystal si různé

výmluvy, co by řekl, až by někdo přišel se zprávou, že ho

viděl s Řezinou na ulici. V Bedně se s Řezinou nestýkal

vůbec. Příští cestu si s ním umluvil vždycky při skončení

výpravy.

Když si byl jistý, že ho Řezina nemůže vidět ani slyšet,

mluvil o něm s ostatními hochy v Bedně schválné hanlivě, jen

aby dokázal, že mu do Řeziny opravdu nic není.

Jen někdy se Lubor trochu vzpamatoval a choval se k Řezinovi

na společných toulkách ulicemi na čas vlídněji. To pak Řezina

byl v sedmém nebi a o takovém dnu si psal do svých poznámek

dlouhé a nadšené zápisy.

Píseň o puklém srdci

Podzimní doba pokročila.

Večery přicházely dřív a tak náhle. Listí ze stromů bylo již

skoro všechno dole, válelo se v závějích podél cest a tančilo

podivné reje ve větru a šustilo chodcům pod nohama.

Nad městem ležela skoro ustavičná mlha a v úzkých ulicích bylo

pořád šero. Na trhu byly stánky zavalené podzimním nevo-ňavým

kvítím pestrých a přece tak studených barev.

Když lidé ráno vstávali, bylo ještě skoro tma a v některých

oknech svítili.

Nebyl to veselý čas.

Ve škole z oken na chodbách zmizely lahvičky s květinkami a

vystřídalo je barevné listí nalepené na

světlešedých

čtvrtkách. Také při kreslení se jako předloh používalo

opadalého listí, hroznů jeřábu, nažek z klenů a všelijakých

jiných podzimních plodů.

V té době pak někdy přišla také ta hodina zpěvu, zdánlivě bez

jakékoliv události, na kterou měl však Lubor mnohem později

velmi myslet a vzpomínat.

Bylo to při odpoledním vyučování a zpěv byl poslední předmět,

od čtyř do pěti hodin.

Den byl tmavý, zachmuřený víc než kdy jindy, chvílemi mžilo.

Když přišel Písničkář do Bedny, nabídli se hoši, že rozsvítí.

Písničkář však návrh odmítl: “Zpívá se vždycky lépe při černé

hodince než při ostrém světle žárovky. Ostatně je zde jen

šero, není ještě úplná tma. A to na zpívání stačí!”

A hoši pak tomu byli sami rádi, že nerozsvítili. Neboť

Písničkář dnes začal zkoušet zpěv na známku a každý chlapec

byl plný rozpaků, když na stupínku musel před celou Bednou

Písničkáři zazpívat nějakou píseň.

Většina hochů - a Lubor byl mezi nimi - zpívala právě

naučenou píseň Šli ženci krajinou. Styděli se zpívat něco

jiného, aby na sebe příliš neupozornili. U ďasa - byl to

nešťastný nápad od Písničkáře, aby tady kokrhal každý sám a

přede všemi na stupínku!

Někteří chlapci se vymlouvali, že chraptí nebo že se jim mění

hlas, ale žádná výmluva neplatila a nic jim nepomohlo. Každý

musel na známku jít na stupínek zpívat.

Draňák v půli své písničky vyprskl do nevázaného chechtotu a

neudržel ho ani hněv Písničkáře. Bedna hlaholila' ochotně s

ním.

Smích ustal až při vyvolání Fanka Jelínka. Na Fankovi nebylo

Bedně nikdy nic k smíchu, i teď se přestala smát.

Fanek vyskočil na stupínek lehkým skokem a

tak pružně, že to

nebylo ani slyšet. Ač už bylo dost chladno, měl ještě krátké

kalhoty a podkolenky.

Uklonil se Písničkáři, pak se obrátil do úhlu mezi něj a

lavice, zahleděl se přes hlavy hochů někam z oken do tmícího

se nebe a začal zpívat svým příjemným altovým hlasem:

“Když v tichý večer cestou jdu

tak sám já v polích domů,

vždy cítím něco v srdci svém,

co říci já nemohu.

To rozezpívá v duši mé tak tichounce a jemné písničku mého

domova, má krásná rodná žerně.”

Pak Fanek přestal zpívat. Snad že už píseň

neměla dalších slok

anebo si myslel, že k posouzení jeho zpěvu na známku to

stačí.

Bednou se strhl hlučný potlesk, přeháněný, divoký, ale

myšlený upřímně. Bednu ovšem k němu nepřiměla slova písně,

ani jejich přednes, třebaže velmi pěkný, tleskala jen proto,

že zpíval Fanek.

Fanek se tvářil k potlesku nevšímavě. Uklonil se opět mírně

Písničkáři, do lavic vrhl chladný pohled a Luborovi se zdálo,

jako by v jeho očích zahořely dva ohníčky pýchy. Pak seskočil

ze stupínku, zase tak pružně, neslyšně, a kráčel do lavice.

Dohrál, který si vážil, že sedí vedle něho, už stál jako voják

nebo jako uctivý vrátný u lavice, aby mohl Fanek vejít.

V uličce mezi lavicemi nastavil Čermák žertem Fankovi tajné

pravítko ve výši kolen, aby se o ně zarazil. Fanek však

překážku spatřil a nevšímavě ji bez rozběhu elegantně

přeskočil.

Písničkář sledoval Fanka pohledem, dokud neusedl.

Když přišel na řadu Řezina a objevil se na stupínku, létaly na

něj poťouchlé a urážlivé poznámky. Ale nahlas se nesmál nikdo.

Řezi na začal písničku, kterou snad nikdo neznal. Zpívala o

muži, který nikdy neplakal. Měl srdce jako z kamene a nic mu

nevyloudilo sizy z očí.

Neštěstí za neštěstím pronásledovalo toho podivného muže, ale

nezlomilo ho žádné a jedinou slzu v jeho oku nikdo neuviděl.

Po několika slokách, ve kterých píseň o neštěstích na muže

dolehlých vyprávěla, Řezina přestal zpívat.

V Bedně se stmívalo. Z koutů se plížily stíny.

Písničkář se opíral lokty o stůl a čelo zlehka zabořil do

dlaní. Snad aby se mohl lépe soustředit na poslech zpěvu a

udělit spravedlivě známku.

Chvíli bylo ticho. Pak Písničkář zvedl náhle hlavu z dlaní a

skoro netrpělivě a jakoby naléhavě řekl: “No tak dál, tak dál

přece…!”

Řezina začal tedy opět zpívat.

V Bedně se ještě více setmělo. Poznámky a vtipy na Řezinu už

nelétaly vzduchem. Bedna poslouchala, byla obsahem písně

zaujatá.

Řezinův muž neplakal, ani když přišel o celý majetek, ani když

ho vsadili do žaláře - a nikdo nespatřil jeho slzy ani tehdy,

když mu pochovávali matku a on zůstal na světě sám.

Pak Řezina přestal zpívat podruhé a zahleděl se tázavě na

Písničkáře.

“No - - a konec?” zeptal se tiše Písničkář, aniž pozvedl oči

od stolku a hlavu z dlaní.

V Bedně bylo takové ticho, že bylo slyšet i’to, jak se Řezina

nadýchl k novému zpěvu. ,

Nějaké napětí křižovalo zde šerem. Každý cítil, že v písni

ještě něco musí přijít, něco neobyčejného. Řezina se před tím

závěrem zastavil a nechtěl dál zpívat. Ale když Písničkář

tedy chce, tak to nebude Řezinova vina, že ten závěr přijde!

Řezina hledí na Lubora, významně, jako kdyby mu tou písní něco

chtěl říct. Začíná zpívat poslední sloku. Jeho hlas je měkký

a žhoucí. Řezina už nezpívá pro známku, ani pro Písničkáře,

ani pro Bednu. Zpívá pro nějaký docela jiný účel, jen sobě

známý.

A v jeho písni muž, který nikdy neplakal a srdce měl jak z

kamene, kterým nepohnula ani smrt otce, matky, ztráta svobody

či majetku, ten muž se rozplakal, když ho zradil jeho přítel,

kterému důvěřoval! A v pláči tomu muži srdce puklo žalem a

muž se zhroutil mrtev k zemi.

Řezina dozpíval.

Stál tiše a nehybně na stupínku a ve třídě už bylo takové

šero, že se od černé tabule odrážel jen jeho bledý obličej

jako maska, kdežto jeho postava v tmavém obleku splývala s

tabulí.

Nikdo netleskal, nikdo se však také nesmál.

V Bedně zůstalo hluché napjaté ticho. Zdálo se, že poslední

tón Řezinovy písně se tady ještě pořád někde chvěje, každý ho

dosud slyšel ve svém mozku.

“Sedni si, Řezino,” povídá Písničkář bezbarvým hlasem. “Byla

to krásná píseň, děkujeme ti za ni. Přátelství! Kamarádství!

Jen špatný člověk je může zradit, zapřít!”

V Bedně napětí povolilo, ale ticho zůstalo.

Někde na ulici se rozsvítila plynová lampa. Svým zelenavým

světlem nakreslila na zed u kamen strašidelný

obraz okenního

rámu.

V kamnech hučel vítr.

Když přišly sněhy

Je přestávka mezi desátou a jedenáctou hodinou.

Černý, který se pořád marně snaží dostat se do Klubu

jednič-kářů, a vychloubač Andrle stojí v koutě Bedny a něco

mezi sebou partykují. Oba drží v ruce náprsní tašky a nějaké

papíry.

Lubor bloumá Bednou v tom přestávkovém ruchu, snaží se

nezavadit ani pohledem o Řezinu, aby ho snad nenapadlo tady

před zraky Bedny k němu přijít - a teď se

dostává k té

dvojici.

“Ukažte mi taky něco!” zasmál se přátelsky a vrhl se mezi ně.

Zavřeli bleskurychle své tašky a zatvářili se hněvivě i

uleka-ně. Jen papíry zůstaly v ruce Černého a než je mohl

Černý strčit do kapsy, věděl už Lubor, oč jde!

Ekrtovy obrázky získávaly stále větší a větší okruh zájemců.

Tak už i Černý a Andrle jsou v těch osidlech! Konečně u

An-drleho to Lubora ani moc nepřekvapovalo, ale Černý - ten

vždycky dělal dojem lepšího chlapce!

“Co sem hrome lezeš — kdo tě sem volal?” vztekal se Andrle.

“Táhni po svých!”

Luborovi Ekrtovy obrázky neučarovaly. Nenáviděl je i jejich

šiřitele - Ekrta - a kde mohl, ničil je a potíral.

“Kdybyste to svinstvo zahodili!” řekl teď hrozebně. Černý byl

zardělý ve tváři, ale Andrle nebyl ochotný Lubora poslouchat.

“Jdi, ty svatoušku —” zasykl - “a dej nám pokoj! Pojď raději

na chodbu…” dodal pak k Černému a oba kvapně odcházeli.

Ano, ta jedovatá nákaza prorůstala Bednou. A s ní ruku v ruce

hrubost. Kdežto nemravnost zde šířil Ekrt se svými kumpány,

hrubost a násilí sem zaváděli Draňák a Krošek, po nich se

opičila většina ostatních hochů.

Žádný nechtěl zůstat pozadu! Fankova slušnost a jemnost se

každému líbila, žádný však netoužil po tom, aby sám byl za

slušného považován. A měl-li snad přece jen někdo takovou

touhu, bylo mu zatěžko, ba skoro nemožné v té spoustě

špatnosti u-držet se slušný a dobrý.

Lubor to pozoroval sám na sobě. Za odmítání sprostot,

šířených Ekrtovou partou, sklízel posměch. A odpovídal-li na

hrubost slušným slovem, dívali se na něho jako na bázlivce,

ke kterému si smějí všechno dovolit.

Jako svítící maják uprostřed nočního rozbouřeného moře

připadal v té době Luborovi Fanek Jelínek. Byl stále do sebe

jaksi uzavřený, nemluvný, hrdý, a všechny ty změny v Bedně

jako by šly mimo něj, bez vlivu na jeho chování. Jen veselý

úsměv mu zmizel z tváře.

Pravda - od té doby, co mu Ekrt provedl tu nepěknou věc,

nikdo víc se čehosi podobného neodvážil. A Draňák před jeho

pohledem krotí jako šelma pod bičem krotitelovým. Desítky

ochotných paží by se také zdvihly proti každému, kdo by se na

Fankovi chtěl dopustit nějakého násilí.

Ale Fanek sám měl přece tisíce možností podlehnout všem

svodům, které na něj v Bedně kývaly. Na jeho

jediné slovo by

mu snesli Ekrtovi spřeženci všechno, co sem zatáhli. Fanek by

se také mohl dopustit jakékoli hrubosti vůči komukoliv a nic

by se mu za to nestalo!

A přece Fanek nevyužil ani jedné z těch možností, zůstal tím

uhlazeným vznešeným chlapcem, obdivuhodným a jemným. Pouze

jako by přerušil styk s Bednou. Jako by nechtěl nikdy víc s

nikým z Bedny promluvit. Tak to vypadalo.

Kamarádství Bedny zmizelo. I v Klubu jedničkám teď bylo věčné

hašteření, každou chvíli tam chtěli někoho vyloučit! A

Levínova parta měla také podobné potíže a na schůzkách se spíš

hádala, místo aby cvičila nebo aby dělala plány do budoucna.

Jen v Ekrtově kroužku to ještě klapalo. Ten držely pohromadě

občasné tajemné výpravy kamsi až na druhý konec města, k

nějakým novým kumpánům či kýho výra. A druhý den se potom

vždycky rozlétla Bednou nová spousta obrázků, kterou z té

podivné výpravy přinesli.

Zima už byla tady, se sněhem a ledem, ale Bedna jako by spala.

Pišvejc-Básnidlo se pořád chlubil, že bude psát nějaké

divadlo - pro Bednu prý - a že by se to mohla Bedna naučit -a

sehrát - třeba by se i nějaké peníze vydělaly. Nikdy ale

neřekl nic podrobnějšího a ostatně nikdo se ho na to příliš

neptal. Nebyl zájem.

Pekáč hrál hokej, vyzýval všechny možné třídy ze své školy a z

jiných ústavů a jeho pozvání k zápasu samozřejmě přišlo i

Bedně.

Tam se však ztratilo, zapadlo, aniž se někdo pokusil dát

dohromady aspoň jednu hokejovou šestku proti Pekáči. Ani

Pekáči neodpověděli - a Pekáč si pak Bedny už nevšímal. Byla

pro něj vyřízená!

Když pak Pekáč vypsal krasobruslařskou soutěž, napsal o tom

oznámení na vývěsní tabuli na chodbě školy. Z

Bedny se

přihlásil jediný Fanek.

Lubor neodolal a šel se na soutěž podívat. Sám krasobruslení

zkoušel, ale nešlo mu. A teď chtěl vědět, co Fanek umí.

Fanek provedl několik kouzelných jízd se svou sestřičkou,

o něco mladší než on. Byla také tak hezká a milá jako Fanek,

velmi mu podobná, a obecenstvo tomu závodícímu páru ustavičně

tleskalo.

Několik lidí s fotografickými aparáty - snad reportéři z novin

- udělalo z jejich jízd spoustu snímků.

Fanek měl na sobě krátké kalhoty a modrý svetr, přepásaný

řemenem. Jeho sestra měla kraťounkou sukénku a bílé vysoké

šněrovací botky.

Na jejich pohybech i výrazech tváří byla znát ušlechtilost

ducha. Jejich urostlá těla pak vznešenost jen dotvrzovala.

Lubor mohl na nich oči nechat, když tak krásní a obdivovaní

tančili a vznášeli se, plní pružnosti a elegance, na bílém

ledě. Fankovi chvílemi záviděl, ale pohled na něj ho zase

posílil v úmyslu vytrvat, nepodlehnout Bedně a jejímu špatnému

duchu, aspoň trochu zůstat takový jako on!

S Řezinou Lubor pořád ještě chodil a těšil se z jeho obdivu.

Když k němu Řezina mluvil, pokorně a

obdivně, připadal si

Lubor, že je Fankem a tvářil se povýšeně a přezíravě. Jindy

na ten pocit zapomínal a hovořil s Řezinou zase docela vlídně

a kamarádsky. Návratů k dobrému však bylo u Lubora pořád míň

a míň.

Děly se s ním ted vůbec zvláštní věci! Stával se zlostný a

o-mrzelý. V Bedně nemluvil už skoro s nikým a také doma

promluvil, jen když musel, a to bylo ještě vždycky sotva “na

půl huby”, jak říkal tatínek.

“Já nevím, nevím, co se to s tím naším Luborem děje!”

říkávala ustaraně maminka k otci tak, aby při těch slovech

Lubor nebyl, ale přece aby je slyšel a nějak se polepšil. A

tatínek jen mrzutě odpovídal:

“Ale co by se s ním dělo! Zasloužil by pár pohlavků - už

dlouho’ nic nedostal! To je to! Copak takhle se chová syn k

rodičům?”

A Lubor, který ty - úmyslně nahlas - pronášené řeči někde v

předsíni či v pokoji slyšel, zatínal pěsti zlostí a zatvrzoval

se ještě víc.

Copak oni - maminka s tatínkem - mu mohou rozumět? Jak jim to

má říct? Jak jim má vysvětlit, že je mu protivný celý svět

s jeho špatnostmi, sprostotou a nepoctivostí?

Jak jim má říct,

co se děje například jen tam u nich v Bedně. Copak jim může

vykládat třeba o Ekrtovi a o tom, že snad jedině Fanek, nebo

ještě Řezina, jsou tou hanebností nezasažení?

A co jim má o Fankovi vůbec vykládat? Vysmáli by se mu! Řekli

by, že se na něj dívá jako na svatého! Prostě by to

nechápali, jaké má on - Lubor - pocity! Rozhodně by ho

nepochopili! Je to vidět už z toho, jak mu tatínek pořád hrozí

pohlavky, které pokládá ve své staromódnosti a naprosté

neznalosti dnešních chlapců za jediný prostředek k polepšení!

Pes snad dokáže lízat ruku, která ho zbičovala,

ale on, hrdý

chlapec, se tlouct nedá, to ať si tatínek rozmyslí!

Kdyby to věděl Řezina! Jen ať se jdou zeptat Řeziny, jak on se

na Lubora dívá! Co všechno dobrého a pěkného na něm vidí! A

teď že by měly přijít pohlavky? Proboha - nikdy! Nikdy! To ať

tatínek nezkouší nebo se něco stane!

Ale jak jim to doma - tatínkovi a mamince - jen říct, že už

není ten malý chlapeček, jak ho znali dřív, ale že už je

velký, se spoustami podivných, krásných myšlenek, ze kterých

se až hlava točí a kterým oni nemohou rozumět?

Maminka ho nepochopí, protože nikdy

hochem nebyla - a tatínek

- no, je možné, že takové myšlenky, jako má ted Lubor, nikdy

ani neměl.

To jen on, Lubor, je tak vyspělý a přemýšlivý! Na žádném z

ostatních hochů aspoň nic podobného nepozoruje! Jen kdyby ho

doma pořád tak neponižovali, nekřičeli na něj a nehrozili mu!

K čertu s takovým domovem!

Jindy vystřídal Lubor tyto úvahy přemýšlením o Řezinovi.

Vzpomínal na slova obdivu, která mu Řezina řekl, viděl v

duchu Řezinovy zraky na sebe s obdivem upřené - a přemýšlel,

jak by Řezinu zase trochu potrápil nebo čím by se v jeho očích

udělal ještě zajímavější a obdivuhodnější.

Jeho obraznost přitom bujně pracovala, v duchu vedl s Řezinou

dlouhé rozhovory, ve kterých mu Řezina povídal věci, které

Lubor tak rád z jeho úst vždy slyšel (třebaže dával najevo, že

si jich nevšímá, že jim ani nerozumí a že o ně nemá zájem).

A vyrušila-li Lubora z těchto příjemných snění maminka vý-

zvou, aby se učil, nebo tatínek ostrou poznámkou o lenošení a

koukání do prázdna, rozzuřil se Lubor v duchu tak, že měl celý

zbytek dne pokažený.

Jeho zloba se ukázala na povrch zamračenou tváří, odseknutou

odpovědí - a to vše způsobovalo zase jen.další nepříjemnosti.

Nakonec tatínek přestal s Luborem mluvit úplně a maminka se

tvářila ustaraně a bolestně. A Lubora pohled na ni ještě víc a

více dráždil. Proboha - jak rád by ji vzal okolo krku a

všechno jí řekl. Neměl však k tomu odvahu, najednou se styděl

ukázat mamince, že ji má pořád ještě tak rád jako dřív.

A vyprávět jí, na co všechno myslí? To by teprve nedokázal!

Ano, musí jít dál svým bolestným chlapeckým životem sám, doma

mu nemůže porozumět nikdo!

To celé napětí trochu zmírnily vánoce se Štědrým dnem, s

dárky, které Lubor od rodičů dostal i které on sám mamince a

tatínkovi pečlivé vybíral a koupil.

Ale za několik dnů byla klidná smírná pohoda vánoc ta tam a

zase vše zapadlo do starých všedních kolejí.

Venku sněhy přikryly všechno bílým pří krovem.

Na širých pláních, drcených mrazem, vrány krákaly o

bez-útěšnosti všeho počínání.

Nebe bylo olověné a tak zoufale nízké, že vypadalo, jako kdyby

se za kopcem dotýkalo země.

V těch dnech ztrácel Lubor na chvíli svou rozmrzelost a

bezradnost jen na lyžařských návrších v okolí města, kde

uprostřed cizích chlapců, veselých a odvážných, zapomínal na

svůj rozervaný stav.

Pišvejcovo divadlo

Všichni hoši si mysleli, že Básnidlo jen žertuje, když říkal,

že bude psát pro Bednu nějakou divadelní hru. A přece to

Pišvejc myslel vážně! Dnes aspoň přiběhl do Bedny klepař

Čírek, oči až navrch

hlavy a křičel: “Kluci - klucíí - bude divadlo! Určitě.

Básnidlo stál u ředitelny s Havlindou a se šerifem a tam o tom

rokovali. Šel jsem kolem a poslouchal jsem!”

To bylo Čírkovi podobné, poslouchat cizí rozhovory, číhat za

rohem a sledovat jako fretka, co se kde děje, aby to mohl

předat dál. Hochům to teď ale nevadilo.

Kdo jen trochu Cirková slova zaslechl, podíval se mimoděk do

čtvrté lavice k oknu, kde bylo Pišvejcovo místo. Pišvejc tam

nebyl. Snad tedy ještě u ředitelny něco o divadle projednává.

Cirková zpráva se stala Pišvejcovou nepřítomností

hodnověrnější.

“Kluci - já hrát nebudu!” ohrazoval se opovržlivě Vranejs,

jako kdyby ho už někdo nutil.

Bacín se sem přihrnul od tabule, kde srovnával křídy. (Vždycky

je tam tak srovnával v blahé naději, že si jich

jednou některý

učitel přece jen povšimne, bude se ptát, kdo je tak pěkně

srovnal a on - Bacín - že se pak hrdě přihlásí!) “A to já bych

zase hrál!” povídal teď. “Když Havlinda divadlo uzná, tak

nebudu dělat žádné brykule! To víte, to by byl Havlinda zase

hned otrávený!”

“Jdi, ty šplhoune!” uplivl si zlostně Vranejs.

“Básnidlo jde! Kluci -jde Básnidlo!” hlásil vzrušeně Gajdoš

ode dveří.

Bedna mu skoro celá vyběhla naproti a u dveří nastala

tlačenice a skoro rvačka.

“Počkejte!” volal Levín a vlekl Pišvejce k

tabuli. “On nám to

řekne všem sám, jak to vlastně bude, sedněte si každý a buďte

zticha. Jinak se nedozvíte nic!”

Levínovo slovo pořád ještě trochu platilo. Bedna se

uklidnila. Hoši přestali povykovat, i když všichni neseděli v

lavicích.

Pišvejc stál trochu zčervenalý vedle Levína u tabule a usmíval

se rozpačitě do Bedny. Nebyl zvyklý mluvit k takovému

množství posluchačů.

“No tak se bude hrát divadlo - no!” řekl těžkopádně..

“A jaké divadlo?” doléhal Levín jako vyšetřující soudce.

“No divadlo - no! Pozveme na to ostatní třídy a rodiče taky

smějí přijít - a vůbec každý!”

“A kdo to divadlo bude hrát?”

“No my přece! Bude k tomu zapotřebí asi deset nebo dvanáct

lidí, samí kluci. A když se něco vydělá, tak se to dá na

fond!”

V Bedně bylo chvíli ticho, až pak Draňák usykl: “Dej nám

svátek, člověče, tos nám zase něco zavařil!”

Pišvejc otevřel ústa a chtěl něco říct, vtom se ale rozlétly

dveře a vešel Havlík.

“Co je to tady za schůzi?” zeptal se svým známým ironickým

tónem.

Levín a Pišvejc se rozpačitě sypali ze stupínku do lavic, kde

už ostatní vstali na pozdrav.

“Sedněte!”

Bacínovo pero zase putuje na stolek a jedna či dvě minuty

uběhnou záznamem o hodině do třídní knihy.

A pak se Havlík neochotně rozhovořil: “Tak jak už vám tady

Pišvejc jistě něco napověděl, bude naše třída hrát školní

divadlo. Pan ředitel podnik schválil, protože účel

představení je dobročinný: výtěžek bude totiž věnován

prázdninovému fondu pro nemajetné žáky naší školy. Kolik hochů

potřebuješ, Pišvej-ci, jako herců?”

“Prosím - no asi dvanáct, prosím!”

“A máš je už vybrané? Už víš, kdo jakou úlohu bude hrát?”

Havlík se obrátil od Pišvejce k celé Bedně a dodal výhružně:

“Upozorňuji, že nikdo nesmí odmítnout v divadle účinkovat.

Pokládalo by se to za úmyslné ztěžování a kažení podniku. Tak

co, Pišvejci?”

“No… některé hochy bych už měl vybrané, prosím! Tak za prvé

je to Jelínek… kdyby ovšem chtěl…” dodal nejistě Pišvejc a

ohlédl se za sebe na Fanka.

“Jaképak KDYBY CHTĚL? Bude hrát a bašta!” řekl tvrdě Havlík.

Fanek trochu zčervenal a tvářil se ne zrovna

potěšené.

“Pak tam musí být Řezina…” vypočítával dále Pišvejc a Bedna

se rozhlaholila smíchem, když Řezinovo jméno uslyšela ve

spojení s Fankoyým.

“Ticho!” vykřikl Havlík.

Lubor se neubránil tomu, aby se nenápadně nepootočil doza-

du na “psanecké” místo. Řezina tam seděl jako hromádka

neštěstí a jen jeho oči uštvaně hleděly do Bedny, jako kdyby

se jimi chtěl ptát, do čeho že to bude zase zatažen.

Fankova poručená účast při hraní dodala mnohým chlapcům chuti

také si v Pišvejcově divadelní hře zahrát. Několik rukou se

zvedlo a Chalupa, který dával tenkrát při štafetě Fankovi pod

koleno papír, byl mezi prvními dobrovolníky.

Také Staněk, pořád se ucházející o Fankovo hlubší přátelství,

se hlásil.

“No dost!” ukončil pak rázně všechno jednání Havlík.

“Nemůžeme zde ztrácet čas, učení je přednější! To si dohodni,

Pišvejci, s chlapci všechno o přestávkách, a pak mi přijď

říct výsledek!”

Bedna tedy strávila zbytek hodiny v jakéms takéms klidu za

úmorného Havlíkova výkladu a rozbouřila se teprve až zase o

přestávce.

Zatímco Fanek zmizel ze třídy kamsi na chodbu, snad aby

nemusel s nikým mluvit, Řezina se přihnal na Pišvejce

rozzuřený tak, jak ho snad ještě nikdy nikdo neviděl.

“Co tě to napadlo… blázne jeden?” křičel rozčileně. “Do

čeho mě to chceš zase uvrtat?”

“Mlč, Jelínkův dvojníku!” odpovídal mu místo Pišvejce Sti-bral

z Levínovy party. “Můžeš být vůbec rád, že budeš s Jelínkem

účinkovat!”

“Co si mne vlastně ještě vůbec všímáte?” zuřil však dál

Řezina. “Všímám si já vás? Nevšímám! Tak mě nechtě taky!”

Hlas se mu podivně zlomil, když dodal: “To vám nestačí, že

jste ze mne udělali vyvrhele Bedny, že jste mě odstavili jako

prašivce až do poslední lavice? To mi chcete připravit ještě

něco nového? Nějakou novou ostudu? Já hrát nebudu a dost!!”

Obrátil se zuřivě a dral se z hloučku smějících se hochů.

“Jen se moc nebav a vzpomeň si na Havlíka!” křičel za ním

jedničkář Jandus. “Ten už by ti to spočítal na propouštěcím

vysvědčení!”

Opičák Denk napodobil zase mistrně školníkův hlas a zabručel:

“Tak se na něho podívejte, vrtáka! On nechce hrát divadlo!”

Bouře chechtotu letěla za Řezinou.

Zájem se pak zase obrátil k Pišvejcovi. Někteří hoši prosili,

aby je ke hraní divadla nevolil, jiní se zase k účinkování

naopak nabízeli, jak mohli.

Tak to trvalo po všechny další přestávky toho dne a ještě

druhý den dopoledne.

Potom teprve, mezi jedenáctou a dvanáctou hodinou, se objevil

Pišvejc na stupínku - Levín byl zase jako strážce vedle něj -

a oznámil Bedně:

“Tak v divadle budou hrát: Jelínek, Chalupa, Jandus, Řezi-na,

Denk, Dohrál, Staněk, Stibral, Vranejs, Čermák, Hron a

Sochor.”

“Protesty se žádné nepřijímají, každý musí hrát a bašta

fidli!” dodal energicky Levín. Nikdo ostatně neprotestoval,

kromě Řeziny. Fanek neřekl ani slovo, třebaže každý viděl, že

do hraní chuť nemá.

Řezina vykřikl ze svého psaneckého místa zuřivě na Levína: “A

proč nehraješ taky ty?”

“Nebav se, nebav se, nebo ti tam pošlu pozdrav kusem křídy!”

smál se povýšeně Levín. “Náhodou teda, když chceš vědět, tak

já k divadlu budu dělat kulisy!”

Byla to pravda! Levín pěkně maloval, měl dobré nápady a

navrhování a malování kulis bylo tedy svěřeno skutečně

schopnému člověku.

Pišvejc byl také rád, že Levín při divadle něco bude dělat a

tak že pomůže udržet zájem Bedny o ten podnik. Neboť na Levína

snad Bedna přece jen trochu ještě dá!

Levín pak zase po delší době našel zalíbení v tom, že může

trochu udávat tempo v Bedně, že je jí jaksi uznán za vedoucí

postavu — a tak se dal do práce a do propagace školního

divadla s náladou, s jakou už dlouho nic v Bedně nepodnikal.

Mnoho se debatovalo také o tom, proč Pišvejc chce mít při

hraní divadla mermomocí šeredu Řezinu, přes všechnu jeho

neochotu a hlavně přes jeho nevábný zjev.

Když o tom mluvili v Klubu jedničkám, přišoural se Černý,

který se pořád marně namáhal stát se jeho členem a pravil: “To

je přece jasné: Pišvejc má ve své hře připravenou asi nějakou

nepříjemnou úlohu, kterou by nikdo nechtěl hrát. A tak ji

strčí na krk Řezinovi. Tomu bude sedět!”

Přípravy

Bedna, vyhladovělá dlouhou nečinností, se zakousla do divadla

tak jako za starých dobrých dob do jiných podniků.

Pišvejc s dvanácti určenými chlapci pilné zkoušel a ostatní,

kteří nehráli, se marně snažili dopátrat, o čem divadlo bude.

“To uvidíte - počkejte!” odbýval všechny zvědavce vždycky jen

Pišvejc. “Nebuďte tak zvědaví! Pak by se vám to ani nelíbilo,

když už byste obsah napřed znali!”

Byla to vlastně pravda, a přece to hochy neuspokojovalo.

Levín maloval kulisy a přitáhl k té práci i celou svou partu.

V prázdném skladišti, které patřilo otci Krákory, lepili

široké pásy papírů do ohromných ploch a ty pak Levín pokrýval

plakátovými barvami.

Někdy udělal barvou jen obrys té či oné věci a jeho pomocníci

pak už vnitřek dobarvili sami.

Ani z Levína nikdo nic nedostal, oč se v Básnidlově divadelní

hře vlastně jedná. Sám toho totiž mnoho nevěděl - a aby se

neudělal před hochy směšný, předstíral, že musí zachovat

přísné mlčení o obsahu hry. A ti, kteří věděli všechno, totiž

účinkující, neřekli ani slůvko.

Lubor byl jedním z chlapců, kteří v divadle nehráli ani se o

ně nijak nezasloužili. Na hraní divadla nikdy neměl “buňky”,

jak říkal. Věděl to a necpal se do toho. Byl ve značných

rozpacích, už jen když měl například na stupínku při češtině

přednášet nějakou báseň. Natož pak aby

mluvil na jevišti před

spoustou cizích lidí! Zbláznil by se, propadl by se, zcela

jistě by všechno popletl a byla by to tak hrozná ostuda, že by

asi už raději ani nepřišel do školy!

A také na nějaké pomáhání, podobně jako Levín se svým

hloučkem, si Lubor netroufl. Napraví to všechno zase prodejem

vstupenek. Každý hoch z Bedny dostal za úkol prodat jich

nejméně pět, ale Lubor jich odebral už jedenáct a ještě má

asi na třech místech “políčeno”, že tam také nějaký lístek

odbude.

S Řezinou teď Lubor velmi málo mluvil. Řezina musel věnovat

skoro každé volné odpoledne zkouškám na divadlo a po večerech

potom doháněl učení do školy.

Také výpravy do Sekořova skladiště už přestaly. Přinesli si

odtamtud hromadu plakátů a letáků s Florianovými kresbami,

zcela neznámými, víc na práci tam zatím nebylo. Hlavního cíle

však Lubor dosáhl: našel tam všechny sešity proslulého Požáru

lesní farmy!

A když si potom po mnoha dnech Řezina přece jen po jedné

odpolední zkoušce divadla udělal volno a Lubora po dlouhém

přemlouvání vytáhl na toulku ulicemi, skoro se až pohádali!

Hned jak Řezina přišel ze zkoušky k Octárně, povšiml si

Lubor, že s ním není něco v pořádku.

Měl naběhlý nos, červenější než kdy jindy, a v nosních

otvorech byly vidět stopy krve. Řezina o tom nic neříkal, a

tak se Lubor zeptal:

“Kdo ti to spustil malinovku?”

Řezina o tom ale nechtěl mluvit a Lubor se hned urazil. Byl

zvyklý, že před ním Řezina neměl nikdy žádné tajnosti, že byl

k němu ve všem ochota sama — a najednou se ho zde ptá, kdo mu

rozbil nos - a nedostane se mu odpovědi! Co je to za novoty u

Řeziny? Mohl by být rád, že o něj Lubor projevuje takový

zájem.

Na divadlo se Lubor Řeziny ani neptal. Nechtěl, aby si Řezina

myslel, že má o divadlo kdovíjaký zájem. Bylo mu také proti

mysli, že by se Řezina mohl proti němu cítit nějak důležitý.

Řezina však o obsahu divadelní hry ani nemluvil. Jen si zase

začal stěžovat, do čeho ho to uvrtali a proč právě jeho si

vybrali!

“To bude ta moje největší ostuda, to divadlo,” pravil,

“uvidíš že ano; Uvidíš!”

A Lubor mu jen odsekl: “Ale dej mi s tím pokoj! To mě

nezajímá! To je čistě věc tvoje a Pišvejcova.”

Mrzelo ho, že mu Řezina o obsahu divadla sám a bez vyzvání nic

neřekl - a ptát se nechtěl ani za živý svět.

Řezina pak už mlčel. Procházeli ještě mnoha ulicemi,

zastavovali se u každého knihkupeckého výkladu, ale mezi

sebou pronesli už jen několik bezvýznamných slov.

To byla jejich poslední společná vycházka před hraním

divadla.

Představení začíná

Den představení nadešel. Byla to sobota a Bedna měla

odpoledne prázdno.

V celé škole trvala jakási slavnostní nálada. Bedně, která se

na chvíli cítila zase tak významnou vedoucí třídou, jako

bývala kdysi, se to aspoň zdálo.

Představení se mělo konat ve velikém divadelním sále v

blízkém sousedství školy. Za dopoledne přišla odtamtud

zpráva, že vstupenky jsou úplně vyprodané.

Mezi hochy z Bedny, kteří vstupenky prodávali, bylo ještě asi

dvacet lístků. Pišvejc zařídil, aby se zbylé lístky poslaly do

pokladny sálu. Doprodají se najisto do začátku představení!

Bylo úžasné, na co všechno Pišvejc při svých starostech

pamatoval.

Dopolední hodiny ubíhaly jen hlemýždím

tempem. Hoši, zejména

Pišvejc, účinkující a parta pomahačů, byli nepozorní,

roztěkaní, měli na mysli jedině odpolední divadlo.

Učitel Havlík to pozoroval s velikou nelibostí. Vždycky byl

proti takové výjimečné činnosti žactva. Jenom to, že výtěžek

divadla připadne Fondu pro chudé žáky, jej přimělo k tomu,

aby konání divadla povolil. Kdyby byl však věděl, že budou

hoši přípravami tak zaneprázdnění a vzrušení, nikdy by souhlas

nedal!

Asi do jedenácti hodin padal studený déšť se sněhem, pak

chvilkové sluníčko kaši rozpustilo a odpolední

vítr, kosti

pronikající, chodníky trochu vysušil.

Odpoledne se jevil v okolí divadelního sálu čilý ruch ještě

daleko před začátkem představení. Přicházeli hoši i děvčata

ze všech tříd, ba i z jiných škol, postávali v hloučcích po

chodnících, přebíhali od jedné skupiny ke druhé, nahlíželi do

vchodů k sálu a zase se vraceli.

Většina z nich měla nové šaty - představení se tedy zřejmě

považovalo za výjimečnou společenskou událost.

Levínova pracovní parta namalovala i několik druhů plakátů a

ty nyní prohlížel a obdivoval dav chlapců a děvčat. Ta se

těšila hlavně na Fanka a dávala to nepokrytě najevo.

Potom se otevřely vchody do sálu, rozsvítila se světla a do-

vnitř se hrnuly proudy diváků. V pokladně nezbyla ani jedna

vstupenka.

Hledištěm se ozývaly výkřiky, jak hoši z jednotlivých tříd

volali na své kamarády přes řady sedadel.

Občas se sálem mihl s důležitou tváří některý z Levínových

kulisáků nebo i někdo z účinkujících. Lubor se snažil objevit

někde Řezinu a ještě víc Fanka, ale ty nebylo možné spatřit.

Pak se v sále setmělo, rozsvítila se jen barevná světla u

jeviště a ozval se gong.

Opona se zvolna rozhrnuje a diváctvo vidí na jevišti dvůr

jakéhosi domu. Uprostřed na bednách sedí několik chlapců. Je

tam Sochor (jehož starší bratr znal Havlíka ještě jako

veselého člověka), pak Dohrál - dobromyslný Fankův soused z

Bedny -Hron - a - kdo to je ten čtvrtý? Ale vždyť je to

jedničkář Jan-dus! Je tak divně nalíčený, že by ho Lubor málem

ani nepoznal.

Rokují rozčileně o komsi, o jakési tlupě, která kazí všechny

jejich plány. A diváci se zvolna vžívají do rozvíjejícího se

děje.

Dům, jehož nádvoří vykouzlil Levín na jevišti, je veliká

stavba, stojící kdesi o samotě mezi městem a továrnou. Bydlí

tu dělníci a úředníci oné továrny.

V domě je spousta dětí - a z těch největší, samí hoši, tvoří

jakési dvě tlupy. V jedné z nich jsou správní pořádní

chlapci, ale druhá je útočištěm darebů, kterým je lépe se

vyhnout.

Skupina čestných hochů si dala název Bílá sojka, kdežto tlupa

chlapců špatných dostala sama od všech ostatních v domě název

Postrach domu.

Jací chlapci v Postrachu asi jsou, to se dá už

předem vytušit

například z toho, že jsou na svůj nectný název dokonce pyšní.

I když píšou Bílé sojce nějaký výhružný dopis, podepisují se

vždy jako “Postrach domu”.

O něm také právě nyní Bílá sojka na jevišti rokuje.

Náčelníkem Bílé sojky je Sochor, který se zde jmenuje Rob.

Zatímco Bílá sojka boxuje, závodí, loví bobříky a dělá všude

jen samé dobro, Postrach domu se potlouká po půdách a

sklepech domu, zabíjí kočky, rozbíjí okna, ničí nátěry zdí a

odcizu-je drobné předměty z chodeb. Kdejaký svůj špatný kousek

snaží se pak vždycky svést na Bílou sojku.

To vše se diváci dozvídají v rozličných drobných i větších

výstupech prvního dějství, které se na jevišti odehrávají.

Hoši z Bedny pod Pišvejcovým vedením hrají opravdu dobře a tak

živě, že diváctvo chvílemi zapomíná, že vidí vlastně jen

divadlo.

Na jevišti se vybojovala také jedna bitka mezi Bílou sojkou a

Postrachem. Byla to taková řež, že diváci vstávali v hledišti

ze židlí a volali ve sportovním vzrušení na jeviště. A přece

to bylo jen divadlo a pračka byla jen líčená, neskutečná!

Hlavou Postrachu byl Řezina. Tady ve hře měl podivnou

přezdívku: Tykev. Celá Bedna teď už chápala, proč si Pišvejc

mezi ostatními hochy vybral právě jeho. Byl jako stvořený pro

sehrání takové nesympatické odpudivé úlohy. Všem protivný ze

školy, bude i tady působit tím nepříjemným dojmem, jaký

hodlal Pišvejc u téhle úlohy v divácích vzbudit.

A Lubor chápal teď ještě víc, proč byl Řezina nešťastný, když

musel svou nepěknou úlohu cvičit. Však také hrál velmi chabě,

neochotně, svou úlohu spíš odříkával, místo aby ji živě a

přesvědčivě zahrál jako ostatní.

Krev na jevišti

V domě Pišvejcovy hry žije však ještě jakýsi zvláštní chlapec,

který se jmenuje Rudolf Šimon. Pro svou povahu a schopnosti je

všude oblíbený.

Je mírný a dobrý. Rodiče všech hochů v domě ho dávají za vzor

svým synům. Také Bílá sojka o něm pořád hovoří s úctou a

obdivem.

Jen Postrachu domu je Rudolf Šimon trnem v oku: jmenuje ho

tajně všelijakými posměšnými přezdívkami, jako například

“cukrový panáček”, “navoněná mydlinka” a tak podobně.

Rudolf Šimon je neutrál. Není u žádné party, na nikoho

ne-žaluje a ani proti Postrachu domu nijak

nepřátelsky

nemluví. Pohádá-li se některý hoch či děvče v domě s někým,

Rudolf Šimon je spravedlivě rozsoudí a jeho rozsudku každý

věří a pod-

volí se mu. I Postrach domu se před jeho rozhodnutím sklání,

ač nerad a neochotně.

Teď právě Rudolf Šimon vbíhá na jeviště. Po prvé! Kdo tuto

úlohu hraje? Fanek Jelínek! No samozřejmě! Lubor to očekával!

Kdo jiný mohl takovou úlohu dostat a sehrát?

Není ani příliš nalíčený, mnohem méně než ostatní hoši, a

přece je jeho obličej výrazný a krásný. V hledišti se všude

šeptem ozývá koncovka “—ek,” jak si diváctvo šeptá, že je to

Fanek Jelínek.

Každý ho snad zná, nejen hoši z Bedny. Je to opravdu oblíbený

chlapec celé školy.

Teď nějaká děvčata začala nesměle tleskat a rázem potlesk

zazněl celým hledištěm. Fanek je trochu zmatený a pro hluk

nemůže mluvit svou úlohu. Začíná, když tleskání ustává.

Rob sděluje Šimonovi-Fankovi, že otec Tykve - totiž náčelníka

Postrachu domu - je podezřelý člověk. Bílá sojka ho

pozorovala už několikrát, že nosí něco z továrny domů, ukrývá

to ve sklepě a v noci to odnáší pryč.

Šimon navrhuje pátrání, hlídkování v chodbách a večerní

prohlídku sklepa. Tím dějství končí.

Ve druhém dějství už je pátraní v plném proudu a jeho

výsledkem je objev, že otec Tykve nosí domů z továrny

odcizené kusy mědi. Spád děje je velmi vzrušující, na jevišti

se střídají postavy Bílé sojky i Postrachu domu, každá mizí

vždy v poslední vteřině předtím, než vstoupí na jeviště ten,

kdo tam svého předchůdce nemá spatřit. Nejnapínavější byla

snad scéna, když Bílá sojka odnáší měď ze sklepa jako doklad,

zatímco otec Tykve se právě vrací.

Bílá sojka se rozhodne, že o objevu zatím pomlčí, ale jeden

její člen v prudké hádce s několika hochy z Postrachu vše z

neopatrnosti prozradí. Postrach je zneklidněný tím, že Bílá

sojka má v rukou důkazy proti otci Tykve, a přemýšlí, jak

situaci zachránit.

Ve třetím dějství Tykev za pomoci celého Postrachu zajme Fanka

a na půdě domu pod vikýřem nad ním koná soud. Tykev naléhá na

Fanka, aby zařídil okamžité vrácení mědi do sklepa, nebo ještě

lépe do Tykvových rukou.

Fanek však odmítá, protože tím by se Bílá sojka zbavila

důkazů o nepoctivosti Tykvová otce. Tykev

zuří, a pak nastává

týrání Fanka, které způsobí bouři odporu v hledišti, i když

je jen předstírané. Hlediště však žije dějem a volá při každé

vzrušující scéně na jevišti. V nejhorší chvíli vtrhává do

podkroví mužstvo Bílé sojky a Fanka-Šimona osvobozuje. Opona

padá.

Ve čtvrtém dějství se diváci dozvídají, že Bílá sojka pověděla

o nálezu mědi, že ji odevzdala a Tykvův otec dostává výpověď z

továrny. Dnes se také právě stěhuje se svou rodinou z domu,

který patří továrně a v němž mohou bydlet jen její

zaměstnanci.

Postrach domu se rozpadá, někteří jeho členové se právě teď

nadšeně hlásí do Bílé sojky a slibují slavnostně vést už

čestný život a řídit se zákony Bílé sojky.

Nastává závěr hry, který má být velmi rozčilující. Na jevišt

přichází Tykev-Řezina, zle hartusí na členy bývalého Postrachu

domu, že tak brzy na něj zapomněli, a pak se obrací s

některými výhrůžkami a urážkami na Bílou sojku.

A Rob mu za ni odpovídá, že za jeho urážky ho celá Bílá sojka

ztrestat nemůže, protože bojuje čestně a nelze tedy několika

zápasit s jedním. Ale je-li v něm jen trochu cti, ať zápasí s

ním, s Robem! Při těch slovech hází Tykvi-Řezinovi pár

boxerských rukavic a sám navléká druhý. Rukavice jsou na

jevišti od začátku dějství, kdy zde Bílá sojka trénovala box.

Tykev si obléká rukavice.

Hlediště už je zase ve varu. Vždyť teď uvidí zase scénu, jakou

vidí nejradši - a takových připravil Pišvejc dnes dost -

zápas!

Jen Lubor se netěší. Pozoruje Řezinu tam na jevišti a vidí to,

co ostatní vidět nemohou.

On zná Řezinu dokonale! Anebo aspoň mnohem víc než ostatní. A

vidí, že Řezina je rozčilený tak, jako málokdy

ve

skutečnosti. Řezina má strach!

Od začátku představení hrál celkem bez rozpaků, klidně, snad

až příliš mrtvě. Zatímco na jiných hošich-hercích bylo vidět

zejména v začátku hry trému a jisté rozechvění, Řezina byl ve

své roli jistý a klidný.

A teď, když je divadlo téměř u konce a když už nemůže nic

zkazit, poplést - najednou má strach! Lubor to na něm poznává

zcela zřejmě. Vidí mu to v očích. V sevřených ústech i zase ve

chvění hlasu a v pohybech rukou. Proč se Řezina bojí? Co se to

děje?

Zápas začíná. Hoši Bílé sojky i z bývalého Postrachu domu

utvořili půlkruh, otevřený k hledišti, a v něm se Rob-Stibral

s Tykví-Rezinou bijí.

A Lubor chápe, proč má Řezina strach. Stibral už teď zápas a

rány nepředstírá, jako se předstíraly všechny předchozí boje v

této hře, ale rozdává necvičenému Rezinovi prudké a bolestivé

rány zcela doopravdy. Využívá této příležitosti, aby

důkladným výpraskem dal Rezinovi vědět, jak je mu protivný -

a vůbec je to lákavá příležitost udělat si veřejně z Řeziny

šaška i zavděčit se tou podívanou celé Bedně!

Bedna, proti Rezinovi tak zaujatá, to pochopila

hned.

Rána za ranou jde na Řezinu a on činí jen chabé výpady z

neodborných postojů, většinou se jen kryje, a to ještě velmi

nedostatečně.

Boj ze strany Stibralovy je stále prudší. Lubor teď vidí, že

se Řezinův strach mění v šílený vztek. Jako zběsilý se vrhá na

Sti-brala, ale ten ho odráží a znovu deptá ranami. Hlediště se

směje a hlučí.

Řezina něco volá, čemu není rozumět a co určitě není v

předepsaném textu hry a pak mu do očí vstupují slzy ponížení

a vzteku. Vrhá se zase na Stibrala, posupně se usmívajícího,

ale Stibralova pravačka naráží nedovolenou prudkou ranou na

Řezinův obličej. Z nosu mu začíná silně téct krev.

Lubor si přitom vzpomíná na Řezinův zakrvácený a oteklý nos

tehdy při poslední toulce s ním — jak na ni Řezina přišel

přímo ze zkoušky. Teď už ví, od čeho to tehdy bylo. To asi už

tenkrát ucítil Stibralovu rukavici ve své tváři!

Jakýsi malý chlapec z nižší třídy, který sedí vedle Lubora, se

k Luborovi naklání a říká: “To já znám, to se tak dělá! To má

herec vždycky takový balónek s červenou barvou někde pod

límečkem a když ho zmáčkne, tak se barvou postříká a ono to

potom vypadá jako krev!”

“Ale tohle je opravdovská krev!” zuří Lubor. “Copak to,

hlupáku, nevidíš, že mu teče krev opravdu??”

Hluk v hledišti se stupňuje.

Řezina nechává marných útoků a chce si setřít krev od nosu a z

úst. Zapomíná, že má neohrabanou boxerskou rukavici a

rozmazává si krev po celé dolní části obličeje. Vypadá směšně

i zase hrozně.

Hlediště dupe, křičí a ozývá se i smích.

Řezina odbíhá do zákulisí, ale odtamtud ho nějaká silná ruka

tlačí zpět na jeviště.

Podniká na ruku do zákulisí zuřivý nápor a konečně mizí.

Vtom se již také zatahuje opona - divadlo končí. Hledištěm se

ozývá bouřlivý potlesk a hoši-herci i s Pišvejcem se jdou před

oponu uklonit. Jen Fanek a Řezina mezi nimi nejsou.

Následky divadla

Stáhnutím opony divadlo Bedny ještě neskončilo.

V pondělí si ředitel zavolal Pišvejce, Stibrala a ještě

několik jiných chlapců, kteří byli v sobotu na jevišti při

zápasu Stibrala s Řezinou.

“Divadlo nás tak trochu zklamalo!” začal ředitei mluvit

mrazivě k Pišvejcovi a třídní Havlík, který tu byl také,

souhlasně přikyvoval.

“Vlastně až ten závěr!” pokračoval ředitel. “Pročpak jste

udělali ten zápas tak opravdový, že Rezinovi tekla tak strašně

krev?”

“Prosím… prosím - já -” zajíkal se Pišvejc rozrušeně, “já za

to opravdu nemohu. Já - - v úloze Roba… a tu hrál tady

Stibral

- jsem jen napsal boxerský zápas, který měl Rob - tedy Stibral

- nad Řezinou vyhrát. Víc nic! Ten zápas měl být opravdu jen

tak sehraný, jako všechny předtím!”

Ředitel se zase obrátil na Stibrala: “No - - a proč jste se

tedy do toho tak pustili? Proč jste představení tak šeredně

pokazili?”

Stibral se hájil klidněji než Pišvejc. “Prosím, já za nic

nemohu!” prohlásil slavnostně a přesvědčivým tónem plným

nevinnosti. “Řezina mně několikrát sám vběhl na ruku a tak

dostal

úder. Pak se rozzuřil a sápal se na mne - - to prosím všichni

viděli - viď Jandusi — no a já jsem se musel pak už bránit,

když šel proti mně tak na ostro!!”

Nebyla to sice pravda, co zde Stibral vykládal, neboť to byl

on sám, kdo předstíraný divadelní boj změnil na skutečný, ale

pronášel svou falešnou obhajobu klidně, protože ji měl už

dávno doma přes neděli sestavenou a promyšlenou.

A Řezina tu nebyl, aby ji vyvrátil. Nepřišel dnes do školy!

Nikdo nevěděl proč — včera, to jest v neděli, ho nikdo

neviděl, nikdo s ním nemluvil.

“Jděte teď do třídy!” řekl pak ještě ředitel na konci

vyšetřování hochům. “Promluvím si zatím ještě tady s panem

učitelem Havlíkem. A jen tolik vám mohu říct, že celá vaše

práce, jinak tak pěkná a záslužná, byla tím nešťastným koncem

velmi pokažena. Kdykoli se bude někdy o představení mluvit,

nikdo se neubrání vzpomínce na ten závěrečný surový výjev. A

ta všechny vzpomínky ostatní, ty pěkné, přehluší, pokazí. Ti,

kdo to zavinili, mají to na svědomí! A teď jděte - jděte!”

Havlík v Bedně pak mluvil s hochy ještě míň než kdykoli jindy

a mračil se velmi zle. Svůj výraz jen trochu pozměnil, když v

deset hodin přišla do školy na chodbu uplakaná Řezinova

maminka a sdělovala mu, že je její syn nemocný.

“V sobotu večer přišel po tom divadle domů, ani nejedl a šel

brzy spát,” vyprávěla Havlíkovi. “V noci pak několikrát silně

zvracel. Volal něco v horečkách a dávil se.

Byla jsem ještě v

noci pro lékaře. Prohlížel chlapce, pořád se jen velmi divil

a pak se mne ptal, nemáme-li doma nějaké prášky na spaní a

jestli jich chlapec snad nevzal moc najednou. Ale kdepak u nás

a prášky!”

Paní Řezinova se odmlčela. Kolem ní stálo několik zvědavců a

klepař Čírek samozřejmě mezi nimi. Lovili každé její slovo a

předstírali přitom, že si prohlížejí obrazy na stěnách chodby.

“Snad to bylo jenom vinou toho rozčilení z divadla…” pravil

utěšlivě Havlík. “Jak ráčíte jistě vědět, na konci představení

se přihodila nešťastná nepředvídaná událost.

Váš chlapec byl

silně udeřen jiným hochem —”

“Ano, vím,” přisvědčila smutně paní Řozinová. “Vždyť měl

celý obličej oteklý a samou krev! Musela to být hrozná rána!”

“A jak se mu daří teď, paní Řezinova?”

“Dnes už jen odpočívá, spí. Je strašně zesláblý. Ještě včera a

v noci na dnešek jsem myslela, že jsou to jeho poslední

chvíle! Pořád se dávil, co spolkl, to šlo hned ven, bylo to

něco strašného. Ted byl u něj lékař zase, už po čtvrté.

Chlapec už je klidný, nic ho celkem už nebolí - a tak dotor

řekl, aby ještě dnes a zítra zůsal ležet. Pak že snad bude

zase už všechno v pořádku!”

Havlík potom vyslovil paní Řezinové ještě několik slov

politování nad událostí při závěru představení a pak se

rozešli.

Po celé škole se o divadle ještě mluvilo, nejvíc ovšem v

Bedně. Řezinu nikdo nelitoval, Stibrala nikdo neodsuzoval.

Ujalo se mnoho výroků z divadla a hoši je opakovali při

rozmanitých příležitostech, které se podobaly situacím na

jevišti.

Ve středu přišel Řezina do školy. Na bradě a kolem úst měl

několik hojících se odřenin. Bedna ho přivítala

štiplavým

smíchem a mnohými poznámkami.

“Prý půjdeš teď hrát do Národního divadla, je to pravda?”

dobíral si ho šplhoun Bacín. “Prý tě přetáhli!”

“Já vím - přetáhli! Ale smetákem přes záda!” zvolal Vranejs a

sám se hlučně rozesmál svému nápadu.

“Ba ne - nechtě ho!” zastával se ho naoko Mlečka z Ekrtovy

party. “On vám tak už akorát bude hrát tyátr, když jeho

budoucnost leží v boxu! Vy máte taky nápady!!”

“Jak dlouho ti tekla malinovka?”

“Měls to Stibralovi oplatit!”

Hoši se přímo předstihovali ve vymýšlení otázek a poznámek,

namířených na tu událost na jevišti. Pišvejc se pokusil o

chabou obranu Řeziny. Snad pocítil přece jen trochu nějaké

výčitky, protože on byl vlastně nepřímým původcem toho všeho

utrpení, které Řezinovi z účinkování v představení povstalo.

“Tak už ho kluci nechtě!” řekl jen nesměle. Nikdo si však

Piš-vejce ani nevšiml.

Ostatně Řezina dělal dojem, že je úplně hluchý k vtipům a

urážkám, které se mu sypaly na hlavu. Byl jakoby sám v sebe

pohroužený, povznesený nad všechny ty násilníky i vtipálky

tady v Bedně.

Ani se netvářil nijak zlobně, hněvivě. Sedl si do své psanecké

lavice, prohlížel si své sešity a kruh vtipálků se brzy

rozešel, když viděl, že Řezinu nevydráždí k žádnému výbuchu

vzteku.

Lubor čekal, že ho Řezina nějakým způsobem vyzve, aby se zase

sešli, když je teď to nešťastné divadlo už pryč, a aby

obnovili své toulky ulicemi, s prohlížením knihkupeckých

výkladů a s povídáním o knihách a ilustracích.

A v duchu už si představoval rozličné - úmyslně hodně nápadné

a nevěrohodné - výmluvy, kterými tu Řezinovu výzvu k setkání

bude nějaký čas odmítat. Aby Řezina viděl, že

už Lubor o ty

hovory a vycházky s ním tak nestojí a že mu to dá hodně

práce, než si Lubora zase udobří!

Řezina se však - jako kdyby snad četl v Luborových

myšlenkách, jak chce přivítat jeho návrh na novou toulku,

neozýval.

Marně Lubor čekal nějaké psaníčko od něho v lavici nebo

znamení, aby vešel na chodbu do zákoutí, kde se v rychlosti a

nenápadně sraz k vycházce umluví. Řezina se nehlásil!

Lubora to pozlobilo a zatvrdilo proti němu. Mohl by být

vlastně rád, že s ním Lubor mluvil, že ho nikdy neurážel a že

se ho kdysi dokonce veřejně zastal. A on zatím ještě dělá

nafouka-ného!

Lubor se ted1 snažil, aby se pohledem nikdy nesetkal s

Řezi-nou. O přestávkách seděl raději na svém místě, jako

Řezina. Byl-li Řezina vyvolaný k tabuli, shýbal se Lubor

schválně k lavici a předstíral, že si ani neuvědomuje, že je

Řezina na stupínku.

A když se jejich pohledy jednou přece jen setkaly, trhl sebou

Lubor a začervenal se jako přistižený při něčem velmi špatném.

A ač ten pohled trval jen zlomek vteřiny, Lubor v Řezino-vých

očích viděl nějakou otázku, výmluvnou a přece

nesrozumitelnou.

Na divadlo se už zapomnělo, nikdo o představení nemluvil.

Bedna se vrátila k svému starému špatnému životu, ze kterého

ji divadlo na několik dnů vyrušilo.

Slabší hoši zase doplácelí na to, že neměli nikde zastání

proti silnějším, Draňák s Kroškem řádili po svém.

Čírek rozséval svými klepy desítky mrzutostí týdně.

Černému se jeho žhavá touha dostat se do Klubu jedničkářů

dosud nesplnila. Jedničkáři, vědomí si své duševní převahy,

chránili svůj klub úzkostlivě, aby se jeho úroveň nesnížila

přítomností někoho nevhodného. A Černý se jim jako člen

příliš nezamlouval. Tajně už připravovali nějaké ustanovení,

které by Černému do klubu vstup zamezilo i tehdy, kdyby svými

známkami skutečně splnil podmínky přijetí.

Ekrt přibral do své party už i Nosála. Chodil všude s nimi,

stal se jedním z nich. Tahle společnost byla Luborovi snad

nejprotivnější z celé Bedny.

A když mu nějak obzvlášť pokazila náladu, napravoval si ji

pozorováním Fanka Jelínka, toho ušlechtilého obdivuhodného

chlapce, kterého musel mít snad každý rád. Proč nejsou všichni

hoši stejní, jako je on? Proč jsou takoví Ekrtové, Draňákové,

Bacínové, Cirkové a jim podobní? A proč je jich o tolik -

tolik víc než takových Fanků?

Marně se však Lubor namáhal, čím by upoutal Fankovu pozornost

na sebe a jak by s ním navázal hlubší přátelství.

Přinesl mu několik výtisků časopisu Motocykl, když má Fa-nek

doma motorové vozidlo. Fanek Luborovi velmi vlídně poděkoval,

ale prohlásil, že časopis má předplacený.

Jindy mu Lubor nabízel, že mu půjčí nějaké knihy. Avšak Fanek

také odmítl. Má sám doma mnoho knih, které dostal právě

nedávno k narozeninám od svých příbuzných

a ještě je prý ani

všechny nepřečetl.

Opravdu, s Fankem nebylo snadné uzavřít kamarádství!

Tím víc ale Lubor po tom toužil. Fanek mu byl jako svítící

maják uprostřed těch špatností zde v Bedně.

Lubor se ptal sám sebe, zda si Fanek uvědomuje, že on -Lubor -

je přece jen trochu jiný než ostatní, že je slušný, že

opovrhuje Ekrtem, nenapodobuje Draňáka a ty ostatní rabiáty.

Toužebně si přál, aby Fanek měl o něm dobré mínění.

Levín dělal se svými kamarády Stibralem, Krákorem, Cej-nem a

Gajdošem lyžařské výpravy a účastnili se i nějakých závodů

jakéhosi sportovního klubu.

Teď však sněhu už moc nebylo. Několikerý silný liják sníh

rozmočil a nový nepřicházel.

Smutné únorové dny míjely pomalu a těžce.

Plískanice bičovaly a smáčely město.

Pak zase nastal několikadenní tuhý mráz — a opět vzduch zjihl.

A Luborova duše se potácela těmi bezútěšnými dny, spoutaná a

rozbolestněná, toužící po něčem velikém, krásném - a

neuspokojená.

Velikonoční výprava

Pak na řece odešly ledy.

Vzduch se stal vlhký a vlažný.

Dlažba na ulicích byla pořád tmavá jako po dešti - a přece

nepršelo! A všechno vonělo.

Ze záhonů v parcích a v zahradách mizely poslední kousky

zčernalého sněhu.

Kosi začali zpívat. Když se na nebi ukázal kousek modré

barvy, byla ta modř tmavá jako na barevných laciných

pohlednicích.

Večery byly měkké a vlahé.

Sluníčka bylo víc a víc. Oslnivě a prudce zasvitlo občas na

lavice do Bedny a jeho zlaté světelné pruhy se táhly po celé

zdi i přes tabuli a ztrácely se až v koutě u skříně.

Přišlo jaro!

Vše se zdálo veselejší a jasnější. Za výklady

hokynářských

krámů se objevily sklenice s pestrobarevnými kuličkami a

dřevěné káči, jedovatě zelené nebo červenofialové. Také

švihadla na skákání s barevnými držadly.

Mnoho krámů dostávalo nové nátěry vývěsních tabulí.

Někdy přišel prudký rvavý vítr, vysmejčil nebe do čisté

modři, hučel v telegrafních tyčích a drátech a odnášel lidem

klobouky. Lidé se však nezlobili. Vždyť ten vítr s sebou

přinášel jarní vůně z nesmírných záhadných dálek. Každý byl

rád, že už je konec zimy.

Jarní vzduch a radost padly i do Bedny. Přestávky se staly

zase hlučnější, mluvilo se o kopané, o kolech, a když slunce

zazá-

řilo na chvíli zpod mraků na lavice, hoši se už nemohli

dočkat, až vyrazí ze školy do volného jarního odpoledne.

A jaro přinášelo Bedně ještě jednu krásnou věc, o které se

povídalo vždycky už od počátku nového roku: velikonoční

výlet!

Všechny ostatní třídy jezdily na výlet vždy až ke konci

školního roku. Třídní učitel Havlík jezdil však s Bednou ven

vždy už o velikonocích. Měl pro to dva důvody: za prvé použil

k výletu svátečních dnů, takže Bedna nepřišla o vyučování. Za

druhé počasí nebylo ještě vhodné ke koupání a Havlík neměl

tedy ty starosti jako učitelé jiní, kteří jezdili s třídami na

výlet až v letním horku a pak se chvěli obavami o životy

koupajících se chlapců. A když jim koupat nedovolili, byli

hoši mrzutí, neochotní k další cestě a celý výlet býval

pokažený.

Tohoto roku přišlo jaro dříve než kdy jindy. V březnu už

nebylo po sněhu ani potuchy a pod paprsky ostrého slunce půda

kvapně vysychala. A velikonoce slibovaly, že budou zelené.

Havlík vybral za cíl školního výletu jakousi zříceninu Rachov

v romantickém kraji a cestu k ní rozvrhl na dva dny.

Celý týden předtím při každé své hodině mluvil hochům do duše,

jak se mají chovat po cestě, že se nemají nahýbat z oken

vagónu, jaké si mají vzít s sebou potřeby atd.

Sepisovalo se, kdo pojede, vykládal se podrobný plán cesty a

několik hochů, kteří nechtěli jet, muselo říct důvody, pro

které se nezúčastní. A proč. A kdo měl důvod jen trochu

malicherný, musel se k výletu přihlásit.

Fankova čapka

Na Bílou sobotu ráno se Bedna sešla na

nádraží k

velikonočnímu výletu. Bylo ještě citelné chladno a na

střechách se teprve nyní, pod paprsky slunce, počala

rozehřívat jinovatka.

Lubor k nádraží přišel, až když tam už byla dobrá polovina

všech hochů.

Již z dálky viděl osaměle stojícího Řezinu, ale předstíral, že

ho nevidí, a zamířil přímo do středu shluku ostatních hochů.

Letmým pohybem hlavy pozdravil nejblíže stojící chlapce a oni

ten nedbalý pozdrav opětovali.

Někdo mu zezadu nadzvedl tornu. Byl to opičák Denk. Pravil

přitom: “Člověče, co v tom máš? Vždyť ti to váží metrák!”

Trmal, obtloustlý vytrvalostní plavec, se přikolébal a ušklíbl

se: “To ona měla jeho maminka strach, aby na výletě neumřel

hlady!!”

“Podívejte, tamhle jde Jelínek!” přerušil je Čermák.

Lubor se tím směrem hned se zájmem podíval. Fanek přicházel s

Chalupou. To na něho jistě Chalupa zase čekal ú domu a jde teď

až sem s ním! Lubora posedla taková zloba proti Chalupoví,

který také pořád toužil po Fankově společnosti. S tím Fanek

bude určitě kamarádit, pomyslel si Lubor.

Pozoroval Fanka. Ač bylo ještě dost chladno,

měl krátké

manšestrové kalhoty a ponožky stočené k polobotkám. Z téže

látky jako kalhoty měl i kabát. A na hlavě mu seděla maličká

švýcarská čapka. Jako vždy, i v tomto obleku byl hezký,

elegantní a čistě upravený. Torna mu pevně seděla vysoko na

zádech, nevisela mu tak jako některým hochům.

Lubor si umínil, že dnes, nebo vůbec tady na tom výletě, musí

se stůj co stůj s Fankem nějak sblížit. Toužil po tom! Věřil,

že by s Fankovýin přátelstvím byl jeho život lepší,

zajímavější, krásnější.

Až přijedou z výletu domů, zavede třeba

Fanka k Florianovi,

jako tam jeho vedl tenkrát Řezina. Vnutí mu přece jen nějakou

trentovku ke čtení. Nebo mu ji i dá! Co na tom! Pro Fanka to

udělá!

Teď se z hloučku hochů k Fankovi rozbíhá dobromyslný Dohrál,

který v Bedně sedí vedle něj a vždy mu trochu žertem a trochu

doopravdy dělá opatrovníka a ochránce.

“Fanku, Fanečku…” volal vesele a předstíral tón maminky,

která se strachuje o rozmazleného jedináčka, “nemáš to moc

těžké? Pojď sem přece rychle, chudinko…” vrhl se na Fanka a

tahal z něj tornu, aby mu ji donesl ke zdi u nádraží.

Fanek se smál jako za starých dob a bránil se Dohrálovi. “Jen

si šetři síly pro svůj náklad!” volal přitom.

Dohrál mu při tahačce shodil čapku a rozcuchal ho. Chalupa se

pro ni bleskem shýbl a Fanek naoko káravě řekl: “Tak vidíš, co

děláš!” Opražoval si čapku, hladil ji a žertovně fňukal: “Má

ubohá čepička! Má ubohá čepička! Podívej se, ty jeden protivo,

co jsi rrii udělal s mou čepičkou!!”

Byl zřejmě ve velmi dobré náladě, v jaké ho Lubor neviděl už

pár měsíců. Ale i ostatní hoši z Bedny byli dnes rozveselení.

Asi to způsobovala vyhlídka na dva dny zábav a příhod, které

na ně čekají.

Spousta hochů se rozběhla k Fankovi, který konečné přišel o

svou tornu. Hron - ten, který tehdy při štafetě trucoval -

vytrhl se smíchem Fankovi čapku z ruky, vyhodil ji do výše a

les rukou se po ní vztáhl.

Bylo u Boha, jak se mohlo stát, že ji chytil právě pomalý a

neobratný opičák Denk. Posadil si ji na hlavu a začal

pitvorně poskakovat a huhlat hlasem školníka: “Mám čapinku,

mám čapin ku, mám, mám!!”

“Ty bys v ní, kluku, vypadal!” vyprskl opovržlivě Raboch.

“Jako opice v cirkusu, na mou věru!”

Sochor se přikradl zezadu k Denkovi a čapku mu strhl. Ta-hačka

o ni se pak přenesla na volné liduprázdné prostranství vedle

nádraží, kde hoši nikomu nepřekáželi.

Trvalo dlouho, než se jí Fanek za pomoci Dohrála a Lubora

zmocnil. Zastrčil ji do kapsy kalhot a vykřikl: “Tak - a máte

po čepičce! Víc ji neuvidíte!”

“Fanek - čapku - na hlavu!” zaskandoval Žilač a ostatní se

přidali: “Fanek - čapku - na hlavu! Fanek - čapku - na

hlavu!!” Udělali kolem Fanka kruh a on si poslušně čapku

nasadil.

“Ale už toho, kluci, vážně nechtě!” řekl prosebně. “Už je

toho dost!”

Vraceli se všichni rozesmátí a rozehřátí ke svým tornám u

nádražní zdi.

Brzy potom přišel třídní Havlík s nějakými lejstry v ruce a

hoši nasedli do vyhrazeného vagónu.

I tam pak byla několikrát ještě velká zábava s Fankovou

čapkou, každou chvíli se mu “záhadně” ztratila a Lubor dělal

vždycky všechno možné, aby ji pomohl Fankovi nalézt.

Řezina seděl osamoceně až na druhém konci vagónu v uličce,

rozzuřený na celý svět. Snad proto, že mu někdo ještě před

nádražím nepozorovaně postavil tornu do

louže oleje,

vyteklého z nějakého auta.

Landa povídal Luborovi: “Uvidíš, že po výletě přijde

Bavo-rovský do školy zrovna s takovou čapkou jako má Jelínek!”

Nesamostatný Bavorovský se rád opičil, sám na jakýkoli nápad

a objev chudý - a vždy musel hned mít to, co u jiného viděl.

Tím spíše pak, když ta věc způsobila nějakou pozornost

ostatních. Jako třeba tenkrát ta mandolína nebo ty tretry!

Červánky na Rackově

Asi po dvouhodinové jízdě hoši vystoupili z vlaku a za vedení

třídního učitele Havlíka se dali na pochod k obzoru, kde se v

dálkách rýsovala zřícenina hradu Rachova. To byl cíl jejich

výpravy.

Ranní chladno povolilo. Z mlhavého rána se udělal krásný jarní

den, plný velikonoční nálady.

Hoši křičeli, přeskakovali bujaře nevysušené louže, házeli po

sobě zbytky sněhu, objevené někde v hlubokém příkopu, a

vybíhali prudce každý kopeček.

Havlík šel opodál vzadu, aby popoháněl opozdilce, a křiku

hochů zatím nebránil. Nebyli tu žádní lidé, kteří by snad v té

veselosti viděli nějaké uličnictví, a tak Havlík nechtěl ani

hochům, ani sobě kazit náladu napomínáním.

Klub jedničkám šel kdesi vpředu, také rozdováděný, veselý, ale

uzavřený jaksi pro druhé. Žádný z ostatních hochů se k nim moc

nepřidával. Jen sem tam někdo slůvko vtipu prohodil.

Bylo vidět, jak jsou hrdí na své prvenství v Bedně ve školním

prospěchu a že se cítí povzneseni nad ty, kdo se neučí zrovna

výborně. Opravdu z nich také vyzařovalo jakési zvláštní

ovzduší chytrosti, inteligence a leckdo občas zatoužil být

jedním z nich. Klubu jedničkářů se nikdy nikdo nevysmíval,

nejvýš záviděl nebo z bezmocnosti vtipkoval.

Levínova atletická parta šla roztroušeně mezi ostatními hochy

z Bedny.

Největší hlouček se točil kolem Fanka, který byl dnes

obdivuhodnější než kdy jindy v poslední době. V celém svém

jednání hrdý, a přece ne pyšný. Mluvil s každým, vykřikl cosi

vesele vlídného i na Řezinu, když ho s hloučkem předešel.

Draňák, ten starý hrubec, zjihl tak, že chtěl Fankovi nést

tornu, ale Fanek se začervenal a řekl: “Ale to přece není

možné -děkuju - copak jsem malý chlapeček? Pomoz raději tamhle

Bílkovi!”

Také Lubor byl v tom hloučku a snažil se vypadat lhostejně a

nenápadně. Pozoroval však Fanka všemi smysly, obdivoval se mu,

přál si být na jeho místě - a zase si umiňoval, že ho ve všem

napodobí. Hlavně v té jeho jemnosti a slušnosti.

Před polednem se výprava zastavila na malém vyhřátém paloučku

a Havlík oznámil: “Tady se, hoši, najezte, budeme zde asi dvě

hodiny. Odpočineme si a pak půjdeme dále! Nesedejte si nikdo

příme na zem, nastydli byste.”

“A - prosím - když si dáme pod sebe kabát - - tak snad

můžeme?” zeptal se jedničkář Kleňha.

Havlík přisvědčil: “Ano. To ano. To pak půjde!”

Hoši se hned dali do rozbalování toren, Dohrál

vybalil silnou

pokrývku, kterou rozprostřel po uschlé loňské trávě.

Několik hochů se na pokrývku vrhlo, ale Dohrál je vyhnal se

slovy: “Ven, bando, to je pro mne a pro Fanka! Co ši myslíte?”

Pokrývka byla však veliká, a tak i když se na ni Fanek s

Do-hrálem posadili, ještě se několik hochů na jejích krajích

přiživilo.

Někteří hoši - a bylo jich dost - přinášeli Fankovi kousky

jídla na ochutnání a Fanek je nestačil odmítat. Až musel

Dohrál zakročit:

“Tak už ho, kluci, přece nechtě taky najíst!” zahromoval

nahlas. “Copak má žaludek jen pro vás? Ten mu nese olejovku,

ten zase pomeranč - vždyť by byl z toho dva měsíce nemocný,

kdyby to všechno spolykal! Vy byste ho pěkné zřídili!!”

Fanek se na Dohrála vděčně podíval a byl zase tak trochu

uzardělý, jako vždy při podobných situacích.

Čistý jarní vzduch a dlouhá cesta všem hochům dodaly chuti k

jídlu. Jedl i slabý a věčně bledý Bílek, který si jindy v

Bedně ze svých velkých a silně namazaných krajíců vždycky jen

sotva jednou dvakrát ukousl a pak je rozdal.

A jedničkář Jandus, který seděl v Bedně vedle něho v lavici,

mu řekl:

“No konečně té, člověče, vidím taky jednou pořádně jíst!

Takhle se mi přece líbíš. Počkej ve škole? Ani kousek chleba

nesmíš rozdat, všechno budeš muset sníst. Já už si tě vezmu na

starost, uvidíš!”

Po jídle hoši ještě chvíli seděli a pak se rozběhli za

rozmanitými zábavami. Levínova parta s sebou měla kopací míč,

o kus dál házeli tenisovým míčem a hoši z Klubu jedničkářů

hráli na babu. Černý a ještě několik jiných mezi nimi.

Ekrtova skupina zmizela tajuplně v blízké prolákline mezi

křovím. Kdoví, co se tam bude dít. Snad má

Ekrt zase nové

obrázky! Chumel chlapců s Fankem vyběhl do zalesněného návrší

a tam hoši po sobě házeli změklými borovicovými šiškami.

Lubor tam samozřejmě nescházel.

S Řezinou ještě nevyměnil na výletě ani slovo. Vlastně spolu

nepromluvili od své poslední vycházky před Pišvejcovým

divadlem. Lubor se k Řezinovi teď už skoro ostýchal přijít.

Nevěděl vlastně, jak by rozhovor po tolika dnech mlčení začal

- a ostatně po něm ani netoužil.

Pak dal Havlík pokyn k odchodu a Bedna nastoupila další cestu.

Ke zřícenině hradu dorazili až pozdě odpoledne. Slunce se již

sklánělo k západu a černé obrysy hradu se rýsovaly na červeném

nebi ostře jako nějaké kulisy. Havlík podal hochům na nádvoří

hradu krátké vysvětlení jeho historie a chlapci se pak

rozběhli po zachovalých zbytcích té dávné hrdé stavby.

Zapadající slunce házelo do nádvoří děravými okny svazky

oranžové záře, obarvilo vrcholky omšelých zdí a dalo celému

hradu zvláštní pohádkový nádech.

Fanek s Dohrálem doběhli nahoru na vyhlídkovou plošinu a shluk

hochů i s Luborem je následoval.

Byl to nádherný a nezapomenutelný pohled do západního

kraje. Do daleka, až do fialových obzorů, táhla se pole a

políčka jako na ohromné šachovnici, červená teď v záři

zkomírající-ho slunce, mezi nimi vesničky i samoty, a zase

malé lesnaté kopečky a svítící rybníčky.

A hoši tu stáli mlčky, udivení a snad i pohnutí.

Lubor byl aspoň ve velmi podivné a slavnostní náladě. V tom

tichu a v červeném kouzelném soumraku dne mu najednou celý

svět připadal tak krásný, dobrý a s tolika předpověďmi pěkných

věcí, které cítil, že v něm zažije.

Tváře všech hochů byly vážné a bronzově oranžové od nebeského

požáru. Lubor je pozoroval všechny a připamatovával si, jaký

kdo z těch hochů je, kdo z nich udělal komu co dobrého nebo

zase špatného. Věcí špatných bylo bohužel víc. A teď zde ti

hoši stojí jako z kamene vytesaní a jistě na nic špatného

nemyslí, v té velebnosti uhasínajícího dne, ve zlaté záplavě

červánků. A Lubora tak napadá, že kdyby hoši měli pořád

takovou krásu před sebou, že by nebyli špatní už nikdy. Jen

návrat všednosti obyčejných dnů je udělá zase zlými, hrubými

a špatnými.

Pak Lubor pohledem utkvěl na Fankovi. Stál až u zdi, oběma

rukama o ni zlehka opřený. V tváři mu zářila čistota a

ušlechtilost duše. Lubora napadla podivná myšlenka, bude-li

takový Fanek pořád, i když jednou vyroste — a jak by se té

jeho ob-divuhodnosti dalo využít pro Bednu — a vůbec dřív,

než z něho snad vyprchá dospělostí.

Jasně červené nebe přešlo do karmínové barvy a pak do

fialové. Zlaté obrysy mraků, zespodu osvětlených, zvolna

bledly. Hra světel končila.

Fanek se odtrhl od zdi a řekl tiše: “Pojďte, půjdeme už dolů.

Havlinda by nás třeba hledal!”

V noclehárně

Bylo už velké šero, když se výprava vydala na cestu do

noclehárny. Protože ale nocleh byl už předem zamluvený a

noclehár-

na nebyla od zříceniny hradu příliš vzdálená, Havlík se toho

pozdního odchodu z hradu neobával.

Sál s lůžky byl už pro Bednu připravený, ale Havlík zavedl

hochy napřed do místnosti vedlejší, kde byly stoly a lavice.

Na spaní bylo ještě dost času.

Při jídle se zase rozproudila živá zábava a největší zájem byl

o to, kdo vedle koho bude ležet. Již po cestě ke zřícenině si

hoši o tom povídali. Někteří se umlouvali, že budou dělat v

noci nějaká strašidla, a chtěli mít lůžka proto

pokud možná

vedle sebe. Jiní zase proto, že se těšili, jak si budou šeptem

potmě vyprávět a povídat se svým sousedem.

O Fanka vznikla skoro hádka. Na jedné straně vedle něj bude

určitě ležet Dohrál. O tom není vůbec pochyb a jistě i Fanek

sám si bude přát mít svého dobromyslného “ochránce” vedle

sebe. Ale kdo bude na straně druhé? Hoši se div o to neprali!

“Já už jsem si říkal dřív!” křičel hádavě Staněk na Chalupu.

Ten ale volal: “Náhodou jsem si Jelínka zamlouval už v Bedně,

že budu vedle něj taky ležet - - viď Jelínku!!”

“Ale já se na nic nepamatuju!” odbyl ho skoro chladně Fanek.

A ta jeho lhostejnost dráždila hochy jako nic jiného. A jaké

pocity divné lítosti vyvolávala u Lubora! Bože - co on by za

to dal, kdyby o něho někdo tak stál jako o Fanka!

Po jídle, když hoši ještě seděli u stolů při sodovce (pokusy

Denka, Draňáka a Kroška objednat si tajně pivo, selhaly),

začal však najednou Havlík rozdělovat lůžka sám!

Obával se totiž, že by se největší darebové i povídálkové

seskupili dohromady a v noci by působili neklid.

Bylo to veliké zklamání pro většinu hochů a nastalo tlumené

reptání. Skoro nikomu se nevyplnilo jeho přání

stran souseda.

Havlík měl už předem sestavený přehled, kdo vedle koho bude

mít své lůžko, a byl neoblomný.

Někteří prohnaní nespokojenci chtěli se svou vůlí prorazit

tvrzením, že mají s tím či oním hochem, který vedle nich

nesměl ležet, společnou přikrývku. Byli však poraženi

zprávou, že v noclehárně si lze pokrývky vypůjčit.

Ohromný výbuch smíchu vyvolal opičák Denk, kterému bylo

odepřeno ležet vedle klepaře Čírka. “Prosím, já mám od

Čírko-vy maminky nakázáno, abych na něj dával v noci pozor, on

se prosím odkopává!” huhlal Denk potměšile a

na některých

slabikách uplatnil huhňavý hlas školníka.

Nikdo se neubránil smíchu, jen Havlík se nesmál. “Jste jako

malé děti!” vyrazil ze sebe rozzlobeně. “Měli byste se

stydět!” A již zase jmenoval pořadí lůžek dalších hochů. Nové

a nové úšklebky zklamání objevovaly se při tom v tváři hochů.

“Landa - Gajdoš - Andrle - Trmal - Draňák - Řezina.”

“Vedle Řeziny prosím spát nebudu!” vyjel vzpurně Draňák.

“A proč ne?”

“Prosím - prosím, já tu ztuchlinu nesnesu…!”

Chvíli bylo trapné ticho a Lubor měl přitom pocit, že se

rozplyne hanbou, třebaže se ho ta věc netýkala.

Všechny oči se upřely na Řezinu. I Lubor se na něj musel

podívat.

Řezina seděl zkrouceně na židli a díval se úporně kamsi dolů.

Neříkal nic, neohrazoval se a jeho mlčení bylo hroznější, než

jakýkoli hlasitý výbuch vzteku nebo slova nějakého zapírání.

Lubor si také uvědomil, že Řezina teď opravdu zase už nedbá na

svůj zevnějšek, jak začal tehdy, když spolu chodili do

Seko-řova nakladatelství a vůbec když spolu mluvili.

Havlík si teď zamnul bradu, pak ale skoro vykřikl: “Ty máš

vždycky něco, Draňáku! Zůstane to tak, jak jsem řekl!” A začal

jmenovat další hochy.

Bacín hledá hodinky

Po ulehnutí hochů musel Havlík ještě několikrát přijít do sálu

a okřiknout ty, kteří nemohli usnout a hlasitě se bavili.

Únava však brzy přemohla i je. A pak noc míjela už celkem

klidně.

Zato ráno se přihodila jedna ošklivá příhoda. Žalobník Bacín,

který ve škole podával učitelům pero, se tady při balení věcí

poplašně rozkřičel, že se mu ztratily hodinky.

“Ještě večer jsem je měl!” volal zoufale. “Tadyhle ležely!

Tadyhle na té židli u postele! Zrovna jako bych je viděl!! A

teď jsou pryč!”

“Kdo spal vedle tebe?” zeptal se podezřívavě Levín.

“No — tady na té straně co je židle, Řezina!”

“Tak jdeme na Řezinu - pojďte!”

Celým sálem se rozkřiklo, že se Bacínovi ztratily hodinky. A

že se jde na Řezinu.

Toho ale nebylo možné nalézt. Teprve za chvíli přišel odněkud

zvenku. Snad si čistil na dvoře boty od bláta.

“Kde jsi byl?” zahřměl na něj Levín.

Řezina pokračoval klidně v chůzi od dveří dovnitř sálu k

svému lůžku, na kterém měl složené věci,a odbyl Levína

nevšímavě: “Co je ti do toho?”

“Náhodou nám do toho je!” vybuchl Bacín. “Abys věděl, tak se

ztratily hodinky!”

“Ztratily hodinky?” opakoval Řezina jako ve snách. “A co já s

tím mám co společného?”

Draňák se do toho připletl a řekl pichlavě: “Třeba hodně!

Le-željsi přece vedle Bacína! Vedle té židle s hodinkami!”

Řezina byl pobledlý a skoro vystrašený. V očích mu však

svítil hněv.

“A co na tom?” pravil. “To jako myslíte, že já jsem je vzal

-či co?”

“Ležel jsem vedle tebe na druhé straně!”

pokračoval Draňák. “A

vím, žes v noci vstával a někam ses natahoval. To snad

nezapřeš?”

Výslech se stával pro diváky zajímavý. Bylo jich zde už hodně

a každý hleděl na Řezinu. Ten po Draňákových slovech zrudl a

pak pravil nejistě: “Na to se nepamatuju — to není pravda -

-“

Vzápětí vykřikl: “Ale už vím! Ano — měl jsem u postele láhev

s nedopitou sodovkou. Shýbl jsem se pro ni. To je ono!”

Nevypadalo to však nijak hodnověrné. Nejdřív Řezina popírá,

že by se v noci nějak hýbal — pak se “náhle” rozpomene, že měl

na zemi sodovku — a je přitom rudý jako rak.

“Kluku — jestli jsi ty hodinky vzal,” řekl výhružně Draňák

a postoupil až těsně k Řezinovi, “tak letíš z Bedny, to ti

povídám!”

Bacín zatím přivedl třídního Havlíka. Ten se tvářil

rozmrze-le, jako vždy, když měl řešit takové záhady a spory

mezi hochy.

“Tak jak to vlastně bylo?” zeptal se nevrle. Hoši nechali

Ba-cína, aby ukázal, kde hodinky večer měl a pak Draňák dodal

o Řezinově nočním neklidu.

Havlík se díval střídavě na všechny hochy a pak pravil: “Je tu

mezi vámi hodně špatných hochů. Že by tu však byl někdo, kdo

by druhé okrádal, tomu nechci věřit! Prohledejte raději ještě

jednou sál, také vedlejší místnost, podívejte se pod lůžka -a

jistě někde hodinky objevíte.”

Hoši se dali ochotně do hledání, jen Řezina seděl nevšímavě na

okraji svého lůžka a ve tváři měl zase svůj urputný výraz

nenávisti a hněvu k celému světu.

Hodinky nenašel nikdo.

“Tak prohledat tornu!” řekl Stibral a Draňák se toho chytil:

“Ano, ano, prohledáme Řezinovu tornu!” A zamířil k jeho lůžku.

Řezina vyskočil z lůžka, vrhl se bleskurychle

na svou tornu a

vykřikl: “Pracky pryč! Nejsem žádný zloděj, abych se dal

šacovat!”

“Kdybys v torně nic neměl, ještě rád bys ji vysypal!” píchl ho

Vranejs.

“Popadněte mu ji a prohlídněte!” hučelo to v zástupu hochů.

Že si Řezina nechtěl dát prohlédnout tornu, byl nejjasnější

doklad toho, že hodinky vzal a že je jistě má v torně ukryté.

Draňák skočil po Rezinovi a rval mu tornu z ruky.

Řezina držel tornu pevně v obou rukou a Draňáka kopl.

Dostal několik silných políčků a někteří hoši se rozesmáli.

Krošek přišel Draňákovi na pomoc. Porazili Řezinu prudce na

zem a tornu mu vytrhli.

A pak zasáhl Fanek. “Počkejte přece -” řekl důtklivě. “Půjč-te

mi tu tornu!”

Vzal ji od Draňáka a Kroška a podával ji zpět Rezinovi, který

vstával právě ze země.

“Řezino, podívej se —” hovořil k němu Fanek vlídně. “Co ti

to udělá, když si dáš tornu prohlédnout? Když v ní hodinky

nejsou - tak proč takový strach? Tím jenom zvětšuješ

podezření!”

“Nedám - nedám!!” tvrdošíjně opakoval Řezina.

Byl to opravdu podivný pohled na ty dva chlapce, z nichž

jednoho příroda obdařila krásou, kdežto ke druhému byla tak

krutá. Když stáli zde tak těsně vedle sebe, rozdíly mezi nimi

ještě víc vynikaly.

Havlík vpadl znovu do sálu, rozzlobený dlouhým zdržením. Venku

už svítilo krásně slunce, už byl dávno čas k odchodu -a zatím

se tady marně hledají hodinky.

“Tak co je zase tady?” vykřikl do klubka hochů kolem Řeziny a

Fanka.

“Prosím, Řezina nechce ukázat svou tornu!” řekl Bacín.

“A proč?”

“To my - prosím - nevíme.”

A Draňák dodal: “Domníváme se to ale! Jistě tam jsou ty

hodinky!”

“Řezino - otevřít tornu!” velel rozezleně Havlík.

Řezina na něho pohlédl skoro s úděsem. Červeň z tváří mu

zmizela a zase popelavě zešedivěl. Roztřásl se jako stížený

nějakou křečí.

Klesl zoufale zpět na lůžko a začal zvolna rozepínat řemínky

na torně. Chvějícím se prstům to trvalo dlouho.

“Tak rychle, rychle!” řekl Havlík.

A Řezina začal zdrceně z torny vybírat různé věci a kladl je

na lůžko, sledovaný pohledy všech hochů i Havlíka.

Složená utěrka, tři kapesníky s oranžovými skvrnami od řezu,

vyprané ustaranou maminkou a složené v úhledné čtverečky, teď

zmuchlané a zpřeházené. Když je Rezinovi žehlila, jistě

nevěděla, v jakém zoufalství budou tady teď vytahovány. Pak

ručník s mýdlem. Složené tepláky. Několik balíčků s jídlem.

Jeden spadl z lůžka a na podlahu se vysypala rozdrobená maková

buchta.

Okolostojící hoši se rozesmáli. Řezina se shýbl a rozbitou

buchtu i s papírem zmačkal zuřivě v jedinou kouli.

“No tak pomalu, pomalu!” pravil uklidňujícím hlasem Havlík.

Pak Řezina ukázal i obsah svých kapes a kapsy vytáhl

podšívkou ven. Hodinky se u něho nenalezly!

Havlík ohlásil ztrátu správci noclehárny a poprosil ho, aby

hodinky - najdou-li se - poslal na adresu školy.

Pak výprava vyšla do jarního rána.

Lubor pozoruje Fanka

Na trávě byly ještě stopy jinovatky.

Sluníčko však svítilo na blankytném nebi oslnivě a prudce a

rozehřívalo zemi i vzuch. Malé bílé mráčky se jako plachetky

hnaly po své vzdušné dráze, nadýchnuté a prosvícené.

Byl krásný velikonoční den, plný sváteční

nálady, plný

jarních slibů.

A výprava šla roklinami a údolími, tu hlouček, tu nějaká

dvojice či jednotlivec nebo vzájemně se prohánějících několik

hochů.

Každému ještě vrtaly hlavou Bacínovy ztracené hodinky.

“Kdoví, kam je ten šupák zašantročil!” řekl Vranejs. “Viděli

jste ho přece, jak přišel odněkud zvenčí, když jsme je

hledali! To dostal asi strach, viděl, že je zle, a někde venku

je zahodil!”

Každý měl k tomu plno poznámek a vlastních dohadů. Jen Fanek

pravil: “Ale vždyť je Řezina třeba ani nevzal! Jak můžete

takhle mluvit?”

Hoši po těch slovech hovoru o hodinkách nechali.

Řezina šel sklíčeně kdesi vzadu, sám a s hlavou k zemi

skloněnou.

Také Lubor nemluvil s nikým, ačkoli byl uprostřed největšího

hloučku chlapců.

Nebyl dnes v té veselé náladě jako včera. Už večer v

noclehárně a pak na lůžku, když nemohl dlouho usnout, začaly

se mu hlavou točit zase ty podivné myšlenky, neveselé a tak

divně roz-bolestňující.

Myslel zase na otce a na maminku, jak jsou k němu teď jiní,

než byli dřív - všechno - i oni - se mění… a jemu, Luborovi,

s jeho myšlenkami, nerozumí nikdo. Každý se na něj dívá jen

jako na malého chlapce, k němuž si lze všechno dovolit. Ale on

už není malý! Aspoň duchem ne!

Zdalipak má takové pocity také Fanek? Lubor na něj musel

dlouho myslet. Cítil se před Fankem velmi ubohý. Není divu, že

si ho Fanek skoro ani nevšimne. Je chytřejší, bystřejší než

Lubor. V učení se s ním Lubor nemůže ani rovnat. Panečku - to

on má Fanek asi někde jinde lepší a vznešenější kamarády, než

by nalezl v Bedně. Takové asi, jako je sám. Proč asi má někdo

všechno a druhý je tak bezvýznamný a přišlápnutý?

V té náladě se Lubor i probudil a teď to jarní ráno ji

udělalo ještě bolestnější, místo aby chmury rozplašilo.

Lubor se k Fankovi neodváží ani přiblížit, jen ho pozoruje

upřenýma očima, lapá každé jeho slovo, přál by si být na jeho

místě a závidí Dohrálovi, který si vybojoval úlohu Fankova

“ochránce”.

Výprava teď vyšla na silnici a Fanek roznožmo přeskakuje

patníky. Jsou vysoké a stojí těsně nad příkrým spádem. Ale

Fanek se nebojí, že se o patník zarazí nebo že po doskoku

spadne ze srázu. Lubor na něm může oči nechat, zahrnuje

obdivem jeho pružnost i odvahu.

Dohrál mu drží tornu a nese ji za ním. A volá na něj

napomínajícím tónem, ve kterém je však také cítit obdiv i

kamarádství: “No aby ne — aby si maličký nezaskákal!!”

Těžkopádný Trmal, vytrvalostní plavec, přeskočil s bídou dva

patníky, na třetí dosedl a nemohl se odpíchnout. Fanek jich

ale přeskákal už celé desítky a je stale svěží, žluté vlasy

zpod čapky mu spadají po každém doskoku do čela, ale on je

nechává poletovat a prudce se žene na další patník.

A vše na něm sedí jako ulité, čisté a rovné, nepomačkané.

Každý jiný zde nese stopy dvoudenního putování. Pokrčené

punčochy, utahaný kabát pod neutáhnutým opaskem, padající

kalhoty umazané od častého sedání na zem, lokty našedlé a

nazelenalé od opírání v trávě, límeček košile pomačkaný…

Avšak Fanek je pořád čistý a uspořádaný, stejně jako včera,

ráno, když přišel na nádraží. Jak to jen dokáže?

Bedna teď došla až k osamělému kostelíku.

“Zde zůstaneme asi hodinu!” pravil Havlík.

Hoši shodili torny ze zad a radostně se rozkřičeli. Kopací míč

začal skákat po trávníku.

Většina hochů počala jíst. Ukázaly se pestrobarevné skořápky

z vajíček, červené, hnědé, modré, žluté. Byly velikonoce.

Sluníčko hřálo ještě víc.

Podléšky a sasanky svítily ve stráni plné spadaného loňského

listí.

A tady v trávníku je první osamělá sedmikráska se

začervenalým okrajem.

Na holých větvích vysokých keřů a stromů okrasně visí žluté

jehnědy.

Lubor sedí mezi hochy a hledí do širého kraje,

plného

uspávající sluneční záře. Hoši se utišili.

V kostelíku hrají velebně varhany a sbor hlasů je tam

doprovází zpěvem nábožné písně. Někteří hoši vešli dovnitř.

Lubor nejde. Tlumený zpěv z kostela doléhá až sem, k němu, a

on prožívá velikonoční slavnost sám.v sobě.

Opodál ostatních chlapců, na nízké zídce, obrácený k slunci,

sedí Řezina. Je celý shrbený, jakoby do sebe schoulený.

V levé ruce drží nakousaný krajíc chieba, ale nejí. Oči má

přimhouřené před oslňující září slunce. Je tu docela sám.

Jistě tu chce být sám, jinak by sem přece nešel a zůstal by

mezi hochy. Lubor ale ví, že by Řezina byl sám i tam mezi

nimi. Kdo by s ním mluvil?

Lubor se na něj dívá s podivnými smíšenými pocity. Je mu

Řeziny líto, a zase je mu nepříjemný svou ošklivostí. Lítost

však skoro vítězí.

Chvílemi zaduje ledový vítr, ale když přestane, sluníčko už

docela hřeje. Po modrém nebi stále ještě letí ty oslnivé bílé

mráčky, ostře

ohraničené.

Řezina sklonil ještě víc hlavu. Tak seděl chvíli. Pak hlavu

zvrátil dozadu obličejem k slunci a Lubor vidí, jak se mu cosi

leskne ve štěrbinách očí. A potom se Řezinovi skutálela po

levé tváři slza a zanechala za sebou stružku. Neuschla a

objevila se i na tváři druhé.

Vzadu od složených toren se ozval Fankův smích. Větší a

silnější chlapci ho tam tahali jako kočku. V modravých

výšinách zpíval skřivan.

Řezinův úpadek

Velikonoční svátky minuly, ale jarní počasí už zůstalo.

Z jižních dálek proudil do kraje vlahý vonný vzduch, vítr

hučel uspávající písně a vše se chvělo radostnou předtuchou z

něčeho neznámého, co má přijít.

Záplavy slunečního světla, tak vzácného po několikaměsíčním

zamračeném nebi, oslepovaly, oči nebyly zvyklé tomu

slavnostnímu jiskření.

Do chlapců v Bedně nalilo jaro nový život. Byli bujní, s

ustavičnou touhou něco podnikat, něco zažít.

Jen Řezinovi nepřineslo jaro nic příjemného. Od velikonočního

výletu se jeho pozice v Bedně zase ještě zhoršila.

Dřív ho aspoň nechávali s pokojem v jeho psanecké poslední

lavici. Jen tu a tam přiletělo nějaké štiplavé slovo, urážka

nebo rána od někoho silnějšího.

Ted však k tomu přibylo ještě podezřívání!

Když se ztratil

někomu sešit nebo plnicí pero, hned tu byly výkřiky: “To vzal

Řezina! Jako ty Bacínovy hodinky!” - “Jděte na Řezinu!” -

“Řezina, kde je to pero? Přiznej se!!”

Když šel Řezina kolem lavic, hoši přehnaně rychle a nápadně

pokládali ruce na vše, co na lavici leželo. Nemuseli přitom

ani promluvit, a jejich opatrnost přesto jasně říkala: “Jde

okolo Řezina, musím si všechno schovat!”

Řezina chátral den ze dne. O svůj zevnějšek nedbal už ani

trochu. Jeho boty neviděly kartáč snad už několik týdnů.

Vázanku měl nedbale uvázanou a několikrát se stalo, že mu

chyběla úplně.

Byl ještě bledší než dřív, pohublý, v očích se mu ukazovalo

cosi podivného. Koutky úst se stáčely směrem dolů a dodávaly

tak jeho tváři výrazu zarputilosti a nenávisti.

Jeho školní prospěch se valem zhoršoval. V poslední době

nenosil už ani domácí úkoly. Při vyvolání se díval na učitele

s výrazem naprosté nepřítomnosti ducha a dával si psát

nedostatečné tak, jako kdyby to docela nic neznamenalo. A pak

si jen sedl, s ulehčením, že má vyvolání za sebou,a bylo

takřka vidět, jak se vtahuje do sebe, do svého zamyšlení, jako

vylovená ryba mizí po vhození do vody - zase v neproniknutelné

zeleni hluboké tůně. Lubor byl rád, že s Řezinou přestal

mluvit.

Všechny urážky a podezřívání od hochů polykal Řezina jen velmi

těžce. Svou uraženou čest hájil mnoha ranami a pouštěl se do

rvaček i se značně silnějšími hochy než byl sám. Nebylo snad

dne, kdy by nešel ze školy s potlučenou tváří a modřinami!

Dnes se chytil zase s Draňákem! Bylo to o poslední přestávce

před koncem vyučování.

Jedničkáři Frejkovi se ztratila z lavice kniha ze školní

knihovny. Právě si ji vypůjčil. Draňák byl u

toho, když ji

Frejka začal hledat, a tak řekl: “To se dělá takhle - podívej

se -“

Obrátil se a šel dozadu k poslední lavici, sledovaný Frejkou i

jinými chlapci.

Odstrčil sedícího Řezinu o kus dál, shýbl se mu pod desku

lavice a vyhodil mu bezohledně všechny věci na podlahu.

“Co to děláš, ty mizero?” vykřikl Řezina zuřivě.

“Hledám jednu ztracenou knížku!”

Bylo těžké chtít na Řezinovi, aby se po všem předchozím nějak

ovládl. Vztek, zuřivost, bolest nad ustavičným ponižováním v

něm vzkypěly.

Rozmáchl se a prudce udeřil Draňáka do tváře.

Hluk v Bedně se jako na povel utišil. Teď se něco bude dít!

Draňák se užasle narovnal a zatvářil se výhružně.

Řezina si pozdě uvědomil, co udělal. Tou ranou, Draňákovi

uštědřenou, jako by náhle vystřízlivěl. Pošoupl se v lavici o

kus dál od Draňáka a v očích se mu objevil děs z toho, co teď

bude následovat. Kdyby se nestyděl, utekl by ven, na chodbu -

nebo snad vůbec pryč — domů…

Draňák vkročil hrozivě a bez jediného slova za Řezinou do

lavice. A pak náhle, jako motor, do kterého pustili proud,

začal Řezinu tlouct.

Bylo to hrozné. Bedna už viděla hodně výprasků, Lubora Draňák

také kdysi zbil, ale co se dělo tady s Řezinou, to zde ještě

nebylo!

Ani obvyklé povzbuzování přihlížejících hochů tentokrát

nebylo. Někteří hoši říkali, že se Draňák zbláznil nebo co, a

mnohý z nich si přál, aby přišel Havlík dřív, než snad bude

pozdě.

Frejka volal z první lavice, že už ztracenou knihu našel.

Vypůjčil si ji Kalčík a zapomněl ji ležet u Janduse, se

kterým se bavil.

Avšak Draňák ani Řezina Frejkovo volání neslyšeli. Ostatně

nalezení knihy nemohlo v záležitosti těch dvou stejně nic

spravit! Vždyť oni se nervali kvůli té knize!

Řezina byl teď celý pod lavicí na podlaze a Draňák mu

zasazoval rány shora a nedovolil mu vstát.

Teprve když se Řezina už skoro ani nehýbal a z nosu i úst mu

tekla krev, Draňák ho nechal a odešel na chodbu.

Řezina se dostal namáhavě na sedadlo. Dal ruce lokty na desku

lavice a zabořil do nich hlavu.

Po skončení té poslední hodiny se pak stalo něco velmi

podivného, co Lubora už vyděsilo.

Hoši odcházeli z Bedny po malých hloučcích i jednotlivě domů.

Lubor byl až poslední. Dlouho nemohl stisknout porouchaný

uzávěr své aktovky a pak mu ještě vypadla guma, zakutálela se

až někam k prvním lavicím a Lubor ji musel dlouho hledat.

Přece ji tu nenechá. Do zítřka by zmizela. Takovéhle drobné

věci se teď v Bedně nevracejí!

Pak gumu našel, zastrčil ji do kapsy a vyšel na chodbu.

Bedna byla ve druhém poschodí. Když Lubor sešel do prvního,

zazněl dole v přízemí nějaký křik. Školníkova žena tam něco

volala. Ozval se také jeden slabý úder zvonce.

Lubor seběhl rychle dolů. Co se to stalo? Proč je ten křik?

V tmavém koutě u zvonce stojí poplašená školníkova žena a

školník je u ní. Na zemi leží smeták.

“Byl tady v té tmě, ani do tváře mu vidět nebylo - -” vypráví

o někom žena rozčileně. “A přes traverzu u zvonce měl

přehozeného něco jako šálu, jako kdyby si chtěl na život

sáhnout či kýho ďasa! A jak jsem přišla sem zametat —

vyskočil proti mně

a utíkal pryč! Byl to nějaký chlapec, měl učení v ruce, ale

ne- poznala bych ho!”

\

Lubor jde až k nim a skoro ani nevnímá, co muž ženě odpoví-l

dá. Cítí jen slabý zápach, jaký vydávají Rezinovy šaty a vůbec

všechny jeho věci. Že by tady byl on? Řezina? Ale co by tady

proboha dělal?

Lubor jde domů podivně rozechvělý a v mysli mu pořád víří

představa Řeziny, jak přehazuje přes traverzu šálu…

Černý den

Někteří hoši se s nastalým jarem zase změnili. Byli to právě

ti, kteří celým svým zjevem vypadali anebo i skutečně byli o

nějaký ten měsíc starší než ostatní.

Kdežto ti chlapecky vypadající a jednající hoši navlékli zase

krátké kalhoty a na hlavu nasadili místo zimní čepice lehkou

čapku, tito starší mládenci chlapecký oděv s konečnou

platností odložili a oblékli na sebe šaty dospělých.

Barevné čapky s rozmanitými odznaky kocourů Felixů a jiných

postaviček u nich ustoupily šviháckým upraveným kloboukům. Ani

pumpky nenalézaly už milost v jejích očích - a pokud to bylo

možné - nahradili je dlouhými kalhotami. Chtěli se zdát světu

i sami sobě mnohem starší, než byli.

Také chování těchto hochů se podivně změnilo. Stali se tak

nějak zvlášť divocí a předstírali, že je nic nebaví a všemu

rozumějí.

Mladších hochů, kteří měli ještě pravé chlapecké záliby a

způsoby a také jako chlapci vypadali, si nevšímali zásadně

nebo s nimi jednali nanejvýš povýšeně.

V dospělých lidech vyvolávalo jejich vystupování a vážné

tváření tajnou veselost, protože bylo opravdu komické, ale

hoši nic nepozorovali.

Ekrtova parta byla první, která takové počínání do Bedny

zatáhla. A k svým zálibám v neslušných obrazech a řečech

přidala teď ještě jednu: kouření. Ekrtova parta kouřila!

Lubor se skutečně divil, jaký požitek v kouření

ti hoši vidí.

On sám kdysi - asi před rokem - vzal zapálenou cigaretu do úst

a několikrát vtáhl do sebe kouř. Celý den měl potom ošklivé

odporný pocit v ústech, že už jen z toho se mu chtělo

zvracet. A to ne vy kouřil z cigarety snad ani desetinu!

Pak nadešel den, který Lubor večer nazval Černým dnem!

Ráno ještě před odchodem do školy měl doma zase velikou

mrzutost, protože včera nepřinesl ze sklepa uhlí a teď už na

to neměl čas. Maminka mlčela, ale tatínek se velmi zlobil,

vyčítal Luborovi, že mamince ani v nejmenším nepomůže a že by

ji nechal udřít!

Pak k tomu přišly ještě špatně vyčištěné boty, a na Lubora se

snesla lavina výtek.

“To bych rád věděl, nač teď pořád myslíš!!” volal hněvivě

tatínek. “Co se to s tebou děje? Ale půjde to po zlém, když

to nejde po dobrém! To uvidíš!”

A tahle pohrůžka Luborovi dodala. Jemu, velkému chlapci,

hrozit jako nějakému neposednému děcku! A divit se ještě, nač

že to myslí! Z toho se už tak zrovna bude zpovídat. Jako kdyby

tomu doma mohli rozumět!

Sebral učení a zarputile vyběhl z domova s chladně zamumlaným

pozdravem.

Po cestě se trohu uklidnil, ale v Bedně to samozřejmě zase

začalo.

Lubor upřeně pozoroval Fanka po celé první dvě přestávky. Už

včera a předevčírem se mu zdál jiný než kdykoli jindy. A

pořád vedl nějaké řeči s Nosálem! S tím, co ho k sobě

přitáhla Ekrtova parta!

Lubora napadla hrozná myšlenka, zda snad Ekrtovci nechtějí s

pomocí Nosálovou k sobě připoutat také Fanka! Bylo jim to

docela podobné. Těm ničemům nebylo nic svaté!

Lubor se té myšlence sám bránil. Fanek přece

není takový, aby

ho něco takového, co se v Ekrtově partě dělá, mohlo zlákat!

Kdyby všechny ostatní ano, tak jeho jistě ne. Co ale to má

tedy za jednání s Nosálem? Ať si dá na Nosála pozor!

Mučivé obavy o Fanka už Lubora neopustily. Ten Fanek, před

kterým se Lubor vždycky styděl za každé neslušné slovo,

které někdo ve Fankově přítomnosti promluvil, by teď měl

přijít do spárů těch ničemů, Ekrta a jeho přisluhovačů!

Během vyučování se Lubor několikrát nenápadně otočil dozadu a

díval se na něj. Fanek tam seděl v těžkém zamyšlení, ale

přesto vznešený, ušlechtilý a hezký.

Pak Havlík Lubora napomenul, aby se neotáčel, a Lubor se lekl

jako přistižený při nějakém velmi špatném činu.

Rozhodl se však, že o nejbližší přestávce s Fankem promluví.

Řekne mu otevřeně, co si myslí, co pozoruje. Bude s ním

jednat přímo, bez okolků, jako muž s mužem!

Když zazvonilo, zmocnil se však Lubora podivný pocit

nejistoty. Jeho odvaha se ztratila. Fanek zase něco jednal o

samotě s Nosálem a Lubor byl až skoro rád, že může na několik

minut svou nepříjemnou rozmluvu s Fankem odložit.

Když pak ale Nosál své jednání s Fankem skončil a šel od něho

rovnou k Ekrtovi, skoro jakoby s nějakým vzkazem nebo čímsi

podobným od Fanka, rozbouřilo se všechno v Luborovi a on se

bez rozmýšlení za Fankem rozběhl.

“Jelínku! Fanku!” volal tlumeně a položil mu opatrně ruku na

rameno. Fanek se otočil a podíval se na Lubora překvapeně.

“Co to máš pořád za porady s Nosálem?” vybuchl Lubor. “Co si

to umlouváte?”

Fanek se sotva znatelně usmál a pravil: “A smím se zeptat, co

je panu Klementovi do toho?”

“Není a je!” hovořil chvatně Lubor. “Nerad bych ti

vysvětloval, proč se tě na to ptám, ale musím to vědět!

Musím!”

“A když ti to přece neřeknu?” zeptal se Fanek a upřel své hrdé

zraky na Lubora. U všech všudy - jak ty jeho oči dovedly

člověka zahanbit, splést, udělat malého a pokořeného! Avšak

Lubor se ještě nevzdal.

“Nosál je špatný chlapík —” mluvil namáhavě. “A je

zpracovaný od Ekrta. Víš - co to znamená. Ty jejich obrázky!

Ty řeči! A všechno ostatní! —Nikdo se tomu neubrání, kdo do

toho zapadne!” Lubor o těch ožehavých věcech mluvil těžce,

hledal slovo ke slovu a byl celý červený.

Také Fanek zrudl. Jeho oči se zdály pojednou tvrdé a ještě

hrdější než prve.

“Jen se o mne nestrachuj!” řekl odmítavým hlasem. “To je moje

záležitost! Co se o mne vůbec všichni pořád staráte, jako bych

byl nějaký malý chlapeček? Já se přece taky nemíchám nikomu

do jeho věcí. Budu si dělat, co já chci a mluvit taky s kým

chci!”

Otočil se prudce od překvapeného Lubora a zmizel kdesi na

chodbě. Lubor už neměl odvahu jít za ním a vysvětlovat mu,

proč mu tak záleží na tom, aby se Fanek do toho ekrtovského

ovzduší nenamočil. Ani by snad nevěděl, jak mu to má říct.

A jen to si jasně uvědomoval, že všechny mosty mezi ním a

Fankem, jestli vůbec ovšem nějaké byly, po téhle rozmluvě

padly, a že nějaké sblížení s ním je teď už nemožné!

Odpoledne nebyla škola, ale Lubor neměl doma stání. Utřel

mamince nádobí, kvapně udělal nejdůležitější úkol a pak vyšel

do vlažného jarního dne.

Zamyšleně kráčel ulicemi, ještě pořád pokořený Fankovým

odmítnutím z dopoledne. Kromě toho si uvědomil, že mu tím

Fanek vlastně nepřímo prozradil, že opravdu pluje plnými

plachtami do ekrtovských vod!

On, jediný chlapec v Bedně, kterého si Lubor vážil, kterého

obdivoval a který mu byl vzorem, je tedy ztracený. Lubor byl

zdrcený a nešťastný. V duši měl podivný smutek, jaký ještě

nikdy předtím nezažil.

Chvíli se v jedné příkré ulici díval, jak koně nemohou

vytáhnout do kopce povoz. Kočí do koní švihal, nadával jim,

chvíli je tahal za uzdu, pak šel zase k vozu a trhal opratěmi.

Při tom přecházení vrazil úmyslně a prudce do Lubora a

vykřikl na něj hrubě: “Co tady čumíš? Chceš taky jednu

bičem?” Rozbolestněný Lubor beze slova odešel. Nebude se přece

s takovým hrubcem hádat!

Dostal se do nejchudší části města. Spousty špinavých dětí

lezly a toulaly se kolem domů, křičely neslušná slova, ženy

jim z oken nadávaly a hrozily takovými výrazy, jaké by se

Lubor nesměl doma odvážit pronést.

V jedné z otevřených dílen na sebe pokřikovaly učňové hrubé

narážky a vtipy, bez ostychu a se smíchem. S jedním takovým

šel kdysi přece také Ekrt a jeho parta.

Lubor došel až do živější čtvrti a zastavil se u domu s

ping-pongovým sálem. Neměl ani trochu chuti

do hry, ale chtěl

se trochu rozptýlit ze své špatné nálady.

Vešel dovnitř a objal ho vzduch prosycený cigaretovým kouřem.

Na veliké prostoře zde stálo asi dvacet zelených

ping-pongových stolů, obsazených hráči.

Byli to většinou hoši Luborova stáří, také však ještě mladší.

Někteří z nich kouřili a skoro všichni měli klobouky na

hlavách. Byli výstředně oblečení, ale ne jako chlapci, nýbrž

jako dospělí elegáni.

Kolem stolů bylo plno jiných chlapců, kteří nečinně přihlíželi

hře a každou ránu provázeli nějakou poznámkou. Vzájemně se

oslovovali jen nadávkou. Občas se strhla nějaká hádka. Přitom

se všichni hoši tvářili stejně unuděně, jako teď v Bedně

Ekrtovci a jiní.

Hráli zde i dospělí mladší muži, kteří se nevázaně bavili,

pokřikovali na sebe dvojsmyslné neslušné vtipy a nic se

neohlíželi na hochy, kteří to vše slyšeli a napodobovali je ve

snaze být jako dospělí.

Lubor tu byl dnes po prvé. Vždycky od hochů z Bedny slyšel jen

vyprávět, že sem chodí někdy hrát ping-pong. S odporem se teď

díval na hochy, utrácející své chlapectví v okolí pro ně

naprosto nevhodném.

“Trubkové!” usykl pak skoro nahlas a opovržlivě. Sám nevěděl,

co tím slovem chtěl vyjádřit. Platilo zde těm hochům, kteří

svou nejhezčí část života tak hloupě ztráceli napodobováním

špatných způsobů dospělých lidí, zapírali ji a styděli se za

to, že jsou ještě chlapci.

“Černý den!!” mluvil k sobě v duchu večer Lubor, když už

ležel v posteli. “Bože, jaký to byl dnes černý den!” A hlavou

mu táhly všechny výjevy, chmurné a neradostné, jak od rána za

sebou následovaly:

Nejdřív to vyhrožování od tatínka doma kvůli nepřinesené-mu

uhlí, pak zdrcující rozhovor s Fankem a hrozné poznání, že se

Fanek pokazil a získává ho Ekrtova parta. A odpoledne ta

toulka ulicemi, s hrubým kočím, nadávajícími a sprostě

mluvícími dětmi a ženami, “trubkové” v pingpongové síni — a

Lu-

bor tolik toužil po ušlechtilosti, jemnosti, po krásnu, o

kterých se tolik psalo v knihách i novinách - které však ve

skutečnosti neexistovaly!

Vrátil se pak v myšlenkách znovu k Fankovi a ke všem hochům,

které zná. A opět, snad již podvacáté, vytanuly mu na mysli

otázky:

Kde jsou ti dobří, vzorní, obdivuhodní hoši z knížek, jak o

nich píšou spisovatelé? Jsou vůbec takoví hoši ve skutečnosti?

Jestli ano, jsou tak vzácní jako zlaté zrnko v hromadách

skalního štěrku!

Ó Bože, jak by byl svět krásný, kdyby byli všichni lidé hodní!

Pak Lubor usnul neklidným spánkem.

Podivný nápis

V tu dobu se děly také zvláštní a záhadné věci s Řezinou.

Každou chvíli teď ve škole vynechával. V Bedně seděl zcela

bez zájmu o své okolí a už si nevšímal ani nejhorších urážek

a vtipů, které po něm Bedna házela.

Když mu kteréhosi dne vytekl inkoust na početní sešit, Řezi-na

sešit lhostejně zmačkal a zahodil do koše. Náhradní si však už

neopatřil.

Často přicházel do školy bez knih a sešitů vůbec nebo si

přinesl knihy a sešity na docela jiné předměty, než které

byly ten den na rozvrhu. Nijak ho to však nerozčilovalo, ty

omyly.

Počínal si chvílemi opravdu jako pomatený a Bedna to brzy

zpozorovala. Každý o Rezinovi říkal, že se zbláznil anebo

-jestli to není ještě šílenství úplné - tak že u něj propukne

co nevidět.

Pak si Řezina nanosil do Bedny knihy a sešity všechny a

nechal je ve své lavici nastálo. Už je nenosil domů!

Domácí cvičení nedělal, uloženým článkům a jiným věcem se

neučil a pětek mu v notýscích učitelů přibývalo. A to měl

ještě veliké štěstí, že ho jen málokdy vyvolávali a sešity že

mu téměř nikdy nikdo neprohlížel.

“Kluci, vždyť on tu školu nechal vážně už docela plavat!” řekl

jen klepař Čírek v hloučku chlapců, když Řezinu pomlouvali. A

úplně ten stav vystihl. Bylo tomu opravdu tak!

Lubor si občas ještě připomněl, že jistou dobu s Řezinou

tajné kamarádil. Ta vzpomínka ho napadla zejména tehdy, když

šel kolem knihkupeckého výkladu přecpaného trentovkami nebo

když se doma přehraboval ve svých věcech a padl na letáky a

jiné písemnosti ze Sekořova nakladatelství.

Tu se mu pak v mysli vybavilo zase to uprášené skladiště s

hromadou starých tiskovin a on tam u té hromady s Řezinou

klečí a Řezina něco vyhrabuje, podává to Luborovi a volá:

“Lubore, podívej, zas jeden sešit Požáru, který ještě nemáš!”

Lubor ty představy vždy rychle zaplašoval jako něco

nepříjemného. V hloubi duše mu totiž pořád něco při těch

vzpomínkách říkalo, že se k Řezinovi nezachoval tak docela

správně.

Jednoho dne, krátce po Luborově “Černém dnu”, zpozoroval

Lubor, že Řezina něco o přestávce trhá.

Byla to jakási knížečka, notýsek či cosi podobného. Vypadalo

to skoro jako ten zápisníček, který kdysi Lubor u Řeziny

viděl, když spolu ještě kamarádili. Zápisníček byl tehdy v

zeleném obalu a na něm bylo pouze slůvko BEDNA.

Řezina se tehdy jen tak podivně usmíval a řekl zvědavému

Luborovi: “V tom notýsku mám všechno možné skoro o každém

chlapci z Bedny!”

“A co tam o nich máš?” dorážel tenkrát Lubor.

“No všechno - no! Jaký kdo je, co umí, co si o kom myslím -a

všelijak podobně,” vysvětloval vyhýbavě Řezina.

“A máš tam něco taky o mně?”

Řezina se tenkrát na Lubora jen významně a dlouze podíval a

pak řekl: “No dovol - jak bych tam o tobě nemohl mít?

Sa-mozřejmě, že se tam o tobě píše taky!”

“Dej mi to přečíst!” škemral tehdy legračně Lubor a sápal se

na zápisníček. Řezina se však dal do běhu a volal se smíchem:

“Nikdy! Nikdy! Jen přes mou mrtvolu!”

To bylo ovšem ještě v době, kdy Řezina býval

v dobré náladě -

snad právě dík tomu přátelství s Luborem. Dnes se už smát

nedovedl.

Je to jistě ten zápisníček, který dnes trhal. Stará touha

dočíst se něco o sobě - snad něco velmi příjemného - se znovu

v Luborovi ozvala, i když už o kamarádství s Řezinou neměl

zájem.

Řezina bezmyšlenkovité hodil spousty drobných útržků do koše u

tabule a vyšel na chodbu.

Lubor by se byl rád do koše vrhl, ale v Bedně bylo pořád

hejno chlapců a před nimi nebylo možné se v koši přehrabovat.

Také Řezina se mohl přece každou chvilku vrátit z chodby! Za

několik minut odzvoní konec přestávky.

A přece se na ty kousky zápisníku musí dostat!

Tak hlídal Lubor koš po všechny přestávky až do skončení

vyučování.

Schválně se pak loudal se skládáním učení, jen aby zbyl v

Bedně poslední. Zpravidla býval poslední obtloustlý Trmal,

vytrvalostní plavec. I toho však dnes Lubor přetrumfl. Trmal

se na něj udiveně díval. Už tu byli jen sami dva!

“Tak pojď, člověče, ať jdeme oba!” zahučel teď na Lubora.

“Tobě to dnes trvá déle než mně!”

Lubor v duchu zuřil. Trmala tady může určitě potřebovat, až

bude vyndávat z koše ty kousíčky Řezinova zápisníku! Tisíc

láteř do toho! Tak co teď?

Náhlým úmyslným pohybem shodil si Lubor celé srovnané učení z

lavice na zem. Na všechny strany se rozlétly knihy, sešity,

papíry s poznámkami.

“Dej mi svátek!” vykřikl zklamaně Trmal. “Tebe bych se tak

dočkal!” S těmi slovy se vykolébal z Bedny.

Lubor ještě chvíli se vzrušeným srdcem poslouchal u dveří

Trmalovy těžkopádné kroky, vzdalující se na chodbě. Pak

skočil ke koši, vysypal jeho obsah prudce na zem a ve změti

promaštěných i zase inkoustem potřísněných papírů, ohryzků od

jablek a hoblinek z tužek vybíral jednotlivé kousíčky Řezinova

zápisníčku.

Ano, je to docela jistě ten, jak mu Řezina tenkrát ukazoval!

Tady na jednom útržku zrovna čte kousek jména Pišvejc.

Snad už je to všechno! Lubor cpe chvatně levou rukou do kapsy

nalezené útržky, pravou pak zbylou hromadu papírů a odpadků

zpět do koše.

Srdce mu tluče rozčilením, zda jej někdo při tom nepřistihne.

Nebo kdyby se tak vrátil Řezina! Lubor by se propadl studem!

Poslední papírek zmizel. Bude to doma pěkná skládačka. S tou

si vyhraje několik hodin. Ale dokáže to. Musí! Musí se

dovědět, co si o něm Řezina myslel a napsal. Jen aby útržky

byly všechny. Aby nějaké nescházely! Nenechal Řezina nějaké

ve své lavici?

Lubor k ní kráčí pomalým krokem.

Všude je už takové ticho a v prázdné Bedně se i tiché

Luborovy kroky tak divně dunivě rozléhají.

V Řezinově lavici není nic.

Lubor - ač je rozčilený a velmi spěchá - neodolává a sedá si

na Řezinovo místo. O jéjej - jak daleko je odtud k tabuli. Je

tak docela maličká tam vpředu Bedny! To musí být divné -

pořád tady sedět!

A to by bylo hrozné, kdyby tak byl Lubor Řezinou! Lubor se do

toho stavu vžívá. Řezina odtud vidí všechno tak, jak to teď

vidí Lubor. Celou Bednu se všemi lavicemi vpředu a značně

vzdálenou tabulí. Luborovi je až z toho všeho úzko.

Zraky mu pak kloužou zpět na desku Řezinovy lavice. Něco tam

je napsané docela čerstvým inkoustem. Je kašovitý, a proto

ještě ani zcela neuschl.

Co to však má znamenat? Je to podivný nápis!

Ve změti starých kaněk a čmáranin, které zde zůstavily celé

generace hochů, Řezinovo písmo praví:

“Budte tu všichni sbohem!”

Lubor skládá útržky

Lubor šel domů rychle. Levou ruku držel v kapse na hromádce

útržků a prsty se jimi pořád probíral. Nemohl se už dočkat, až

doma někde o samotě ty kousíčky zápisníku rozloží a bude je

skládat dohromady.

Chvílemi myslel na Řezinu i na jeho chování v poslední době a

na ten čerstvý nápis dnes na jeho lavici.

Snad nechce Řezina někam utéct, jako to udělal asi před dvěma

roky jeden chlapík z Pekáče? Našli ho tenkrát teprve asi za

čtrnáct dní, polomrtvého hladem i zimou a

nevyspáním, v

nějaké opuštěné pískovně.

Lubor je na rozpacích. Neměl by snad o těch svých myšlenkách

někomu říct? Dát výstrahu, aby Řezina neprovedl něco

nepředloženého?

Doma čekalo Lubora chladné uvítání, jako teď vůbec každý den.

Dnes mu to ani příliš nevadilo. Byl rozrušený z těch

ukořis-těných útržků v kapse a na nic jiného neměl hlavu.

Jako ve snách snědl oběd, s největším sebezapřením udělal

jeden kraťounký úkol a utřel zase to protivné nádobí.

Tatínek bude mít dnes večerní službu, a tak je teď v pokoji a

spí. Lubor tam se svou skládačkou nemůže. V kuchyni teprve

nejde nic dělat, je tady maminka!

Lubor vyběhl tedy ven, do Břízovky.

V blízkosti místa, kde loňského roku běželi štafetu, si v

závětří našel malý palouček na výsluní, odevšad chráněný.

Tady se usadil, vyndal z kapsy veliký složený papír na balení

a rozprostřel ho po rovné zemi.

A teď ty útržky ven! Rozechvěně je vytřepal z kapsy a

pohroužil se do skládání.

Bylo to opravdu umění se v nich vyznat. Notýsek obsahoval asi

dvanáct listů, většinou oboustranně popsaných, a každý ten

list byl snad na padesát kousíčků roztrhaný.

Lubor ze začátku myslel, že s tím vůbec nic nepořídí. Asi

čtvrt hodiny nenašel v té spoustě útržků ani dva, které by se

k sobě hodily. Teprve později začal pracovat podle systému.

Především rozdělil útržky na dvě hromady. V prvé z nich byly

jen ty, které měly některou část svého okraje zcela rovnou,

strojem uříznutou. Ty byly z okrajů listů. V druhé pak byly

útržky z vnitřních ploch. Okrajové útržky rozdělil potom na,

kousky z horního okraje, z postranního a z dolního. Teď už se

to stávalo docela zábavné.

Po tomto rozdělení objevil Lubor na jednom z útržků horního

okraje listu kousek svého jména: “… bor Klemen…” Pod tím

bylo ještě několik písmen. Luborovo nadšení nad úspě-

chem i vzrušení z toho, co asi o sobě bude číst, neznalo mezí.

Útržek s kouskem jeho jména se mu teď stal vodítkem k dalšímu

skládání. Hledal teď v hromádce útržků z horního okraje listu

útržky, které by jméno doplňovaly.

Našel je a zakrátko měl celý horní okraj listu pohromadě.

Byly na něm celkem dva řádky a začínaly takto:

“Lubor Klement je o půl roku mladší než já. A ja myslím, že se

staneme spolu velmi dobrými kamarády, protože Lubor má…”

Rychle - rychle - už abych to měl celé!! touží horečně Lubor a

dává se do další úmorné práce.

Sta útržků musí brát do rukou, přirovnávat jejich okraje k

těm, které už jako správné postavil.

Záda ho bolí a kolena studí od vlhké hlíny, jak tu u toho

skládání shrbený pořád klečí.

A kousek za kouskem se řadí do roztrhané stránky a každým tím

slovem, které tam Lubor čte o sobě, poznává, jak krásný názor

na něj měl Řezina.

Vidí s úžasem, že byl Řezinovi vlastně takovým světlým,

zářným příkladem, jako byl třeba jemu, Luborovi, Fanek

Jelínek!

Lubor se dočítá v těch podivných řádcích, plných obdivu i

zase jakési bolesti, že ho Řezina pokládá za jednoho z

nejčestnějších a nejvzornějších hochů, s jakými se kdy

setkal! A také, že mu Lubor dal zase další chuť do života, že

mu dodal náladu zápasit s nepřízní osudu, s posměšky celé

Bedny.

“Když jdu s Luborem,” psal Řezina do svého notýsku, “připadám

si docela jiný, než když jsem sám. Napadají mě jen samé krásné

myšlenky, nemyslím na to, co mě jindy trápí. Lubor je

ušlechtilý kamarád a já se marně snažím nějak mu splatit

službu, kterou mi prokázal tím, že mě tak pozvedl. Každý byl

proti mně! Každému jsem byl protivný! Lubor se ke mně snížil,

ač mohl mít kamarády lepší a příjemnější než jsem já!”

Řezina pak psal, jak se podivuje stále upravenému zevnějšku

Lubora, vždy pečlivě učesaným vlasům, čistým nehtům, a

umi-ňuje si, že i on musí být pořád čistý a upravený, aby

Luborovi nedělal ostudu, když někam spolu jdou, a aby se

Luborovi ne-zošklivil.

Lubor si při čtení těch řádek skutečně vzpomíná, že se

tenkrát, když spolu chodili do Sekořova nakladatelství,

Řezina opravdu změnil. Česal se, jeho límce byly čisté,

nepomačkané, a také o ruce dbal.

Ovšem - pak to zas přestalo. Řezina se stal zase tím starým,

nechutně vypadajícím mrzoutem. Ale proč? Nebyla to vlastně

vina Luborova? Lubor to přece byl, kdo to přátelství přerušil,

a tím Řezinu uvrhl zas do starého zoufalého života bez

jediného slunečního paprsku.

A jak tak Lubor dočítá ty sestavené útržky a přemýšlí o jejich

obsahu, napadá ho, že Řezina vlastně není žádný obyčejný

chlapec - - nýbrž naopak, že i při své nešťastnosti je to hoch

velmi výjimečný, dobrý a správný, ba je vlastně jedním z

takových hochů, jací jsou jen v knížkách!

Vždycky si myslel, že takoví hoši ve skutečnosti nejsou,

anebo že jsou velmi vzácní, že se jen málokdy vyskytují. Teď

poznává, že jsou a že jich je snad i dost, ale že je musí

člověk umět hledat a objevovat!

A Lubor si najednou uvědomuje, jak špatně se k Řezinovi

choval, místo aby si vážil jeho přátelství a obdivu. Každý

chlapec nedokáže, aby na jiného hocha působil

zušlechťujícím

vlivem. Luborovi se to u Řeziny podařilo. Ani dobře nevěděl,

čím a jak! Sám si však tu svou zásluhu pokazil, znesvětil.

Zahrával si s Řezinovým přátelstvím, zapíral je, k Řezinovi se

často choval pánovitě a tvrdě. Jak byl k němu vlastně špatný

a falešný, kdežto on byl k němu dobrý, poctivý a přímý!

Lubor si umiňuje, že hned zítra všechno napraví! Půjde v Bedně

k Řezinovi, začne s ním zase mluvit. Ale už jinak než dřív! Už

ne tak milostivě! A také ne jenom když je nebude nikdo vidět!

Bude se s ním přátelit veřejně, hrdě, nebude se ani trochu

ohlížet na to, co tomu Bedna bude říkat.

Do Břízovky se vplížil jarní soumrak. Na paloučku mezi stromy

už dávno nebylo slunce. Luborovi začalo být zima.

Sebral pečlivě útržky do kapsy a odcházel domů.

Byl ve slavnostní náladě a naplněný mnohým dobrým

předsevzetím.

A na zítřek se těšil!

Příchod Kováře

Ráno přišel Lubor do Bedny velmi pozdě. Dokonce až po

zvonění. Na chodbách už vůbec nikdo nebyl, za dveřmi tříd

bylo ticho, vyučování tedy už začalo.

Jen z Bedny hlaholil ještě smích a hluk. Co se

to stalo? Že by

přírodopisec nebyl ještě ve třídě? Má u nich dnes první

hodinu. Takové štěstí Lubor nemá!

A přece je tomu tak! Když otevřel dveře, hluk v Bedně rázem

ustal, ale hned se zas znovu rozpoutal, když Bedna viděla, že

to přišel Lubor a ne učitel.

Lubor zapadl chvatně do své lavice, hodil na věšák převlečník

a vybalil rychle učení. Děkoval nebi za to, že se nemusí jít

omlouvat pro pozdní příchod. To mu bývalo vždy protivné.

K Řezinovi ted nepůjde, přírodopisec by mohl vrazit náhle do

Bedny a viděl by ho pobíhat po třídě. To by bylo zase řečí!

Raději to nechá na první přestávku!

Přírodopisec ale nepřicházel a celou Bednou se šířila zpráva,

že prý asi už nepřijde. Už včera prý nebyl ve škole, jiné

třídy to říkaly, že je na svou hodinu nepřišel učit.

Šplhoun Bacín tvrdil, že prý přírodopisec odešel do nějakého

přírodopisného ústavu nebo časopisu a že už prý nebude učit! A

ted že si to všechno vyběhává, a proto že se už včera a dnes

tady neukázal.

Uprostřed největšího veselí se však náhle a prudce otevřely

dveře - a do Bedny vešel rázným krokem neznámý učitel!

Bednou projela vlna úžasu. Kde je přírodopisec? Tak přece - a

kdo je ten jeho nástupce?

Učitel se zastavil na stupínku s vlídným úsměvem, a když hoši

usedli, řekl: “Jsem váš nový učitel přírodopisu a fyziky.

Jmenuji se Kovář — a doufám, že spolu ukováme dobré

přátelství!”

Hoši se vděčně usmívali při těch slovech, ale Staněk se

nahnul neznatelně k Luborovi a zašeptal: “To slibuje na

začátku každý!”

Učitel si sedl za stůl, vzal do ruky zasedací pořádek a díval

se chvíli do něj.

V Bedně bylo ticho a napětí. Každý si nového učitele

prohlížel a zkoumal, chtěl v tazích jeho obličeje rozpoznat,

co se od něj může očekávat.

Učitel pak zase promluvil: “Teď jste všichni moji noví

kamarádi. Nikdo jste mi neudělal nic zlého, já vám také ne -

- a tak je mezi námi zatím ten nejkrásnější vztah, jaký jen

může být mezi učitelem a třídou. Snažme se, vy i já, aby to

tak zůstalo pořád! A pak teprve uvidíte, jak může být škola

radostná!”

Chvíli se odmlčel a snad čekal, že mu na jeho slova někdo za

celou Bednu odpoví. Na Lubora to aspoň

činilo ten dojem a

také skutečně cítil, že by se tak mělo stát! Že by mu někdo

opravdu měl něco hezkého říct za jeho upřímná zahajovací

slova.

Nikdo se však nehlásil a Lubor sám nebyl nikdy tak kurážný,

aby se odvážil pronést nějakou řeč, byť jen o několika

slovech.

Učitel Kovář se zahloubal znovu do zasedacího pořádku, pak se

však zahleděl tázavě někam přes hlavy hochů dozadu Bedny a

zeptal se:

“A pročpak tam sedíš tak sám - tam vzadu - ty - Řezino?

Pročpak nejdeš také mezi nás, sem trochu blíž?”

Lubora při těch slovech přejel až mráz po zádech. Co se ted1

bude dít?”

Řezina vstává neochotně a rozpačitě ve své lavici. Krev mu

stoupá do hlavy. Mlčí.

“Prosím, on tam musí sedět!” polohlasně volá z druhé lavice

šplhoun Bacín.

“Musí sedět?” opakuje udiveně Kovář. “A proč tam musíš sedět?”

Řezina se konečně vzmohl na slovo: “Já to mám, prosím, od pana

učitele Havlíka nakázané!” hovoří namáhavě.

“Ah tak - ” praví Kovář, “ale proč? Přece to má nějaký

důvod?”

V Bedně je ticho. Ale Řezinovi se zdá, že slyší ve svých

spáncích bušit celé sbory kladiv do železných kovadlin — a

horko že je tu k zalknutí a že se v nejbližší chvíli musí něco

stát, něco pro něj hrozného a nepředstavitelného.

Slyší sám sebe ještě, jak ze sebe dostává slova: “Prosím - on

vedle mne nechtěl nikdo sedět…”

Učitel Kovář se trochu zakabonil a pak pronesl zvolna: “Zdá se

mi, že tady někde není něco v pořádku!”

Zahleděl se na prázdné krajní místo ve třetí lavici vedle

Ba-vorovského a zeptal se: “Kdopak sedí tady v té třetí

lavici?”

“Prosím nikdo!” řekli Bavorovský a šplhoun Bacín téměř

současně.

“Tak Řezino, podívej se,” řekl vlídné Kovář, “při mé hodině si

sedni tedy vždycky sem na to prázdné místo do třetí lavice.

Tam vzadu tě nechci vidět! To by mě tady mezi vámi nic

netěšilo, kdyby tu měli být nějací vyděděnci z toho všeho, co

si tu snad zavedeme!”

Vzal na radu opět zasedací pořádek, zjistil v něm jména těch,

kteří teď budou s Řezinou nejblíž sousedit,a mluvil dál:

“Vedle tebe sedí Bavorovský. Před tebou v

lavici je Čermák, za

tebou sedí Dohrál. Vy tři hoši - máte proti svému novému

sousedovi - Řezinovi - nějakou námitku?”

Oslovení hoši povstali a skoro všichni současně řekli tiše a

rozpačitě své “ne”. Nemohli říct nic jiného, ač by s chutí

odpověděli “ano!!”

“Tak je to v pořádku!” usmál se Kovář, “tak se mi to líbí!”

Řezina si váhavě vybíral ze svého učení přírodopis a pak se

šoural zvolna do třetí lavice.

Z Kovářovy osobnosti čišelo cosi, co nedovolovalo, aby někdo

pronesl na Řezinu nějaký vtip, nadávku, nebo aby ho tajně v

uličce mezi lavicemi kopl. Řezina došel do třetí lavice bez

nehody.

Bavorovský, který si vždycky kupoval všechno, co viděl u

někoho jiného, jen aby na sebe upoutal pozornost, se teď

tvářil jako mučedník, že musí vedle Řeziny sedět,a už se v

duchu těšil, jak ho bude o přestávce celá Bedna litovat.

Řezina byl pořád ještě celý červený. Pro učitele Kováře to

však zřejmě byl vyřízený případ.

Teď otevřel stolek, vyňal třídní knihu.a z druhé lavice se

vyhrnul Bacín s namočeným perem. Namáhal se ale zbytečně.

“Děkuji!” usmál se vlídně Kovář, “ale mám

svoje! Podívej!

Takové krásné plnicí pero - to přece nemohu nechat zahálet!”

Při těch slovech vytáhl z náprsní kapsy plnicí pero a začal

psát.

Několik chlapců, kterým bylo Bacínovo služebníčkování z duše

protivné, se vděčně a tiše zachechtalo. Také ostatní hoši se

nad Kovářovým počínáním pozastavili. Předtím Řezinovo

přemístění - - teď zase tady to s Bacínem - - všechno

ukazovalo, že s Kovářem Bedna něco zažije. Že je to nějaký

neobvyklý chlapík!

Kovář si pak zjistil, kde Bedna je při výkladu nové látky, a

tam začal.

Mluvil klidným hlasem, ale ne tak suchopárně jako Havlík, ani

tak tvrdě a nepřátelsky jako přírodopisec. Lubor měl dojem,

že k nim přišel ne učitel, ale nějaký starší kamarád. A na

přírodopis že se nedívá jako na snůšku všelijakých vědeckých

poznatků, ale jako na dobrodružnou knihu, kterou píše příroda

sama.

O každé květince věděl něco zajímavého, co ve školním

přírodopisu ani nebylo. Hovořil, jak kde kterou objevil, co

se mu při tom přihodilo, jak ji má v herbáři vylisovanou a na

tabuli ty květinky maloval barevnými křídami.

Po malé části výkladu vyvolal několik hochů a optal se jich,

co si o té či oné květince zapamatovali. A při každé další

části výkladu se ptal i na věci předchozí.

A tak si hoši v hodině několikrát opakovali vše to, co zde

Kovář vyložil,a naučili se tomu snadno a bez zbytečného

domácího dření. Přidávané Kovářovy příběhy a veselé poznámky

dopomáhaly k hravému zapamatování a k připomenutí

jednotlivých podrobností.

Bedna byla nadšená. Lubor aspoň pozoroval výraz uspokojení na

všech tvářích, které ze svého místa viděl.

Když byl konec hodiny a Kovář odcházel, Draňák nepovstal.

Kovář to zpozoroval, vrátil se klidné, nerozzlobeně ke stolu,

nahlédl do zasedacího pořádku a řekl:

“/ s tebou chci být dobrým kamarádem, Draňáku!” Potom odešel.

Po jeho odchodu zůstalo v Bedně ještě dlouho neobvyklé ticho.

Lubor jde k Řezinovi

A trvalo to skutečně několik minut, než se Bedna dostala do

svého obvyklého přestávkového ruchu.

Samozřejmě, že hlavním předmětem rozhovorů byl nový učitel

Kovář. Někteří hoši o něm nadšeně povídali. To byli zejména

ti, které vyvolal na zopakování svého výkladu a oni mu správně

odpověděli. Lubor byl mezi nimi.

Řezina se už odstěhoval zase zpátky do své psanecké lavice a

mlčel.

Bavorovský čekal, že ho bude Bedna litovat, ale o jeho

hodinovém sousedství s Řezinou se zmínil jedině potměšilec

Vra-nejs. Zeptal se totiž Bavorovského: “Tak co, jak ses vedle

Řezi-ny dusil?”

Bacín vykládal v hloučku hochům: “Ať si nemyslí, že mu někdy

ponesu ještě pero! Kdyby mu v jeho plničce stokrát došel

inkoust, tak mu pero nepodám! Radši řeknu, že se mi

rozskří-palo.”

Draňák se hrubě smál tomu, že ho Kovář viděl, jak nepovstal k

pozdravu, a rozhlašoval: “Příště to udělám zas! Dávejte

schválně pozor!”

Potom se obrátil a výhružně se kolébal k Řezinovi. Už s ním

dlouho nic nezačal. Řezina ho zpozoroval, vyklouzl druhou

stranou z lavice a vyšel na chodbu.

Lubor se konečně ze všeho vzpamatoval a připomněl si svůj

včerejší úmysl. Vyběhl za Řezinou ven z Bedny a volal nahlas a

bez ohledu na to, zda ho někdo slyší: “Řezino! Řezino! -

Vojto!”

Snad ještě nikdy neoslovil Řezinu jeho

křestním jménem! Nikdy

mu to nechtělo jít z úst. Když spolu chodívali na podzim do

Sekořova knihkupectví nebo i jen tak po ulicích, neoslovoval

Lubor Řezinu raději vůbec nijak. Oslovení “Řezino” se mu zdálo

být cizí při všech jejich společných zájmech a při tom, jak

hezky se k němu Řezina choval - - a “Vojto” zase moc

zavazující, tak si přece říkají jen dobří kamarádi. A to

Lubor tehdy nechtěl nikdy připustit, aby si Řezina o něm

myslel, že je jeho věrný kamarád! Lubor chtěl mít tehdy pořád

otevřená zadní

vrátka, aby kdykoli - bez výčitek svědomí -

mohl chození s

Ře-zinou přerušit, kdyby Bedna něco vyčenichala, nebo tak —!

Ale po tom, co Lubor včera o sobě četl v Řezinově roztrhaném

notýsku, nemohl se už chovat tak podivně, vychytrale. Ře-zina

se mu zjevil jako dobrý, čestný chlapec, a bylo by špatné

nezařídit se vůči němu podle toho!

Řezina stojí u okna a teď se udiveně otáčí.

Lubor se k němu blíží se slavnostním výrazem v tváři a podává

mu ruku.

Mluví k němu rozpačitá a zmatená slova smíření i jakési

prosby za odpuštění, ale Řezinovi ta Luborova řeč připadá

jako nejkrásnější hudba.

Je to na něj příliš mnoho štěstí najednou! Nejdřív - tam v

Bedně - Kovář a jeho laskavé jednání s ním, psancem Bedny - -

a ted tady ještě Lubor —!

Řezina má zamžené oči a snaží se ze všech sil vypadat

důstojně, mužně, ale nedaří se mu to. Jeho promodralé rty

něco šeptají a Luborovi se zdá, jako by Řezina říkal:

“Zůstanu! Zůstanu tady! Ano, teď už nemusím odejít, teď už

zůstanu!”

Hloučky hochů se u nich zastavují, s údivem i posměchem je

pozorují, ale Luborovi to nevadí. On se už neobává, že se

Bedna dozví o jeho kamarádství s Řezinou. Jen ať to ví!

Řezina je lepší než celá Bedna dohromady!

Nebyli to však jen hoši, kteří viděli Luborův návrat k

Řezinovi. Když byl konec přestávky a Řezina s Luborem šli

jako poslední do Bedny, zastavil u dveří Lubora učitel Kovář.

“Ty se jmenuješ Klement, vid?” zeptal se ho. Zřejmě si jeho

jméno pamatoval ještě z právě uplynulé hodiny, kdy ho jednou

podle zasedacího pořádku vyvolal.

“Ano prosím!” řekl uctivě Lubor a postavil se do pozoru.

“Lubor Klement.”

“Viděl jsem tě, jak jsi podával ruku tomu

chlapci -“

“Řezinovi!” pomohl mu vzpomenout na jméno Lubor.

“Ano. Tomu. Bylo to od tebe hezké! Buď mu dobrým kamarádem,

ať má v tobě oporu. Zdá se mi, že tady v Bedně nemá

záviděníhodný život, když jím tak všichni opovrhují. Děkuji ti

za něho. Jsi hodný chlapík, Lubore!”

Vytáhl z kapsy kartonek, na kterém byla barevně nakreslená

podléška. Dole byl Kovářův droboučký podpis.

“Vezmi si to,” řekl Luborovi. “Na památku na svůj dnešní dobrý

čin!”

Pak odešel do vedlejší třídy a užaslý Lubor vběhl zmateně, ale

rozradostněně do Bedny.

Kovář přebírá Bednu

Druhý den měla Bedna Kováře zase. Byla fyzika, a to byl také

předmět, který vyučoval.

Ku podivu všech vstoupil s ním dnes do Bedny i třídní Havlík,

a když se usadili a šum utichl, zahovořil: “Hoši, přejímám za

odešlého pana učitele Smatlíka místo třídního v jeho třídě a u

vás se ho musím zříci. Vaším novým třídním je tady pan učitel

Kovář. Chovejte se tak slušně, jak se na žáky sluší, abyste mi

neudělali hanbu po tolika letech! Jinak vás budu vyučovat všem

předmětům jako dříve, v tom se nic nemění.

Jen vaším třídním

už nebudu!”

Bedna rozpačitě mlčela, až pak jedničkář Jandus povstal a

pravil: “Děkujeme vám, pane učiteli, za všechno, co jste pro

nás jako náš třídní udělal!”

Staněk zašeptal přitom k Luborovi: “Však toho beztak moc

nebylo!” A to si myslela celá Bedna.

Po odchodu Havlíkově se Kovář zvesela podíval na hochy a řekl:

“Ujímám se tedy osiřelé Bedny. Když budete chtít a když trochu

pomůžete, uděláme si ze školy něco tak krásného a radostného,

že sem budete pospíchat s takovým nadšením jako na nějaký

fotbalový zápas — a v neděli se už nebudete moci dočkat

pondělka!”

Po jeho slovech se ozval Bednou radostný šum a vzadu někdo

nesměle a tiše zatleskal. Na leckteré tváři se objevil

nedůvěřivý úsměv, protože nikdo nemohl věřit, že by se mohlo

do školy tak radostně spěchat, jak to Kovář teď tady tvrdí.

Ale jeho přátel-

ská řeč a pak také to, že jmenoval třídu hned “Bednou” (to

Havlík například neudělal nikdy), získala mu srdce všech.

“Provedeme nejdříve několik změn!” mluvil pak Kovář dále, když

šum utichl. “Tak především: Řezino, ty budeš

sedět ted už

pořád tady vpředu, vedle Bavorovského. Tam v té poslední

lavici ti to ani trochu nesluší! Jsme přece všichni kamarádi

a musíme tedy držet i být všichni pohromadě — či ne?”

Nikdo neodpovídal, Kovář však odpověď od nikoho ani nečekal.

Řezina si šel sebevědomě sednout vedle Bavorovského, a Lubor,

který jej úzkostlivě pozoroval, si povšiml, že už je zase

čistý a upravený, jako býval tehdy tu krátkou dobu na podzim,

když spolu tajně přátelili. Však tím hned ztratil ze své

odpudi-vosti!

“Převzal jsem také za pana učitele Smatlíka

správu celé

školní zahrady," dál hovořil Kovář. "Slyšel jsem, že jste v

ní neradi pracovali. Říkali jste prý té práci galejelU"

Rozesmál se naplno tomu pojmenování a Bedna se řehtala s ním.

Někdo za Luborem skoro nahlas obdivně pronesl: "To je ale

skvělý chlap - co? S tím užijeme!" Lubor se až lekl, že to

Kovář uslyší.

Ten však neslyšel asi nic, protože už opět pokračoval:

"Já k té práci nechci nikoho nutit. To by mě ta zahrada ani

trochu nebavila, kdybych viděl, že mi tam pomáháte jen z

donucení a ze strachu. A přece bych byl rád,

kdyby ta zahrada

byla jen naší prací, víte — jen Bedny!! Aby se nám do toho

nikdo jiný nemíchal! Co říkáte tomuhle?

Rozdělili bychom zahradu na čtyři díly a každý ten díl by si

spravovala jedna skupina hochů, která by o to měla zájem.

Takový dílec zahrady, to by byla vlastně jakási farma sama pro

sebe a patřila by jen té skupině, která se o ni přihlásila.

Skupina by si svou farmu - to jest tedy onen svěřený díl

zahrady -obdělávala, závodila by ve svých farmářských úspěších

se skupinami ostatními a honosila by se pak i dobrými

výsledky!”

Mezi hochy nastalo šuškání.

Lubor pohlédl nenápadně na Řezinu do čtvrté lavice, aby

viděl, co si o tom návrhu myslí. Řezina všemi možnými posuňky

dával Luborovi najevo, že by se o takový jeden díl zahrady

mohli přihlásit.

Lubor mimoděk lehce kývl hlavou, protože se mu to také

začínalo líbit,a Řezina už vyskočil a překotně volal: “Tak my

bychom si prosím tu jednu čtvrtinu zahrady vzali!!”

“S kým?” ptal se s úsměvem Kovář.

“Prosím tadyhle s Luborem — chci říct s Klementem!”

“Dobrá!” řekl Kovář. “Jste tedy první

přihlášení farmáři, a

máte právo vybrat si, kterou čtvrtinu zahrady chcete!”

Při jeho slovech se už ale zvedaly ruce po celé Bedně, tu

nesměle, jinde nadšeně a bouřlivě!

“Podívejme se!” smál se Kovář. “Já měl strach, že budu na

zahradě pracovat sám — a vždyť my tam takhle budeme skoro

všichni!”

Druhá čtvrtina byla přiřčena Klubu jedničkám, který pro práci

milostivě přibral ještě Černého, když se stále mezi ně

hlásil.

Třetí čtvrtinu si vzal obtloustlý vytrvalostní plavec Trmal a

Básnidlo-Pišvejc. Poslední díl byl přiřčen Čermákovi, Hronovi

a Rabochovi.

“Tak dnes po vyučování se my - farmáři - sejdeme na chviličku

dole v zahradě a provedeme losování, komu má připadnout která

čtvrtina. Řezina tady s Luborem si ovšem vyberou, ti losovat

nebudou! A také si řekneme, s čím na zahradě nejdříve

začneme.”

Lubor byl celý zaujatý pro “farmaření” a těšil se na to.

Ale snad ještě větší radost mu způsobilo to, že mu Kovář teď

tady přede všemi řekl “Lubore” místo “Klemente”.

Fanek v osidlech Ekrtovců

Je konec vyučování.

Bedna se řítí po schodech jako dravý proud horské bystřiny.

Smích, halas, volání, ruch. “Farmáři” jsou na začátku toho

proudu. Několik let neměli -

právě tak jako ostatní hoši - nejmenší zájem o školní zahradu.

Pracovali tam pod nevlídným vedením učitele Smatlíka opravdu

jako na galejích: bez zájmu, jen z donucení.

Dnes je to ale všechno jiné. Je tady Kovář! Mladý veselý

chlapík, který vypadá na to, že chlapcům rozumí!

A ten přidělený kus zahrady bude opravdu těch, kteří si na něm

budou pracovat! Oni si za něj budou ručit, oni

se musí

starat, aby ten dílec k něčemu vypadal. Je to odpovědné, ale

krásné, a tak nové! Hoši mají skutečně pocit, že jsou

farmáři, kterým jde o úrodu!

“Vy to máte dobré!” řekl teď závistivě v běhu Řezinovi a

Luborovi Kleňha od Jedničkám. “Smíte si vybrat ten nejlepší

díl zahrady. A nám zbude možná zrovna ten nejhorší!”

To si mysleli koneckonců i ostatní přihlášení Farmáři. A i

když věděli, že rychlým příchodem na zahradu nic nezískají,

přece tam ted utíkali o překot.

Řezina pravil k Luborovi: “Nevím, co si ty o tom myslíš, ale

já bych se toho práva nejraději vzdal!”

“Jakého práva?”

“No toho vybrat si nejlepší čtvrtinu zahrady! Nedělalo bv to

třeba dobrotu, pořád by nám to vyčítali — a pak — bylo by

dobře, zavést do Bedny zase trochu pravého kamarádství, jaké

tu bývalo dřív. Můžeme to začít! Tím dobrovolným zřeknutím se

výhody dáme ostatním dobrý příklad k podobnému jednání. Co

tomu říkáš?”

Luborovi se to líbilo a skoro ho až mrzelo, že na to připadl

Řezina a ne on, ač si také vždycky tak toužebně přál, aby v

Bedně vládlo zase pravé ušlechtilé

kamarádství mezi všemi.

“Souhlasím!” řekl Řezinovi. “A nezůstaneme jen při tom jednom

kavalírském činu. Víš - - chtěl bych udělat něco takového

velkého - - sám dobře ještě nevím co - - zkrátka převrátit

úplně všechny hochy v Bedně — a vůbec snad i jinde — aby byli

všichni takoví, jak se o nich píše v knihách!”

“Rozumím ti,” odpověděl Řezina. “Vím, co myslíš. Jsi sám dobrý

a vzorný a všechno v tobě volá po tom, aby i všichni okolo

tebe byli takoví. Nesneseš špatnost a hrubost!”

“Ne - ne - nejsem takový!” bránil se Lubor rozpačitě té otev-

řené Řezinově pochvale. “Ale chtěl bych takový být — a chtěl

bych, aby i ostatní byli takoví. Toužím po takovém krásném

světě už dlouho - - a nejvíc mě ta touha posedla jednoho dne,

kdy jsem se toulal ulicemi, sám, rozmrzelý, zoufalý a viděl

jsem všude tolik špatností, od těch nejmenších dětí až po lidi

dospělé. Někdy ti ještě o tom budu povídat víc.

A taky jsem v ten den objevil, že se Fanek kamarádí s Nosá-lem

a snad i s Ekrtem. Ty víš, co to znamená! Fanek byl takový můj

vzor - - víš - - a ten den jsem o tu představu, přišel!”

Řezina sbíhal chvíli mlčky po schodech vedle Lubora, až pak už

skoro u východu řekl: “Toho Fanka bychom

měli, Lubore, nějak

zachránit. Toho by bylo škoda!! A vůbec - - se vším bychom

tady měli pořádně zakvedlat! Ten tvůj nápad o nápravě hochů je

úžasný. Snad na něco přijdeme!”

Vyběhli na zahradu, kde už stál Kovář s několika Farmáři.

Lubor ještě zábleskem oka viděl Fanka, jak zvolna vychází před

školu s Nosálem a Ekrt jde za nimi jako slídící pes. Chtěl na

to upozornit Řezinu, ale Kovář už začal hovořit: “Tak Řezi-no

- a Lubore — vyberte si svou čtvrtinu!”

Lubor nechal zase mluvit Řezinu. Vždycky když ho měl vedle

sebe, cítil, že Řezina řekne všechno lip a výstižněji. Bylo to

tak už tehdy u Floriana, i potom v Sekořově nakladatelství.

Lubor si razil tajně v duchu pro Řezinu zvláštní titul, a to

“mistr slova”.

“Děkujeme vám, pane učiteli, za vaši laskavost!” řekl klidně

Řezina. “Vážíme si jí velice, Lubor i já. Ale my jí

nevyužijeme! Nechceme mít před ostatními — Farmáři — žádné

výhody! Budeme losovat zrovna tak jako oni!”

Z hloučku Farmářů se ozval pochvalný šepot a Raboch poklepal

Řezinovi legračně na rameno.

Ještě víc překvapený byl však sám Kovář. Pravil: “Dobrá,

bereme všichni na vědomí vaše kamarádské

jednání. Jste

správní chlapci a udělali jste mi radost. Je to dnes už druhá

potěšitelná věc. Nejdřív to nadšení pro farmaření - - ted zase

vy tady s tím zřeknutím se své výhody.”

Usmál se trochu a dodal: “A tak nějak cítím v kříži, že těch

radostných věcí tady společně zažijeme ještě víc - - a že jich

bu-

de hodně. No - a teď přistoupíme k rozdělení zahrady. Jestli

se dohodnete po dobrém sami beze mne, která skupina si vezme

který dílec, nebude losování ani zapotřebí. Losovali bychom

teprve, kdybyste se nijak dohodnout nemohli.”

Hoši tu stáli několik vteřin bezradně. Všem se zdála být

nejlepší část zahrady, obrácená směrem do ulice. Tam byly

záhony už zryté a nejupravenější a také tu byla ta výhoda, že

je sem z ulice pěkně vidět, a tak se lze pochlubit chodcům

tím, co se v tomhle dílci vypěstuje.

Ale kupodivu - žádná skupina se o ten dílec nehlásila! Snad to

způsobil ten vznešený kavalírský počin Řeziny a Lubora. Nikdo

se nechtěl ukázat nekamarádským sobcem.

Kalčík dokonce prohlásil za Jedničkáře: “My počkáme až na

konec! Až co zbude! Nechceme si vybírat!”

“My taky! My taky!” pospíšila si dvojice Trmal - Pišvejc.

“A my nejsme taky žádní hladi, nemyslete si!” řekl hrdě

Ra-boch za poslední skupinu. “Bude nejlepší, když nám to pane

učiteli přidělíte sám. Jak vidíte - budeme všichni spokojení!”

Kovář se smál a volal nadšeně: “Šťastný den! Šťastný den!

Vidíte, hoši, tady je další krásná událost dneška. Kdypak se

to kdy stalo, abyste jeden druhému ponechával lepší sousto?

Aby rozdělení zahrady bylo tedy opravdu nestranné, dáme o něm

rozhodnout přece jen náhodě. Budeme losovat!”

Napsal na čtyři malé papírky číslice od jedničky do čtyřky a

ukázal, která čtvrtina zahrady má které číslo.

Pak papírky

zmačkal a delegáti ze všech čtyř skupin si je rozebrali. Jaké

číslo si která skupina vytáhla, tu část zahrady dostala.

Na Lubora a Řezinu připadla zanedbaná zadní čtvrtina,

sousedící na jedné straně se školním dvorem, na straně druhé

se zdí, oddělující zahradu od ulice. Vše zde bylo zarostlé a v

rohu u zdi stál starý altán.

Byla to opravdu nejhorší část zahrady, ale Lubor a Řezina

nemrkli ani okem. Byli vším tak nadšení, že je ta smůla

nedovedla přivést z dobré nálady.

A když jim pak ještě Jedničkáři přišli říct, že jim v

počáteční úpravě pomohou, neznala jejich radost mezí. Ne snad

proto, že budou mít práci přece jen trochu ulehčenou, ale

proto, že zase-

té símě kamarádství tak rychle - ve čtvrthodině - počalo

klíčit, kvést a dokonce nést plody.

Také na Kovářovi bylo vidět velké uspokojení.

“A teď domů - na oběd - a na úkoly,” řekl hochům, “no -a kdo

bude chtít, může už k večeru něco tady začít!”

Hoši se vyhrnuli nadšeně ze zahrady a na ulici se v hloučcích

rozprchli.

Jen jedna věc pokazila Luborovi a Řezinovi trochu radost z

dnešního dne: když přišli do jedné z blízkých

ulic, viděli tam

Fanka, Nosála a Ekrta u výkladní skříně obchodu se

sportovními potřebami, kde se zrovna loučili.

“Tak v pátek ve čtyři hodiny tady!” slyšeli jasně Nosálův

hlas. A pak ještě Ekrtův, jak dodává: “No to si stejně

připomeneme ještě v Bedně!”

Fanek potom odcházel a Nosál s Ekrtem vešli do obchodu. Lubor

pohlédl pobouřeně na Řezinu a ten řekl klidně:

“Musíme do toho - Lubore - seknout! Musíme!!”

A v jeho tónu řeči se tajila síla skoro hrozivá.

Válka zlu byla vypovězena.

Kronika Bedny

Lubor s Řezinou přišli na zahradu ještě téhož

dne odpoledne.

Táhla je tam nejen zajímavá práce, taková přece jen trochu

zá-lesácká, ale i to, jak cítili, že potřebují i jeden

druhého. Že si mají mnoho a mnoho co povídat a že debata při

práci bude tím zajímavější.

Řezina zásahem Kováře, který ho přesadil do čtvrté lavice z

jeho psaneckého místa, jako by duševně nějak vyrostl. Snad k

tomu přispělo i Luborovo veřejné přiznání kamarádství, a také

že dnes při rozdělování zahrady uznali jeho kvalitu i všichni

Farmáři.

Lubor se až divil, jak mohl tak dlouho vydržet s Řezinou

nemluvit. Teď by s ním byl nejraději pořád.

Na zahradě už na svém podílu pracovali Trmal a Básnidlo.

Dostali ten nejlepší, u železného plotu do ulice. Pozdravili

hlasitým a nadšeným voláním Řezinu i Lubora.

Nezdrželi se u nich dlouho a pospíchali do svého zanedbaného

kouta. Řezina už měl rozvržený pracovní plán, aspoň pro dnešní

odpoledne.

Začali vysekávat a vytrhávat staré uschlé křoví, které dusilo

stromky i trávu, odnášet kamení, naházené sem za léta přes zeď

z ulice,a prohlédli si i altán.

“Ten bychom mohli spravit — a byl by dobrý

pro moc

záležitostí," řekl Lubor.

Pomalu se rozhovořili.

Mluvili nejdřív o trentovkách a o nových Florianových

ilustracích. Řezina přinesl Luborovi několik jeho nových

obrazů, které získal výměnou za známky.

Pak jejich řeč přešla na Bednu, na Ekrta a jeho kumpány a

nakonec se rozhovořili o Fankovi. Ten jim ležel nejvíc na

mysli.

"V pátek jsme tam, kdyby trakaře padaly!" povídal energicky

Řezina.

"Kde máme být?" divil se Lubor.

"No tam na té schůzce Fanka s Nosálem a

Ekrtem!”

“A co tam chceš dělat? Snad nechceš Fankovi zakazovat, aby s

Nosálem a Ekrtem mluvil nebo s nimi někam šel? Panečku -ten si

nedá poroučet! Říkal jsem ti přece, jak to dopadlo, když jsem

ho chtěl před Nosálem varovat!”

“Nevím ještě, co uděláme!” řekl nerozhodně Řezina. “Chci se

tam aspoň dovědět, co se bude dít dál! Kam Fanka potáhnou a

jestli by nepotřeboval naši pomoc!”

Zvedl obě ruce do výše, zahrozil jimi a dodal s výhružným

smíchem: “Tu bychom mu tedy proti těm třasořitkám poskytli

dokonale! Na Nosála a Ekrta si můžeme my dva troufnout směle

vždycky!!”

Při rozhovoru jim práce pěkně ubíhala, a když pak přišli

Jed-ničkáři a nabídli jim Černého, že jim pomůže, Lubor a

Řezina zdvořile poděkovali a nabídku nepřijali. Chtěli být při

svém povídání raději sami.

Po celé zahradě se teď rozléhalo veselé hvízdání i zpívání

Farmářů. Byly tu už všechny skupiny. Podivuhodný chlapík,

ten Kovář! Jak to dovedl zařídit, aby se zahrada, která byla

řadu let pro všechny hochy postrachem, najednou stala

radostnou záležitostí dobrovolníků!

Ani další dny neochabla chuť Farmářů do

práce. Naopak! Nálada

do toho byla pořád větší a větší.

Kovář se však ve svých změnách a nápadech nezastavil. Nebylo

snad dne, kdy by nepřinesl do Bedny něco nového, co tu ještě

nebylo a co dělalo hochům školu stravitelnou, ba dokonce i

zábavnou.

Hned druhý den po rozdělení zahrady přinesl do Bedny velikou

knihu v tvrdých deskách s čistými listy a pravil:

“Tohle bude, hoši, naše kronika! Budeme si do ní psát všechny

veselé i vážné příhody, které se nám zde za celý den přihodí.

Psaní se můžete účastnit všichni. Každý den bude zapisovat

jeden z vás. V knize mohou být i obrázky nebo dokonce i

fotografie. Každý z vás by do ní měl vlepit svůj snímek, aby

na něho zůstala v kronice památka.

Zapisujte spíš vesele, zábavně, ne nějak suše. Nebojte se

udělat v zápisu i vtip nebo napsat tam nějakou legraci, která

se při hodině nebo o přestávce semele! Také svůj vlastní názor

o té či oné příhodě může kronikář připojit.

Každý den se zápis o dnu minulém veřejně přečte a kronika se

pak odevzdá tomu, kdo se dál na psaní přihlásí.

No - a kdo se tedy pokusí o první zápis? O zapsání dnešního

dne?”

Několik rukou se váhavě zvedlo. Také Řezina se hlásil. Lubor

se neodvážil. Mnoho hlasů ale volalo: “Prosím — Pišvejc! Ať to

píše Pišvejc! Ano, ano, Pišvejc!!”

Pišvejc byl známý svým vtipem. Také jeho slohové úkoly

prosluly. Teď se nehlásil, ale když Kovář slyšel pořád to

volání, zeptal se ho: “No — tak chceš to zkusit, Pišvejci?”

A Pišvejc jen mlčky, ale ochotně přisvědčil a přijal od Kováře

knihu.

Kovář pokračuje

Nikdy v životě nesbírali hoši v Bedně to co teď! Známky, staré

mince, nálepky, razítka, to vše ustoupilo před novou věcí. To

byly Kovářovy nádherné barevné kresby květin.

Všechny byly na tvrdých vysokých kartoncích stejného rozměru,

Kovářem podepsané, a u každé bylo jeho drobným úhledným písmem

připsáno, kdy a kde květina kvete. U některých bylo i její

indiánské jméno.

Hoši si cenili a vážili všeho, co od Kováře pocházelo, a po

kresbách a písmu jeho ruky toužil snad každý.

Avšak Kovář kartonky nerozdával na potkání! Ten, kdo kresbu

měl obdržet, si ji nejdřív vždycky musel nějak zasloužit.

Řezina a Lubor dostali po jednom kartonku za

to, že se zřekli

práva vybrat si nejlepší část zahrady. Lubor tím tedy získal

už druhý obrázek. První tehdy na chodbě, když ho Kovář viděl,

jak se smiřuje s Řezinou. Lubor se mohl chlubit, že to byl

vůbec první kartonek, Kovářem vydaný.

Jedničkáři a Fanek dostali po kartonku za svůj dosavadní

nejlepší prospěch v Bedně. Kovář si dal práci s jeho

vypočítáváním, dokonce si opsal známky hochů z notýsků

ostatních učitelů a ze sešitů. Bylo opravdu obdivuhodné, s

jakým zájmem a ne-úmornou pílí pro Bednu pracoval!

Ve čtvrtek Kovář založil v Bedně

lehkoatletický klub, do

kterého se mohl přihlásit každý chlapec z Bedny.

“Představuji si to asi takhle, podívejte se!” začal o tom

Kovář podrobněji vykládat. “Opatřím především pro Bednu krásné

hřiště od jednoho sportovního klubu, jehož jsem také členem.

Jsou tam závodní dráhy, doskočiště, zkrátka všechno!

Umluvíme si určitá odpoledne, kdy budeme na hřiště docházet

trénovat. Bude to samozřejmě ve dny, kdy odpoledne není škola.

Nikdo přitom chodit nemusí, rozumějte! Jen kdo chce!

Někdo z vás, kdo je ve sportu nejzdatnější, povede na hřišti

tréninky. Ale třebaže na ty tréninky mohou chodit všichni

hoši z Bedny, do klubu mohou být přijati jen někteří! A to

jen ti, kteří dosáhnou určitých výkonů podle zvláštní tabulky.

Člen klubu, to bude tedy takový čestný titul. Nebude vám

přinášet žádné výhody proti těm, kteří ho nedobudou - a přece

se o něj budete jistě všichni houževnatě ucházet! Neboť tím

dosaženým titulem budete vlastně o sobě říkat: jsem zdravý,

silný chlapík, pružný a ohebný, rychlý a mrštný! A to myslím

stojí za to, aby se člověk cvičil a snažil ten titul získat!

Či ne?”

Po jeho slovech se Bednou rozlehla bouře nadšení.

“A kdy s tím - prosím - začneme?” ptal se netrpělivě malý

Gajdoš z Levínovy party.

“Ale třeba hned,” mínil Kovář. “Jenom ale kdo klub povede?”

“Levín! Prosím - Levín! Levín!” ozývaly se hlasy ze všech

stran.

Levín se té práce ujal nadšeně. Nic ho nebavilo tak jako

lehká atletika. Všechny přestávky a pak ještě asi půl hodiny

po vyučování s ním projednával Kovář všechny začáteční

podrobnosti.

Jindy Levín vypadl ze školy, ještě se

vzduchem chvěl zvuk

zvonce. Nebyl by tu vydržel ani o vteřinu déle. Ale v rozmluvě

s Kovářem by tu byl třeba do večera.

Druhý den už vyšly předpisy o výkonech, kterých musí

dosáhnout ten, kdo se chce stát členem Lehkoatletického klubu

BEDNA. Levín je vypracoval po dohodě s Kovářem.

Seznam výkonů napsal na papír, podlepil ho tvrdou deskou,

vystřiženou z víka staré krabice, a pověsil v Bedně za zeď.

Nikdy tu nevisela vývěska, která by hochy lákala tak jako teď

Levínova!

Celá Bedna se k ní sběhla, každý si požadované výkony z ní

opisoval a debaty nebraly konce. Někteří hoši tvrdili, že

výkony “nic nejsou”, to jest, že jsou lehké. Jiní se nad nimi

křižovali a říkali, že takhle se členy klubu asi nikdy

nestanou. Výkony byly předepsány takto:

Běh 60 metrů 8.6 vteřin

Skok vysoký 135 cm

Skok daleký 420 cm

Hod tenisovým míčkem 40 metrů

Vrh koulí 4 kg 12 metrů

Plavání jakýmkoli způsobem 50 m 35 vteřin.

Hron, který kdysi - ještě na podzim - reptal proti Levínovi

při tréninku štafety, teď zase trochu začal rýpat.

“Podívejte se na Levína, jak si to chytře narafičil!” řekl.

“On se udělá členem klubu hned a my se teprve o to máme

pokoušet! A když ty předepsané výkony neuděláme, tak se

můžeme jít klouzat!”

Klepař Čírek to Levínovi donesl a ten to Hronovi klidně

vysvětlil: “Neboj se - ani já členem klubu vlastně zatím

nejsem, i když ho řídím - a i když se těch výkonů nebojím. Při

prvním tréninku bude Kovář na hřišti, tam mu výkony předvedu a

tím se teprve členem stanu. To je náhodou, chlapečku, moc

dobře zařízené, jen žádné strachy! Tady se švindlovat nebude!”

Hron tím byl uspokojený.

Levín pak ještě nadhodil, že mluvil s Kovářem o možnosti

uspořádání lehkoatletického utkání s Pekáčem, a celá Bedna se

toho chytila a hovořila o tom. To už nebyla ta omrzelá Bedna z

podzimu a zimy!

Kovář také oznámil, že prvních pět členů klubu dostane od něho

v upomínku po jednom kartonku s kresbou.

Hřiště už je zajištěné, je to hřiště S. K. Racek. Bedna má na

ně přístup vždy ve středu a v sobotu, po celé odpoledne! Levín

tam bude se svou spolehlivou partou měřit ochotně každému na

požádání jeho výkony a zapisovat je, když

budou vyhovovat

předpisům.

Žebříček duševní zdatnosti

Zdi těch několik dnů Kovářovy vlády se s Bednou staly

opravdové zázraky. Hoši, dříve hašteřiví, mrzutí, leniví a

bez podnika-vosti, byli teď jako rtuť, naplnění zájmem o vše,

co od Kováře přicházelo.

Na školní zahradě bylo veselo a rušno. Kovář objednal značnou

zásobu travního semene i květin, ba i nové stromky tu byly

slavnostně vysazeny.

Chodili se sem teď dívat i ti, kteří k Farmářům nepatřili -

a v duchu mnohý z nich tajně litoval, že se

tehdy při

rozdílení zahrady také nepřihlásil.

Chalupa to dohonil tím, že požádal farmářskou dvojici Trmal -

Básnidlo, aby ho přijali mezi sebe. Svolili ochotně, a tak

bylo zase o jednoho Farmáře víc.

Ve středu byl první trénink na Racku.

Bylo to prostě úžasné! Dostavila se skoro celá Bedna,

nescházel ani opičák Denk a slaboučký Bílek. Jen Ekrtovci

nepřišli. Ti už propadli docela svým zábavám a o nic jiného

neměli zájem.

Levín se svou partou a Kovář měli plné ruce práce. Každý se

chtěl stát členem Lehkoatletického klubu,

nestačilo jim jen

volné trénování běhu, skoku a vrhu.

Levín složil zkoušku pro členství před Kovářem hravě. Mnoho

chlapců ho při tom pozorovalo a toužilo mít tělo také tak

krásně urostlé a svalnaté jako on.

Všem se však předepsané výkony tak dobře nedařily jako

Levínovi! Bylo hned vidět, kdo už předtím cvičil a trénoval.

Někteří hoši ani nevěděli, jak se koule bere do ruky, jiní si

neuměli ani pořádně kleknout ke startu na běh. To vše tedy

Levín se svými hochy i Kovář trpělivě a nadšeně učili.

Fanek byl jeden z prvních, hned za hochy z Levínovy party,

kteří zkoušku na členství bezvadně složili. Jen skok do dálky

několikrát opakoval, než se mu zdařil.

Luborovi dělalo potíž vrhání koulí a hod tenisovým míčkem. V

těchto dvou věcech nemohl pořád dosáhnout předepsaného výkonu.

Nermoutil se ale proto. Stálým cvikem to přece jen jednou

dokáže!

Řezina byl na tom ještě hůř. Tomu nešel ani skok a běh! Celá

léta jen do sebe ponořený, zábav ostatních hochů se stranící,

neměl pro lehkou atletiku ani tu nejmenší přípravu. Avšak ani

on proto neztrácel dobrou náladu a chuť do dalších pokusů.

I tady rozdal Kovář několik kartonku s květinami, a to jak za

vynikající sportovní výkony, tak i za jiné věci. Fanek ho

dostal za svou sportovní čest.

Při skoku do dálky přešlápl odrazové prkénko, ale Stibral,

který zde měřil výkony, to nepostřehl a chtěl mu výkon uznat,

ač byl po onom přešlápnutí neplatný. Fanek klidně mohl o

pře-šlápnutí mlčet. Pravil ale: “Ne - ne - tohle, Stibrale,

neplatilo -já jsem přešlápl, víš?”

Skákal pak ještě třikrát, než skočil správně a přes celou

předepsanou vzdálenost.

Stibral hlásil Fankovu poctivost Kovářovi a

ten řekl Fankovi:

“Vidím, že jsi nejen tělesně, ale i duševně dokonalý chlapec.

Zůstaň takový pořád, jen se nepokaz!”

Kovář byl ke každému vlídný, přátelský, a hochům už

nepřipadal ani jako učitel, ale spíš jako starší dobrý

kamarád. Některé hochy - pokud si pamatoval - oslovoval

dokonce křestními jmény, a to působilo dojmem domácího

kamarádského ovzduší.

Hoši už pomalu začínali věřit, že škola se může stát velkou

radostí a že v neděli se už bude každý těšit na pondělí. Na

Kovářovy hodiny se tak hoši aspoň už těšili!

Kovář však přišel ještě s jedním vynálezem, který způsobil, že

se hoši zvolna začali těšit i na hodiny ostatních učitelů a že

se na školu vůbec začali dívat jako na napínavý závod.

Ve čtvrtek ráno přinesl do Bedny velikou tabulku ze silné

lepenky, s prořezanými otvory ve sloupci pod sebou, jako na

zastrkování nějakých papírových proužků. Ostatně Kovář

skutečně takové proužky držel v ruce. A také nějaký sešit v

tvrdých deskách. Na tabulce bylo napsáno: ŽEBŘÍČEK DUŠEVNÍ

ZDATNOSTI.

“jak jsou silné a rychlé vaše ruce a nohy - a jak je pružné

vaše tělo, to můžete dokázat na hřišti při boji o členský

titul našeho Lehkoatletického klubu," rozhovořil se. "Jak je

silná vaše hlava, to bude dokazovat tato tabulka! Čím

chápavější, bystřejší máte mozek, tím výš se na tomto

žebříčku objeví proužek s vaším jménem!"

Na chvíli se odmlčel a Černý, který se marně snažil dostat do

Klubu jedničkám, se dychtivě zeptal:

"A jak se prosím rozsoudí, kdo z nás je chytřejší?"

"Inu tím," smál se Kovář, "že se zjistí, jak komu z vás lehce

nebo těžce leze učení do hlavy! Podívejte se: tady je sešit a

v tom je pro každého z vás jedna všelijak nalinková stránka.

A do linek a okének té stránky se vám budou zanášet všechny

známky, které dostáváte, ať za ústní zkoušení anebo do sešitů.

Zápis známek provedeme od poslední konference.

A každý den si budete vypočítávat u každého jednotlivce

průměr jeho známek. Ten se vypočte tak, že se součet hodnot

všech známek dělí počtem známek. Tak například někdo má deset

pětek, deset čtyřek, deset trojek, deset dvojek a deset

jedniček. Kdyby se tyto známky napsaly pod sebe a sečetly,

vyjde nám součet 150. Dobrá! Ten se dělí

počtem známek. Těch

je celkem padesát. Výsledek je tedy 3, a to je průměr duševní

zdatnosti toho jednotlivce.

Ovšem - ve skutečnosti vyjdou průměry ne tak pěkně

zaokrouhlené, ale rozčleněné na mnoho desetinných míst. No -a

podle těch čísel se budou pásky s vašimi jmény zde na

žebříčku posunovat buď nahoru nebo dolů.

Samozřejmě, že každý chlapec, který má jen trochu ctižádosti v

těle, se bude snažit, aby se dostal na žebříčku co nejvýš.

Dolejší místa budou patřit jen hochům buď hloupým anebo silně

lenivým - a to je vlastně totéž, protože lenost je také vada

mozku, ukázka jeho chabosti.”

Při jeho posledních slovech se začal úporně hlásit Landa,

který upustil tenkrát při závodu s Pekáčem štafetový kolík.

“Copak je, Lando?”

“Prosím - jak se dozvíme ty známky, které dostáváme?”

“Poprosil jsem všechny pány učitele,” řekl na vše myslící

Kovář, “aby vám každému známku hned při zkoušení řekli.

Všechny známky od poslední konference do včerejška mám zde od

nich už vypsané! Stačí jen zanést je sem do toho sešitu a

přidat k nim známky z vašich písemných úkolů.

O přestávce sem tedy přineste sešity a známky z nich si

vypište.

Potřebuji ale několik spolehlivých chlapců, kteří by všechny

ty záznamy a výpočty a stálé přemísťování proužků na žebříčku

Prováděli. Kdo se k tomu hlásí?”

Les rukou se zvedl, nadšené volání nezadržitelně propuklo a

Kovář se spokojeně usmíval.

“Dobrá - počkejte - vyberu si!” řekl. “Tak to bude Staněk,

Sochor a Dohrál. Víte - vybírám schválně ty hochy, kteří ještě

nemají v Bedně žádnou práci. Nejsou ani Farmáři, ani tady v

Levínově skupině.

No - a teď zbývá jen vypočíst průměry, přidat k nim už i

dnešní známky, které tu padnou,a zítra se může žebříček už

vyvěsit. Vy tři hoši, kteří to máte na starosti, dokažte, co

umíte!

A ještě něco: své výpočty musíte kontrolovat a každý má právo

si je ještě přezkoušet; Tak - a teď hurá na fyziku!”

Celé přestávky toho dne padly na vypisování známek ze sešitů

a zanášení jich do záznamní knihy. A každý se chtěl

přesvědčit, zdali mu trojice Sochor - Dohrál - Staněk zapsala

vše správně.

Žebříček byl - zatím bez zastrkaných pásků se

jmény - pověšen

na zeď vedle Levínovy tabulky sportovních výkonů a hoši si ho

prohlíželi.

Bylo na něm sedmatřicet míst, tedy tolik, kolik hochů bylo v

Bedně. Místa byla vedle očíslována od 1 do 37.

“Kdybych tak byl někde tadyhle…” řekl zálibně opičák Denk a

ukázal na jedno z prvních, nejvyšších míst.

“Mně by stačilo docela, kdybych byl tak tadyhle uprostřed!”

pravil Cejn z Levínovy party svým měnícím se hlasem.

Takových rozhovorů kolem žebříčku bylo hodně.

Jedničkář Jandus, který měl toho dne psát kroniku Bedny,

nestačil ani zapsat všechno, co se dnes udalo a co se o tom

mluvilo!

Pět kast

Nadešel pátek.

Lubor byl už od rána tak trochu rozechvělý, protože dnes měl

jít s Řezinou stopovat Fanka a zjistit, jaké s ním mají Ekrt a

Nosál úmysly.

Celé dopoledne potají Fanka pozoroval. Zdál se mu jaksi smutný

a zamyšlený. V posledních dnech už přece takový nebyl.

Kovářův příchod na něj také blahodárně účinkoval.

Lubor ho pořád ještě v duchu viděl, jak ve středu na hřišti

přijímal vesele blahopřání k získanému členství v

lehkoatletickém klubu. Stál tam hezký a tak skromný, jako

kdyby se docela nic nestalo! Lubor si zase přál být aspoň na

jednu jedinou minutku na jeho místě.

Fanek se usmíval klidně, a když ho ze žertu chtěl Dohrál s

mnohými jinými chlapci vzít jako oslavence na ramena,

rozesmál se a utíkal před nimi po celém hřišti. Bylo jich na

něj kupa a chytili ho až u ohrady hřiště. Tahali ho zase jako

kočku a bylo tady plno smíchu.

Dnes tu náladu ve Fankově jemné tváři nebylo vidět. Asi myslí

na to umluvené odpoledne s Nosálem a Ekrtem. Třeba se ještě

obrátí a nechá toho všeho s těmi podivnými chlapíky. Lubor

doufá pevně v Řezinu, že v té věci něco zařídí. Už aby to

odpoledne bylo tady!

Při dnešní první Kovářově hodině se četl už několikátý zápis

do kroniky Bedny. Psal ho Chalupa. Pišvejc tam připsal

tříslo-kovou básničku o tom, jak Mlečka zakopl o práh a letěl

až ke stupínku, kde převrhl konev s vodou. A jedničkář Kalčík

to krásně vykreslil pěknou karikaturou.

Kronika šla pak o přestávce z ruky do ruky. Mlečka sliboval,

že až se Básnidlu nebo Kalčíkovi něco stane,

rozmázne to v

kronice na dvě stránky.

Avšak největší pozornost dne přitahoval přece jen Žebříček

duševní zdatnosti. Sochor, Dohrál a Staněk si s ním dali

práci, počítali včera u Dohrálů v bytě Žebříček až skoro do

devíti hodin večer!

V tabulce však ještě něco přibylo! Bylo to rozdělení Žebříčku

na jakési kasty.

První kastou, nejvyšší, byla Smetánka Bedny. Patřili do ní ti

hoši, jejichž průměr známek nepřevýšil číslo 2. Druhá kasta,

Legie zdatných, zahrnovala hochy s průměrem známek mezi

číslem 2 až 3,5. Třetí kastou byli Průměrníci, s průměrem víc

jak 3,5, ale míň než 4,0001. Kdo šel ve svém průměru známek

přes čtyřku, patřil už do Nuzáků, čtvrté kasty. A pátou byli

Trosečníci ducha s průměrovými čísly od 4,5001 výš.

Pořadí v žebříčku vypadalo takto:

SMETANKA BEDNY

LEGIE ZDATNÝCH

PRŮMĚRNÍCI

NUZÁCI

TROSEČNÍCI DUCHA

. Kalčík

. Jandus

. Kleňha

. Jelínek

. Frejka
. Landa
. Levín
. Sochor
. Hron
. Čermák
. Krákor
. Černý
. Bacín
. Chalupa
. Klement
. Bílek
. Pišvejc
. Rysák
. Dohrál
. Staněk
. Bavorovský

. Gajdoš
. Trmal
. Čírek
. Cejn
. Nosál
. Žilač
. Raboch
. Krošek
. Stibral
. Ekrt
. Andrle
. Řezina
. Denk
. Draňák
. Vranejs
. Mlečka
,0000

,0062

,0105

,0832

,1705

,5948

,9368

,3682

,5741

,6982

,7583

,7956

,8064

,8863

,9115

,9780

,0071

,2584

,3251
,6864
,8706
,9705
,0027
,1750
,1983
,2008
,2892
,3083
,4543
,4654
,6892
,6909
,8246
,9562
,9633

,9827

,9985

Každý, kdo nebyl ve Smetánce Bedny, chtěl se dostat aspoň o

jednu kastu výš, než byl teď,a v duchu kul plány, jak se

jednou dostat i do Smetánky.

A ti, kteří tam byli dnes, si umiňovali, že nikdy nesmějí

klesnout ani o stupínek.

Trosečníci přijali své umístění a s ním spojené pojmenování

všelijak. Andrle se nemohl podívat nikomu ani do očí a v duchu

si přísahal, že do týdne musí být z toho posledního stupínku

venku.

Ekrt dělal, že je mu to jedno, ale bylo na něm

vidět, že to

říká jen proto, aby přehlušil sám v sobě pocit hanby. To

Draňá-kovi to už hoši spíš věřili. Mlečka a Vranejs zuřili a

roztrušovali pomluvy, že je žebříček nějak moc divně počítaný

a že si na to posvítí.

Denk napodobil hlas školníka a řekl: “Komu není shůry dáno,

na žebříčku nekoupí!” Chlapci se smáli, on pak ale zvážněl a

dodal: “Ne - ale vážně: už pít nebudu! Jde to přece jen na

mozek! Na mně je to vidět!”

Řezinovo umístění mezi Trosečníky zavinil jen jeho zoufalý

duševní stav v předchozí době. Teď byl však na nejlepší cestě

všechno napravit. Od té doby, co se s ním Lubor smířil,

nepadla Řezinovi už ani jedna nedostatečná, ba dokonce mu

začaly přibývat známky lepší a lepší, zejména tehdy, když se

sám dobrovolně hlásil ke zkoušení. A to dělal teď často.

Nechtěl ani v tomhle zůstat pozadu.

Také jiní hoši se začali ještě dopoledne sami dobrovolně

hlásit ke zkoušení na známku a každý si zařídil na známkování

podrobné záznamy, třebaže ty úřední vedla Kovářem pověřená

trojice Sochor, Dohrál a Staněk.

Mnohý chlapík, který se jindy doma na učení a úkoly ani

nepodíval, bude dnes odpoledne nebo večer nad nimi sedět a

dohánět, co zameškal. Každé přeskočení někoho v Žebříčku je

dobré. Každá známka způsobí v Žebříčku nějakou změnu! Někdy

se samozřejmě dostane člověk výš i bez sebemenší vlastní

zásluhy. To když někdo spadne - po nějaké silně špatné známce

- z vyššího místa pod naše!

Celá Bedna zkrátka - snad kromě několika Trosečníků -

usoudila, že Žebříček je báječný vynález. Protože opravdu

dokázal, že se hoši teď dívají na učení a na zkoušení i psaní

úkolů jako na napínavý závod, kde jde o každý bod!

Hned po první hodině, kdy padlo několik známek, naléhala Bedna

na Sochora, Dohrála či Staňka, aby podle nich vypočítali

vyvolaným chlapcům nový průměr a dle toho žebříček také

pozměnili.

Dohrál však řekl svým klidným, dobráckým způsobem: “Vy jste

se, lidi, docela zbláznili! To by se muselo počítat každou

přestávku! A kdo bude za nás jíst chleba? Žebříček se bude

měnit vždycky jen dvakrát týdně! Ve středu ráno a v pondělí

ráno. A bašta!”

Bedna to uznala. Tím větší bude napětí vždycky v těch dvou

dnech, kdy se každý doví, zdali za ty předchozí dny spadl nebo

povýšil!

V rozhovorech a úvahách o této novotě v Bedně uběhlo

dopoledne.

“Na zahradu dnes asi nepůjdeme!” řekl Řezina lítostivě

Luborovi, když kolem ní vycházeli ze školy. “Anebo až k

večeru, až jak to s tím Fankem bude dlouho trvat!”

“No uvidíme!” mínil Lubor. “Přijdu k vám před dům v půl čtvrté

a vše si ještě podrobně umluvíme!”

“A víš, kde bydlím?” ptal se Řezina s významným úsměvem.

“No, jak by ne! Vždyť jsem byl u tebe tehdy na podzim pro

Požár lesní farmy!”

“My jsme se ale přestěhovali!” omráčil ho Řezina. “Už

nebydlíme v tom hrozném sklepě! Od prvního března bydlíme v

Dlabačově ulici. V patnáctce! Číslo patnáct. Musíš k nám

přijít, Lubore, nahoru. Do druhého poschodí.”

Teď Lubor pochopil, proč už z Řezinova obleku a jeho věcí

nebylo zatuchlost skoro ani cítit.

Stopování

První u obchodu se sportovními potřebami byl Nosál.

Lubor a Řezina, ukrytí za průjezdními vraty protějšího domu,

ho viděli, když přicházel. Chvíli se rozhlížel po celé ulici,

pak se zavrtal pohledem do výkladní skříně a nakonec vešel do

obchodu.

Ještě než se vrátil zase ven, přišel Ekrt. Asi sklem výkladní

skříně viděl Nosála v krámě, protože dělal do výlohy nějaké

po-sunky. Pak tam vešel za Nosálem a když se vrátili, nesl si

každý malý bílý balíček.

“Z toho jsem vážně janek, z tohohle!” nabručeně šeptal Lubor

za vraty.

Řezina ho uklidňoval: “Proč? Vždyť zatím se nic

nepochopitelného neděje. Čekají tu na Fanka a šli si zatím

něco koupit. To je to celé! Co je na tom za

záhadu?”

Pak přiběhl Fanek. Běžel klidně a velikými skoky, spíš pro

potěšení z běhu než z nějakého spěchu.

Řekli si něco na pozdrav, co za vrata protějšího domu k

Luborovi a Řezinovi nedolehlo. Po chvilce společného

prohlížení výkladu se všichni tři vydali na cestu.

Jak Lubor přibíhajícího Fanka spatřil, pocítil k němu opět ten

starý obdiv. Ale s obdivem i zášť proti Nosálovi a Ekrtovi,

kteří takového dokonalého, obdivuhodného chlapce chtějí

dostat do svých sítí.

A vida - těm se podařilo vetřít do Fankovy přízně! Lubora si

Fanek v Bedně skoro ani nevšiml - a když ho chtěl tenkrát

Lubor varovat před Nosálem, div se na něj nerozkřičel!

Řezina vzal teď Lubora mlčky za ruku a oba opatrně vykročili

ze vrat. Trojice sledovaných hochů šla před nimi ve

vzdálenosti asi šedesáti kroků. Ekrt a Nosál vzali Fanka

doprostřed a něco mu živě vykládali.

Lubor si uvědomil, že Fanek je jediný z nich chlapecky

oblečený. Ekrt a Nosál měli dlouhé kalhoty a frajerské

klobouky, jaké teď z jara začali nosit někteří větší hoši v

Bedně, Fanek měl skoro bílé krátké kalhoty, bundu z téže látky

a podkolenky. Na hlavu si nasadil zase tu švýcarskou čapku,

jako tehdy o veli-

konocích. Ano - to je chlapík, který se nestydí za to, že je

ještě chlapec, a neutíká do světa dospělých z té nejkrásnější

doby, z chlapectví.

Lubor je rád, že aspoň oblekem se Fankovi podobá - ano, až na

tu čapku a na barvu látky je stejně oblečený jako Fanek.,

Chlapecky, nedospěle. Lubor by byl hochem nejraději navždy,

kdyby to šlo! Nestojí o to vyrůst, stát se dospělým, jak po

tom touží většina hochů.

Zase se teď dívá na Fanka a hlavou mu znějí

slova, napsaná

kdysi pod fotografií Fanka v obrázkovém časopise: “Duben

přichází!” Ano - ano, Fanek i on, Lubor, oba žijí DUBEN svého

života a nikdo jim ho nesmí krátit! Pracky pryč od Fanka,

Ekrte a Nosále.

Lubor svými pohledy všechny tři hochy vpředu takřka

propa-luje. Řezina ho musí občas táhnout zpět, protože Lubor

jde rychle a neopatrně. Mohl by všechno ještě pokazit!

Sledovaní hoši po delší chůzi zahnuli do ulice, kde byl dům s

pingpongovou síní, a také tam skutečně vešli.

Lubor věděl, jak to tam vypadá. Byl tam přece tenkrát v tom

svém “Černém dnu” - viděl je tam - “Trubkové” je tehdy nazval

- tak neužitečně prožívat svůj DUBEN, a srdce se mu sevřelo

pomyšlením, že i Fanka tam teď vedou.

V Bedně se Lubor vždycky třásl, když někdo před Fankem pronesl

nějaké neslušné slovo. A tady bude Fanek slyšet a vidět ještě

horší věci!

“Tak co teď?” obrátil se nyní bezradně na Řezinu, když

sledovaná trojice zmizela v domě.

Zdálo se, že i Řezina je trochu na rozpacích. Díval se

zamyšleně na dům, jako by v jeho oknech a zdech mohl číst

nějakou radu. Pak se zeptal Lubora: “No - a

když do té

pingpongárny půjdeme… musíme tam taky hrát ping-pong?”

“Nemusíme, když nechceme!” vysvětloval Lubor. “A dokud si tam

neobjednáš stůl na hru, taky nic neplatíš! Můžeš tam klidně

přijít, dívat se na ostatní, jak hrají - a pak buď hrát taky,

nebo zase jít pryč! Tam tě nikdo nehlídá, dokud nehraješ!”

“Tak tam vrazíme - pojď - !” rozhodl Řezina, ale Lubor byl

ještě na vahách.

“Musíme si snad něco umluvit! Co tam chceš dělat?”

“Sám ještě dobře nevím!” pravil Řezina. “To se ukáže až tam,

podle okolností. Hlavně abychom neztratili z

dohledu a hlavně

z doslechu Fanka! To ostatní… to se pak uvidí… to už

přijde samo -!”

A aniž to věděl, prorokoval do poslední písmeny správně!

Pingpongová síň byla v přízemí a vcházelo se do ní přímo z

průjezdu domu. Oba tedy vešli.

Venku byl krásný jarní den, plný slunečního jasu a omamné

vůně. Zde však byl vzduch k zalknutí zakouřený a v

namodralých závojích studeného kouře z cigaret nemocně

oranžově svítila ostrá elektrická světla bez stínidel.

Oba hochy přivítal šum, křik a jednotvárný klapot míčků na

stůl i na rakety.

Ač bylo teprve odpoledne, bylo zde již skoro plno. Většinu

hráčů tvořili hoši čtrnácti- až sedmnáctiletí. I ti nejmladší

považovali za důstojné mít zapálenou cigaretu. Tvářili se

důležitě a dospěle. Málokterý působil na Lubora a Řezinu

dobrým dojmem. Většina z nich měla dlouhé kalhoty a vůbec

přemrštěně moderně a dospěle upravený oblek a celý zevnějšek.

Hádka

“Tamhle!” vykřikl po chvíli rozhlížení Řezina dušené. “Podívej

se! Tamhle jsou!”

Za sloupy, které držely strop, Lubor spatřil

Fanka a Nosála.

Ekrt se právě vracel od pokladny a volal: “Tak se může hrát,

je zaplaceno!”

Fanek měl za svetrem pálky, Nosál rozbalil svůj balíček z

obchodu a vyňal z něj pro sebe pálku úplně novou.

Lubor věděl, že Fanek hraje ping-pong vášnivě rád. Tehdy, když

k němu Lubor přišel prohlížet nové motorové kolo, měl doma na

dvoře pod malou stříškou vlastní pingpongový stůl. Proč ale

šel dnes hrát sem - do toho doupěte - a ještě k tomu s

takovými hochy jako Ekrt a Nosál?

Je pravda - Ekrta si moc nevšímal! Lubor to

vděčně pozoroval

po celou tu dobu, kdy je viděl všechny tři u toho obchodu.

Fanek, když vůbec mluvil, tak vždycky jen s Nosálem, který

snad přece jen nebyl ještě tak zkažený jako Ekrt. Byla to však

jen slabá útěcha.

Fanek si teď svlékl bundu a pověsil ji na hřebík, zatlučený do

jednoho ze sloupů.

Hra začala. Ekrt byl mnohomluvný divák. Každý úder pálkou a

poskok míčku doprovázel nějakým slovem a skoro vždy to slovo

bylo hrubé. Na Nosála pořád křičel nějaké nadávky a ten mu

právě tak odpovídal.

Od sousedního stolu na jejich stůl každou chvíli padl míček

nějakých zbrklých hráčů. Ekrt se tam obrátil a hulákal sprostě

i na ně.

Pak vznikla divoká hádka.

Na Fankovi bylo vidět, že je celý zaražený. Nebyl zvyklý na

takové prostředí - i když v Bedně se dalo také vidět a slyšet

mnoho nepěkného.

Ekrt se pak vrátil od své hádky, která skončila vzájemnými

hrubostmi a nadávkami,a sáhl si pro cosi do náprsní kapsy.

Něco se zasvítilo v jeho ruce, a Lubor s Řezinou, kteří stáli

za sloupem, poznali, že to je pouzdro na cigarety.

Ekrt si několika pohyby, odkoukanými dospělým lidem, zapálil

cigaretu a Nosál přerušil hru. Chtěl také. Ekrt mu ji hodil a

otevřené pouzdro nabídl Fankovi.

“Podívej toho ničemu!” zasykl zuřivě Lubor. “Já tam jdu! Já mu

to vykopám z ruky, to jeho kouření!”

“Počkej - počkej -” krotil ho Řezina.

Fanek zavrtěl hlavou a něco tiše řekl. Zřejmě cigaretu

odmítal.

Ekrt se však smál, vzal svou zapálenou cigaretu a podával ji

Fankovi. Ten se odvracel, ale Ekrt byl neodbytný. Chytil levou

rukou Fanka a pravou mu chtěl násilím cigaretu strčit do úst.

Na Fankově tváři se objevil výraz hněvu a odporu.

“Jdi, ty stydlivko!” smál se opovržlivě Ekrt. “Z cigarety máš

strach, jako by to byl dynamit, na ty naše obrázky se ani

nepodíváš - člověče - co to jsi za kluka? Jsi ty vůbec kluk?”

Fankovi to vehnalo všechnu krev do tváře a Lubora nemohlo za

sloupem v nečinnosti už nic udržet.

Jako ničivý uragán se vřítil ke stolu a vykřikl na Ekrta:

“Náhodou je tisíckrát pravější než jsi ty, ostudo celé Bedny.

Pracky pryč od něj, nebo se něco stane!”

“Podívejme se - Klement!” zvolal překvapeně, ale také

posměšně Ekrt.

“A Řezina!” volal Nosál. “Podívej - Řezina je tady!”

“Jdi si svou cestou a nelep se nám na paty!” vztekal se Ekrt

na Lubora, “nebo tu dostaneš přede všemi nářez, i s tím tvým

bubákem tam za tebou!”

“Od tebe, ty chudinko ukouřená!” křičel Lubor. “Doma bude

vyndávat celý žaludek, ale tady cigaretu musí žmoulat!

Konečně - ať - tebe škoda není - ale tady Fanka do toho

netahej…”

Ekrt se dal do sprostého nadávání, ale Lubor si ho nevšímal a

obrátil se k zbledlému Fankovi se slovy: “Člověče - Fanku -jak

tě to mohlo napadnout jít sem mezi ty Trubky, mezi tu chátru

ničemnou - ty - takový chlapík - nejlepší z celé Bedny -a

vůbec -! To by s tebou nikdo jiný a nikde jinde ping-pong

nehrál, než tady ta lůza?”

Chtěl ještě něco říct, ale nestačil mu už dech a hlas mu

selhal.

Od okolních stolků se sem trousili hráči, přivábení sporem.

Jejich chování nabývalo stále větší hrozivosti.

“Kdo je u tebe lůza?” křičeli někteří z nich. “My ti dáme

chátru, ty jedna prašivino!”

Fanek vypadal zdrceně a zmateně mluvil k Luborovi a Řezi-novi.

“Opravdu jsem nevěděl, že to tady bude takhle vypadat! Měli

jsme tu hrát turnaj… a …”

Lubor slyšel v hluku a napětí Fanka jen nezřetelně, poslední

slova mu ušla docela. Jeden z Trubku totiž dal někomu za

Fankem, Luborem a Řezinou nějaké znamení - a Lubor to viděl.

Bleskem se obrátil, ale bylo již pozdě!

Řezina mluví k Fankovi

Čísi ruka strhla ze sloupu Fankovu bundu - hřebík přitom

vyletěl a poutko prasklo - a někdo se hnal ke dveřím.

“Bunda!” vykřikl Lubor. “Chyťte ho! Dej sem tu bundu,

zloději!”

Dal se do šíleného běhu za výrostkem zanedbaného zevnějšku,

který pádil z místnosti.

Řezina a Fanek běželi za Luborem, ale on to nevěděl. Ničema s

kabátem byl už ze dveří venku a někdo nastavil Luborovi nohu.

Kopl do ní celou silou, srazil záškodníka k zemi a řítil se

dál.

Řezina zůstal trochu pozadu, ale Fanek, který neměl před

sebou překážku, dohonil Lubora ještě v průjezde.

Výrostek-zloděj prchal málo oživenou ulicí a chvílemi se

otáčel. Zmačkal Fankovu bundu, aby mu nevlála a nepřekážela v

běhu.

“Chyťte ho, vzal nám bundu!” volal Lubor na jakéhosi muže,

který přicházel opačným směrem.

Muž nechal zloděje proběhnout, aniž věnoval pohled

kterémukoli ze tří utíkajících chlapců. Myslel si, že jde o

nějaký klu-kovský žert.

Vzdálenost mezi zlodějem a nimi se však krátila.

Lubor a Fanek, oba silní a zdraví chlapci, nezeslabení

kouřením ani čímkoli jiným, s rychlýma nohama, vycvičenýma

pravidelným cvičením i rozličnými sporty, brzy počali dohánět

Trubku, který znal jen zakouřenou pingpongovou síň.

Ten se ohlížel pořád častěji a jeho pohled byl čím dál tím

úzkostlivější. A každým tím ohlédnutím zase ještě ztrácel

rychlost.

Pak zahnul za nejbližší roh, a když tam oba hoši doběhli,

nalezli tam Fankovu bundu na zemi. Trubka ji odhodil a prchal

dál.

Fanek i Lubor se zastavili. Cíle bylo dosaženo, Trubka ať si

běží. Nestál za další pronásledování!

“Děkuju ti, Klemente!” řekl Fanek. Byl ještě velmi rozčilený.

“Nebýt tebe,-šel bych domů jen ve svetru!” Usmál se trochu a

pohlédl vděčně na Lubora.

“Jsi příliš důvěřivý!” mluvil trochu káravě Lubor. “Každý

není jako ty. To je taky nápad - pověsit si v takové peleši

bundu na hřebík - a ještě k tomu za sebe!”

Na rohu se objevil uhnaný Řezina a vykřikl: “Máte?”

Fanek místo odpovědi zvedl s úsměvem do výšky bundu.

“Dnes se - doufám - na mne nezlobíš, že jsem se míchal do tvé

zábavy?” zaútočil na Fanka Lubor.

“Ne!” pravil trochu rozpačitě Fanek. “A vyčítám si, že jsem

byl k tobě tenkrát tak hrubý, když jsi mi před Nosálem dával

výstrahu! Kdybych tě poslechl, mohl jsem si tohle dnešní

dobrodružství ušetřit!”

“A proč jsi vlastně začal s Nosálem mluvit?”

“Vyzýval mě pořád k ping-pongu a chtěl v Bedně vypsat celý

turnaj o mistrovství Bedny!” vysvětloval Fanek. “Ten nápad se

mi zamlouval, třebaže přišel od Ekrtovce!” Fanek se přitom

zase trochu začervenal a dodal:

“Nemysli si, že nevím, co je to za partu! Ale myslel jsem

opravdu jen na ping-pong s Nosálem a na uspořádání turnaje, ne

na Nosála samotného. A že za námi přišel Ekrt, za to už

teprve nemůžu. Byl náhodou přitom, když jsme si před několika

dny na ulici umlouvali ten dnešní zápas.”

“Nikdy nic takového u nás v Bedně nebylo!” hovořil Lubor. “Až

Ekrt to tam všechno přinesl. A vůbec celá Bedna tenhle

poslední rok nestojí za nic! Kovář je skvělý chlap, dovede

kluky zapálit pro všechno, co chce u nich docílit, ale ta

sprostota, ta je tam pořád!”

“Víš - Lubor dostal takový nápad -” začal pak vysvětlovat

Řezina, “že by se v té věci mělo něco udělat! Že by se měli

všichni v Bedně napravit, stát se takovými hochy, o jakých se

někdy píše v knížkách!” Chvíli se odmlčel a potom dodal zvolna

a váhavě:

“A když tě tu tak vidím, Fanku, tak mé

napadá něco, co by ten

Luborův nápad mohlo uskutečnit. Ale budeme přitom potřebovat

tebe!”

“Mne?” opáčil udiveně Fanek.

“Ano! Tebe!”

“A jak?” kroutil hlavou Fanek.

“Hned se to dovíš!” pravil slavnostně Řezina. “Slib mi však,

že se neurazíš, ani se nijak nerozhněváš, až ti to řeknu!”

I Lubor byl napjatý na nejvyšší míru.

Fanek pravil: “No dobrá! Slibuju! Snad to nebude tak hrozné,

co mi řekneš!”

“Nebude!” ubezpečoval Řezina. “Ptal ses, čím nám máš v tom

velkém Luborově úmyslu pomoct. Tak teda

Fanku: tvůj obličej,

celá osobnost, to jak vypadáš, to vše nám musí pomoct!”

Fanek začal už při prvých slovech Řezinových rudnout, a než

Řezina domluvil, byl červený jako rak.

Snad tisíckrát předtím už mu hoši, ba i děvčata - kamarádky

jeho sestry - žertem i doopravdy naznačovali, jak vypadá, a

Fanek si s těmi řečmi a narážkami nikdy nevěděl rady. Když si

hoši o tom někdy v jeho nepřítomnosti povídali, dohodli se

vždy na tom, že Fanek prostě dělá, jako by ty poznámky o svém

vzhledu neslyšel. A byla to pravda! Fanek opravdu předstíral,

že nic z toho neslyšel! Jenom když některý

těžkopádný chlapík

mu to řekl zvlášť neomaleně, býval Fanek přímo zoufale

rozpačitý. A nikdy mu to nebylo ani trochu příjemné, to

všechno pochlebování ostatních.

Ale tak, jak mu to teď tady řekl Řezina, to nebylo ani

urážlivé, ani pobuřující. Jen rozpaky nad tou poklonou, ty se

nedaly nijak odstranit.

Řezina však hned věc zamluví, aby Fanka netrápil ještě víc.

Rychle začal vysvětlovat dál:

“Podívejte se, představuju si to asi takhle: uděláme takové

sdružení čestných, správných chlapců v Bedně. Domluvíme se na

pravidlech a rozličných zákonech, které v tom sdružení budeme

mít. Samozřejmě to budou takové zákony, jako že člen sdružení

nebude lhát, neslušně mluvit, že bude pomáhat slabým, nikoho

že nebude pomlouvat a tak všelijak podobně.

Každý, kdo se do toho sdružení přihlásí, bude muset

podstoupit přijímací zkoušku. Ta bude trvat čtrnáct dnů a

spočívá v tom, že přihlášený bude dodržovat přesně všechny

zákony sdružení a ostatní ho budou kontrolovat. Po tu dobu

bude taky nosit na rukávě úzký červený pásek. A když se někdy

v té zku-

šební době prohřeší proti zákonům sdružení,

musí začít

zkoušku znovu. Po jejím zdárném ukončení pak dostane místo

červené pásky bílou. Ta bude odznakem jeho členství a zároveň

i stálou připomínkou toho čestného a slušného chování, ke

kterému se zavázal.

“To je něco takového jako bobřík ušlechtilosti!” podotkl

nadšeně Lubor.

Řezina jen přisvědčil. “Ano, však ten můj nápad z něj taky

vlastně vznikl. A teď přijde ještě to hlavní! Ty, Fanku, si

vezmeš náčelnictví celého sdružení - a na zítra si připravíš

pěknou řeč, kterou o tom v Bedně předneseš. Ty taky budeš

vítat každého nového člena do sdružení, budeš ho zavazovat k

čestnému způsobu života - a to by bylo, abys ani ty u chlapců

nic nezmohl! No - tak co tomu říkáte?”

“Báječné!” vydechl Lubor. “Kdo by to byl do tebe řekl!”

“Myslím, že to půjde! Myslím že ano!” řekl Fanek. “Jen tomu

svému vlivu na ostatní tolik nevěřím!”

Řezina s Luborem se bezstarostně zasmáli Fankovým pochybám a

Řezina k nim dodal: “O to se nestarej. To ty nemůžeš posoudit

jako my!”

Jarní večer se snesl do ulic, rozsvítil lampy a roztahal všude

závoje stínů.

Hoši se rozcházeli, nadšení svými plány.

Rytíři z Beány

Než Lubor s Řezinou a Fankem své sdružení v Bedně vyhlásili,

svěřili se se vším Kovářovi. Lubor mu pověděl v krátkosti o

svém “Černém dnu”, ve kterém začal toužit po nápravě všech

hochů.

Kovář byl jejich návrhem úplné nadšený, oči mu zářily a on

pravil: “Jste opravdu obdivuhodní chlapci! S vaším návrhem

samozřejmě souhlasím a sdružení povoluji! Jaké mu dáte jméno?

Musí se přece nějak jmenovat!”

“Myslel jsem už na to,” řekl Řezina. Obrátil se k Luborovi

a Fankovi, jako by se jich tázal o souhlas,a pokračoval: “Snad

by bylo dobré jméno Rytíři z Bedny. Máme být přece čestní,

rytířští, stateční a ochránci slabých - ne? Jsme teda

takovými novodobými rytíři!”

“To jméno je výborné!” bouřil nadšeně Lubor. “Já aspoň nevím

nic lepšího, co by náš úkol ještě víc vyjadřovalo!”

Také Fankovi se ten název líbil. Pak ho náhle něco napadlo a

on zvolal: “A víte co? Kdo bude dělat tu přijímací zkoušku ten

bude zatím pážetem! Zkoušce budeme říkat pážecí!”

Jeho návrh byl přijat všemi hlasy.

A pak v přestávce mezi desátou a jedenáctou hodinou všichni

tři hoši vyrukovali se svými pážaty a Rytíři z Bedny před

celou třídou.

Už o přestávce v devět hodin vyvěsili všude po Bedně plakáty s

textem: “Nevzdalujte se o příští přestávce z Bedny! Sdělíme

vám něco! Jelínek - Klement - Řezina.”

A když teď ta přestávka nadešla, skutečně nikdo neutíkal ven,

každý zůstal v Bedně, zvědavý na to, co se od podepsaných tří

hochů dozví.

Řezina, Lubor a Fanek zaujali před ztichlou a udivenou Bednou

místo na stupínku. Fanek postoupil poněkud

vpřed - a když

Bedna viděla, že se chystá něco proslovit, začala mu už předem

tleskat. Bylo to zase jen důkazem, jak veliká je jeho obliba

mezi hochy.

Fanek se usmíval a byl zase - jako vždy a při každé

příležitosti - hezký a milý.

“Tiše, tiše, psst!” okřikovali někteří nedočkavci ty, kteří

neúnavně pořád tleskali. Potlesk se pak utišil a Fanek začal

mluvit. Nehovořil jako nějaký řečník na tribuně, řekl svou

věc klidně, bez řečnických obratů, příkras a přízvuku.

“Kamarádi z Bedny,” začal svou řeč, “jistě jste všichni

pozorovali, jak je to tady v Bedně všechno pořád a pořád

lepší od té doby, co je u nás pan učitel Kovář. Vzpomeňme si,

jak vypadala naše nálada po štafetě s Pekáčem tenkrát na

podzim! Jedna špatná věc ale zůstala při starém - a to je

úroveň Bedny po stránce kamarádství a slušnosti!

Mluvíme o sobě špatně, když ten pomlouvaný u toho není,

děláme si všelijaké schválnosti. Tamhle Draňák každou chvíli

dává znát svou sílu těm, kteří jsou slabší, a nenapadne ho, že

jedná špatně. A nikdo se proti tomu neozve.

Někdo z Bedny zlomvslně podupal záhony Jedničkářů na zahradě.

Zápasíte o vyšší místo v Žebříčku duševní zdatnosti, ale

leckdo si při tom počíná nečestně. Tak někdo včera například

vzal Chalupoví sešit s úkolem, jen aby Chalupa pak dostal

pětku, že sešit neměl! Podezříváte se, šidíte se vzájemně. A

jsou tu i jiné věci, které se tu dějí a o nichž je mi trapné

mluvit!”

Odmlčel se, byl lehce uzardělý a podíval se významně dozadu

Bedny k Ekrtově partě. Každý rozuměl, co Fanek tou narážkou na

“jiné věci” myslel.

“Tak jako jsou krásné všechny ty novoty, které tu zavedl pan

učitel Kovář,” pokračoval pak dále Fanek, “tak by bylo krásné,

kdybychom se i vnitřně přeměnili na správné, čestné lidi!

Dohodli jsem se proto tady s Klementem a Řezinou, že založíme

sdružení - Rytíři z Bedny se bude jmenovat - a do toho bude

smět vstoupit každý, kdo se zaváže plnit jeho zákony. Lubore,

přečti je, prosím tě!”

Lubor vytáhl z kapsy notes a začal číst hlasem trochu se

chvějícím, ale slavnostním, pravidla, která pro sdružení

společně sestavili:

“Nikdy nebudu nikoho urážet, ani o něm špatně mluvit. Nebudu

týrat slabší hochy, naopak je budu ochraňovat.

Pomohu každému,

kdo mé pomoci v dobré věci bude potřebovat.

Nebudu s nikým začínat žádné spory. Nepromluvím už ani jedno

hrubé a neslušné slovo, neudělám žádný neslušný čin. Nebudu

kouřit.

Ke každému budu poctivý, čestný, přímý, ohleduplný. Budu

snášet statečně své porážky ve hře. Nebudu lhát!”

Pak zase začal mluvit Fanek. Vysvětlil, že každý přihlášený

chlapec bude nosit - pro veřejnou kontrolu jeho jednání - po

dobu přijímací zkoušky červený pásek na pravém rukávě a při-

jímací zkouška že se nazývá pážecí. A kdo ji zdárně ukončí, že

dostane pásku bílou a titul Rytíř z Bedny.

Celou svou řeč pak zakončil slavnostním zvoláním: “Ať žijí

Rytíři z Bedny! Ať žije nová, čestná a správná Bedna.

Přihlašu-ju se s Luborem a Řezinou jako první k pážecí

zkoušce!”

V Bedně bylo několik vteřin ticho a pak se ozval zase potlesk.

Mnoho hochů něco volalo a ptalo se na nějaké podrobnosti.

A v tom hluku vytáhl Řezina z kapsy svazek červených pásek,

obřadně navlékl po jedné Fankovi i Luborovi a sám si navlékl

třetí.

Dohrál přiběhl až na stupínek a volal: “Já chci

taky! Dejte mi

taky! Začnu tu zkoušku s vámi!”

Do konce přestávky se pak přihlásil o červenou pásku ještě

Hron, Sochor, Chalupa, Staněk, Levín, Pišvejc a Trmal. -

Kal-čík oznámil za Jedničkáře, že se přihlásí asi všichni, jen

co si to odhlasují na mimořádné schůzi dnes odpoledne. Černý

čekal poslušně až na rozhodnutí Jedničkám.

Řezinův nápad nese ovoce

Ekrt se svou partou přímo zuřil!

Kdo dřív neměl zájem o jejich nemravné obrázky, řeči a činy,

tak si party prostě nevšímal. Ostatně takových nevšímavců bylo

tehdy jen velmi málo.

Teď však, co Fanek vyhlásil své Rytíře z Bedny a rukávy hochů

se začervenaly pážecími páskami, zvedl se proti Ekrtovcům

prudký odpor. Jejich obrázky, dřív tak rozšířené, mizely.

Páža-ta je ničila všude, kde na ně přišla.

Levín dokonce přišel na celou knihu, do které Ekrtovci

obrázky lepili, Ekrt ji musel před jeho očima roztrhat na

kousky.

Také Draňák a Krošek si už netroufli nikoho týrat. Ochranná

síla pážat byla desetkrát větší než jejich.

Po Jedničkářích, kteří si všemi hlasy odhlasovali podstoupení

pažení zkoušky, se přihlásila i celá Levínova

parta. Levín,

sám jeden z prvních přihlášených, to už zařídil.

Každý se chtěl svým jednáním podobat Fankovi. A každému

záleželo na tom, aby Fanek měl o něm dobré mínění.

Ekrtovci se pomalu stávali takovými psanci, jakým byl ještě

donedávna Řezina. Téměř nikdo už s nimi nemluvil, zejména

nastávající Rytíři ovšem ne! Když s nimi přece jen někdo z

pážat musel promluvit, byl k nim zdvořilý, ale strohý a

uzavřený. Ekrtovci to cítili a ta proměna v chování ostatních

jim byla velmi nepříjemná.

Nosál s nimi brzy přerušil styky a asi třetí den po vyhlášení

sdružení Rytířů z Bedny přišel k Luborovi a zeptal se:

“Co myslíš - neříkal by Jelínek nic, kdybych se taky přihlásil

mezi Rytíře?”

“Myslím že ne,” řekl Lubor, “ale vždyť se ho zeptej sám! Máš

přece pusu!”

Nosál se skoro polekal. “Já se mám ptát Fanka? Co tě to,

člověče, napadlo? Nechci mu ani přijít na oči. Propadl bych

se hanbou!”

“No vidíš - a přece s ním budeš muset mluvit, když se

přihlásíš. Víš přece, že přihlášky přijímá jedině Fanek a

přihlásit se musí každý osobně!”

“Vidíš - to mě ani nenapadlo!” řekl jen sklesle Nosál.

Byl to také Řezinův nápad, to ústní přihlašování u Fanka.

Řezina správně předpokládal, že slib pronesený obdivuhodnému

Fankovi bude pro každého ještě závažnější a neporušitelnější.

Nosál do toho druhý den kousl.

Lubor ho přivedl k Fankovi a Nosál se mu nemohl ani do očí

podívat, jak byl rozpačitý. Špatné svědomí z minulosti ho

tížilo, a když viděl toho čestného, jemného Fanka, styděl se

za svůj dřívější život dvojnásobně.

Cítil se před Fankem ubohý a špatný. Nikdy

předtím nepoznal

podobný zahanbující pocit.

Chtěl se nějak omlouvat, ale jazyk se mu pletl rozpaky, jeho

slova byla přerývaná a nedávala skoro smysl.

Fanek před ním stál rovně a nepohnutě, krásný a vznešený, jako

chlapec z docela jiného světa. Jeho hrdé oči hleděly na

No-sála pevně, ale nebylo v nich žádné opovržení, ani výsměch

nebo hněv.

“Nemusíš se nijak omlouvat, Nosále!” řekl mu mírně a klidně.

“Jaký jsi byl dřív, patří minulosti, to ti nebude nikdo vyčí

tat. Právě proto jsme Rytíře z Bedny založili, abychom se

špatnou minulostí zúčtovali. Hlavní je, abys teď dodržoval

všechny jejich zákony!”

“Chci je plnit a budu je plnit!” vykřikl odhodlaně Nosál a v

nehybném vzpřímeném postoji začal odříkávat závazným hlasem

slibovací větu:

“Já, Miroslav Nosál, přihlašuji se sám a dobrovolně k pážecí

zkoušce, chci plnit všechny závazky z ní plynoucí poctivě a

přesně a stát se tak po jejím ukončení Rytířem z Bedny. To

slibuji a při tom zůstávám!”

Fankova hezká tvář pak vzala na sebe slavnostní výraz a Fa-nek

pravil: “Přijímám tě tedy jako dvacáté druhé

páže Rytířů z

Bedny. Vydržíš-li čtrnáct dnů řídit se podle jejich zákonů,

staneš se sám Rytířem z Bedny.”

Podal Nosálovi ruku a ten ji rozechvěně, ale silně stiskl.

Lubor dostal od Řeziny a Fanka za úkol, aby vedl přehled o

tom, kdy se kdo přihlásil a kdy jeho pážecí zkouška skončí.

Kleňha od Jedničkám ji zkazil hned druhý den po přihlášce.

Strčil do malého slabého Bílka, až ten skoro upadl. Vzápětí si

však vzpomněl na svou zkoušku. Omluvil se Bílkovi a ohlásil u

Lubora, že bude dělat zkoušku zase znovu, od zítřka.

Bílek se pak přihlásil za páže také.

Někteří hoši nesundávali červené pážecí pásky, ani když šli z

Bedny domů. Páska jim pořád připomínala slib daný Fankovi a

bránila jim, aby někdy na něj zapomněli.

Všichni učitelé už věděli, co červené pásky na rukávech hochů

znamenají, a ptali se každou hodinu, jak zkoušky pokračují,

kdo se nově přihlásil nebo kdo zkoušku pokazil a musí ji.

podstoupit znovu.

Hoši se stávali k sobě zdvořilí, úslužní a slušní. Líbilo se

jim to, připadali si docela jiní, lepší, vznešenější,

podobnější Fankovi.

Fanek s každým vlídně hovořil, byl zase

veselý a šťastný jako

dřív a všude měl okolo sebe vždy houf chlapců.

Také Lubor byl spokojený a nadšený. Hrubost z Bedny zmi-

zela. Všechno zde teď bylo krásnější, ušlechtilejší. A pod

vlivem toho všeho změnil se Lubor i doma. Tatínek s maminkou

mu připadali zase už tak dobří a hodní jako dřív - a co víc:

ohleduplnější k němu, k jeho celému dospívání. Už s nimi

neměl žádné mrzutosti, už se nemluvilo o pohlavcích! Dovedl se

teď mnohem lépe ovládat, neměl už špatné nálady, a to vše

odstraňovalo nepříjemnosti s rodiči.

Ale nejšťastnější snad byl Řezina. Jeho

psanectví a

neoblíbe-nost v Bedně zmizely jako pára odfouknutá větrem.

Ukázal se nejen jako vzorný kamarád ke každému, ale vůbec jako

zajímavý chlapík, s kterým je radost hovořit.

Vypadal vždycky tak trochu dospěleji, vážněji než ostatní

hoši v Bedně, byl přemýšlivý a hovořil jako velký člověk.

Psal teď také většinu zápisů do kroniky Bedny, ale nespokojil

se jen zaznamenáváním událostí. Psal tam i své názory o tom

či onom chlapci, káral tam i chválil a zakrátko jeho slovo

platilo v Bedně za neomylné. Co řekl Řezina, bylo svaté.

Oranžové zápisníky

V Bedně už pomalu nebylo nikoho, kdo by neměl na starosti

nějakou práci.

Levínova parta řídila středeční a sobotní cvičení na Racku a

vedla tabulku členství v Lehkoatletickém klubu.

Sochor, Dohrál a Staněk dělali výpočty průměrů známek a

řídili Žebříček duševní zdatnosti.

Jedničkáři a řada jiných farmařili na školní zahradě.

A opičáka Denka, Bavorovského a Landu si vybral Kovář zase k

jiné práci.

Každou přestávku byli teď ve sborovně, kde něco vyráběli či

kýho výra. Nikomu nesměli nic prozradit a

když na ně hoši

naléhali, odbyl je Landa slovy: “Uvidíte zakrátko sami, co to

bude. Tak nás už ke všem kozlům pořád nezlobte!”

Ze sborovny se vraceli ti tři tajemní kutilové vždycky až

těsně před skončením přestávky, podivně učerněné ruce si myli

v

umývárně. Někdy byl některý z nich i ve tváři umazaný jako od

kolomazi nebo čehosi podobného.

A pak jednoho dne hlásil Denk za všechny tři: “Tak zítra to

bude! Zítra to Kovář přinese. To budete koukat!”

A nemluvil do větru!

Druhého dne ráno vstoupil Kovář do Bedny s úhledným

čtverhranným balíčkem a položil jej na stůl. Zapsal svou

hodinu do třídnice a pak balíček rozbalil.

Hoši uviděli krásně srovnaný stoh malých úhledných knížeček v

oranžových tvrdých deskách, s nějakým nápisem či obrázkem na

horní desce. To nemohli na dálku dobře rozeznat.

“To jsou zápisníky Bedny!” řekl s úsměvem Kovář. “Každý z vás

dostane jeden takový a bude si do jeho nalinkovaných stránek

zapisovat všelijaké věci.

Natiskli jsme to na rozmnožovacích strojích tady s Landou,

Denkem a Bavorovským, kterým také zde veřejně děkuji za

jejich pomoc. Knížečky nám daly velikou práci, tak si je

šetřete, aby byly pořád hezké.”

Pak šel do uličky mezi lavicemi a rozdával zápisníky mezi

hochy.

Každý zápisník byl sešitý drátky, pečlivě ořízнutý knihařským

řezacím strojem a přímo dýchal novotou, čistotou i zase

tiskařskou černí. Na jeho desce byla v levém rohu nahoře

nakreslená veliká převržená bedna, z ní vybíhá spousta

drobných postaviček chlapců. Uprostřed desky byl nápis: MÉ

ZÁPISKY Z BEDNY. V pravém rohu dole

byla linka na podpis toho,

čí zápisník je.

A což teprve uvnitř! Na každé stránce byly všelijaké rámečky,

okénka k vyplňování i zase tištěný text. Titulní list byl

stejný jako tisk na obálce.

Stránka druhá obsahovala abecední seznam všech hochů z Bedny a

jejích učitelů.

Třetí stránku vyplňovala samá okénka, nadepsaná: Moje

známkování ve IV. čtvrtletí. Vlevo by[svislý sloupec školních

předmětů, do okének vedle nich si majitel zápisníčku bude psát

kdy a jakou z nich dostal známku.

Čtvrtý list byl zařízený na zaznamenávání

každotýdenního

stavu na Žebříčku duševní zdatnosti. Z těch záznamů bude vždy

hned patino, kdy jejich pisatel na Žebříčku stoupal nebo

klesal.

Pátý list měl nápis: Kárné poznámky o mně v třídnici. A pod

tím v zátvorce: Vynasnažím se, aby tato stránka zůstala úplně

prázdná.

Šestý list byl věnovaný lehkoatletickým výkonům. Vlevo byl

zase svislý sloupec, v něm jednotlivé druhy výkonů a vedle

každého šla okénka až do pravého kraje stránky. (Tato stránka

byla linkovaná a psaná po své délce, nikoli na výšku.) Do

okének si měl majitel zápisníku znamenat,jaký výkon, kdy a ve

kterém sportu dosáhl.

Sedmý list byl určený pro záznamy boje o členství v

Lehkoatletickém klubu. Byly v něm pod sebou všechny

disciplíny s limity, po jejichž dosažení se závodník stane

členem klubu. Vedle těchto disciplín bylo okénko pro záznam

skutečně dosaženého výsledku a další okénko na datum a na

podpis toho, kdo byl oprávněný výkon změřit a rozhodnout o

jeho uznáni.

Osmý list byl nadepsaný: Podpisy a adresy mých nejvěrnějších

kamarádů z Bedny.

Devátý list sloužil pro záležitosti Rytířů z Bedny. Asi deset

řádek pod sebou ve dvou sloupcích bylo věnovaných na záznamy,

kdy majitel zápisníku začal pážecí zkoušku a kdy ji dokončil.

(Víc řádků pro tento účel zde bylo proto, že někdo bude

zkoušku třeba začínat několikrát, než ji zdárně dokončí.) Pod

těmito záznamy bylo pak velkými písmeny: Rytířem z Bedny jsem

se stal dne… Pak byly tři linky na Fankův. Luborův a

Ře-zinův podpis.

Bylo však pamatováno i na to, že rytířství může být třeba

někdy později i zrušeno, Rytíř nebude rytířské

zákony

dodržovat. Na záznamy o tomto zrušení byl věnován desátý list.

A pak byla řada listů, na nichž byly stále potřebné

matematické vzorečky, fyzikální poučky, nejdůležitější

gramatická pravidla z češtiny i němčiny, seznam nejznámějších

květin, a na konec knížky i několik čistých listů pro

případné poznámky.

Chlapci prohlíželi tyto neobvyklé zápisníčky pořád a pořád,

volali na sebe přes lavice, upozorňovali se na to či ono a

Kovář

se díval spokojeně na ten zájem, který

zápisníčky v Bedně

vzbudily.

Někteří hoši se dokonce dali hned do vyplňování některých

stránek.

A Lubor si znovu uvědomil, že Kovář dokázal to, co slíbil: že

změnil školu z mrzuté, nepříjemné povinnosti na radostný,

napínavý a zajímavý řetěz nejrůznějších událostí.

Píseň doznívá

Koncem května vyhrála Bedna lehkoatletické závody proti

Pekáči, a to dost značným náskokem bodů. Však se také k

závodům pečlivě připravovala! To nebyl takový náhlý a krátký

trénink jako tehdy na podzim před štafetou! Porážka byla

odčiněna.

Největší radost měl snad Řezina, který v závodech dobyl Bedně

řádku drahocenných bodů za mistrovský vrh koulí. Potlesk

diváků - z Bedny i z Pekáče - nebral konce, a když pak šel

Řezina s Luborem do šatny, řekl mu nadšeně: “A když si

člověče představím, že ještě tak před čtvrt rokem bych byl

nejraději utekl ze světa - tak se tomu musím dnes až smát!”

A Luborovi ve vzpomínkách vytanula představa školního zvonce

na traverze, kde tehdy pocítil pach ztuchliny… Také na to

divné a záhadné zvracení Rezinovo tenkrát po představení Bedny

si vzpomněl. A na ten podivný nápis na Řezinově lavici “Buďte

tu všichni sbohem!”

“To víš,” vykládá teď Řezina trochu rozpačitě a přece zase

šťastně. “To bys musel být tenkrát v mé kůži, abys viděl, jak

mi bylo!”

Fanek teď také přiběhl Řezinovi gratulovat k vítězství v

kouli.

“Blahopřeju, Vojto!” řekl s komickou úřední vážností a snížil

hlas hluboko dolů. Hned se však rozesmál a mluvil pak už

přirozeným hlasem a upřímně: “Nebyl jsem u

toho, když jsi

házel, zrovna jsem běžel šedesátku — ale už mi o tom povídali

a teď jsem tě hledal po celém hřišti. Vidíš, jaký jsi

chlapík!" Podal Řezinovi ruku a podíval se mu do očí.

Lubor si povšiml bílých tenisek na Fankových nohou a vzpomněl

si zase na jejich vířivý tanec tehdy při štafetě s Pekáčem,

když se k němu Fanek blížil s kolíkem. Jak se to všechno zdálo

už dávno - dávno!

Rytířů z Bedny přibývalo. Bylo jich už asi patnáct a většina

ostatních skládala horlivě pážecí zkoušku.

Kteréhosi dne si Kovář zavolal do sborovny Ekrta a jeho partu

a měl tam s nimi dlouhou rozpravu. Ekrtovci se pak vrátili do

Bedny zamlklí a zaražení. Nikdo víc neuviděl u nich ani

nemravné obrázky, ani krabičky cigaret. Kovář jim velmi

názorně a podrobně vysvětlil, jak nevhodné pro jejich

chlapeckou duši i tělo je to oboje.

Ve středu Ekrtovci dokonce přišli na hřiště Racka a pustili se

ostýchavě do tréninku. Nic jim nešlo, ve všem byli poslední,

ale nikdo se jim nesmál, ani se neposmíval jejich necvičeným,

vychrtlým a bledým tělům. Nebylo to k smíchu - ostatně

výsměch se nehodil k jednání Rytířů a jejich pážat.

A ve čtvrtek se Ekrtovci dostavili k Fankovi. Byli pořád ještě

zaražení a nemluvní. Kovářova slova jim asi nešla z mysli.

“My se taky hlásíme do zkoušky, Jelínku!” řekl Ekrt chabě.

“Přijmete nás vůbec?”

“K Rytířům z Bedny může přece vstoupit každý!” odpověděl mu

Fanek. A Ekrtovci zkoušku pážat nastoupili.

O každý vyšší stupínek v Žebříčku duševní zdatnosti se

sváděly urputné boje. Bojovalo se teď už čestně, slušně, jak

se slušelo na Rytíře a jejich pážata. Černý se konečně dostal

do Klubu jedničkářů a Řezina se vyšvihl z Trosečníků ducha až

do Legie zdatných, skoro hned za Lubora.

Také členů Lehkoatletického klubu přibývalo, středeční a

sobotní cvičení na Racku tomu hodně pomáhala.

Na školní zahradě Farmáři vypěstovali nádherné květy a když

měl Kovář svátek, v zahradě se na jeho počest konala celá

květinová slavnost.

Ani teď Kovář neustal v malování svých skvostných kartonků s

květinami a v Bedně jich mezi hochy kolovalo už přes dvě stě

kusů.

Fanek se stal ochotným spolufarmářem na Luborově a Řezi-nově

dílci. Společnou prací upravili také starý altán,

ve kterém

pak probíhaly oficiální přihlášky do pážecí zkoušky i

jmenování Rytířem.

Asi v polovině června přišla do školy zásilka adresovaná na

učitele Havlíka. Byly v ní Bacínovy hodinky, ztracené v

noclehárně na velikonočním výletu.

“Našli jsme je v lůžku toho chlapce, kterému se ztratily!”

psal v průvodním dopisu majitel noclehárny. “Zapadly až pod

drátěnou podložku,a proto jsme na ně ani při několikerém

čištění lůžek nepřišli. Teprve nyní, když jsme lůžka

stěhovali a rozbírali, jsme hodinky nalezli.”

Havlík přinesl hodinky i s průvodním dopisem do Bedny a tam

dopis při Kovářově hodině přečetl nahlas.

Draňák - teď už také páže - se Řezinovi veřejně omluvil za to,

že ho tehdy nařkl z odcizení hodinek. Řezina máchl rukou se

šťastným úsměvem a pravil dobrácky: “Tenkrát to bylo,

člověče, pro mne neštěstí - a málem by mě to stálo život -

ale dnes -dnes už je to všechno pryč!”

S parnými červnovými dny se blížil konec školy a prázdniny.

Bedna se však na ně ani trochu netěšila! Pro ni byl konec

školy koncem navždy. Bedna byla ve škole poslední rok! Za dva

či tři týdny se rozprchnou hoši z Bedny na

všechny strany a

snad se už nikdy neuvidí.

Někteří půjdou do dílen na učení, jiní se rozejdou na rozličná

studia.

Z Bedny zůstane každému jen hrst vzpomínek a ta malá Kovářova

knížečka v oranžových deskách, do které každý tak horlivě

zapisoval vše o sobě i o Bedně.

Největší pozornosti v ní se teď těšila stránka Podpisy mých

nejvěrnějších kamarádů.

Každou hodinu se Bedna k tomu bolestnému rozchodu blížila.

Nedalo se však nic dělat, čas nelze zastavit!

Hoši si povídali, čím kdo bude a kdo si už kde vyhlédl jaké

zaměstnání.

Fanek bude dál studovat.

Lubor později převezme koloniální obchod svého osamělého

strýce a půjde proto po prázdninách k němu do učení.

Řezina Lubora nejvíc překvapil. Také on půjde do učení. A kam?

Do místa, kde prožil mnoho pěkných chvilek a kam ho pořád

táhne neutuchající zájem: do Sekořova nakladatelství!

“Nikdy na tebe aspoň nebudu moct zapomenout!” pravil

Luborovi. “Po každé, když budu ráno a odpoledne otvírat tam

ty dveře do krámu, vzpomenu si, jak jsme je tenkrát otvírali

spolu, ve strachu, co nám prodavači řeknou… A když přijdu

tam dolů… víš… tam do toho skladiště starých trentovek a

reklam, bude mi tak, jako kdybys byl vedle mne a v duchu pořád

budu slyšet ty výkřiky: Zas jeden nový sešit Požáru lesní

farmy!”

“Duben” přichází…

Poslední den školy nadešel.

Lubor už byl od časného rána v podivném vzrušení a nemohl ani

dospat. Vstával o mnoho dřív než kdykoli jindy.

Umyl se jako ve snách, trochu si zacvičil a začal si oblékat

nové nedělní šaty. Kolikrát se tak ráno oblékal na cestu do

školy! Od první třídy až do teď. Dnes je to naposledy!

V koutě u okna je jeho stolek. Nad ním visí ještě rozvrh

hodin, vlevo jsou srovnané všechny školní knihy a sešity.

Dole na trnoži leží aktovka. Už ji nebude potřebovat. Už ty

knihy a sešity nikdy nebude cpát do aktovky a nepoběží s nimi

do školy!

Lubor dělá všechno pomalu, aby to co nejdéle trvalo.

Uvědomuje si stále, že to dělá naposledy.

Tytéž pocity pak má, když už jde ulicemi ke škole. Potkává

mnohé hochy z Bedny, jdoucí stejným směrem.

Hoši kráčejí stejně rozechvěně jako Lubor. Sváteční pocit,

způsobovaný jindy nedělním oblekem, dnes zvětšuje vědomí, že

je poslední den školy. Bílé ponožky se ostře odrážejí od opá-

lených nohou. Sváteční polobotky s ostrými neošlapanými

podpatky klapou po chodnících a školních chodbách.

V rukou prudkých chlapců se divně vyjímají kytice něžných,

květin, nesených učitelům a učitelkám.

Kovář vchází do Bedny. Luborovi se točí hlava podivným po-l

citem smutku i cizoty. Kovář mluví k hochům slova rozloučení’

a Lubor je slyší jen jako zdáli, nevnímá je skoro a přece

poslouchá napjatě.

Pak Kovář chce, aby hoši něco zazpívali. Bedna začíná zpívat

tu písničku, kterou skoro každý zpíval tenkrát Písničkáři na

známku.

“Šli ženci do polí a sbírali úrodu, Bůh slunnou jim dal k tomu

pohodu. Vše jásalo a vzduch se chvěl, skřivan svou píseň k

nebi pěl.”

Luborovi je pořád víc a více smutno. Cítí, že za chvíli, za

docela maličkou chviličku, snad jen až dozpívají tu píseň,

přestane být hochem, protože odejde ze školy. Už nebude

hochem. Už nebude hochem.1

A najednou se stává podivná věc: Luborovi je tolik líto

opustit celý ten dosavadní život. Najednou by do školy chodil

dál, pořád, snad až do smrti! S Kovářovou pomocí za několik

posledních měsíců zapomněl na všechny strasti v ní prožité.

Vždyť to všechno vlastně nic nebylo! Najednou sám sobě tvrdí,

že to nic nebylo!

Lubor je jako v polospánku. Do uší mu hučí poslední školní

píseň na rozloučenou. Oči má zalité slzami a v nich se leskne

sluneční záře, rozstříknuta po stěně.

Ještě jedna sloka. Poslední. Lubor by si přál, aby jich bylo

ještě několik! Ale není. Je to docela opravdu poslední sloka!

Hoši ji zpívají s podivným nadšením a jejich zpěv zní jako v

kostele.

Snad bude Kovář píseň opakovat! Ale ne, to není možné, to by

bylo přece směšné! Snad tedy jinak prodlouží tu poslední

chvíli jejich chlapectví, snad je nepošle hned po dozpívání z

Bedny, ze školy, navždy pryč!

Sluneční záře se zvolna šine po stěně. Když Lubor přimhouří

oči, v slzách se záře rozloží na tisíce svítivých jiskřiček.

Píseň dozněla. Kovář ještě pronáší několik slov: “Budte dobří

občané své vlasti, užijte v dobrém vše, co vám

škola dala. A

na mne si někdy vzpomeňte! Odpouštím těm z vás, kteří mi

ublížili. I vy všichni mi zachovejte vzpomínku jen přátelskou.

Vy odejdete, já zůstanu. Ale nezapomenu na vás nikdy. A tím se

s vámi loučím!”

Kovář roztáhl zvolna ruce a opět je složil. Pak kolem něho

nastal shon.

Kvapné a vzrušené stisky rukou. Konec. Konec.

Lubor by rád řekl Kovářovi něco velmi pěkného, vlídného,

děkovného. Ale nezmůže se na nic.

Hoši se trousí z Bedny.

Najednou si mají tolik co povídat, najednou se

ptá jeden

druhého na adresu, kdy má čas a co bude dělat dnes odpoledne,

zítra, pozítří…

Za několik dnů se zapomene na vše.

Za několik dnů se adresy ztratí nebo zahodí.

Všechno přebolí!

Lubor, Řezina a Fanek vyšli ze školy současně.

Byli rádi, že mohou být ještě chvíli spolu,a přece nemluvili!

Cosi neviditelného jim svíralo hrdla. Jakási divná a dříve

nikdy nepoznaná lítost jim vstoupila do srdce.

Dole se ještě jednou obrátili do průjezdu budovy, kterým

tolik let procházeli, přes plot se ještě podívali na školní

zahradu, kterou už včera odevzdali do správy školníkovi, a pak

se dali ulicí.

Šli pomalu, aby byli spolu co nejdéle. Na rohu ulice se zase

ještě jednou ohlédli na školu, a když jim zmizela z očí, řekl

Lubor těžce: “Tak už je po všem! Už je konec!”

Řezina a Fanek mlčeli dál a Lubor se pak odvážil říct to, co

ho tížilo už několik dnů.

“Já nevím, jak bych vám to řekl…” začal - “ale já si

připadám najednou tak nějak hrozně starý - už skoro jako

dospělý! Máte taky ten pocit?”

“Ano-já taky…” přiznal se Řezina. “Snad je to

tím, že jsme

vyšli školu - a že ted* jdeme - jak se nám pořád říkalo - do

života. To je asi ono! Už nejsme chlapci, už jsme vlastně

součást světa dospělých.”

Jen Fanek, hezký ve své zamyšlené vážnosti, chlapecky

oblečený do kraťounkých bílých kalhot, pravil: “A to já zase

ne! Já se starý ani trochu necítím. Jsem pořád klukem, jako

jsem byl dřív - a budu se snažit být jím pořád. Lidská mysl

prý nestárne, nebo aspoň nemusí stárnout - to jen tělo podléhá

- ale ona může zůstat pořád veselá a mladá, když člověk chce.

A já chci, já chci,/á chci!!!”

Rozesmál se šťastně, rozběhl se několik kroků vpřed a zase se

vrátil. Byl obdivuhodný, milý a jeho náhlý nával veselí a

odvahy nakazil i Lubora a Řezinu.

Ano - je Duben - Duben našeho žití - kmitalo se Luborovi

horečně hlavou, - a Duben v lidském věku trvá dlouho - ano

-nám pořád teprve DUBEN PŘICHÁZÍ, jak to bylo tehdy pod

Fankovou fotografií. A na člověku samotném záleží, aby si

Duben - to jest CHLAPECTVÍ - aspoň pro svou duši dovedl

zachovat navždycky, když není možné udržet ho i tělu.

Luborovi je najednou do pláče i veselo zároveň, je šťastný tím

svým objevem i rozhodnutím, že navždy zůstane hochem.

Zastavili se pak na malém náměstíčku, a byli už zase trochu

sklíčení. Tady se rozejdou, každý jinou ulicí, na jinou

stranu!

“Lubore,” pravil pohnutě Řezina, “několikrát jsi mě

zachránil, vrátil jsi mi sílu k životu a sebedůvěru. Ted,

když se blíží poslední chvíle našeho rozchodu z Bedny, děkuju

ti za všechno, jak nejlíp umím.”

“A já -” pravil zajíkavě Lubor, “- myslím, že jsem byl k tobě

víc špatný než dobrý, aspoň ze začátku. Nezasloužím si od tebe

žádné díky. A všechno to dobré, co ve mně později vzklíčilo,

to vše vyvolal vlastně jen tady Fanek.

Tebe, Fanku, jsem měl tajně pořád jako svůj vzor, tobě jsem se

chtěl podobat v celém svém jednání. Tys mě vedl, aniž jsi to

snad věděl, ty jsi byl mým světlem v moři špatnosti, kterou mé

rozbolestněné oči všude viděly a která je mi tak odporná. A já

jsem kousek toho světýlka od tebe přenesl do svého srdce

- víš - a tam bude pořád a pořád - a bude se snažit zaplašit

každou špatnou myšlenku, která by ve mně kdy vznikla.”

Fanek trochu zčervenal, ale nemohl si při těch Luborových

slovech zacpat uši. Usmíval se jen a odpověděl: “Už dost,

Lubore, už vážné dost, nebo začnu být ještě sám na sebe

pyšný, ještě mě docela pokazíš! Škoda jen, že my tři jsme

spolu nekamarádili už mnohem dřív!”

Chvíli pak ještě stáli v bolestném mlčení, až potom Řezina

řekl: “Čím delší je loučení, tím víc bolí. Ukončeme tedy,

hoši, tu bolest!”

Podal Luborovi statečně ruku, ale jeho hlas se přece jen

trochu zachvěl, když mu řekl: “Sbohem, Lubore!”

“Sbohem - Vojto - sbohem!” pravil Lubor a v očích se mu trochu

zamžilo.

Fanku - sbohem - Lubore - sbohem - Vojto - sbohem…

Sbohem! Sbohem! Sbohem!

JAROSLAV FOGLAR

Když Duben přichází

Sebrané spisy svazek 3

Ilustrace na obálce a v textu Marko Čermák

Ediční poznámku napsal Václav Nosek-Windy

Vydalo Nakladatelství OLYMPIA, a. s.,

Klimentská 1, Praha 1, roku 2002

jako svou 3197. publikaci

Páté vydání - dotisk, 208 stran

Odpovědná redaktorka Slávka Poberová

Technický redaktor Jan Zoul

Vytiskly Těšínské papírny, s. r. o., Český

Těšín

Tem. sk. 14/64

-012-2002

ISBN 80-7033-581-5